



2/2022 Zirkularra, abenduaren 20koa, *Fiskaltzak ikerketa penalaren arloan prozesuz kanpo egiten duen jarduerari buruzkoa*

1. Sarrera. 2. Polizia Judiziala zuzentzea. 2.1 Polizia Judiziala zuzentzea prozesu aurreko polizia-ikerketan. 2.2 Polizia Judiziala zuzentzea prozesu judizialean. 3. Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak. 3.1 Izena. 3.2 Ikerketa prospektiboak eta orokorrak debekatzea. 4. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak. 4.1 Xedea eta helburua. 4.2 Abiaraztea. 4.2.1 Salaketa erregistratzea eta banatzea. 4.2.2 Ikerketa judizial baten identitate objektiboa. 4.2.3 Salaketa anonimoak. 4.2.4 Autoinkulpazio masiboak. 4.2.5 Abiarazpen dekretua. 4.3 Eskumen objektiboa. 4.3.1 Irizpide orokorrak. 4.3.1.1 Arau orokorrak. 4.3.1.2 Fiskaltza bereziak eta Auzitegi Nazionalekoak. 4.3.1.3 Pertsona forudunak. 4.3.2 Atal espezializatuak. 4.3.3 Fiskal nagusien eskumena. 4.4 Lurralde-eskumena. 4.5 Europako Fiskaltzarekiko harremanak. 4.6 Prozesuz kanpoko bermeak. 4.7 Amaiera. 4.7.1 Printzipio orokorra. 4.7.2 Erabat artxibatzea. 4.7.3 Organo judizialera birbidaltzea. 4.7.4 Salaketa edo kereila jarrita amaitzea, edo zigorra ezartzeko proposamenari buruzko dekretua bidalita. 4.7.5 Amaitzea eta artxibatzea. 4.7.6 Artxibatzearen behin-behinekotasuna. 4.8 Eginbideak bertan behera uzteko betebeherra ez betetzearen ondorioak. 4.9 Delitu erdipublikoak eta pribatuak. 5. Ikerketa-eginbideak gauzatzea. 5.1 Susmagarriaren deklarazioa. 5.2 Argazki bidezko errekonozimenduak. 5.3 Taldeko identifikazio-saioak. 5.4 Begi-ikuskapenak. 5.5 Polizia-zaintzak eta -jarraipenak. 5.6 Dokumentazioa eta informazioa eskatzea. 5.7 Gardentasun-atarietarako sarbidea. 5.8 Iturri digital irekietarako sarbidea. 5.9 Partikularrek lortutako froga-iturriak. 5.10 Kazetaritza-informazioak. 5.11 Lekukoen deklarazioak. 5.12 Peritu-eginbideak. 5.13 Ezkutuko agentea eta entrega zaindua. 5.14 Gorpuak hobitik ateratzea. 6. Nazioarteko lankidetzak judiziala. 7. Kautela-neurriak. 7.1 Irizpide orokorra. 7.2 Biltegi-sistema informatikoetan sartutako datuak edo informazioak segurtatzeko neurriak. 8. Ikerketa-eginbide osagarriak. 8.1 Abiaraztea. 8.2 Xedea eta helburua. 8.3 Amaitzea. 9. Prozesu osteko ikerketa-eginbideak. 9.1 Abiaraztea. 9.2 Xedea eta helburua. 9.3 Amaitzea. 10. Prozesuz kanpoko bermeak: ikerketa-eginbide osagarriak eta prozesu ostekoak. 11. Ikerketa-eginbideen iraupena. 12. Fiskaltzaren egintzen forma. 13. Lekukotza administrazio-agintariei bidaltzea. 14. Ikerketa-eginbideen balioa. 15. Fiskaltzaren ebazpenen aurkako errekursoak. 16. Pertsonatzea, komunikazioak eta jarduketetarako sarbidea. 16.1 Pertsonatzea. 16.2 Hirugarrenei egindako komunikazioak. 16.3 Hirugarrenak jarduketetara sartzea. 16.4 Biktimen, pertsona susmagarrien, lekukoen eta perituen datuen tratamendua. 17. Datu pertsonalak babesteko eskubidea. 18. Fiskalen laguntzak. 19. Fiskaltzako laguntzaileak. 20. Klausula iragankorra. 21. Klausula indargabetzailea. 22. Ondorioak.



AURKIBIDEA

1. Sarrera	6
2. Polizia Judiziala zuzentzea	9
2.1 Polizia Judiziala zuzentzea prozesuz kanpoko polizia-ikerketan	9
2.2 Polizia Judiziala zuzentzea prozesu judizialean	15
3. Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak	17
3.1 Izena	18
3.2 Ikerketa prospektiboak eta orokorrak debekatzea	21
4. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak	23
4.1 Xedea eta helburua	23
4.2 Abiaraztea	28
4.2.1 Salaketa erregistratzea eta banatzea	28
4.2.2 Ikerketa judizial baten identitate objektiboa	32
4.2.3 Salaketa anonimoak.....	33
4.2.4 Autoinkulpazio masiboak.....	35
4.2.5 Abiarazpen-dekretua	36
4.3 Eskumen objektiboa	38
4.3.1 Irizpide orokorrak	38
4.3.1.1 Arau orokorrak	38
4.3.1.2 Fiskaltza bereziak eta Auzitegi Nazionalekoak	42
4.3.1.3 Pertsona forudunak.....	43
4.3.2 Atal espezializatuak.....	46
4.3.3 Fiskal nagusien eskumena	52
4.4 Lurralde-eskumena.....	53
4.5 Europako Fiskaltzarekiko harremanak.....	57
4.6 Prozesuz kanpoko bermeak	59
4.7 Amaitzea.....	66
4.7.1 Printzipio orokorra	66



4.7.2 Erabat artxibatzea	66
4.7.3 Organo judizialera birbidaltzea	67
4.7.4 Salaketa edo kereila jarrita amaitzea, edo zigorra ezartzeko proposamenari buruzko dekretua bidalita	69
4.7.5 Amaitzea eta artxibatzea	77
4.7.6 Artxibatzearen behin-behinekotasuna.....	80
4.8 Eginbideak bertan behera uzteko betebeharra ez betetzearen ondorioak	82
4.9 Delitu erdipublikoak eta pribatuak.....	83
5. Ikerketa-eginbideak gauzatzea	86
5.1 Susmagariaren deklarazioa.....	87
5.2 Argazki bidezko errekonozimenduak.....	93
5.3 Taldeko identifikazio-saioak.....	95
5.4 Begi-ikuskapenak	98
5.5 Polizia-zaintzak eta -jarraipenak.....	100
5.6 Dokumentazioa eta informazioa eskatzea	103
5.7 Gardentasun-atarietarako sarbidea	109
5.8 Iturri digital irekietarako sarbidea.....	111
5.9 Partikularrek lortutako froga-iturriak.....	112
5.10 Kazetaritza-informazioak	114
5.11 Lekukoen deklarazioak.....	115
5.12 Peritu-eginbideak.....	120
5.13 Ezkutuko agentea eta entrega zaindua	121
5.14 Gorpuak hobitik ateratzea.....	123
6. Nazioarteko lankidetzak judiziala	124
7. Kautela-neurriak	128
7.1 Irizpide orokorra	128
7.2 Biltegi-sistema informatikoetan sartutako datuak edo informazioak segurtatzeko neurriak	129



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

8. Ikerketa-eginbide osagarriak	131
8.1 Abiaraztea	131
8.2 Xedea eta helburua	133
8.3 Amaitzea	138
9. Prozesu osteko ikerketa-eginbideak	139
9.1 Abiaraztea	139
9.2 Xedea eta helburua	141
9.3 Amaitzea	144
10. Prozesuz kanpoko bermeak: ikerketa-eginbide osagarriak eta prozesu ostekoak 145	
11. Ikerketa-eginbideen iraupena	148
12. Fiskaltzaren egintzen forma	157
13. Lekukotza administrazio-agintariei bidaltzea	160
14. Ikerketa-eginbideen balioa	163
15. Fiskaltzaren ebazpenen aurkako errekursoak	165
16. Pertsonatzea, komunikazioak eta jarduketetarako sarbidea	166
16.1 Pertsonatzea	166
16.2 Hirugarrenei egindako komunikazioak.....	167
16.3 Hirugarrenak jarduketetara sartzea	169
16.4 Biktimen, susmagarren, lekukoen eta perituen datuen tratamendua	178
17. Datu pertsonalak babesteko eskubidea	180
18. Fiskalen laguntzak	187
19. Fiskaltzako laguntzaileak	189
20. Klausula iragankorra	190
21. Klausula indargabetzailea	191
22. Ondorioak	192
A. Printzipio gidariak	192
B. Polizia Judiziala zuzentzea prozesu aurreko fasean	193
C. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak.....	195



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

D. Ikerketa-eginbide osagarriak	215
E. Prozesu osteko ikerketa-eginbideak	217
F. Ikerketa-eginbideen iraupena	219
G. Fiskaltzaren egintzen forma	221
H. Lekukotza administrazio-agintariei bidaltzea	223
I. Fiskaltzaren egintzen forma	224
J. Fiskaltzaren ebazpenen aurkako errekurtsioak	224
K. Pertsonatzea, komunikazioak, hirugarrenak jarduketetara sartzea eta datuen babesa	225
L. Fiskalen laguntzak	230



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

1. Sarrera

Gure ordenamendu juridikoak oso gutxi arautzen du Fiskaltzak ikerketa penalaren arloan prozesuz kanpo egiten duen jarduera. Gaiari zeharka heltzen dioten zenbait arau isolaturen kalte gabe (adibidez, Polizia Judiziala arautzen duen ekainaren 19ko 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikulua; Segurtasun Indar eta Kidegoei buruzko martxoaren 13ko 2/1986 Lege Organikoaren 35. artikulua; Fiskaltzaren Erregelamendua onartzen duen maiatzaren 3ko 305/2022 Errege Dekretuaren 9. artikulua), Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jarduera penalaren arau-esparrua Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulura eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikulura mugatzen da, eta manu horiek gutxieneko jarraibide batzuk zehazten dituzte jarduera horren eduki eta mugei buruz, baita inspiratzen dituzten printzipioei buruz ere.

Fiskaltza bere ikerketa-eginbideen bidez prozesuz kanpo garatzen ari den jarduera da aurrelegegileak azken urteetan sustatu nahi duen eredu prozesalaren atarikoak, eta, eginahal horretan, instrukzio judizialaren ordean, Fiskaltzak zuzendutako prozesuz kanpoko ikerketa bultzatu nahi du. Horren adierazgarri garbiak dira 2011ko eta 2020ko Prozedura Kriminalaren Legearen aurreproiektuak eta 2013ko Zigor Kode Prozesalaren proposamena. Justizia penalaren sistema zuzenbide konparatuaren eredu hurbilenekin eta Europako Fiskaltzak ikerketarako duen prozedura bereziarekin uztartzeko behar den esperotako erreforma prozesala ezartzeko, beharrezkoa izango da Espainiako Fiskaltza baldintza egokienetan aritzea, bere gain hartzeko ikerketa penalaren zuzendaritzaren erronka. Hori dela eta, beharrezkoa da Espainiako fiskalek doktrina-tresna zorrotz eta sistematizatu bat izatea, ikerketa-jarduera hori Konstituzio Auzitegiaren eta Auzitegi Gorenaren jurisprudentziarekin eta probintzia-azitegien azken ebazpenekin bat etorri garatu ahal izateko.



Era berean, auzitegi-jardunaren analisiak agerian uzten du irizpide-batasuna bermatzen lagunduko duten jarraibideak ezarri behar direla; izan ere, arlo horrek garrantzi handia izan arren, fiskalek beti ez dute jokatzeko modu uniformean.

Gaur egun, Estatuko Fiskaltza Nagusiak doktrina sendo bat du Fiskaltzaren ikerketa-eginbide izenekoei buruz. Zehazki, arau-tresna hauek nabarmentzen dira:

- i) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularra, *abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoaren bidez sartutako prozedura laburtuari buruzkoa.*
- ii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1995 Instrukzioa, *drogaren aurkako fiskal bereziek lurraldeetan dituzten eskuduntzei eta eskumenei buruzkoa.*
- iii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kontsulta, *fiskalaren ikerketa-eginbideei buruzko bi gairi buruzkoa: xedea eta nahi den zorrozatasun-eskakizuna.*
- iv) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Kontsulta, *forudunei eragiten dieten ikerketa-eginbideak izapidetzeko fiskaltzek duten eskumenari buruzkoa.*
- v) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 11/2005 Instrukzioa, *Espainiako Konstituzioaren 124. artikuluan ezarritako jarduera-batasunaren printzipioaren instrumentalizazioari buruzkoa.*
- vi) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 12/2005 Instrukzioa, *drogen legez kanpoko trafikoa prebenitzeko eta zigortzeko Fiskaltza Bereziari eta haren fiskal delegatuei buruzkoa.*
- vii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2006 Instrukzioa, *ustelkeriarekin lotutako delitu ekonomikoak zigortzeko Fiskaltza Bereziaren eskuduntzei eta antolaketari buruzkoa eta delinkuentzia antolatuan adituak diren fiskalen jardunari buruzkoa.*
- viii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioa, *Fiskaltzak Polizia Judizialaren jarduerak zuzentzeari buruzkoa.*



- ix) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2012 Zirkularra, *adingabe jaioberriak lapurtzeko prozeduretan irizpideak bateratzeari buruzkoa.*
- x) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2013 Instrukzioa, *kalamu-kontsumoa sustatzen duten elkarteei buruzko zenbait gairi buruzkoa.*
- xi) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2013 Zirkularra, *ikerketa-eginbideei buruzkoa.*
- xii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Kontsulta, *interes legitimoa argudiatzen duenak ikerketa-eginbideetan egin dena eskuratzeari buruzkoa.*
- xiii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 3/2018 Zirkularra, *prozesu penaletan ikertu diren pertsonen informazio-eskubideari buruzkoa.*
- xiv) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularra, *Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua ikerketa judizialaren epeei buruzkoa.*

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideei emandako arreta nabarmena ez dator bat Fiskaltzaren prozesuz kanpoko beste jarduera batzuek orain arte jaso duten tratamendu eskasarekin.

Horregatik, gomendagarria da tratamendu unitario eta sistematikoa ematea Fiskaltzaren prozesutik kanpoko jarduera-moduei, gaur egun gai horren inguruan dagoen doktrina-garapen sakabanatua arintzeko. Zeregin horretarako, agiri hauetan jasotako irizpideak berrikusi eta eguneratu behar dira: Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2013 Zirkularra, *ikerketa-eginbideei buruzkoa*; Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Kontsulta, *interes legitimoa argudiatzen duenak ikerketa-eginbideetan egin dena eskuratzeari buruzkoa*; eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kontsulta, *fiskalaren ikerketa-eginbideei buruzko bi gairi buruzkoa: xedea eta nahi den zorroztasun-eskakizuna*. Araugintza-tresna horiek orain indargabetu egiten dira, hargatik eragotzi gabe indarrean egotea Estatuko Fiskaltza Nagusiaren gainerako kontsulta, jarraibide eta zirkularrak, dokumentu honek berariaz ukitzen ez dituen gaietan.



Zehaztu behar da, halaber, zirkular honetan ezarritako irizpideak Fiskaltza Juridiko-Militarraren jarduerari ere aplikatu behar zaizkiola; izan ere, Prozesu Militarrari buruzko apirilaren 13ko 2/1989 Lege Organikoaren 123. artikuluan jasotako aldez aurreko ikerketarako araubidea baliokidea da Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikuluan jasotakoarekin.

Aitzitik, zirkular honen aplikazio-eremuaren barruan ez dira sartzen hamalau urtetik gorakoek eta hemezortzi urtetik beherakoek egindako delitu-egitateak xede dituzten ikerketak. Horien ikerketa-prozedura, kasu guztietan ere, adingabeen erantzukizun penala arautzen duen *urtarrilaren* 12ko 5/2000 Lege Organikoaren 16. artikuluan eta hurrengoetan aurreikusitakora egokituko da.

2. Polizia Judiziala zuzentzea

2.1 Polizia Judiziala zuzentzea prozesu aurreko polizia-ikerketan

Polizia judizialak eskumena du ikerketak egiteko, Fiskaltzak ikerketa-eginbideak abiarazi aurretik. Horregatik, komeni da Polizia Judizialaren eta Fiskaltzaren arteko harremanak aztertzea prozesuaren aurreko fase horretan, beharrezkoa den jardun-batasuna bermatze aldera.

Polizia Judizialaren prozesu aurreko jarduerak garrantzi nabarmena du gure zigor-arloko ikerketa-sistema osoan. Esperientziak erakutsi duenez, prozedura hori hedatzeko moduak baldintzatu egiten ditu bai prozedura penala hasteko aukerak, bai gerora izango duen bilakaera.



Ikuspegi teorikotik, organo judizialari dagokio prozesu penalaria hasiera eman ondoren gertatzen diren objektu prozesala mugatzea eta ikerketa kriminala zuzentzea; hori hala izanik ere, nabarmena da polizia judizialaren prozesu aurreko jarduerak horretan guztian duen eragina. Egitate kriminalaren berri epaitegi eta auzitegietan aurkezteko moduak, egitate zigorgarria eta prozeduraren subjektu pasiboak zehazteaz gainera, instrukzioaz arduratzen den organoaren ikerketa-ildo bera ere baldintzatzen du.

Espainiako Konstituzioaren 126. artikulua ezartzen duenez, «Polizia judiziala epaile, auzitegi eta Fiskaltzaren mende dago legeak finkatzen duenaren arabera, delituak ikertzeko funtzioetan, eta delitugilea aurkitu eta segurtatzekoetan». Konstituzioaren aurreikuspen horrek, Polizia Judizialak Fiskaltzarekiko duen mendekotasun funtzionala finkatzeaz gainera, laguntzen du mendekotasun hori nola egituratu behar den mugatzen ere.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1998 eta 1/2008 Instrukzioek eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak gure ordenamendu juridikoan aurreikusitako Polizia Judizialaren eredia aztertzen dute, eta jarraibideak ematen dituzte Polizia Judizialaren zuzendaritza bideratzeko moduari buruz, bereziki frogaiturri eta -bitartekoei eskaini behar zaien tratamenduari dagokionez, horiek balioz eta eraginkortasunez lortzen direla eta prozesu penalean sartzen direla bermatzeko. Ildo horretan, abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoak txertaturiko prozedura laburtuari buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak hau azaltzen du:

(...) bai polizia-ikerketa zuzentzea, bai eginbide zehatzak gauzatzea hari eskuordetzan emateak, ezin du eragin fiskala poliziaburu bihurtzea, ez eta eskuordetza hori eskuordetza horren ekintza aserako baimena izatea ere, fiskala polizia-jardueren homologatzaile hutsa izan dadin. Horregatik, kasu batean zein bestean, fiskalaren jarraibideek ahalik eta zehatzenak izan behar dute, eta mugatu egin behar da



jarduera eta azpimarratu behar da, orobat, Fiskaltzaren titulartasuna ikerketaren zuzendari edo sustatzaile gisa, baina betiere dagokion arloaren edukia alde batera utzita: polizia judizialari dagokio tokian tokiko ikerketa-jarduera, adituak diren ikerketa zientifiko eta praktikoko teknikak erabiliz; fiskalari, berriz, froga-iturri eta -bitartekoak izan daitezkeen elementu eta alderdien zehaztapen juridikoa, eta horien baliozkotasun formalerako eta prozesalerako baldintzak, eta horiek betetzea sustatu eta are inposatu beharko du polizia-ikerketan.

Polizia Judizialak epaileekiko, auzitegiekiko eta Fiskaltzarekiko duen mendekotasunari buruz gure legedian behin eta berriz aipatzen diren arren (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 548. artikulua. *Segurtasun Indar eta Kidegoei* buruzko martxoaren 13ko 2/1986 Lege Organikoaren 31. artikulua; *Polizia Judizialari* buruzko ekainaren 19ko 769/1987 Errege Dekretuaren 6. eta 10. artikulua), egia esan, prozesuz kanpoko mailan mendekotasun funtzional hori Fiskaltzarena baino ez da, jarduera jurisdikzionala esparru prozesal hertsian baino ezin baita garatu.

Hala ondorioztatzen da argi eta garbi *Polizia Judiziala arautzen duen* ekainaren 19ko 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikulua hitzez hitzeko edukitik:

Polizia Judizialeko unitate organikoetako funtzionarioek ustezko delitu-kasu bati formalki zehaztutako ikerketa kriminaleko eginbideak egiten dituztenean, baina dagokion jarduketa judiziala ireki aurretik, Fiskaltzaren mende jardungo dute. Horretarako, beren ikerketen berri emango diote dagokion fiskaltzari, eta fiskaltza horrek noiznahi arduratu ahal izango du haiek zuzentzeaz; kasu horretan, polizia judizialeko kideek haien mende jardungo dute zuzenean, eta atzerapenik gabe gauzatuko dituzte fiskalak delitua ikertzeko eta delitugilea aurkitu eta segurtatzeko agintzen dizkien eginbideak.



Transkribatutako manuak, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak adierazten duen bezala, honako hau ondorioztatzeko aukera ematen du: «Prozesu aurreko ikerketa-fase osoan fiskala da nagusi, bai bere ikerketa-

jardueraren bidez, bai polizia-ikerketa zuzentzearen bidez», eta agindu eta jarraibide orokor edo partikular egokien bidez artikulatu behar da, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.4 eta 5.2 artikuluek eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikulua jasotzen dutenaren ildotik.

Beraz, prozesuaren aurreko ikerketa-fasean, Fiskaltzak jarraibide orokorrak eman ahal izango dizkie Polizia Judizialeko unitateei, jarraitu beharreko ikerketa-irizpideei, jarduteko moduei, ikerketen koordinazioari eta antzeko beste alderdi batzuei buruz, eta horiek fiskalburuek emango dituzte, zeinek bere eskumen-eremuan.

Jarraibide orokorrek autonomia-erkidego bereko hainbat probintziatako polizia-unitateei eragiten dietenean, fiskal nagusiek emango dituzte.

Aldez aurretik Estatuko Fiskaltza Nagusiaren iritzipean jarri beharko da jarraibide orokorrak formulatzea, garrantzi berezia eta eragin juridikoa kontuan hartuta, eta, bereziki, Fiskaltzaren jarduera-batasuna sustatzeko bokazioa lurralde nazional osoan (Espainiako Konstituzioaren 124.2 artikulua eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 2. artikulua).

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. eta 22. artikuluen arabera, salako fiskalek —koordinatzaileek eta delegatuek, bakoitzak bere espezialitatearen esparruan— polizia judizialeko unitateei zuzendutako zirkularrak eta jarraibide orokorrak onartzea proposatu ahal izango diote Estatuko fiskal nagusiari. Horiek onartzen direnean, salako fiskalak emango ditu zuzenean, edo, halakorik ezean, atal espezializatuetakoa lurralde-ordezkariek. Hala ere,



azken horiek jarraibide horiek beren jarduera-eremuan dauden polizia-unitateei helaraztera mugatuko dira.

Fiskalak gaiturik daude polizia-ikerketaren zuzendaritza beren gain hartzeko, edozein mailatan daudela ere ikerketok. Horretarako, prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraziko dituzte, eta polizia judizialari lagundu ahal izango diote. Aldiz, fiskalek ezin izango dute eman abiarazitako polizia-ikerketei buruzko jarraibide edo agindu partikularrik, aurretik ikerketa-eginbideak abiarazi gabe.

Polizia Judiziala arautzen duen ekainaren 19ko 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikulua benetan betetzen dela bermatzeko, *Fiskaltzari eta Polizia Judizialari* buruzko Estatuko Abokatutza Nagusiaren 2/1988 Instrukzioak ezarri zuen fiskalburuek gutxienez astero jardun beharko zutela Polizia Judizialeko probintziako unitate organikoetako buruekin, manu horretan aipatzen den informazioa eman ziezaieten eta jarduteko jarraibide egokiak eman zitzaten.

Geroago, *Fiskaltzak Polizia Judizialaren jarduerak* zuzentzeari buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioak honako hau adierazi zuen: «Askotan geratu da agerian ezinezkoa dela gai horiek hain aldizkakotasun zorrotzarekin bideratzea probintziako fiskalburuen eta Polizia Judizialeko unitate organikoetako arduradunen artean —bai eta ez dela eraginkorra ere—; hori horrela izanik, bidezkoa da malgutzea, eta, hala, dagokion informazioa garaiz helarazteko behar den adinako maiztasunarekin ezarri behar da, fiskalei ikerketaren garapen juridiko egokirako beharrezkoak diren jarraibideak eman ahal izateko. Fiskal nagusiek, ikuskatzeko dituzten ahalmenen bidez, adierazitako aldizkako lana egiaztatuko dute».



Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioan jasotako irizpide horiek ez dira izan eraginkorrak, eta, ondorioz, ez dute eduki eraginik 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikuluan jasotako aurreikuspenei dagokienez. Egoera hori zuzendu egin behar da, Fiskaltzak prozesu aurreko ikerketa-fase osoa modu eraginkorrean zuzendu ahal izateko jarduketa-jarraibideak ezarriz, gure ordenamendu juridikoak eskatzen duen bezala.

769/1987 Errege Dekretuko 20. artikuluko aurreikuspenak betetzeko gaur egun diren zailtasun ukaezinek ez dute baimentzen manu horrek Fiskaltzari ezartzen dizkion betebeharrak saihestea. Hori dela eta, dagozkien buruzagitzei dagokie kasuan-kasuan, dagozkien fiskaltzen inguruabar zehatzak kontuan hartuta, polizia judizialak jakinarazitako prozedura-harremanei eman beharreko tratamendua zehaztu ahal izateko mekanismoak antolatzea.

Ondorioz, probintziako eta arloko fiskalburuek mekanismoak antolatuko dituzte kasu bakoitzean, fiskaltzen ezaugarriak eta berezitasunak kontuan hartuta, Polizia Judizialak 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikulua araberan nahitaez eman behar dituen kontuak nola eman behar diren zehazteko. Nolanahi ere, ahaleginak egingo dituzte abian diren eta garrantzi berezia duten ikerketak aldian-aldian jakinarazteko, Fiskaltzak bere gain har dezan ikerketa horien zuzendaritza, polizia-ikerketak itxi aurretik prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraziz, eta, hala badagokio, atestatua organo judizialean aurkeztuz.

Orain aztertzen ari garen ondorioetarako, hainbat parametrok zehaztuko dute ikerketaren garrantzi berezia, eta, zehazki, honako hauek:

i) Ikertutako gertakarien astuntasuna, alarma soziala eta/edo garrantzi publikoa.

14

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

- ii) Susmagarriaren eta/edo biktimaren nabaritasun publikoa.
- iii) Susmagarria foruduna izatea.
- iv) Ikertutako egitatearen berritasuna edo berezitasuna.
- v) Biktima kopuru handia.

Nolanahi ere, garrantzi berezikotzat joko dira agintari edo funtzionario publikoek kargua betetzean ustez egindako delituak xede dituzten ikerketak —Zigor Kodearen 24. eta 427. artikuluetan jasoak—.

Fiskal nagusiek eta Ikuskaritza Fiskalak, ikuskatzeko ahalmenen bidez,

buruzagitzek ezarritako mekanismoak egiaztatuko dituzte, polizia judizialeko unitateekin komunikazio-bide arinak, efizienteak eta eraginkorrak artikulatzeko, eta, hartara, 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikuluan jasotako aurreikuspenak benetan eta zentzuz bete ahal izateko.

Aurreko gogoetek ez dute eragotzi behar, probintziako eta arloko fiskalburuei aldizka egiten zaien jakinarazpenaz aparte, gainerako fiskalek Polizia Judizialeko unitateekin beharrezkotzat jotzen dituzten komunikazio-bideak ezartzea; izan ere, jardunbide egokia eta are beharrezkoa da Fiskaltzaren atal espezializatuen kasuan.

2.2 Polizia Judiziala zuzentzea prozesu judizialean

Fiskaltzak Polizia Judizialaren jarduerak zuzentzeari buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioak, zeinaren bidez zehazten baitira auzi horri buruz Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrean (*Abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoak sartutako prozedura laburtuari buruzkoa*) biltzen diren gogoetak, honako hau adierazten du:

15

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

[...] Ikerketa-eginbideak bertan behera uzteak planteatzen du ea fiskalak, prozedura judizial bat abian dela, polizia judizialari ikerketa-eginbideren bat egiteko edo froga-iturriak aurkezteko agindu diezaiokeen edo ez. Gai horri erantzuteko, fiskalak ezin izango du gertakariari buruzko beste ikerketa orokor bat hasi, baina egin ahal izango ditu eginbide zehatzak judizioz kanpo; izan ere, legeetan bertan ondorioztatzen da ahalmen hori, bai fiskalaren eskudantziei buruzko lege orokorretan, bai prozedura laburtua arautzen dutenetan. Ondorio gisa, argi dago fiskalak froga horiek aurkeztu ahal izateko alde aurretik lortu egin behar dituela eta, horretarako, froga horiek ikertu eta lortzeko mekanismoren bat erabili behar duela. Mekanismo hori bere jarduera edo Polizia Judizialaren laguntza besterik ezin da izan, haren mende baitago, bai Konstituzioaren arabera, bai legearen arabera.

Aurreko arrazoibideak errepikatu egiten dira Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2008 Instrukzioan (*fiskalaren instrukzio-faseko funtzioei buruzkoa*), honela errepikatu ere:

Azkenik, instrukzio-fasea arintzea lortzeko eginbehar horien barruan, fiskal jaun-andreek, beharrezkoa izanez gero, Polizia Judizialari eskatu ahal izango diote egin ditzala eginbide zehatzak, beharrezkotzat jotzen direnak eginbide judizialei geroago ekarpena egiteko. Azpimarratzekoa da, orobat, gaikuntza hori eginbide zehatzak gauzatzeari dagokiola ulertu behar dela, eta inola ere ezin dela ondorioztatu instrukzio judizialaren pareko ikerketa fiskalik. Legeak fiskalari ematen dion gaikuntza (ikusitako Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikulua eta 1/1989 Zirkularra) zehatziaz erabili beharko dira, behar bezala justifikatutako kasuetan, erraz ondoriozta baitaitezke hura gaizki erabiltzeak sor ditzakeen disfuntzioak eta bikoiztasunak.

Azken buruan, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioak xedatzen duen bezala, prozedura judiziala izapidetzen den bitartean ere fiskalek Polizia Judizialari agindu ahal izango diote ikerketaren alderdi zehatzei buruzko eginbide zehatzak egiteko.



Hala ere, Fiskaltzaren jarduna inpartziala denez eta aurkakotasun- eta defentsaprintzipioak bete behar direnez, eginbide horiek ordenatu ondoren, beharrezkoa da fiskalek beren emaitza kausara ekartzea salbuespenik gabe, edozein izanda ere. Kontrakoa gure sistema prozesalean organo judizialari dagokion instrukzio-funtzioa saihesteko modu gisa interpreta daiteke.

3. Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak

Nahiz eta zenbait paralelismo hauteman daitezkeen instrukzio-jarduera judizialaren eta Fiskaltzak bere ikerketa-eginbideak izapidetzean hedatutakoaren artean, bigarren hori argi eta garbi bereizten da prozesuz kanpoko izaeragatik.

Auzitegi Gorenaren 2017ko urtarrilaren 11ko 980/2016 Epaiak gogorarazten duenez, «gure sisteman indarrean dagoen eredu heterodoxoari malgutasun handiagoa esleitu nahi izan arren, egintza prozesalak, definizioz, izaera juridikzionala du. Jurisdikzio-organo batek bakarrik sor ditzake Prozedura Kriminalaren Legearen 741. artikulua aipatutako froga-balioespena osa dezaketen froga-egintzak. [...] Ikusmolde horren arabera, argi dago fiskalak izapidetutako eginbide batzuen esparruan egindako ikerketa-egintza bat, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikulua babesean, frogageraginkortasun gehiagorik gabe esleitzeak haren benetako izaera eta funtzionaltasun predikagarria iraultzea ekarriko lukeela. Behin eta berriz esan dugunez, jurisdikzio-egintzak bakarrik sar daitezke organo erabakitzailearen froga-balioespenean». Horregatik, hain zuzen ere, Fiskaltzak ikerketa-eginbideak hasteak ez du eraginkortasunik delituaren preskripzioa eteteko (ikusi Auzitegi Gorenaren 228/2013 Epai, martxoaren 22koa, eta 228/2015 Epai, apirilaren 21ekoa).

Ministerio Publikoaren ikerketa-eginbideak prozesuz kanpokoak direnez, zirkular honetan tratatzen diren hainbat ondorio atera daitezke.



3.1 Izena

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren ikerketa-eginbideei buruzko 4/2013 Zirkularrak bateratu egin zuen Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua «ikerketa-eginbideak» esamoldearekin araututako prozesu aurreko ikerketa-prozedurari eskainitako izena.

Zirkular hartan adierazitakoaren arabera, «izen horrek balio erantsia du aurreko jarduketa horiek instrukzio-fasetik bereizteko, orain arte instrukzio-epaileei, instrukzio-zentralei eta genero-indarkeriaren arloko epaileei bakarrik agindu zaienetik bereizteko. Aldi berean, aukera ematen du eginbide horiek eta beste batzuk bereizteko, prozesuz kanpoko fiskalak egiten dituenak ez baitira penalak.

Zigor-garrantzia izan dezaketen egitateen berri jasotzen denean, edozein dela ere *notitia criminis* fiskalarengana iristeko bidea, ikerketa-eginbideak hasi beharko dira, eta haien betekizun eta eskakizunetara egokitu. Fiskal jaun-andreek, kasu horietan, ez dute abiarazi beharko prozesu aurreko eginbiderik».

Fiskaltzaren Erregelamendua onesten duen maiatzaren 3ko 305/2022 Errege Dekretuaren 9. artikulua araberak, Ministerio Publikoak hiru prozedura mota izapidetu ahal izango ditu: «1. Ikerketa-eginbideak, egitate batek garrantzi penala duen ikertzea xede dutenak. 2. Prozesu aurreko eginbideak, ordenamendu juridikoak Fiskaltzari esleitzen dizkion gainerako eginkizunak gauzatzera bideratuak. 3. Gobernu-espedituek, Fiskaltzaren barne-antolaketarekin, fiskalen administrazio-bizitzarekin eta aurreko apartatuetan jaso gabeko beste batzuekin loturiko auziak antolatzekoak, betiere diziplina-araubideari buruzko IX. tituluaren aurreikusitako prozedura espezifikoaren kalte gabe».



Fiskaltzaren Erregelamenduaren 9.1 artikulua ez ditu mugatzen Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak prozesuaren aurre-aurreko planora, Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jardura ez baita prozesu aurreko ikerketan agortzen. Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 3.5 artikulutik eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikulutik ondorioztatzen den bezala, jardura hori ez da mugatzen zigor-arloko prozesua hasi aurretik Ministerio Publikoak egin dezakeenera. Ildo horretan, Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua ikerketa judizialaren epeei buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularrak jada adierazten zuen fiskalak erabat ahaldunduta daudela ordenamendu juridikoak prozesutik kanpoko jardura egiteko prozedura judiziala izapidetzen den bitartean (ikusitako Auzitegi Gorenaren apirilaren 21eko 228/2015 Epaia; eta apirilaren 23ko 211/2019 Epaia), bai eta behin-behinean artxibatu ondoren ere.

Prozesuz kanpoko bi jardura-modalitate horiek interes txikia sortu dute doktrinan eta jurisprudenzian, eta, horren ondorioz, orain arte ez dago izenik ematen dien

terminorik ere. Gabezia hori azaltzeko, neurri handi batean, oso zabaldurik dagoen uste batera jo behar da; hau da, Fiskaltzak prozesuz kanpoko prozesu aurreko jarduera bakarrik egin dezakeela.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrean eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2008 Instrukzioan adierazten den bezala, Fiskaltzak ezin izango du gertakariei buruzko beste ikerketa orokor bat hasi hasitako prozesu judizial batean, baina bai ikerketaren helburuetarako beharrezkotzat jotzen dituen eginbide zehatzak prozesutik kanpo egin.

Era berean, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 eta 1/2021 zirkularrek onartzen dute Fiskaltzak, prozedura behin-behinean artxibatu ondoren, aukera duela ikerketak egiteko, berriro ireki ahal izateko.



Horrenbestez, ondoriozta daiteke Ministerio Publikoak legez ahalmena duela ikerketa-eginbideak egiteko zigor-arloko prozesua hasi aurretik, izapidetzen ari den bitartean eta behin-behinean artxibatu ondoren.

Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jarduera-modalitate bakoitzaren araubide juridiko desberdinak eta azalpen-arrazoiak eta arrazoi sistematikoak direla medio, komeni da ikerketa-modalitate horietako bakoitzari izendapen berezi bat ematea, kontzeptu-nahasketak saihesteko.

Hori dela eta, fiskalek terminologia hau erabiliko dute prozesuz kanpoko ikerketa-eginbideak hasten diren unearen arabera:

i) «Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak», prozedura judiziala hasi aurretik egindakoei buruzkoak.

ii) «Ikerketa-eginbide osagarriak», prozedura judiziala izapidetzen den bitartean egindakoei buruzkoak.

iii) «Prozesu osteko ikerketa-eginbideak», jardun judizialen behin-behineko artxibatzearen ondoren egiten direnak aipatzeko.

Fiskaltzak delitu bat eta haren erantzuleen identitatea ikertzeko prozesuz kanpoko jarduera oro ikerketa-eginbideen prozedura baten barruan gauzatu beharko da, salbuespenik gabe (izan prozesu aurrekoa, osagarria edo prozesu ostekoa), eta zirkular honetan emandako jarraibideetara egokituko da beti.

Alferrikakoa da ikerketa-eginbideen izaera penala aipatzea, berezkoa baitute tasun hori. Hori dela eta,

20

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

lurralde osoan tratamendu bateratua bermatzeko, fiskalek ez dute erabiliko ikerketa *penaleko* eginbideak terminoa, eta, beraz, «ikerketa-eginbide» gisa baino ez dira aipatuko.

Prozesu aurreko eginbide hutsak, zehaztugabeak, informatiboak, gobernuoak edo, oro har, antzeko beste edozein eginbide ez dira baliozko prozedura-esparrua delitua eta haren erantzuleak ikertzera bideratutako jarduketak egiteko, eta baztertu egin beharko dira legezko bideak eta tresnak ordeztuko saio guztiak.

Azkenik, azpimarratzekoa da zer dioen Fiskaltzaren Erregelamenduaren 9.1 artikulua; hau da, ikerketa-eginbideen xedea dela egitate batek garrantzi kriminala ote duen ikertzea. Horregatik, saihestu egin behar da izen hori erabiltzea prozesuz kanpoko beste edozein jarduera aipatzeko, barnean harturik kontabilitateko, administrazioko edo diziplinazko balizko erantzukizunak ikertzea xede dutenak.

3.2 Ikerketa prospektiboak eta orokorrak debekatzea

Fiskalek ez dute abiaraziko ikerketa orokorrik, baldin eta, delitu-egitate jakin bat jazarri orde, xede bakarra bada delitugile arriskutsutzat edo potentzialtzat jotzen diren pertsona baten edo batzuen jokabidea edo jarduera ikertzea, edo haien aurrekariak edo bizimodua, izan egungoa, izan iraganekoa (ikusi Auzitegi Gorenaren 795/2016 Epaia, urriaren 25ekoa; 144/2015 Epaia, urriaren 13koa; 288/2013 Epaia, martxoaren 22koa; eta 174/2001 Epaia, uztailaren 26koa).

Auzitegi Gorenaren urtarrilaren 11ko 980/2016 Epaiak ezartzen du Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek izaera instrumental hutsa dutela, *prestatze-lana prestatzea* baitute helburu, haien eginkizun nagusia baita albiste kriminalak prozesu penal bat abiaraztea justifikatzen duen egiaztatzea.

21

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Horregatik, Auzitegi Gorenaren urriaren 13ko 521/2015 Epaiak azaltzen duenez, fiskalak prozesu aurreko ikerketak egitea eskatu behar duela iradokitzen duten zantzuak ezin dira parekatu prozedura judicial bat hasteko behar direnekin:

Egia esan, fiskalak modu generiko samarrean aktibatu zuen ikerketa, delitu izan zitezkeen emisio debekatuak modu nahiko orokorrean gertatzen ari zirela biziki iradokitzen zuten datuen aurrean. Hasierako albistea sinatu gabeko idazki batetik ateratzeak ez dakar abian jarritako ikerketen baliogabetasuna, idazki anonimoaren edukiaren funtsa egiaztatzean (ikusi Auzitegi Gorenaren 318/2013 Epaia, apirilaren 11koa, Fiskaltzak bere txosten baliotsuan gogorarazten duena). Egiaztapen horiek ez dute deskalifikatzen fiskalaren ikerketa bat, eta ez dute bihurtzen inquisitio generalis ere, ikuskapen- edo kontrol-jarduerak (adibidez, aireportuetan) edo administrazio-kontrolaren edo bestelako ikuskapen-jardueren mende dauden era guztietako zentroetako bisitak edo gainbegiratzeak ere ez diren bezalaxe. Salaketa anonimo orokor horrek ezingo luke balio delitu-zantzu zehatz batzuen ondorioa izan behar duen auzi judicial penala abiarazteko. Alabaina, ez da gauza bera fiskalaren prozesuz kanpoko jarduera bat, zeinaren segurtasun-indar eta -kidegoak gidatzeko ahalmenak ezin baitira eztabaidatu. Ondorio horietarako, ezin dira parekatu prozedura judiciala eta Fiskaltzaren eginbideak.

Fiskaltzaren eta Polizia Judizialaren prozesuz kanpoko jardueraren xedea da frogaiturriak lortzea —kasuaren arabera, ondoren prozesu judizial bat hasteko aukera emango dutenak— eta helburu hori bat dator 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikuluan jasotakoarekin, zeinaren arabera Fiskaltzak bere gain har baitezake haren zuzendaritza, polizia-ikerketak hasi direla jakinarazi ondoren.

Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen izaera instrumentalak, jarduera-eremu mugatuak eta birtualtasun prozesal mugatuak agerian uzten dute alde kualitatibo handiak daudela jurisdikzio-jarduerari dagokionez.

22

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Auzitegi Gorenaren maiatzaren 4ko 314/2015 Epaiak adierazten duenez, «jurisprudentziak errefusaten duen prospekzioa da ikerketa-bitartekoak erabiltzen dituenak, delitu jakin bat jazartzeko ez, baizik eta delitu-ekintza potentzialak topatzeko». Konstituzio Auzitegiaren urriaren 23ko 184/2003 Epaiaren arabera, prospektibotzat jotzen dira «hipotesi hutsetan edo susmo huts eta soilean» oinarritzen diren ikerketak; hau da, balizko gutxienerako oinarri objektibo eta material egiaztagarriak ez dutenak.

Hori guztia dela eta, fiskalek ez dute izapidetuko ikerketa-eginbiderik baldin eta nabarmena bada jasotako delituaren albistearen seriotasunik eza, albiste hori oinarri objektiborik gabeko hipotesi hutsetan oinarritzen denean eta delitutzat hartzen ez diren egitateak xede dituztenean. Kasu horietan, fiskalek prozesu aurreko ikerketa-eginbideak hasi beharko dituzte, beren jardunerako prozedura-euskarri egokia eskaintzeko, eta dekretu berean eta modu arrazoituan erabaki beharko dute salaketa erabat artxibatzea, zirkular honen 4.7.2 epigrafean aurreikusitako baldintzetan.

4. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak

4.1 Helburua eta jomuga

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua irakurrita ondorioztatzen da Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen xedea dela ezagutzen dituen delitu guztiak ikertzea —delitu pribatuak izan ezik—, eta fiskalak ahalmena duela beharrezkotzat jotzen dituen eginbide guztiak egiteko —oinarrizko eskubideak mugatzen dituztenak izan ezik, salbu eta atxiloketa prebentiboa—.

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kontsultak honako hau xedatzen du: «Gure egungo sistema prozesalean, Fiskalaren ikerketa ez da ulertzen instrukzio judizialaren alternatiba gisa, horren aurreko aukera gisa baizik, eta ez du ordeztzen, nahiz eta sinplifikatu edo erraztu dezakeen. Idatzi den bezala, fiskalak, egungo sistema anbibalentean, ez ditu bere gain hartzen instrukziogilea ordeztea dakarten egiazko instrukzio-eginkizunak. Haren zereginak salaketak jaso, iragazi, transmititu eta ikertzeko organo bati dagozkio. Nolanahi ere, behar bezala erabilitako ahalmen horiek nabarmen lagun dezakete zigor-arloko justizia arintzen».

Instrukzio *judizialaren* eginkizun nagusia ahozko epaiketa prestatzea da, eta egitate zehagarria eta haren erantzuleak mugatzea. Auzitegi Gorenaren urriaren 11ko 669/2017 Epaiak gogorarazten duen bezala —ildo horretan bertan, ikusi Auzitegi Gorenaren 949/2006 Epaiak, urriaren 4koa, eta 747/2015 Epaiak, azaroaren 19koa—, «sumario-eginbideak delitua ikertzera eta delitugilea identifikatzera bideratutako ikerketa-egintzak dira (Prozedura Kriminalaren Legea, 299. artikulua), eta horiek ez dira berez egozketa-frogak, haien helburu espezifikoak ez baita egitateak behin betiko finkatzea, egitate horiek ebazpen judizialera igaro daitezkeen, baizik eta ahozko judizioa prestatzea, eta, horretarako, beharrezkoak diren elementuak ematea akusaziorako eta defentsarako, bai eta epaitegiari ere, aurkakotasun-eztabaida zuzentzeko».

Auzitegi Gorenaren urriaren 16ko 491/2019 Epaiaren arabera, «instrukzio-fasean gauzatutako eginbideak ahozko judizioaren irekierari buruzko erabakia

prestatzea eta frogabideak identifikatzea eta ziurtatzea ahalbidetzen duten ikerketa-bitartekoak baino ez dira, baina arau orokor horrek onartzen ditu salbuespenak, eta horiek modu murriztailean interpretatu behar dira, nahiz eta ezin zaien ukatu froga-balio oro —eta, nolana ere— sumario-eginbideei».

Jarduera judizialean ez bezala, Fiskaltzaren prozesu aurreko ikerketa-eginbideek ez dute ahozko epaiketa prestatzeko gaitasunik,

24

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

prozesuz kanpoko izaerak eragotzi egiten baitu oinarritzea, organo judizialak aldeztu aurretik prozesuan sartu gabe, tarteko faserako trantsizioa edo ahozko judizioaren hasiera.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak eta 3/2004 Instrukzioak adierazten dutenez, «ikerketa-eginbideak polizia-atestatu soilaren eta ikerketa judizialaren arteko bidean daude [...]. Gainditu egiten dute 297. artikulua atestatuei ematen dien salaketa hutsaren izaera, baita lekukoaren deklarazioarena ere; akusazioa oinarritzeko balio informatiboan parte hartzen dute, instrukzio judizialari dagokion judizialera igarotzea erabakitzeko, baina ez dute instrukzio-epailearen aurrean aurkakotasunez egindako eginbideen froga-baliorik».

Azken batean, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek ez dute gaitasunik organo judizial instrukziogilearen jardura ordezkatzeko, haren xedea mugatuagoa baita. Instrukzio *judizialaren* aurrean, ikerketa-eginbideen xedea da fiskalak akzio penalaren erabilerari buruzko erabaki funtsatu bat hartu ahal izateko behar diren ikerketak egitea. Gure ordenamendu juridikoan, erabaki hori jurisdikzioarako eskubidearen (*ius ut procedatur*) berariazko adierazpen gisa ulertzen da, eta, beraz, baita Espainiako Konstituzioaren 24.1 artikulua aldarrikatutako babes judizial eragingarrirako eskubidearen adierazpen gisa ere. Hauxe dio Auzitegi Gorenaren urtarrilaren 11ko 980/2016 Epaiak (ildo beretik, ikusi Auzitegi Gorenaren 1394/2009 epaia, urtarrilaren 25ekoa):

[Prozesu aurreko ikerketa-eginbideek] agortu egiten dute bere funtzionaltasuna fiskalak salaketa artxibatzeko edo egokitzen jotzen dituen akzio penalen egikaritzea sustatzeko hartutako erabakiaren euskarri gisa balio dutenean. Ministerio Publikoak Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikularen eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikularen babesean gauzatutako ikerketa-eginbideek ezin dute haien izaera aldatu eta ezin dira bihurtu froga-egintza.

25

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Egintza prozesalaren kontzeptuak berak eragozten du, zeina oso loturik baitago benetako funtzio jurisdikzionala gauzatzeko oinarri diren konstituzio-printzipioetara.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko 1. eta 3. apartatuek Fiskaltzaren prozesu aurreko ikerketa-eginbideen xedea akzio penalaren egikaritzarekin lotzen dute, eta, horregatik, legegileak artxibatu egin behar ditu salaketak edo kereilak, haiek jartzea justifikatzen duen daturik edo elementurik ez dagoenean, edo beharrezkoa ez denean, jada prozedura judizial bat hasi delako.

Auzitegi Gorenaren abenduaren 19ko 882/2014 Epaiak adierazten duenez, Fiskaltzaren prozesu aurreko ikerketa-eginbideak «prozesu judiziala hasteko bide bat dira». Antzeko terminoetan, Auzitegi Gorenaren apirilaren 21eko 228/2015 Epaiak gogorarazten du Ministerio Publikoaren jardura ez dela «jurisdikzio-funtzio bat, baizik eta organo jurisdikzionalaren aurrean ekintza artikulatzeko prestatze-funtzio bat».

Aurreko argudioek aukera ematen dute azaltzeko zergatik legegileak ez duen aurrekusi Fiskaltzaren eginbideak sekretutzat jotzeko aukera, edo zein arrazoiengatik ez zaion zilegi kautelazko neurriak hartzea, neurri horiek benetakoak izanda ere; izan ere, bi kasuetan, horiek hartzeko oinarri gisa jartzen diren kriminalitate-zantzuak aurkitzeak eragin du akzio penala egikaritzea.

Hori dela eta, fiskalek akzio penala egikaritzea justifikatzen duten kriminalitate-zantzu arrazional eta garrantzitsuak daudela egiaztatzen duten unetik aurrera, utzi egingo diote prozesu aurreko ikerketa-eginbideak egiteari, eta amaitutzat

emango dituzte, beren helburua bete baitute.

Aurreko gogoetek orientazio orokorreko irizpidetzat balio behar duten arren, egia esan, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kontsultak eta 4/2013 Zirkularrak aurreratu zuten bezala,

26

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

ezin da zehatz-mehatz definitu zer irizpide baliatu behar dituzten fiskalek ikerketa-eginbideak noiz amaitu erabakitzeko, bai eta egoitza judizialean zuzenean egin behar diren eginbideak zehazteko ere. Hamaikatxo dira kontuan izan beharreko faktoreak, ikertu daitezkeen egitateen aniztasuna kontuan hartuta.

Auzitegi Gorenaren martxoaren 22ko 228/2020 Epaiak eta apirilaren 21eko 228/2015 Epaiak adierazten dutenez, «Fiskaltza ez dago behartuta ikerketa bere eginbideetan agortzera, eta erabateko autonomia du eginbideak instrukzio-epaileari noiz bidali erabakitzeko».

Nolanahi ere, prozesu aurreko ikerketa-eginbideak amaitutzat emateko aukera baloratzeko, fiskalek alderdi hauek aztertuko dituzte:

- i) Preskripzio-epeak akzio penala erabiliz etetea sustatzeko beharra.
- ii) Kautela-neurriak hartzeko eskatu beharra.
- iii) Ikerketa sekretupean egitea komeni den.
- iv) Epailearen baimena behar duten eginbideak egin beharra.

Jarraibide horiek prozesu osteko ikerketa-eginbideei ere aplikatuko zaizkie, aurrerago esango denaren kalte gabe.

Aurreko argudioek aholkatzen dute instrukzio-fiskala esamoldea ez erabiltzea ikerketa-eginbideak hasi eta/edo izapidetzeko ardura duen fiskalari erreferentzia egiteko. Horregatik, lurralde osoan jarduera-batasuna bermatzeko, fiskalek «fiskal ikertzaile» edo «ikerketaren ardura duen fiskal» terminoa erabiliko dute.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

4.2 Abiaraztea

4.2.1 Salaketa erregistratzea eta banatzea

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiarazteak honako kausa hauek izan ditzake: salaketa bat, polizia-atestatu bat igortzea, Europako ikerketa-agindu batean edo erreguzko batzorde batean jasotako informazioa, organo judizialek edo administratiboek edo Fiskaltzak berak erabakitako lekukotza-kenkariak, edo, azken batean, delitu-egitate baten ustezko betearazpenaren berri izatea ahalbidetzen duten informazioak helaraztea edozein bidetatik. Gerta daiteke ofizioz ere, fiskalak egitateen berri zuzenean izatearen ondorioz.

Fiskalaren bulegoan salaketa edo polizia-atestatua jaso ondoren, erregistratu egingo da, eta zenbaki independente eta korrelatibo bat esleituko zaio. Jarraian, burutzak egiaztatuko du —fiskaltzen eskura dauden plataformak eta aplikazio informatikoak erabiliz— egitate berei buruzko prozedura judicial bat abian dagoen edo artxibatuta dagoen. Aurrekoa egiaztatu eta gero, fiskalburuak salaketaren edo atestatuaren xedea aztertuko du, eta, ondoren, honela jokatu du:

A) Salaketa edo atestatua ez bada atal espezializatu baten berezko gai bati buruzkoa, buruzagitzak eskumen objektiboa eta lurraldekoa aztertuko ditu.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 19. artikulua araberan, gertakariez arduratzeko eskumena Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzari, Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziari edo Drogen aurkako Fiskaltza Bereziari dagokienean, haien buruzagitzari helaraziko zaie, dagozkion ondorioetarako. Ebazten bada



Europako Fiskaltzari dagokiola, uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren arabera, zirkular honen 4.5 epigrafean xedatutakoa beteko da.

Fiskalburuak irizten badio bere zuzendaritzapeko fiskaltzak ez duela eskumenik lurraldeari dagokionez salaketaz edo atestatuaz arduratzeko, bere ustez eskumena duen fiskaltzari bidaliko dizkio, bere burutzaren bidez, zirkular honen 4.4 epigrafean xedatutakoaren arabera.

Bere fiskaltzaren eskumenerako gaia bada, buruzagitzak, zuzenean edo ezarritako banaketa-sistemaren arabera dagokion fiskalak, salaketa edo atestaturik zorroztz aztertu eta honako hauek emango ditu: eginbideak hasteko eta erabat artxibatze dekretoa; ikerketa-eginbideak hasteko eta gauzatzeko dekretoa; prozedura hasteko eta gauzatzeko dekretoa, eta, ondoren, salaketa edo kereila jartzeko dekretoa, edo, kasuak hala eskatzen badu, jasotako salaketa organo judicial eskudunari helaraztea, ikerketa-eginbideak hasi eta zuzenean berriz bidaltzeko erabaki arrazoitua hartu ondoren.

B) Salaketa edo atestaturik atal espezializatu baten berezko gai bati buruzkoa bada, burutzak dagokion atalera bideratuko ditu.

Egitateak ezagutzeko eskumena, haien konplexutasuna edo izaera kontuan harturik, bi atal espezializaturik edo gehiagori badagokie, buruzagitzak honako erabaki hauekoren bat hartuko du:

i) Egitateak materialki lotuta ez badaude, Prozedura Kriminalaren Legearen 17.1 eta 2 artikulua dienerik jarraikiz, eta hori saihesteko arrazoirik ikusten ez bada, burutzak bere espezialitate-eremuko egitateei dagozkien atal espezializaturik esleitu ahal izango die bere bulegoa, eta egoera horren berri eman beharko die atal horiei guztiei.



Kasu horietan, atalen arteko komunikazioa eta koordinazioa alde batera utzi gabe, hasiera eta/edo artxiboa modu independentean ebatziko du atal bakoitzak, eta, kasuak hala eskatzen badu, bereizita egingo dira ikerketak.

ii) Egitateak materialki lotuta badaude, Prozedura Kriminalaren Legearen 17.1 eta 2 artikulua zehaztutakoari jarraikiz, edo beste edozein arrazoiengatik komenigarritzat jotzen bada elkarrekin ikertzea, buruzagitzak lantalde bat sortzea erabakiko du, inplikaturik diren fiskal delegatuek osatua. Horretarako, talde bateratu bat sortzea adostuko duen dekretu bat emango du, eta, han, hura osatzen duten fiskalen esku-hartzea arautuko duten jardun-irizpideak finkatuko ditu.

Buruzagitzak dagokion atal espezializatuari salaketa edo atestaturia eman ondoren, fiskal delegatuak bere eskumen objektiboa eta lurraldekoa egiaztatuko ditu. Eskumenik ez duela iritzi gero, txosten arrazoitu bat egingo du, eta buruzagitzari helaraziko dio, zirkular honetan xedatutakoaren arabera bidezkoa dena ebatz dezan. Bere burua eskuduntzat jotzen badu, fiskal delegatuak, salaketa edo atestaturia zorrotz aztertu ondoren, dagozkion ikerketa-eginbideak abiaraziko ditu, eta bere gain hartuko ditu izapideak, edo ezarritako banaketa-sistemaren arabera txandakatuko ditu.

Fiskaltzaren lurralde-ataletan edo atal espezializatueta zuzenean aurkeztutako salaketak edo atestaturiak burutzara bidali beharko dira, erregistratu eta banatu ahal izateko. Hala ere, salbuetsita geratzen dira salaketa edo atestaturia zabaltzaileen kasuak, baldin eta xede dituzten egitateekin loturik dagoeneko abiarazi badira ikerketa-eginbideak. Kasu horretan, ondoren sartu ahal izango dira prozeduran.



Fiskaltza –eta, harekin batera, Justizia Administrazioa– instrumentalizatzeko arriskua urruntzeko, fiskalek bereziki zuhur jokatu behar duten beren ustez prozesuaren helburuekin zerikusirik ez duten interesak lortzea bilatzen duten salaketen aurrean. Auzitegi Gorenaren 2016ko urriaren 6ko Autoaren arabera, politikaren judizializazioak «konfrontazio politikoko eremu bihurtzen du eztabaida prozesalaren arloa». Auzitegi-praktikak agerian uzten du behin eta berriz gehiegikeriak egin direla helburu sasikoek eragindako salaketak eta kereilak jartzean. Tramitera onartu izanak, batzuetan, Justizia Administrazioaren instrumentalizazio maltzurra ekarri du, eta fenomeno hori bereziki kezagarria da bititza politikoa helburu elektoralistekin judizializatzen den kasuetan.

Halaber, egokitzat jotzen da zenbait kautela kontuan hartzea buruzagitzek egindako salaketen eta atestatuaren erregistroan:

- i) Fiskalen bulegoetan aurrez aurre aurkezten badira, jatorrizkoan eta kopietan gaur egun erabiltzen den sarrera-zigilua inprimatzeaz gain, bigarren zigilu ofizial bat ere jarriko da, eta han zehaztuko da «izapidetzeko onartu gabe» dagoela salaketa eta/edo atestatua.
- ii) Agiria telematikoki aurkezten bada, jaso izanaren agiriak zehaztu beharko du, halaber, salaketa eta/edo atestatua izapidetzeko onartu gabe dagoela.

Nolanahi ere, salaketa bat erregistratze hutsak ez du ekarriko prozesu aurreko ikerketa-eginbide batzuk abiarazteari buruzko erabakirik. Egoera hori argi eta garbi adierazi beharko dute fiskaltzetako buruek eta/edo bozeramaileek, aurkeztutako salaketak izapidetzeari buruz egiten duten edozein jakinarazpen publikotan.



4.2.2 Ikerketa judizial baten identitate objektiboa

Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua esanbidez debekatzen ez badu ere, ulertu behar da ezinezkoa dela prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraztea, baldin eta organo judizial batek dagoeneko egitate horien berri badu.

Hori dela eta, fiskalburuek delitu-itxura duten egitateen berri dutenean —dela salaketaren bidez, dela polizia-atestatuaren bidez, dela ofizioz—, egitate berei buruzko prozedura judizial bat ba ote dagoen egiaztatuko dute datu-baseen, informazio-sistemen, eskura dituzten aplikazio informatikoen edo beste edozein mekanismoren bidez.

Ikerketa-eginbide batzuk izapidetzen ari diren bitartean, eginbide horien ardura duen fiskalak egiaztatzen badu abian dagoen prozedura judizial bat dagoela, berehala erabakiko du eginbide horiek amaitzea eta organo judizialari berriz bidaltzea, eta, horretarako, dekretu arrazoitu bat emango du. Buruzagitzari dagokio polizia-salaketa edo -atestatua organo judizial eskudunari helaraztea, baldin eta ikerketaren ardura duen fiskalak irizten badio betetzen dela hautemandako identitatea. Gaiaren garrantzia kontuan hartuta, prozedura judizialaz arduratzea dagokion fiskalari salaketa edo kereila instrukzio-epaitegiari helarazteko aukera baloratuko da. Horretarako, bereziki kontuan hartuko da salaketan edo atestatuan adierazitako egitateetatik ondorioztatzen bada premiaz sustatu behar direla jarduketa prozesalak.

Iritziko zaio badela identitate objektiboa prozedura fiskalaren eta judizialaren artean, *notitia criminis*aren xedea bat datorrenean organo judizialak ikertutako egitateekin; hau da, ikertu beharreko egitateekin —ikertutako subjektuak edozein direla ere—, bai eta



abenduaren 2koa; 344/2019 Epaia, uztailaren 4koa; 214/2018 Epaia, maiatzaren 8koa; 18/2016 Epaia, urtarrilaren 26koa, beste askoren artean).

4.2.3 Salaketa anonimoak

Gutziz indarrekoztat jo behar dira salaketa anonimoei buruz Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 3/1993 Instrukzioan bildutako gogoetak (*Fiskaltzari eta herritarren babes judizial eraginkorrerako eta bidegabeko atzerapenik gabeko prozesu publikorako eskubideen defentsa. Sumarioaren sekretua zaintzeko betebeharra. Salaketa anonimoa: notitia criminis gisa duen birtualtasuna*), honako hau xedatzen duenean:

Badirudi ezerk ez duela eragozten zuzeneko ezagutza hori, askotariko jatorria izan dezakeena, zuzendu gabeko salaketa anonimo batean oinarritzea. Salaketa zentzu juridiko-formalean ulertzeko behar dena kontzeptualki integrazteko desegokia izango bada ere, zalantzarik gabe izan behar du gai prestaketa-ikerketak sortzeko beharra susmarazteko. Kasuak hala eskatzen badu, egoki irizitako ikerketa-eginbideak gauzatu ondoren, fiskalak instrukzio-epaitegiari eskatu ahal izango dio aurretiazko eginbideak has ditzala eta, horiekin batera, abiaraz dezala prozesu penalaren lehen fasea.

Auzitegi Gorenaren maiatzaren 13ko 141/2020 Epaia adierazten duen bezala, salaketa anonimoan jasotako gertakariei haztapen indartuko epaiketa egin behar bazaie ere, «horrek ez du eragozten informazio horrek, osorik balioetsi eta bere argumentu-kongruentzia eta ematen dituzten datuen egiantza modu sendoan aztertu ondoren, epaileari, fiskalari edo Estatuko Segurtasun Indar eta Kidegoei bere karguaren ondorioz ezagutzen dituzten delitu itxurako egitateak ikertzeko betebeharra sorraraztea» (ikus



Gaur egun, oso interkonektatuta dagoen gizarte digital batean bizi gara, eta herritar guztiak izan daitezke informazioaren hartzaile eta hedatzaile. Doktrinaren iritzian, aurreikus daitezke delazio anonimoak nabarmen areagotuko direla gizarte-korrante bat sendotzearen ondorioz, zeinaren ezaugarria baita konpromiso berezia hartu dela Justizia Administrazioarekiko laguntza- eta lankidetzak egiteko, eta, jakina, gero eta gehiago erabiltzen direlako teknologia berriak albiste kriminala transmititzeko.

Delazio anonimoak sortu ohi dituen mesfidantzen aurrean, gaur egun justiziariekiko lankidetzak sustatzeko neurri baliagarria dela esaten da. Hainbat lege-tresnak sustatzen eta bultzatzen dute herritarren lankidetzarako postontziak eta barne-salaketarako bideak sortzea, salatzailearen anonimotasuna edo, gutxienez, konfidentzialtasuna bermatzeko. Ustelkeriaren aurkako Nazio Batuen Konbentzioaren Gida Teknikoak, zeina 2010ean onetsi baitzen, hauxe adierazten du: «Agian komeniko litzateke estatu partaideek pentsatzea bideragarria dela salatzaileen anonimotasuna bermatzea». Iradokizun hori, era berean, errepikatu egiten da Nazio Batuek 2013an enpresentzat egindako Etikaren aldeko eta Ustelkeriaren aurkako Programan.

Europar, joera berri horren adierazgarri dira, batetik, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2015/849 EB Zuzentaraua, 2015eko maiatzaren 20koa, *finantza-sistema kapitalak zurrizteko edo terrorismoa finantzatzeko erabiltzea prebenitzeari buruzkoa*, eta, bestetik, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2019/1937 (EB) Zuzentaraua, 2019ko urriaren 23koa, *Batasunaren zuzenbidearen urraketei buruzko informazioa ematen duten pertsonak babesteari buruzkoa*.



Auzitegi Gorenaren otsailaren 6ko 35/2020 Epaiaren arabera, «salaketa-bide horiek ezartzeko beharizan horri buruz doktrinak jasotzen duenez [...], [2019ko urriaren 23ko (EB) 2019/1937 Zuzentarauak] justifikatzen du egiaztatuta dagoela informatzaileak edo salatzaileak direla erakundeen barruan egindako iruzur-

delituak aurkitzeko biderik garrantzitsuena; eta beren enpresan edo erakunde publikoan delitu-praktiken berri duten pertsonak salaketa ez jartzeko arrazoi nagusia dela, funtsean, ez direla sentitzen behar bezain babesturik arau-haustea salatzen dizkion erakunde horrek har ditzakeen balizko errepresalien aurka».

Azken batean, Fiskaltzaren aurrean egindako salaketan ager daitezkeen irregulartasun formalak alde batera utzita, ezerk ez du eragotziko hura izapidetzea eta, ondorioz, dagozkion ikerketa-eginbideak abiaraztea, jakinarazitako delitu-itxurako egitateek egiantz-zantzuak dituztenean.

4.2.4 Autoinkulpazio masiboak

Autoinkulpazio masiboak protesta-bide bat dira. Haien bidez, modu kolektiboan aldarrikatu nahi da legitimotzat jotzen diren jokabide jakin batzuen kriminalizazioa arbuizatzea, eta, hala, elkartasuna adierazi nahi zaio prozedura penal batean inputatua izan denari. Konstituzio Auzitegiaren uztailaren 20ko 136/1999 Epaiak adierazten duenez, jokabide horiek laguntza politikoa emateko ariketa hutsa dira, eta, beraz, ikertutako pertsona bati laguntzeko ekintza horiek ez dakarte berez erantzukizun penalik ikertutako eta zilegitzat jotako gertaerengatik.



Ondorioz, fiskalek mota horretako salaketak erabat artxibatu egingo dituzte, baldin eta ez badute ikusten kriminalitate-zantzurik hirugarren bat auzipetzean arauarekin edo haren aplikazioarekin ados ez daudela adierazteko, salbu eta jokabide hori apologia-modalitate gisa tipifikatzen bada.

4.2.5 Abiarazpen-dekretua

Poliziaren salaketa edo atestaturia eta aurkeztutako material guztia zehatz-mehatz

aztertu ondoren, fiskal eskudunak, zirkular honen 4.2.1 epigrafean xedatutakoarekin bat etorriz, azkar emango du ikerketa-eginbideak hasteko dekretua.

Fiskaltzaren Erregelamenduaren 10.1 artikulua eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *Fiskaltzaren egintzen formari buruzko* 1/2005 Instrukzioaren arabera, dekretu bidez abiaraziko dira ikerketa-eginbideak.

Nolanahi ere, prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiarazteko dekretuak alderdi hauek jasoko ditu:

- i) Ikertutako gertakarien zerrenda laburra.
- ii) Susmagarritzat jotzen den pertsonaren identitatea, halakorik balitz.
- iii) Ikertutako egitateen behin-behineko kalifikazioa.
- iv) Kasuan-kasuan, egin beharrekotzat jotzen diren eginbideak.
- v) Egindako jarduketei buruzko aipamena, egiaztatzeko ez dagoela egitate berberei buruzko prozesu judizialik, ez abian, ez artxibatuta.
- vi) Ikerketaren ardura duen fiskalaren nortasuna.



Horren guztiaren salbuespen izango dira erabat artxibatzeko kasuak (zirkular honen 4.7.2 epigrafean adierazitakoari jarraituko zaio), bai eta organo judizialari zuzenean bidaltzekoak ere; kasu horretan, 4.7.3 epigrafean adierazitakoa bete beharko da.

Aurreko parametroak abiarazten den unetik bertatik zedarritzeak lagundu egiten du hasiera goiztiarrak saihesten, prozeduraren xedea hasiera-hasieratik definitzen, beharrezkoak ez diren eginbideak egitea prebenitzen, eta berehalako judizializazioa bidezkoa den erabakitzen. Era berean, ageri diren zantzuak

ikusita, susmagarriari prozeduran sarrera eman behar zaion aztertzea errazten du, zirkular honen 4.6 epigrafean adierazitako baldintzetan.

Ikerketa-eginbideak abiarazteko dekretua eman ondoren, idatzoharra egingo da. Logistika- eta estatistika-arrazoiak direla-eta, komeni da prozesu aurreko ikerketa-eginbideek zenbaki korrelatiboak izatea, independenteak ikerketa-eginbide osagarriei eta prozesu ostekoei dagozkienetatik.

Ikerketa-eginbideen xedea gertakari jakin batzuk izan behar dira. Ikerketan zehar itxuraz delitu-esanahia duten egitateak azalerraten badira, hasieran ikertutakoez bestelakoak, beste ikerketa-eginbide batzuk abiaraztea erabakiko da, nola eta ez den ikusten bien arteko lotura-harremana, Prozedura Kriminalaren Legearen 17. artikuluari jarraikiz. Kasu horietan, ikerketa-eginbide berriei gehitu beharko zaie kasualitatez aurkitu zirenen lekukotza osoa, eta lehen aipatutako irizpidearen arabera dagokien erregistro-zenbakia eman beharko zaie.

Estatuko Fiskaltza Nagusiko Ikuskaritza Fiskalak horretarako eskain ditzakeen jarraibideen kalte gabe, buruzagitzei dagokie ikerketa-eginbideen prozeduren zaintzari dagokionez egokitzat jotzen dituzten neurriak hartzea,



amaitu ondoren gorde beharreko dokumentazioa, bai eta artxibatutako espedienteak nola gorde eta gorde behar diren ere.

4.3 Eskumen objektiboa

4.3.1 Irizpide orokorrak

4.3.1.1 Arau orokorrak

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua jatorrizko idazkerak (50/1981, abenduaren 30ekoa) adierazten zuenez, «Fiskaltzako kideak autoritate

dira ondorio guztietarako. Erakundearen ordezkari gisa jardungo dute beti, eta dagokion buruak eskuordetuta. Fiskal bat, bere eginkizunak betetzean, prozesuaren edo jardueraren edozein unetan, bere nagusi hurrenak beste batekin ordezkatu ahal izango du, arrazoi sendoek gomendatzen badute hala egitea. Kontseilu Fiskalari jakinaraziko zaio ordezte hori».

Manuaren hitzez hitzeko edukiak aukera ematen zuen ondorioztatzeko fiskalburuei soilik zegokiela Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko eskumena, hargatik eragotzi gabe fiskalburuek ahalmen horren egikaritzea delegatu ahal izatea zuzentzen zuten plantillako fiskaletako edozeinen alde.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *Fiskaltzaren barne-funtzionamendurako arauetarako* buruzko 1/1987 Instrukzioak adierazita bezala, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua aldaketa nabarmen bat sartu zuen 1926ko Estatutuarekin alderaturik; izan ere, *fiskalak laguntzaile edo zuzeneko buruaren ordezkari huts izateari utzi* eta erakundearen eskubide osoko ordezkari bihurtu ziren, hargatik eragotzi gabe estatus berri hori baldintzaturik egotea



haien eginkizun zehatzak betetzea fiskalburuek eskuordetua izatea.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua (urriaren 9ko 24/2007 Legearen bidez) Fiskaltzako kideen autonomia finkatu zuen; hala, beren eskumenen izaera eskuordetuari buruzko aipamena ezabatu zuen, eta ezarri zuen haiek guztiek, salbuespenik gabe, erakundearen ordezkari gisa jarduten dutela.

Fiskal guztiak jo daitezke erabat eskudun ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko, baina antolamendu-arloko arazoek zehazten dute organo fiskal bakoitzeko buruzagitzeari esleitu behar zaiela prozedura hasteko agindua emateko

eskumena. Hala ere, *notitia criminis*aren xedea atal espezializatu baten ardurapeko egitateak direnean, haren fiskal delegatuak ireki eta izapidetuko ditu ikerketa-eginbideak, eta fiskalburuak oniritzia eman beharko die prozedura hasteko proiektuei. Horrekin, jarduera-batasunaren printzipioa benetan gauzatzea eta Fiskaltzaren espezializazioaren aldeko apustua uztartu nahi dira; hala, bikaintasun juridikoa bermatuko duen sistema bat ezarri nahi da, bai eta Fiskaltzaren jardueraren objektibotasuna eta inpartzialtasuna ere.

Ezerk ez du eragozten atal espezializatuetakoko fiskalburuek eta fiskal delegatuek, lana banatzeko eginkizunak betez (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22.5 artikulua), beren plantillako edo, kasuaren arabera, zuzentzen duten atal espezializatuko beste kide batzuei ikerketa-eginbideak hastea eta/edo izapidetzea esleitzea, egoki deritzotenean.

Urriaren 9ko 24/2007 Legearen bidez Fiskaltzaren Estatutu Organikoan eginiko erreformak modu erabakigarrian bultzatu du fiskalen espezializazioa jakintza juridikoko hainbat arlotan, eta horrek erakutsi du ondorio positiboak izan dituela denboran zehar.



Zenbait arlotan espezializatutako atalak sortu dira, hala nola ingurumenean eta hirigintzan, bide-segurtasunean, emakumearen aurkako indarkerian, laneko segurtasun eta osasunean, kriminalitate informatikoan edo delinkuentzia ekonomikoan, adibideren bat jartzearren. Neurri hori bereziki eraginkorra da bereziki konplexuak diren fenomeno kriminal batzuei modu egokian aurre egiteko, eta, era berean, Fiskaltzaren jarduera-batasuna bermatzen lagundu du.

Izan ere, fiskal espezialistek dute beren jakintza-eremuan sartzen diren egitateak aztertzeke prestasun handiena, bai eta Fiskaltzak lurralde nazional osoan jarduteko duen batasuna bermatzeko ere, haien bidez ezartzen baita ondoen Estatuko Fiskaltza Nagusiaren doktrina, salako fiskal koordinatzaileek eta delegatuek eskainitako jarduteko jarraibideak, eta espezialisten jardunaldietatik

eratorritako ondorioak.

Hala ere, Fiskaltzaren organo bakoitzak berezitasunak dituen plantillaren beraren dimentsiotik, giza baliabideen banaketatik edo espezialitatearen arloko eskumeneko prozeduren bolumenetik eratorrita, buruzagitzak, atal espezializatuko fiskal delegatuak alde aurretik eskatuta, bere gain hartu ahal izango du ikerketa-eginbideak abiaraztea eta bideratzea, edo, kasuak hala eskatzen badu, atal horretan sartuta ez dagoen fiskal bat izendatu ahal izango du horretarako.

Gaia ez badagokio atal espezializatu bati, buruzagitzak dagozkion ikerketa-eginbideak egingo ditu, aurrez ezarritako banaketa-sistemaren arabera. Eskumena duen fiskalak ez badu banaketa-araurik, buruzagitzak bere gain hartu ahal izango du haren bulegoa, edo, kasuaren arabera, egokitzen jotzen duen plantillako fiskalari esleitu ahal izango dio, dekretu arrazoitu bidez.

40

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltzaren Estatutu Organikoak fiskalburuei lana zuzentzeko, zerbitzuak antolatzeko eta banatzeko aitortzen dizkien ahalmenak alde batera utzi gabe, komeni da fiskaltzek neurriak hartzea fiskal guztiek prozesuaren aurreko ikerketa-eginbideak izapidetu ditzaten. Adierazi bezala, ikerketa kriminalaren zuzendaritza Fiskaltzari esleitzen zaion unea iristen denean —berandu baino lehen—, ikerketa-eginbideak egiten aritutako fiskalak hobeto prestatu egongo dira eredu prozesal berriaren erronkei aurre egiteko. Horregatik komeni da lana banatzeko sistemak ezartzea, Fiskaltzako kide guztiak prozesuz kanpoko jarduerari dagokion ikerketa penala zuzentzearen zirrikituetan ohitu ahal izateko.

Nolanahi ere, prozesu aurreko ikerketa-eginbideak hasteko eta amaitzeko dekretu-proiektuak, bai eta salaketa- edo kereila-proiektuak ere, kasuan kasuko buruzagitzari edo buruzagitzak izendatutako fiskalari jakinaraziko zaizkio, dagokion aurretiko bisatua egin dezan. Atal espezializatuetakoko fiskal delegatuek

ere aldez aurreko bisatu horren pean jarri beharko dituzte prozedura hasteko, amaitzeko eta artxibatzeko, salaketa jartzeko eta kereila jartzeko dekretu-proiektuak.

Atal espezializatu bateko fiskal delegatuak beste fiskal bati esleitzen badio ikerketa-eginbideak abiaraztea eta/edo izapidetzea, azken horrek aldez aurretik oniritzia eman beharko die abiarazteko eta amaitzeko dekretu-proiektuei. Fiskal delegatuak proiektuari oniritzia eman eta fiskal ikertzaileak dagozkion zuzenketak egin ondoren, fiskal delegatuak dagokion buruzagitzara edo hark izendatutakora bidaliko du, oniritzi-oharrarekin batera, behin betiko ikus-onespena eman diezaion.

Aurreko gogoetek ez dute ahultzen jarduketa-batasunaren printzipioaren erabateko indarraldia, ezta Fiskaltzako kideen ordezkagarritasuna ere,



eta, beraz, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua araberak ikerketa baten zuzendaritza aldatzeak *ad extra* ondorioz ez izatea, baita Estatuko fiskal nagusiak Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 26. artikulua aplikatuz ikerketa jakin baterako fiskal jakin bat izendatzeak ere. Baieztatu behar da, jakina, ez dela bidezkoa legeak aurrez zehaztutako epaile arruntaren printzipioa Fiskaltzaren egitura organikora eramatea. Azken buruan, ordenamendu juridikoak hierarkian gorago daudenei aitortzen die fiskal bati ikerketa zehatz bat esleitzeko ahalmena, edo dagoeneko hasita dauden eginbide batzuk ezagutzen ari dena ordezteko erabakia hartzekoa, efikazia- eta efizientzia-arrazoiak direla-eta hala komeni denean (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22., 23. eta 26. artikulua). Gogoan izan behar da, gainera, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikuluari jarraikiz, eskumenak bereganatzeko edo beste fiskal batek ordezkatzeko kasuak Kontseilu Fiskalari jakinaraziko zaizkiola beti, eta hark bere iritzia adierazi ahal izango du.

4.3.1.2 Fiskaltza bereziak eta Auzitegi Nazionalekoak

Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzari, Drogaren aurkako Fiskaltzari eta Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltzari dagokienez, gaiaren arabera eskumena Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 19. artikuluan ezarritako irizpideen arabera zehazten baita, buruzagitzei dagokie, nolana ere, ikerketa-eginbideak hastea, hargatik eragotzi gabe beren bulegoa plantillako kide batzuen edo guztien artean banatu ahal izatea, aldez aurretik ezarritako txandaren arabera, edo, halakorik ezean, banaka arrazoituz. Izan ere, hala dago zehaztuta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2010 Instrukzioan (*«Drogen legez kanpoko trafikoa prebenitzeko eta zigortzeko Fiskaltza Bereziaren eta haren fiskal delegatuen eskuduntza eta eskumenei buruzko» 12/2005 Instrukzioa urriaren 9ko 24/2007 Legera egokitzeari buruzkoa*) eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2006 Instrukzioan (*ustelkeriarekin lotutako delitu ekonomikoak zigortzeko eta delinkuentzia antolatuan adituak diren fiskaltza bereziaren eskudantziei eta antolaketari buruzkoa*).

42

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Gogoan izan behar da fiskaltza horien arteko balizko eskumen-gaiak —bai ikerketa-eginbideen esparruan, bai judizialki izapidetutako gaietan— xehetasunez aztertzen direla Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2010 Instrukzioan, (*drogen legez kanpoko trafikoa prebenitzeko eta zigortzeko Fiskaltza Bereziaren eta haren fiskal ordezkarien eskudantziei eta eskumenei buruzko 12/2005 Instrukzioa urriaren 9ko 24/2007 Legera egokitzeari buruzkoa*), eta bertan adierazitako irizpideei jarraitu behar zaiela.

4.3.1.3 Pertsona forudunak

Pertsona forudunei eragiten dieten ikerketa-eginbideak direnean, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Kontsultan azaldutako eskumen-irizpideei jarraituko zaie. Irizpide horiek behar bezala eguneratuta daude zirkular honetan, lege-erreformen eta jurisprudentzia-irizpide berrien arabera.

Horretarako, bi kasu bereizi behar dira:

i) Ikertutako pertsona batek edo ikertu guztiek foru berezia dutenak:

Ikerketa-eginbideak hasia bidezkoa bada, forudun izatearen ondorioz auzitegi eskudunaren aurrean jarraitutako prozedurez arduratzea dagokion fiskaltzari esleituko zaio eskumena, hark gauzatu behar baititu egin beharreko egintzak, kasuak hala eskatzen duenean.

ii) Ikerketak pertsona talde bati eragiten dionean, eta horietako batek edo batzuek baino ez dutenean foru berezia:

Ikerketa egiteko eskumena ikertutako egitateak egin diren tokiko fiskaltzari dagokio.

43

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltza honek egokitzen jotzen dituen eginbideak egingo ditu egitatea eta parte-hartzaileen erantzukizuna egiaztatzeko, forudunaren delitu-jokabidea indibidualizatuta geratu arte.

Pertsona forudunari zer egotzi ez dagoenean, fiskaltza honek hari buruzko jarduketak artxibatzea erabaki ahal izango du, forudunak ez diren pertsonen aurrean ikerketarekin jarraitzeko aukera alde batera utzi gabe.

Foruduna inputatzeko arrazoizko oinarria izan daitekeen zantzuren bat badago, ikerketa gauzatzen ari den fiskaltzak ez du egingo deklaratzeko zitaziorik, ikerketaren berri eman besterik ez, defentsa-eskubidea egikaritu ahal izan dezan, eginbideetan pertsonatuz, sartuz eta esku hartuz. Nolanahi ere, fiskaltza ikertzaileak foru-babesaren arabera eskudun den organo fiskalari igorriko dizkio jarduketak, forudunari deklarazioa hartzeko edo, kasuaren arabera, dagozkion ekintzak egin ditzan edo eginbideak artxiba ditzan.

Forudunei eta forugabeei egotzitako egitateak batera ikertuko ditu forudunen kasuan eskumena duen fiskaltzak, honako kasu hauetan:

a) Foruduna forugabeak gauzatutako jokabidearen eragile, ezinbesteko laguntzaile edo konplizetzat jotzen denean; izan ere, kasu horietan, komenigarria da ikerketa bat egitea eta, hala badagokio, batera epaitzea, ikertzen edo garbitzen den benetako izaera faktikoa lortzeko [ikusi Auzitegi Gorenaren 2009ko uztailaren 1eko Autoa (20206/2009 errekurtsua), 2015eko ekainaren 24ko Autoa (20619/2015 errekurtsua) eta 2018ko abenduaren 27ko Autoa (20907/2017 errekurtsua)].

44

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

b) Forudunak ez diren pertsonen ekarpena garrantzitsua denean forudunari egotzitako jokabidearen tipikotasuna zehazteko, bereziki delitu-plan bat gauzatzean zereginen banaketa funtzionala egiten den kasuetan [ikusi Auzitegi Gorenaren 2018ko otsailaren 15eko Autoa (20907/2017 errekurtsua) eta 2018ko maiatzaren 31ko Autoa (20907/2017 errekurtsua)].

c) Tipoko elementuren bat egoteari buruzko balorazioa forugabea den pertsonaren jardunaren arabera denean [ikusi Auzitegi Gorenaren 2017ko azaroaren 24ko Autoa (20907/2017 errekurtsua)].

d) Beste edozein kasutan, parte-hartzaileen —forudunak zein forugabeak— arteko lotura material banaezina dagoela ikusten bada, eta delitu-egitatea batera ikertzea eta epaitzea justifikatzen badu (ikusi Auzitegi Gorenaren 459/2019 Epaia, urriaren 14koa; eta Auzitegi Gorenaren 20460/2022 Autoa, ekainaren 21eko Autoa; 2018ko maiatzaren 31ko Autoa; 2018ko otsailaren 15eko Autoa; 2015eko irailaren 9ko Autoa; eta 2015eko uztailaren 22ko Autoa).

Kasu horietatik kanpo, foruagatik eskumena duen fiskaltza forudunari egotzitako egitateak ikertzera mugatuko da.

Prozesu-foru berezia dutenei zigor-arloan leporatu dakizkiekeen jokabideak xede

dituzten ikerketa-eginbideak izapidetzeko ardura duten fiskalek beren egitateei buruzko egitatetzat hartuko dituzte, eta egitate horien garrantzia dela-eta, jakinaren gainean ipiniko dute Estatuko fiskal nagusia, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikuluan xedatutakoa aplikatuz, eta, beraz, Idazkaritza Teknikoaren bidez, unean-unean helaraziko dituzte hura garatu bitartean gertatzen diren gorabehera garrantzitsu guztiak (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 13. artikulua; Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 122. artikulua; Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2012 Zirkularra; eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2004, 7/2005 eta 4/2007 Jarraibideak).



4.3.2 Atal espezializatuak

Espezializazio-printzipioa bi alderdi organikotan eta funtzionaletan sustatzea izan da Estatuko Fiskaltza Nagusiak azken urteotan garatutako jardueraren ildo nagusietako bat, eta ezinbesteko tresna izan da konplexutasun juridiko bereziko gaietan jarduera-batasunaren printzipioa indartzeko.

Esparru organikoan, printzipio hori ezartzearen ondorioz, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren unitate espezializatuak sortu dira, salako fiskal bat buru dela, eta, horretaz gainera, lurralde-fiskaltzetan espezializatutako atalak ezarri dira.

Estatuko Fiskaltza Nagusiko salako fiskal delegatuen eta unitate espezializatuetakoko koordinatzaileen funtsezko eginkizuna da jarduera-batasunaren printzipioa antolatzea, dela espezializazioaren xede diren gaietan irizpide bateratuak ezarriz, dela atal espezializatuen jardunaren jarraipena, koordinazioa eta gainbegiratzea eginez.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikulua araberak, Estatuko Fiskaltza Nagusiko unitate espezializatuetakoko koordinatzaile eta salako fiskalek lurraldeko edozein tokitan jazotako egitateei buruzko ikerketa-eginbideak egin ahal izango

dituzte, baldin eta Estatuko fiskal nagusiak horretarako baimena ematen badu garrantzi bereziko arrazoiengatik, zeinak kasu zehatz bakoitzean gertatzen diren inguruabarrak kontuan hartuta baloratuko baitira.

Salako fiskal delegatuek lurralde nazionalako edozein lekutan gertatutako gertakariengatik ikerketa-eginbideak abiarazteko eta izapidetzeko eskumena izango dute, baldin eta Estatuko fiskal nagusiak horretarako ahalmena ematen badie,

46

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

uste izateagatik garrantzi bereziko gaiak direla.

Aurreko kasuetatik kanpo, salako fiskal espezialistek ez dute izango ahalmenik inolako ikerketarik egiteko, eta ezin izango dute ireki gobernu-espediterik, prozesuaren aurreko eginbiderik edo antzeko beste edozein izapiderik, zigor-arloko ikerketa-egintzak gauzatzeko. Jasotzen dituzten salaketak, polizia-atestatuak edo antzeko agiriak gobernu-espeditentean dokumentatuko dira, eta automatikoki bidaliko zaizkio lurralde-eskumena duen fiskaltzari, Prozedura Kriminalaren Legearen 14., 14 *bis*, 15. eta 15. *bis* artikuluetan jasotako arauen arabera.

Salbuespen gisa, arrazoi operatiboek eta gaiaren berezitasun bereziak eraginda, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Kriminalitate Informatikoaren Unitate Espezializatuari aukera ematen zaio atxikitako polizia-unitateez baliatzeko dagozkion ikerketa-eginbideak hasi ondoren, baina *forum delicti comissia* zehazteko bakarrik, betiere ezinbestekoa bada ustezko erantzulearen identifikazioa zehaztu dezaketen izaera teknologikoko eginbideak egitea. Era berean, datuak segurtatzeko edo kontserbatzeko neurriak hartzea beharrezkoa denean, Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *octies* artikuluan aurreikusita bezala. Ikerketa-eginbide horiek ahalik eta azkarren izapidetuko dira, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko epea ez agortzeko.

Salako fiskal espezialistek ere ez dute izango ahalmenik jaso ditzaketen salaketak edo polizia-atestatuak artxibatzeko, nahiz eta kontatutako gertakariak objektiboki atipikoak izan; izan ere, 4.7.2 epigrafean adierazten den bezala, erabat artxibatu behar den kasuetan ere, beharrezkoa izango da aldez aurretik ikerketa-eginbideak hastea. Kasu horietan, salaketa gai horretaz arduratzea dagokion fiskaltzara bidali besterik ez dute egingo, zirkular honetan ezarritako irizpideen arabera.

47

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Estatuko fiskal nagusiaren baimena —dekretu arrazoituaren forman emana— bere ekimenez edo sala espezialistako fiskalaren proposamenez hartu ahal izango da; sala horretan, kasuan kasuko ikerketa-eginbideetan zuzenean esku hartzea justifikatzen duten arrazoiak adierazi beharko dira.

Salako fiskal espezialistak ikerketari buruz hartzen diren erabaki garrantzitsuenen berri emango die lurralde-fiskaltzako buruzagitzari eta dagokion fiskal nagusiari, batez ere, zuzenean edo zeharka fiskalburu gisa betetzen dituzten eginkizunetan eragina duten alderdiei dagokienez.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *salako fiskal koordinatzaileen eta salako fiskal delegatuen eginkizunei buruzko zenbait gairi buruzko 1/2015* Instrukzioan xedatutakoaren arabera, salako fiskal espezialistaren esku-hartzea zuzenean gauzatu ahal izango da, bere kabuz edo lurralde-fiskal delegatuari emandako jarraibide zehatzen bidez, eta hark dagozkion ikerketa-eginbideak abiaraziko ditu.

Ildo horretatik, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikuluko 1.a), 2.a) eta 3. apartatuek zehazten dutenez, salako fiskal koordinatzailearen esku-hartzea zuzenean edo zeharka egin ahal izango da lurraldeko fiskal ordezkariari zuzendutako jarraibide partikularren bidez. Irizpide sistematikoek eta legegileak «edo» juntagailu hautakorra erabili izanak aukera ematen dute ondorioztatzeko salako fiskal koordinatzaileak ez duela ahalmenik bi moduetako edozeinetan esku

hartzeko. Hori dela eta, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularra izendatzeko dekretuak zehaztu behar du salako fiskal koordinatzaileari gai horretan esku hartzeko baimena ematen zaion, zuzenean edo zeharka, fiskal delegatuei emandako jarraibideen bidez. Hala ere, genero-indarkeriako kasuetan, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20.1.a) artikulua edukiari erreparatuta,

48

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

ondoriozta daiteke Emakumearen aurkako Indarkeriaren aurkako Sala Koordinatzaileko fiskalak zuzenean —ez zeharka, jarraibideen bidez— esku hartu ahal izango duela ikerketa-eginbideak abiarazi eta izapidetzerakoan, hargatik eragotzi gabe Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20.1.c) artikulua gainbegiratzeko eta koordinatzeko ematen dituen ahalmenak.

Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak gaia bereziki garrantzitsua dela ikusi ondoren, salako fiskal koordinatzaileak bertan esku hartuko du amaitu arte, izapidetze judiziala barne, harik eta hark dekretu arrazoitu bidez kontrakoa xedatzen duen arte.

Aurreko gogoeta horiek salako fiskal delegatuei ere aplikatu behar zaizkie.

Salako fiskalek Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikulua esleitutako eginkizunak modu eraginkorrean bete ahal izango dituztela bermatzeko, eta, zehazki, beren eskumeneko gaitan jarduera-batasuna ahalbidetuko duten irizpideak ezartzen direla ziurtatzeko, zuzeneko esku-hartzea zein gaitan justifikatuta dagoen edo gainbegiratze estuagoa komeni den baloratu ahal izateko, funtsezkoa da dagokion espezialitateko lurralde-fiskal delegatuek Estatuko Fiskaltza Nagusiaren unitate espezializatu bakoitzaren eskumen-eremuetan garatutako ikerketak jakinaraztea. Horrek guztiak ez du galaraziko Estatuko fiskal nagusiari jakinarazteko betebeharra, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikuluan garrantzi bereziko gaiei dagokienez aurreikusitakoarekin bat.

Horrenbestez, salako fiskal espezialistek zehazten dituzten kasuetan edo

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren doktrinak hala ezartzen duenean, lurralde-fiskal delegatuek honako alderdi hauen berri emango diote Estatuko Fiskaltza Nagusiaren unitate espezializatuari:

49

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

- i) Hasitako ikerketa-eginbideak, prozedura hasteko dekretuen kopia erantsita.
- ii) Ikerketa-eginbideak hasia baztertzeko duten dekretuak, horien kopia aurkeztuz.
- iii) Ikerketa-eginbideak artxibatzea erabakitzen duten dekretuak, horien kopia aurkeztuz.
- iv) Hasitako ikerketa-eginbideen barruan Fiskaltzak jarritako salaketak edo kereilak.

Dokumentuak posta elektronikoz edo antzeko beste komunikabideren baten bidez bidaliko dira, Estatuko Fiskaltza Nagusiko unitate espezializatuak errazago kudea ditzaten, eta ziurtatzeko, orobat, informazioa azkar, eraginkortasunez eta arin helarazten dela.

Ikerketaren xedea hobeto ezagutu behar denean, salako fiskal espezialistek jarduketan berri izan ahalko dute pertsonalki, bai jarduketan kopia lurralde-fiskal delegatuari eskatuz, bai dagokion fiskaltzan agertuz. Halakoetan, horren berri emango diote dagokion buruzagitzari.

Era berean, lurraldeko fiskalburuek salako fiskal espezialistei jakinaraziko dizkiete espezialitate bateko fiskal delegatuekin eta atal espezializatuak fiskalekin sortzen diren eztabaidak, bereziki, lehenengoek atzera botatzen badituzte azken horiek ikerketa-eginbideak abiarazteari edo artxibatzeari buruz edo salaketa edo kereila aurkezteari buruz hartutako erabakiak, bai eta hasieran fiskal espezialistei emandako eskumena bereganatzen denean ere.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Organo bakoitzeko fiskalburuei fiskaltzen zuzendaritzan eta kontrolean estatutuek ematen dizkieten ahalmenei kalterik egin gabe, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikulua ematen dien gainbegiratze-funtzioak aukera ematen du salako fiskal espezialistek oharrak egin ditzaten beren eskumeneko gaiei buruzko ikerketa-eginbideak hasi, izapidetu eta ebazteari buruz, eta, bereziki, garrantzi sozial eta/edo juridikoagatik garrantzi berezikotzat jotzen diren gaiei buruz; izan ere, ez luke zentzurik izango kualifikazio tekniko handia alferrik galtzea, idazkiak burokratikoki jaso eta artxibatzea mugatuz haien esku-hartzea. Hala ere, gogoratu behar da, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren doktrinaren arabera, ohar edo iradokizun horiek ez dutela izaera loteslerik.

Ikerketaren garrantzi berezia baloratzeko orduan, kontuan hartuko dira Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Instrukzioan ezarritako irizpideak, salako fiskal koordinatzaileek eta delegatuek gai horri buruz emandako jarraibideak, eta fiskal espezialisten jardunaldien ondorioetan ezarritako orientazio-irizpideak —izan ere, horiek lotesleak ez izan arren, funtsezko tresna dira Fiskaltzaren jarduerabatasuna bermatzeko—.

Garrantzi berezia izaki, egitateak Estatuko fiskal nagusiari jakinarazi behar zaizkionean, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikuluari jarraikiz, fiskalburuek jakinaren gainean ipiniko dute, bai hura, bai dagokion sala espezialistako fiskala, eta, horretarako, jakinarazpen bana bidaliko diete bakoitzari.

Era berean, salako fiskalek, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Instrukzioan aurreikusitakoaren antzera, Estatuko Fiskal Nagusiaren aurrean planteatu ahal izango dituzte fiskalburuek edo lurralde-fiskal delegatuek ikerketa-eginbideak abiarazteari, artxibatzeari edo judizializatzeari buruz egindako oharren inguruan sortzen dituzten desadostasunak.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

4.3.3 Fiskal nagusien eskumena

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22.4 artikulua arabera, fiskal nagusiek, fiskaltza zuzentzeaz gainera, dagokien autonomia-erkidegoko lurralde osoan jardungo dute, eta beren gain hartuko dituzte Fiskaltzaren ordezkaritza eta buruzagitza, Estatuko fiskal nagusiaren eskudantziei kalterik egin gabe. Ahalmen horri esker, baieztatu daitezke goragoko fiskalek ikerketa-eginbideak abiarazi eta izapidetu ditzaketela, ez beren justizia-auzitegi nagusiko arlo zibileko eta zigor-arloko salaren ardurapeko delituengatik bakarrik, baizik eta beren eskumeneko lurraldean egindako edozein delitu-egitaterengatik ere bai. Aldiz, autonomia-erkidegoko fiskaltza osatzen duten gainerako fiskalek ez dute eskumenik kasuan kasuko justizia-auzitegi nagusiak epaitu behar ez dituen gertakariengatik ikerketa-eginbideak abiarazteko eta izapidetzeko.

Fiskal nagusiek modu haztatuan erabiliko dute ahalmen hori, eta *a priori* probintziako edo arloko fiskaltzaren eskumenekoak diren ikerketak beren gain hartuko dituzte, baina soilik hori justifikatzen duten salbuespenezko arrazoiak ageri direnean. Prozedura abiarazteko dekretuan jaso beharko da arrazoiak hori, eta hainbat zirkunstantziaren ondorio izan daitezke, hala nola auziaren probintziaz gaindikoa garrantzia, garrantzi berezia edo Fiskaltzaren irizpide-batasuna bermatzeko komenigarritasuna.

Horrenbestez, arau orokorra da autonomia-erkidegoko fiskaltzak salaketa bat jasotzen badu dagokion justizia-auzitegi nagusiari ez dagokion delitu-egitate bati buruz, probintziako edo arlo eskuduneko fiskalburuari bidali beharko diola, non eta ez diren gertatzen



salbuespenezko arrazoiak, fiskal nagusiak ikerketa-eginbideak abiaraztea justifikatzen dutenak.

Goragoko fiskalek ikerketa-eginbideak izapidetzea beren gain hartzen dutenean, eginbide horiek amaitu ahal izango dituzte, artxibatu edo judizializatu ala ez erabakiz, edo, bestela, probintzia-fiskaltzara edo arlo eskuduneko fiskaltzara igortzea erabaki ahal izango dute, dekretu arrazoitu bidez, haien jardunak justifikatuta egoteari uzten dionean.

4.4 Lurralde-eskumena

Gure ordenamendu juridikoan ez dago fiskala izateko eskubiderik, legez zehazturik. Fiskaltza bakarra da Estatu osorako, eta haren kideek berdin jarduten dute erakundearen ordezkari gisa (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. eta 23. artikulua).

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 21. artikulua fiskaltzen lurralde-eskumena arautzen du, Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziaren, Drogaren aurkako Fiskaltza Bereziaren eta Auzitegi Nazionalako Fiskaltzaren eskumen objektiboaren ondoriozko salbuespenei kalterik egin gabe (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 19. artikulua), bai eta sala-fiskal espezialistenak ere (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. eta 22. artikulua).

Horretarako, erreproduzitzat jo behar dira Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 eta 4/2013 Zirkularretan eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Kontsultan ezarritako jarraibideak: arau orokor gisa, ikerketa egiteko eskumena fiskalari ematen zaio, jarduteko legitimatuta dagoen jurisdikzio-organoen eskumenaren bidez.

Horrenbestez, lurraldeetako fiskaltzek ez dute ikerketa paralelorik egingo, baldin eta ikerketa horien xedea guztiz edo partzialki bat badator.



Hori saihesteko, fiskaltza batean beste fiskaltza baten lurraldean gauzatutako egitateak ikertzen badira, fiskaltzako buruzagitzak fiskaltzari jakinarazi beharko dio, ikerketa abiarazi edo, kasuaren arabera, zabaldu den unetik bertatik. Betebehar horrek iraun egingo du, baita ikertutako egitateen zati bat beste lurralde batean egin denean ere. Jakinarazpen hori idatziz egingo da, eta ikertutako egitateen laburpen bat jasoko du, baita fiskaltza izapidetzeko eskuduntzat jotzeko arrazoien azalpen labur bat ere.

Egitateak hainbat lurraldetan egin izanaren ondorioz, xede bera duten hainbat ikerketa egin direla egiaztatuz gero, eta hainbat fiskaltza objektiboki eta lurraldeari dagokionez eskudunak direla egiaztatuz gero, horien berri izan duen lehenengo fiskaltzari egokituko zaio ikerketa horien berri izatea. Kasu horietan, gainerako fiskaltzak berehala inhibituko dira haren alde, eta ordura arte gauzatutako eginbide guztiak igorriko dituzte.

Orain aztertzen ari garen ondoreetarako, ulertuko da fiskaltza batek delituaren berri jaso zuen unetik izan duela ikertutako egitateen berri, horiek erregistratu ziren eguna edo ikerketa-eginbideak abiarazi ziren ala ez kontuan hartu gabe. Fiskaltza batek baino gehiagok egitate kriminalaren berri aldi berean jaso dutenean, plantilla handiena duen fiskaltza izango da eskuduna. Fiskal kopuru bera izatearen salbuespenezko kasuan, mailarik gaileneneko fiskalak izango du eskumena.

Buruzagitzak ondorioztatzen badu —eginbiderik egin beharrik gabe—, Prozedura Kriminalaren Legearen 14. artikulua eta hurrengoaren arabera, bere lurraldeko organo judizialak batek ere ez duela eskumenik salatutako edo ikerketaren xede diren egitateez arduratzeko,



jarduketak organo judizial eskudunaren aurrean jarduteko legitimatutzat jotzen duen fiskaltzari igorriko dizkio. Kasu horretan, jada egin ez badu, ez du abiaraziko ikerketa-eginbiderik, eta, horren ordean, gobernu-espeditentea irekiko du, dekretu arrazoitu bidez, zeinean eskumena duela uste duen fiskaltzaren alde inhibitzea erabakiko baitu.

Fiskaltzen arteko komunikazio-bide informalak artikulatzea komeni dela alde batera utzi gabe eta askotariko helburuak betetze aldera, prozedura jakin bat ezagutzeko lurralde-eskumenik eza buruzagitzen bitartez bakarrik bideratu ahal izango da formalki. Horrenbestez, baztertu egingo dira fiskaltzaren buru ez direnen artean zuzenean egindako inhibitzioak eta/edo inhibitzio-eskaerak, jarduten duten fiskalen artean adostasuna egon arren.

Lurralde-eskumenik eza ikerketa-eginbideak hasi ondoren zehazten den kasuetan, esku hartzen duen fiskalak berehala jakinaraziko dio inguruabar hori dagokion buruzagitzari, eta, horretarako, txosten bat egingo du, alderdi hauek jasota:

- i) Ikertutako gertakarien zerrenda laburra.
- ii) Ikertutako pertsonaren identitatea.
- iii) Gertakarien behin-behineko kalifikazioa.
- iv) Prozedura hasi den eguna.
- v) Lurralde-eskumena eskuduntzat jotzen duen fiskaltzari dagokiola uste izateko arrazoiei buruzko azalpen labur bat, zeina kasu guztietan ere berariaz identifikatu beharko baita.



duenean beste fiskaltza batek ikertutako egitateez arduratzeko eta bere aldeko prozedura inhibitzea sustatu nahi duenean.

Lurralde-eskumenari buruzko eztabaida sortuz gero, planteatzen duen fiskalburuak txosten arrazoitu bat bidali beharko dio bere homologoari, eta bere alde —edo hirugarren baten alde— erabat edo partzialki inhibitzeko edo, kasuak hala eskatzen badu, sustatutako inhibitzioa onartzeko eskatuko dio. Bere komunikazioetan adostasunik lortzen ez bada, ados ez dagoenak eskaera egin ahal izango dio hierarkian gorago dagoen kide komunari, eta hark bidezkoa dena ebatziko du, tartean diren fiskalburuen eta salako fiskal espezialistaren iritzia jaso ondoren, haren jarduera-eremuaren barruko delitu-egitateengatiko ikerketa denean. Eztabaida hainbat autonomia-erkidegotako lurralde-fiskaltzen artean sortzen bada, Estatuko Fiskal Nagusiari planteatuko zaio desadostasuna, eta hark ebatziko du, tartean diren fiskalburuei eta dagokion salako fiskal espezialistari entzun ondoren (Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 5/2007 Instrukzioa). Nolanahi ere, desadostasuna errepikatzeko, irizpide-aldaketa justifikatzen duten datu berriak agertu beharko dira.

Eztabaida konpontzen ez den bitartean, ikerketa zuzentzen duen fiskalak ikerketa behar bezala burutzeko egokitzat jotzen dituen eginbideak egiten jarraituko du, eta beharrezkoa izateko epea luzatzeko eskatuko du. Hala ere, ikerketak amaitu ondoren, eta ikerketa zapuztu daitekeen kasuetan izan ezik, jarduten ari den fiskalak ez du emango amaitutzat, ez eta artxibatzea edo salaketa edo kereila jartzea erabakiko ere.

Bestalde, gogorarazi behar da salako fiskal espezialistek eskumena izango dutela lurralde nazionaleko edozein lekutan jazotako gertakariengatiko ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko, betiere Estatuko fiskal nagusiak berariaz eta aldez aurretik horretarako ahalmena eman badie, garrantzi bereziko gaiak direla iritzita



Bide Segurtasuna eta Atzerritartasuna Koordinatzeko Salako fiskalei eta Lurralde Fiskaltzen Atalei buruzkoa, eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2011 Instrukzioa, Kriminalitate Informatikoko Salako fiskalari eta Fiskaltzetako kriminalitate informatikoko atalei buruzkoa).

4.5 Europako Fiskaltzarekiko harremanak

Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuaren 86. eta 325. artikuluek Europako Fiskaltza sortzeko oinarriak ezarri zituzten, Europar Batasunaren finantza-interesei kalte egiten dieten arau-hausteei aurre egiteko.

Bi arau-xedapen horiek garatzeko, Kontseiluaren 2017/1939 (EB) Erregelamendua onetsi zen, 2017ko urriaren 12koa, *Europako Fiskaltza sortzeko lankidetzaren indartua ezartzen duena*. Erregelamenduaren 11. kontuan hartuzkoan adierazten den bezala, «Europar Batasunaren Funtzionamenduari buruzko Tratatuak xedatzen du Europako Fiskaltzaren eskumen materialen eremua Batasunaren finantza-interesei kalte egiten dieten arau-hauste penaletara mugatzen dela, Erregelamendu honen arabera. Horrela, bada, Europako Fiskaltzaren eginkizunak izango dira Europar Batasunaren finantza-interesen aurkako delituen egileak ikertzea, auzipetzea eta epaiketara eramatea, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2017/137 (EB) Zuzentarauaren arabera, bai eta horiekin lotura bereizezina duten delituak ere».

Europako Fiskaltza sortzeko Lankidetzaren Indartua ezartzen duen Kontseiluaren 2017ko urriaren 12ko (EB) 2017/1939 Erregelamendua aplikatzeko uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoa onetsi ondotik, Europako Fiskaltza Espainian sartu izanak aholkatzen du



Fiskaltzako kideei gutxieneko jarraibideak ematea bi erakundeen arteko harremanak eta komunikazioak bideratzeko moduari buruz, bai eta etorkizunean sor daitezkeen eskumen-eztabaiden aurrean jarduteko moduari buruz ere.

Uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 4.1 artikulua araberak, Europako fiskal delegatuek eskumena dute Europar Batasunaren finantza-interesei kalte egiten dieten delituen egileen eta gainerako partaideen aurkako akzio penala ikertzeko eta gauzatzeko, merezi duten kalifikazio juridiko zehatza edozein dela ere. Eskumen hori berariaz zehazten da manu beraren bigarren apartatuan, Zigor Kodean tipifikatutako delitu batzuei dagokienez.

Beren eginkizunak betetzean, Europako fiskal delegatuek Fiskaltzako kideen lankidetzak eskatu ahal izango dute jardura zehatzak gauzatzeko, eta horretarako Estatuko Fiskaltza Nagusira jo beharko dute (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 5.3 artikulua).

Ondorioz, eginbide zehatz bat edo batzuk gauzatzeko edozein lankidetzak eskaera zuzenean jasotzen duten fiskal nazionalak Europako Fiskaltzari jakinaraziko diote Estatuko Fiskaltza Nagusiaren bidez bideratu behar dituztela eskaerak (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 22. artikulua).

Aldiz, fiskalek uste dutenean Europako Fiskaltzari dagokiola Fiskaltzaren ikerketa-eginbide batzuen esparruan ikertzen ari den gai baten gaineko eskumena, berehala jakinaraziko diote —dagokion buruzagitzaren bitartez— Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziko salako fiskal buruari, eta hark, berriz,



Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Idazkaritza Teknikoari. Eskumena Europako Fiskaltzari dagokiola ondorioztatzen bada, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak edo hark izendatzen duenak Europako fiskal delegatuei jakinaraziko die, bereganatzeko eskubidea egikaritu ahal izateko (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 19.1 artikulua).

Jakinarazpen horren ondoren, Europako Fiskaltzak gaiaren eskumena bere gain ez hartzea erabakitzen badu, Estatuko fiskal nagusiak ebatziko du

desadostasuna, uztailaren 1eko 9/2021 Legearen 9.1 artikulua dionari jarraikiz, eta, horretarako, alde aurretik Salako Fiskalen Batzordea deituko du (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 21. bis artikulua).

Azkenik, fiskalek irizten diotenean Europako Fiskaltzak esku artean duen auziren bat haien eskumenekoa dela, berehala jakinaraziko diote, buruzagitzaren bidez, Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziko salako fiskal buruari, eta hark, berriz, Estatuko Fiskaltza Nagusiko Idazkaritza Teknikoari. Egoki bada, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak edo hark izendatzen duenak Europako Fiskaltzari eskatuko dio jo dezala bere burua ezgaitzat. Desadostasunik izanez gero, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak erabakiko du behin betiko, Salako Fiskalen Batzordeari entzun ondoren (uztailaren 1eko 9/2021 Legearen 9.1 artikulua).

4.6 Prozesuz kanpoko bermeak

Tradizioz, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideetako subjektu pasiboari aitortu beharreko berme zehatzei buruzko gaiak eztabaida sortu du.



Prozesuz kanpokoak direnez, ezin dira automatikoki prozedura honetara eraman Prozedura Kriminalaren Legeak aldarrikatutako berme prozesalak (ikus Auzitegi Gorenaren 941/2016 Epaia, abenduaren 15koa).

Maiatzaren 26ko 14/2003 Legearen bidez egindako estatutu-erreformak itxuraz baino ez zuen ebatzi gai hori, honako hau ezarri baitzuen: «aurkakotasunaren, proportzionaltasunaren eta defentsaren printzipioek inspiratuko dute eginbide horiek gauzatzea». *Inspirazio* terminoa erabiltzeak —printzipio horien aplikazio kategorikoa aurreuposatzen duten beste batzuen kaltetan, hala nola, *aplikatzea*, *menderatzea* edo *egokitzea*— eragotzi egiten du amaitutzat jotzea berme horiek Ministerio Publikoaren ikerketan nola bete behar diren.

Prozesuz kanpokotasuna alde batera utzi gabe (ikus Auzitegi Gorenaren 1394/2009 Epaia, urtarrilaren 25ekoa; 228/2013 Epaia, martxoaren 22koa; 980/2016 Epaia, 2017ko urtarrilaren 11koa), Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek izaera penala dute. Helburuak eta ondoreak kontuan hartuta, ezin daiteke atera beste ondoriorik. Kontzeptualizazio horrek justifikatzen du Espainiako Konstituzioaren 24. artikuluan aitortutako bermeak zuzenean aplikatzea, eta, bereziki, defentsarako, abokatu-laguntzarako, egotzitako egitateei buruzko informaziorako, bere buruaren aurka ez deklaratzeko eta bere burua errudun ez aitortzeko, errugabetasun-presuntziorako eta, azken batean, berme guztiak dituen prozesu publiko baterako eskubideak aplikatzea.

Auzitegi Gorenaren urtarrilaren 11ko 980/2016 Epaiak adierazten duen bezala, konstituzio-ordenamenduak ikertutako pertsonari aitortzen dizkion bermeek ez dute modulaziorik onartzen ikerketaren izaera jurisdikzionalaren edo prozesutik kanpokoaren arabera, «edozein direla ere fiskalaren ikerketa-eginbide horiek —atarikoak, aurreprozesalak, prestatzekoak— behar bezala katalogatzeko zailtasunak, etiketa hori ezin da inoiz aitzakiatzat hartu gure konstituzio-sistemak botere publikoen ikerketa-jarduerari ezartzen dizkion bermeak eta mugak kentzeko, bai fiskalak deitutako susmagarria bada, bai beste herritar bat bada, zeinak,



deitu ez badiote ere, jakiten badu Ministerio Publikoaren ikerketen xede dela».

Lege prozesalek, eta gure jurisprudentziak azpimarratuta, aitortu dute beharrezkoa dela ikertutako pertsona prozeduran sartzea ikerketaren atariko fasetik, defentsa-eskubidearen erabateko eraginkortasuna bermatzeko, haren aurka defentsa-gabeziako egoera materialik gerta ez dadin, ikerketa-fasea izanik ere (ikus Auzitegi Gorenaren 689/2020 Epaia, abenduaren 14koa; 507/2020 Epaia, urriaren 14koa; 1036/2007 Epaia, abenduaren 12koa; edo 68/2001 Epaia, martxoaren 17koa; eta 126/2011 Epaia, uztailaren 18koa).

Hala ere, azpimarratu behar da berme penalak benetan aitortzea eta egikaritzea ezinbestean lotuta dagoela prozeduraren subjektu pasiboaren izaera

esleitzearekin; eta estatus hori eskuratzea ez dago nahitaez lotuta prozedura penala abiaraztearekin, izan prozedura hori jurisdikzionala edo prozesuz kanpoko.

Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2012ko maiatzaren 22ko 2012/13/EB Zuzentarauak (*prozesu penaletan informazioa jasotzeko eskubideari buruzkoa*) bermatzen du delitugile izatearen susmoa dagoen edo delitu batez akusatuta dauden pertsonen prozedura baliatzeko eskubidea dutela. Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren 2019ko irailaren 19ko Epaiaren arabera (C-467/2018 auzia), «2012/13 Zuzentaria honela interpretatu behar da: arau-hauste penal bat egin duten susmagarriek ahalik eta lasterren eman behar zaie beren eskubideen berri, susmagarriek, premiarik ez dakarren egoera batean, agintari eskudunek beren askatasuna neurri hertsatzaileen bidez mugatzea justifikatzen dutenean, eta, beranduenez ere, poliziak lehen aldiz galdekatu aurretik».



Auzitegi Gorenaren abenduaren 14ko 689/2020 Epaiak honako hau adierazten du: «Zuzentaria, egia esan, estandar dinamiko batetik abiatzen da, hots, objektu prozesalaren konfigurazioaren mailakotasunetik, eta, beraz, gero eta informazio kualifikatuagoa eta zehatzagoa emateko agindu progresibo bat aurreikusten du. [...] Horrek esan nahi du transmititu beharreko informazioaren maila kuantitatibo eta kualitatibo desberdinak identifikatzeko aukera dagoela, prozesu penalaren faseak kontuan hartuta. Prozesuaren hasierako uneetan eta akusazioa formalizatzen denean ezin dira eskatu zehaztasun faktikoko eta araugintzako karga berberak. [...] Gure prozesu-ereduak, Europar Batasuneko gutxieneko arauaren ondoriozko akusazioa ezagutzeko eskubidea babesteko aginduarekin bat etorriz, eta, gainera, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren eta Konstituzio Auzitegiaren jurisprudentziaren argitan, indarrez bermatzen du eskubide tronkal hori, eta informazio-karga zorrotzak ezartzen ditu egozpen-

oinarri bat gertatzen den unetik bertatik —Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 520. artikulua— eta prozesuaren garapen osoan».

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *prozesu penaletan ikertutakoen informazio-eskubideari buruzko 3/2018 Zirkularrak* adierazten duen bezala, «informaziorako eskubide hori noiz gauzatu behar den zehazteko, kontuan hartu behar da atzerapenak ondorio kaltegarriak izan ditzakeela haien defentsa-eskubidea baliatzean; baina, aldi berean, kontuan hartu behar da presak abian dauden ikerketei kalte egin diezaiekeela eta, are okerrago, justifikaziorik gabeko egozpenak eragin ditzakeela, eta, ondorioz, kalte egin oinarrizko eskubideei eta askatasunei. Beraz, bi interes eztabaidagarrien arteko oreka lortuko duen irizpide bat bilatzeko orduan, ez da inoiz ahaztu behar ikertuaren defentsa-eskubidea egikaritzea dela informazio-eskubidea justifikatzen duen helburua. Ondorioz, defentsa-eskubideak ikertutako pertsonaren jarrera edo jarduera jakin bat eska dezakeen egoera bat izan beharko da informaziorako eskubidea sortzeko —eta, horrekin batera, lehen esan bezala, ikertuaren estatutu prozesala sortzeko—.

62

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

[...] Horrenbestez, dagozkion eskubideen instrukzioa jasotzeko eskubidea prozedura batean ikertutako orori aitortu behar zaio [...] betiere ikerketak ikertutako delitu-egitateen egiletzari buruzko zantzu nahikoak agerian jartzen dituen unetik bertatik, eta ezin da onartu une hori atzeratzea ikerketaren beharengatik». Interpretazio hori jasota zegoen jada Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2000 Zirkularrean (*adingabeen erantzukizun penala arautzen duen urtarrilaren 12ko 5/2000 Lege Organikoa aplikatzeko irizpideei buruzkoa*). Zirkular horrek adierazten zuen Fiskaltzaren aurretiazko eginbideen helburua izango dela jasotako albiste kriminalaren egiantzari buruzko zalantzak argitzea.

Delitu-egitate bat egozteko egintza materialak egiten diren unetik sortzen da defentsa-eskubidea, eta hura erabat egikaritzeko aukera eman behar da. Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 31ko 19/2000 Epaiak xedatzen duenez, «persona jakin baten aurka zigortzeko moduko egitate bat egoztearen egiantza

egiaztatuta, epaileak inputatutzat jo beharko du, haren defentsa eta aurkakotasun orekatua ahalbidetzeko, eta sumario-ikerketa ezin izango da haren bizkar egin (Konstituzio Auzitegiaren 277/1994 Epaia, urriaren 17koa, 2., 4. eta 5. oinarri juridikoak, eta 149/1997 Epaia, irailaren 29koa)».

Hori dela eta, fiskalek formalki aitortuko diote *susmagarritasuna* ikerketapean dagoen pertsonari, delituzko egitate bat esleitzea arrazoiz justifikatzen duen egozpen-oinarri material bat ageri den unetik. Orduan, fiskalek ikerketaren berri eman beharko diote fiskalari, eta defentsa-eskubidea bere osotasunean aitortu eta ahalbidetu beharko diote, gaur egun Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 119. artikuluetan araututako baldintzetan.

Baiezta daiteke, beraz, subjektu bati buruzko susmo orok edo haren egiazkotasuna berrestera zuzendutako edozein ikerketak ez duela justifikatzen

63

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

pertsona bati susmagarritasuna egoztea, zeinak garrantzi handia baitu, inputazioa baita defentsa-eskubidearen oinarrizko oinarria. Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 31ko 19/2000 Epaia xedatzen duenez, «pertsona jakin baten aurka zigortzeko moduko egitate bat egoztearen egiantza egiaztatuta, epaileak inputatutzat jo beharko du, haren defentsa eta aurkakotasun orekatua ahalbidetzeko, eta sumario-ikerketa ezin izango da haren bizkar egin (Konstituzio Auzitegiaren 277/1994 Epaia, urriaren 17koa, 2., 4. eta 5. oinarri juridikoak, eta 149/1997 Epaia, irailaren 29koa)».

Horrela, susmoak eta zantzuak bereizi behar dira. Lehenengoak, sinesmenak edo usteak bezala, inferentzia subjektibo hutsak dira; bigarrenak, berriz, oinarri empirikoa ematen duten datu objektiboetan oinarritzen dira, eta hortik ondoriozta daiteke delitu bat egin dela, hirugarrenek eskuratzeko modukoa eta, ondorioz, kontrolatzeko modukoa.

Auzitegi Gorenaren ekainaren 9ko 343/2015 Epaia dioenez, «zantzutzat zer

ulertu behar den zehazte aldera, Konstituzio Auzitegiaren jurisprudentziak eta sala honenak adierazi dute delitua egin izanaren edo susmagarriaren parte-hartzearen inguruko susmoa ezin dela zantzutzat hartu, horren adierazpena irmoa izanik ere, eta, ondorioz, ezin dela zantzu izan delitua egin izanaren eta parte hartu izanaren baieztapena, ezta delituaren aukera edo probabilitatea ere. Aitzitik, susmoa justifikatzen duen zerbait eskatzen da, datuak edo elementuak. Eta eskatu du datu objektiboak izan daitezela, hirugarrenek eskura ditzaketenak, egiaztagarriak, delitua egin izana eta susmagarriaren parte-hartzea nabarmen iradokitzen dutenak, eta epailearen esku egon daitezela erabakia hartu aurreko unean, epaileak datu horiek ezagutu eta baloratu ahal izan ditzan; eta ebazpenean modu horretan adieraz daitezela, balorazio hura, arrazionaltasunean, beste auzitegi batek kontrolatu ahal izan dezan».



Delitu-egitatearen esleipena formalizatu ondoren, fiskalek aukera emango diote susmagarriari egindako eginbideen edukia berri izateko. Une horretatik aurrera, eginbide horiek aurkakotasunez egin beharko dira, eta, beraz, abokatuaren esku-hartzearekin. Abokatuak eginbideak gauzatzeko eskatu ahal izango du, fiskal ikertzaileak horiek atzera botatzeko duen ahalmenaren kalterik gabe.

Hala ere, pertsona jakin baten edo batzuen aurkako egozpen materialerako auresuposizio bat dagoela egiaztatzean, fiskalek prozesu judiziala hasia sustatzeko aukera aztertuko dute, dela jarduketan sekretua eskatzeko, dela susmagarri izaera esleitzearen ondorioz zapuztu daitezkeen kautelazko neurriak hartzeko. Kasu horietan, fiskalek bertan behera utziko dute ikerketa, eta azkar jarriko dute salaketa edo kereila, sekretua deklaratzeko edo kautela-neurri egokiak hartzeko eskatuz, susmagarriari ikerketaren berri eman gabe.

Horrenbestez, aurreko apartatuan aurreikusitako salbuespenak salbuespen,

pertsona jakin baten edo batzuen aurka egozteko oinarri materiala badago, fiskalek prozesuz kanpoko ikerketa hasi dela jakinaraziko diete pertsona horiei, defentsa-eskubidea bere osoan egikaritu ahal izan dezaten, Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 119. artikuluetan aurreikusitako moduan.

Nahiz eta, oro har, guztiz aplikagarriak diren prozesuaren aurreko ikerketa-eginbideak gauzatzean izan behar diren bermeei buruzko gogoetak ikerketa-eginbide osagarrietan eta prozesu ostekoetan, azken horiek dituzten berezitasunek tratamendu independentea eskatzen dute —eta zirkular honen 10. epigrafean jorratzen da alderdi hori—.

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

4.7 Amaiera

4.7.1 Printzipio orokorra

Prozesuaren aurreko ikerketa-eginbideak dekretu arrazoitu bidez amaitzea erabakiko da. Dekretu hori idazteko, hizkera argia, erraza eta ulergarria erabiliko da, errazago uler dadin (Fiskaltzaren Erregelamenduaren 10.1 artikulua eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Instrukzioa, *Fiskaltzaren egintzen formari buruzkoa*).

Izapidetzea fiskalburuari dagokionean izan ezik, jarduten duen fiskalak dekretu-proiektu bat aurkeztu beharko du ikerketa-eginbideak amaitzea erabakitzen duen dekretua eman aurretik, buruzagitzak edo horretarako izendatu den fiskalak oniritzia eman diezaion. Ondoren, dekretu-proiektua, hala badagokio, ikus-onesteko izapidetan egindako oharretara egokitu ondoren, fiskalak sinatu egingo du, eta, artxibatzea erabaki ezean, dagokion salaketa edo kereila aurkeztuko dio organo judizial eskudunari.

4.7.2 Erabat artxibatzea

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulutik eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulutik ondoriozta daitekeenez, jasotako albiste kriminalak garrantzirik ez duen kasuetan, dela egiantzekotasunik eta euskarri objektiborik gabeko hipotesi hutsetan oinarritzen delako, dela delitu ez diren egitateak direlako, fiskalek ahalmena izango dute erabat artxibatzeke. Horretarako, ikerketa-eginbideak hasi beharko dituzte, prozedura-euskarri egokia eskaintzeko, hargatik eragotzi gabe prozedura hasteko dekretuan bertan erabat artxibatzea erabakitzea. Kasu horietan, fiskalak dekretu bidez artxibatzera mugatuko dira, eta dekretu horretan adieraziko da zergatik salatutako egitateak ezin diren inolako zigor-tipotan sartu edo, hala badagokio, argi eta garbi ulertezinak diren.

66

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Dekretu horrek hizkera argi, erraz eta eskuragarrian adieraziko du erabakiak ez duela eragozten salaketa organo judizialtan errepikatzea, eta salatzaileri horren kopia bat emango zaio.

Fiskalek zuhurtziaz erabiliko dute ahalmen hori, eta kasu bakarrean soilik erabakiko dute erabat artxibatzea: salaketan edo polizia-atestatuan adierazitako egitateak objektiboki eta zalantzarik gabe ezohikoak edo argi eta garbi sinesgaitzak diren kasuetan.

Kereila-jartzaileek jarritako salaketak erabat artxibatuko dira, aurreko beste salaketa batzuk errepikatu besterik egiten ez badute. Kasu horietan, nahikoa izango da adieraztea egitateak balioetsi eta artxibatu zirela, prozedura zehatza eta erabakia hartu zuen organo judiziala edo fiskaltza adierazita.

4.7.3 Organo judizialera birbidaltzea

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan ezartzen denez, salaketa jaso

ondoren, fiskalek zuzenean organo judizialera bidal dezakete, artxibatzea erabaki edo ikerketa-eginbideak has ditzakete.

Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua xedatzen duenez, Fiskaltzak itxuraz delituzkoa den egitate baten berri duenean, beharrezkoak diren eginbideak egingo ditu egitate hori egiaztatzeko eta parte-hartzaileen erantzukizuna zehazteko, eta dagokion prozedura hasteko eskatuko dio organo judizialari, edo, bestela, artxibatzeke aginduko du.



Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua batera irakurrita, komenigarria da organo judizialari zuzenean berriz bidaltzeko aukera mugatzea, baldin eta espedientea hasteko unean egitate berei buruzko prozedura judizial bat abian zegoela jakina bazen. Kasu horietan, buruzagitzak zuzenean helaraziko dio organo judizialari jasotako polizia-salaketa edo -atestatua, ikerketa-eginbideak hasi eta zuzenean birbidaltzeko erabaki arrazoitua hartu ondoren. Prozedura abiarazteko dekretuak zuzenean birbidaltzeko erabaki arrazoitua hartuko du.

Gaiaren garrantzia kontuan hartuta, fiskalburuak baloratuko du prozeduraz arduratzea dagokion fiskalari jakinaraztea salaketa edo kereila organo judizialari helarazi zaiola. Horretarako, bereziki kontuan hartuko da ea poliziaren salaketan edo atestatuan adierazitako egitateetatik ondorioztatzen den premiaz sustatu behar dela jarduera prozesalak egitea.

Dekretua organo judizialera birbidaltzea egiten den unean jakinaraziko zaio salatzaileari, salbu eta, logikoa denez, horrekin ikerketaren ibilbidea zapuztu daitekeen kasuetan; kasu horietan, jakinarazpena geroratu egingo da arriskua desagertu arte.

Egitate berberei buruzko prozedura judizial bat abian dagoela ikerketa-eginbide batzuk izapidetzen ari diren bitartean jakinez gero, fiskal arduradunak berehala erabakiko du prozedura amaitzea eta organo judizialari berriz bidaltzea. Horretarako, dekretu arrazoitua emango du, eta, aldez aurretik, dagokion espezialitateko buruzagitzaren edo fiskal delegatuaren oniritzia beharko du. Kasu horietan, ikerketaren ardura duen fiskalari dagokio ikerketa-eginbideen espediente osoa organo judizial eskudunari helaraztea.

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

4.7.4 Salaketa edo kereila jarrita amaitzea, edo zigorra ezartzeko proposamenari buruzko dekretua bidalita

Organo judizialera zuzenean bidaltzen diren kasuetan izan ezik, prozesu aurreko ikerketak zigor-arloko egitateak agerian utzi baditu, fiskalak judizializatu egingo ditu, eta horretarako dagokion salaketa edo kereila jarriko du (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.3 artikulua) edo, kasuak hala eskatzen badu, Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis* c) artikulua aipatzen duen zigorra ezartzeko proposamenaren dekretua idatziko du.

Horrenbestez, ikerketa amaitu ondoren fiskalak akzio penala egikaritzea justifikatzen duten kriminalitate-zantzuak ikusten baditu, dekretu bat emango du, ikerketa-eginbideak amaitzea erabakiz eta dagokion prozedura judiziala hastea sustatuz, salaketa edo kereila jarritz, edo instrukzio-epaitegira zigorra ezartzeko proposamena egiteko dekretu bat bidaliz.

Zirkular honen 4.7.3 epigrafean azaltzen denez, polizia-salaketa edo -atestatua organo judizialari zuzenean igortzea honako kasu hauetara mugatzen da: abiarazteko unean egitate berberei buruzko prozedura judizial bat abian zegoela jakiten zen kasuetara.

Hala ere, gerta daiteke salaketaren edo kereilaren xede diren egitateak

judizializatuta ez daudela egiaztatu ondoren, salaketa edo kereila jartzearen komenigarritasuna ondorioztatzea, inolako eginbiderik edo ikerketarik egin gabe, dela kautelazko neurriak hartzea edo epailearen baimena behar duten eginbideak gauzatzea premiaz eskatu behar delako, dela une horretan akzio penala egikaritzeko kriminalitate-zantzu arrazional eta nahikoak daudelako, dela delituaren preskripzioa gertu dagoelako.

69

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Kasu horietan, prozedura hasteko dekretua emango da zirkular honen 4.2.5 epigrafean ezarritako arauen arabera, eta, jarraian, amaiera-dekretua eta salaketa edo kereila, epigrafe honetan ezarritako jarraibideek diotenari segituz.

Ikerketa-eginbideak amaitzea erabakitzen duen dekretuak honako hau baino ez du adieraziko: gauzatutako eginbideen emaitzaren ondorioz, akzio penalera jo behar izan dela, salaketa edo, kasuaren arabera, kereila jarriz.

Beharrezkoak ez diren errepikapenak saihesteko, aldi berean aurkeztuko dira amaiera-dekretuaren eta salaketaren, kereilaren edo zigorra ezartzeko proposamenaren proiektuak, elkarrekin ikus-onesteko. Ikus-onetsi ondoren, ikerketaren ardura duen fiskalak sinatuko ditu eta organo judizial eskudunari aurkeztuko zaizkio.

Salaketak eragiten duen *notitia criminosa* helarazte hutsaren aurrean, «kereila organo judizial eskudunari zuzendutako borondate-deklarazio batean datzan egintza prozesala da, zeinaren bidez haren subjektuak, delitu-izaera duen egitate baten berri jakinarazteaz gain, pertsona jakin baten edo batzuen aurkako prozesu bat abiaraztea eskatzen baitu, bai eta prozesu horretan alderdi akusatzailetzat hartzea ere» (Auzitegi Gorenaren 316/2013 Epaia, apirilaren 17koa).

Ez Fiskaltzaren Estatutu Organikoak ez legeria prozesalak ez dute ematen jarraibiderik zehazteko zein kasutan sustatu behar duten fiskalek prozesu penala kereila bidez, eta zeinetan salaketa bidez, nahiz eta gai horren garrantzia lausotu

egiten den delitu publiko eta erdi publikoak xede dituzten prozedura penal guztietan Fiskaltzak duen alderdi beharrezkoaren izaerari erreparatuta.

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hori dela eta, fiskalak kereila jartzera behartuta daude legegileak formalitate hori prozedurazko izaera objektiboaren kategoriara igo duenean [ikusi, esaterako, Kode Zibilaren 191.1 eta 23.2 b) artikulua, eta Botere Judizialaren Lege Organikoaren 6. eta 406. artikulua].

Nolanahi ere, salaketa edo kereila jartzearen alde egiten bada ere, fiskalek behar bezala oinarrituko dute zigor-arloko prozesua abiarazteko uzia. Horretarako, beharrezkoa izango da:

- i) Delituaren ustezko erantzuleak identifikatzea, ahal den guztietan.
- ii) Egitate kriminala zehatz-mehatz deskribatzea, eta, jakinez gero, non, zein urtetan, zein hilabetetan eta zein egunetan gauzatu zen adieraztea.
- iii) Gertakarien behin-behineko kalifikazioa zehaztea.
- iv) Beharrezkotzat jotzen diren eginbideak egitea proposatzea.
- v) Kasuak hala eskatzen badu, kautelazko neurriak hartzeko, froga-iturriak ziurtatzeko edo sumarioaren sekretua deklaratzeko eskatzea.

Puntu horretara iritsita, komeni da zehaztea Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua aipatzen dituen garrantzi edo garrantzi bereziko gaiak beti jakinarazi beharko direla inolako jarduerarik egin baino lehen, hau da, ikerketa-eginbideak abiaraztea, artxibatzea, salaketa edo kereila jartzea edo, hala badagokio, zigorra ezartzeko proposamen-dekretu bat bidaltzea. Horrela bakarrik izango da bideragarria Estatuko fiskal nagusiarentzat jarduketaren batasunaren printzipioa gauzatzea, horretarako agindu partikularrak emanaz. Nolanahi ere, ez da ahaztu behar horrela irizpide-aldaketak saihestu nahi direla, juridikoki posibleak izan arren, beti baitira saihestekoak.

ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Jakinarazpen hori Idazkaritza Teknikoaren bidez bideratu beharko da, unitate horri baitagokio Estatuko Fiskaltza Nagusiaren titularrari laguntza ematea hark agindutako gai guztietan (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 2/2012 Zirkularraren 13. artikulua eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2004, 7/2005 eta 4/2007 Instrukzioak).

Era berean jokatu beharko da garrantzi bereziko gaia fiskal nagusiaren, probintziako fiskalburuaren edo arloko fiskalburuaren alde komunikatu behar denean.

Fiskalek pertsona susmagarriari jakinaraziko diote ikerketa-eginbideak amaitu direla eta salaketa edo kereila jarri dela, edo dekretua bidali dela zigorra ezartzeko proposamenarekin, horiek behar bezala helarazita, salbu eta fiskalak jarduketan sekretua sustatzen duenean edo jakinarazpen horrek ikerketen ibilbidea zapuztu dezakeela uste denean.

Era berean, organo judizialari bidaliko diote ikerketa-eginbideen espediente osoa, honako hauek jasoko dituen, argi eta garbi: prozedura hasteko dekretua, eginbideak gauzatzea erabakitzen duten dekretuak, eginbideak gauzatu direla eta horien emaitza dokumentatzen duten aktak edo eginbideak, eginbideak luzatzeko baimena ematen duen dekretua, eta ikerketa amaitzeko dekretua. Hala ere, fiskalak arduratuko dira organo judizialari ohartarazteaz, egoki irizten badiote, beharrezkoak diren neurriak hartu behar direla alderdiek informazioa eskura ez dezaten, baldin eta informazio hori ez bada garrantzitsua prozeduran zehar, eta informazio hori intimoa bada edo beste edozein arrazoiengatik dagokion pertsonaren ohoreari edo duintasunari kalte egin badiezaioke.

Aparteko aipamena merezi dute Kapital Zuriketari eta Arau-hauste Monetarioei Aurrea hartzeko Batzordearen Zerbitzu Betearazleak emandako finantza-



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Kapitalak zuritzea eta terrorismoa finantzatzea prebenitzeko apirilaren 28ko 10/2010 Legearen 46. artikulua araberak, txosten horiek ez dira ikerketa-eginbideen espedientean sartu behar, ezta organo judizialari igorri ere. Horiek jaso ondoren, ikerketaren ardura duen fiskalak isilpeko pieza bereizi bat eratzea erabakiko du. Pieza hori eratzea erabakitzen duen dekretu arrazoitua ikerketa-eginbideei erantsiko zaie, eta pieza bananduari haren kopia bat erantsiko zaio (eta hark irekiko du azkenean). Susmagarriari, biktimari edo hirugarrenei ez zaie inola ere utziko txosten horiek ikusten edo eskuratzen.

Egindako salaketa edo kereila ikerketa fiskalak iraun bitartean susmagarritzat jotako pertsona guztien aurkako ez izateak ez du justifikatzen organo judizialari egindako ikerketa osoa eskuratzea eragozten dion banakapenik egitea.

Kasuan kasuko buruzagitzek hasitako ikerketei buruz emandako zerbitzu-aginduak, ikus-onespenen oharrak barne, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua babesean egindako komunikazioak, bai eta horietan zehar sor daitezkeen desadostasunak ere (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 27. artikulua bidez formalizatuak izan edo ez), edo gai baten bereganatzeari dagokionez planteatzen direnak (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua) ez dira inola ere ikerketa-eginbideen prozeduran sartuko, ez baitira horien parte. Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua babesean egindako komunikazioak eta desadostasunen eta goragokoak bereganatzearen izapideak horretarako hasitako gobernu-espedientearen bidez egin beharko dira.

Izan ere, gogoratu behar da Fiskaltzaren Erregelamenduaren 9. artikulua ezartzen duela Fiskaltzaren barne-antolamenduari eragiten dioten gaiak dagokion gobernu-espedientean izapidetu behar direla.

ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Gobernu-espeditente hori ikerketa-eginbideen prozedurarekin batera izapidetuko da beti, eta haren hasiera eta emaitza isilpekoak izango dira, zerbitzu-aginduetan eta jarraibide partikularretan bezala (Fiskaltzaren Erregelamenduaren 8.3 artikulua); horregatik, ez zaio organo judizialari horren berri emango, eta ez da jasota utziko prozedura horretan, izan judiziala, izan judizioz kanpoko.

Azpimarratu behar da, zigor-arloan, Fiskaltzaren irizpidea eratzen duen azterketa-prozesuak ez duela laguntzen Prozedura Kriminalaren Legearen 299. artikuluan deskribatutako helburuak lortzen. Barne-izaerako jarduerak dira, eta ez dute inolako zerikusirik defentsa-eskubidearekin, *ad intra* ondorio juridikoak baino ez baitituzte eragiten.

Auzitegi Gorenaren apirilaren 13ko 312/2021 Epaiak eta uztailaren 2ko 592/2021 Epaiak adierazten duten bezala, «ondoriozta daiteke pertsonatutako alderdiek agintari eskudunen esku dauden proba materialak ezagutzeko duten eskubideak erreferentzia egiten diola auzitegietan jarraitutako prozedura penala osatzen duen materialari, jardueren sekretutik aldi baterako eratortzen dena beste bazterketarik gabe. Inola ere ez du barnean hartzen prozesu aurreko ikerketaren edukia ezagutzea; izan ere, ikerketa horren azken emaitza salaketa-balioa edo frogaren xede hutsa da (Prozedura Kriminalaren Legearen 297. artikulua), prozesu penala abiarazteko baino ez du balio, eta hasierako erreferentzia gisa gauzatzen da, defentsa-eskubidea prozesuan aurreikusitako moduan egikaritzeko. [...] Alderdiek prozesuko jarduerak ezagutzeko eta aztertzeke duten eskubideak, zeina Prozedura Kriminalaren Legearen 118., 627., 780.1 eta 784.1 artikuluetan jasotzen baita, ez du aukerarik ematen jarduketetan islatu ez den prozesuaren aurreko ikerketa ezagutzeko. Salbuespenez, frogaren baliozkotasuna arriskuan jartzen duten edo haren sinesgarritasuna edo adierazpen-gaitasuna zentzuz baldintzatu dezaketen inguruabarrak daudela adierazten duten zantzu oinarridunak daudenean, eta, horrenbestez, alderdien uzien defentsa-eskubideari eragiten zaionean, alderdiek agintaritza judizial eskudunari eska diezaioke baldintza horiek jasotzen dituzten epaiketa aurreko



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Jarduketak aztertzeko eskubidea eta pertsona susmagarri orori aitortzen zaion garrantzi kriminaleko gertakarien berri jasotzeko eskubidea dira Espainiako Konstituzioaren 24. artikulua ezartzen duen defentsa-eskubidearen adierazpen garrantzitsuenetako bi. Oinarrizko eskubide hori modu eraginkorrean baliatzeko, susmagarriak prozeduraren berri izan behar du, bai eta prozeduraren edukiaren berri ere. Zehazki, jarduketak aztertzeko eskubideak barnean hartzen du, ikerketa-eginbideen prozeduraren barruan egindako ikerketa-egintzak ezagutzeko aukeraz gainera, polizia-atestatura sartzea.

Auzitegi Gorenaren azaroaren 20ko 795/2014 Epaitik, abenduaren 23ko 975/2016 Epaitik, ekainaren 8ko 492/2016 Epaitik eta urtarrilaren 16ko 14/2018 Epaitik ondorioztatzen denez, jarduketak aztertzeko eskubideak ez du barnean hartzen edozein jarduketa mugarik gabe eskuratzeko aukera, baizik eta ikerketa-prozeduran bildutako frogabideak eta iturriak dokumentatzen dituztenak soilik, bai eta bildutako materialaren froga-indarraren balioan eragina duten elementuak dituztenak ere.

- o Elementu horien artean, oro har behintzat, ez daude Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. artikulua eta hurrengoek Estatuko Fiskal Nagusiari eta burutzei emandako ahalmenak baliatuz emandako jarraibide partikularrak.

- o

Azken batean, hierarkian gorago daudenei aitortutako ahalak erabiliz emandako zerbitzu-aginduak edo jarraibide bereziak, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikuluan aurreikusitakoaren arabera egindako komunikazioak edo Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. eta 27. artikuluen babesean sortutako desadostasunak barne-eztabaidarako mekanismoak dira, eta horien bidez eratzen du Fiskaltzak bere irizpide juridikoa, askotariko gaiei dagokienez.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Halakorik izateak ez du baldintzatzen susmagarriaren defentsa-eskubidea benetan eta modu posiblean erabiltzea; izan ere, ez dio ezertan eragiten ikerketa-eginbideetan bildutako frogabideen edo iturrien baliozkotasunari, eta ez ditu baldintzatzen susmagarriak prozeduraren barruan jarduteko dituen aukerak. Kontuan izan behar da, adibide gisa, ikus-onespen ohar batean zehaztutakoa betetzeko salaketa, kereila edo akusazioaren idazkian egindako balizko aldaketek edo Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 27. artikulua araberak izapidetutako desadostasun baten balizko izapidetzeak eta emaitzak ez dutela inolako eraginik susmagarriaren defentsa-eskubidea benetan gauzatzeko, eta horrek ez duela legitimaziorik, gainera, Fiskaltzaren barne-deliberazioko prozesuan esku hartzeko (Fiskaltzaren Erregelamenduaren 8.3 artikulua).

Ildo horretan, Auzitegi Gorenaren martxoaren 22ko 177/2017 Epaiak honako hau dio: «Fiskaltzak akzio penala egikartzeko duen borondate argia auzi honen jatorrian dagoen kereila jartzetik lortu behar da, eta erabaki horren errealitatea ezin da devaluatu Estatuko Fiskaltza Nagusiko arduradun nagusiaren erabakia erakutsi zuten prestaketa-lanen balorazio-proposamen artifizialaren bidez. Salak ez du jotzen beharrezkotzat dokumentu horren izaerari buruz defentsak sustatutako eztabaidan murgiltzea, eta, hortik aurrera, dokumentu hori kausan sartzeko beharrari buruz eztabaidatzea. Izan amaiera-dokumentu bat —defentsak iradokitzen duen bezala—, izan prestatze-dokumentu hutsa —fiskalak adierazi bezala—, egia da erreklamazioaren desegokitasuna justifikatuta dagoela eta —hori da erabakigarria— ezezekoak ez duela sortzen inolako defentsa-gabeziarik».

Aurreko gogoeta horiek guztiz estrapolagarriak dira Fiskaltzaren ikerketa-eginbide osagarri eta prozesu ostekoetara,



eskaintako argudioak ikerketa-eginbideen modalitate guztiei aplika baitakizkieke.

4.7.5 Amaitzea eta artxibatzea

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua bakar-bakarrik adierazten du fiskalak ikerketa-eginbideak artxibatzeko aginduko duela, inolako ekintzarik gauzatzeko oinarririk ez duenean. Antzeko terminoetan, Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua ezartzen du fiskalak artxibatu egingo dituela egitatea delituzkoa ez denean.

Ordenamendu juridikoak ez ditu zehazten Ministerio Publikoaren ikerketa-eginbideak artxibatzearekin lotutako mugak eta ondorioak. Hala eta guztiz ere, zehaztu behar da Prozedura Kriminalaren Legearen 637. eta 641. artikuluetan jasotako largespen judizialaren erregulazioa ezin zaiela jakinarazi Fiskaltzaren ikerketa-eginbideei.

Beharrezkoak diren ikerketa-eginbideak gauzatu ondoren, fiskalek jarduketak amaitzea eta artxibatzea erabakiko dute, organo judizialera igorri gabe, honako kasu hauetan:

- i) Ikertutako gertaerak penalki tipikoak ez direla ulertzen dutenean.
- ii) Absoluzio-aitzakiaren bat dagoela ikusten dutenean.
- iii) Salatutako egitateen errealitatea gutxienez berretsi ez dela uste dutenean.
- iv) Erantzukizun kriminala azkentzeko arrazoiren bat dagoela ikusten badute (Zigor Kodearen 130. artikulua).
- v) Pertsona juridikoak erantzukizunetik salbuesteko kasuak gertatzen direnean, Zigor Kodearen 31. *bis* artikuluko bigarren eta laugarren apartatuetan aurreikusita bezala.



Pertsona susmagarriak justifikazio-kausa bat edo egozgarritasun-kausa bat badu, horrek ez du berez ekarriko ikerketa-eginbideak artxibatzea; izan ere, segurtasun-neurriak ezartzeko aukera epaitu beharko da, eta, hala badagokio, delituaren ondoriozko erantzukizun zibila.

Erantzukizun kriminala duten subjektuak ez identifikatzeak ere ez du justifikatuko jarduketak artxibatzea. Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua ezartzen du, kasu horretan, fiskalek organo judizial eskudunari bidali behar dizkiotela jarduketak, eginbideak hasteko eta behin-behineko largespena eskatzeko aldi berean (Prozedura Kriminalaren Legearen 641.2 artikulua).

Bestalde, zehaztu behar da fiskalek egokitasun-arrazoiengatik jarduketak artxibatzea erabakiko dutela Zigor Kodearen 171.3 eta 191.1 artikuluetan eta Prozedura Kriminalaren Legearen 963 artikuluan berariaz araututako kasuetan, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Zirkularrean (*1/2015 Lege Organikoak egindako erreformaren ondoren delitu arinei dagokienez akzio penala gauzatzeko jarraibideei buruzkoa*) ezarritako irizpideen arabera.

Onargarria da susmagariaren abokatu ordezkariak edozein unetan eskatzea ikerketa-prozedura artxiba dadila. Egindako alegazioak aztertu behar direla alde batera utzi gabe, eskaera horri ikerketa amaitzeko dekretuaren bidez erantzungo zaio, eta, hala badagokio, salaketa- edo kereila-idazkiaren bidez, nahiz eta ez den berariaz aipatzen eskaera.

Fiskaltzaren ikerketa amaitzeko eta artxibatzeko erabakiak dekretu-forma izango du, eta datu hauek jasoko ditu:

i) Jarduketan berri izan duen fiskaltzaren identifikazioa.



- ii) Prozesu aurreko ikerketa-eginbideen erregistro-zenbakia.
- iii) Ikerketa-eginbideen hasiera-data, delituaren albistea jaso zen data adierazita.
- iv) Ikertu ziren gertakarien azalpen laburra.
- v) Gertakariak merezi izan zuten behin-behineko kalifikazioa.
- vi) Ikerketan zehar egindako eginbideen eta gainerako jarduketan zerrenda laburra, egitateak, inguruabarrak eta izan daitezkeen erantzule kriminalak argitzeko.
- vii) Egitateak tipikoak ez direla edo, hala badagokio, haien errealitatea gutxienez berresten duten zantzurik ez dagoela uste izateko arrazoiak azaltzea.
- viii) Dekretua sinatzen duen fiskalaren identifikazioa.

Fiskalek jakinaraziko dute —erraz ulertzeko moduko hizkera erabiliz— dekretuak ez duela gauza epaituaren ondorioz sortzen, eta, beraz, ez dagoela inolako oztoporik salatzaileari salaketa organo judizialean errepikatzea eragozteko.

Dekretu horren berri emango zaie salatzaileari, ofendituari, kaltetuari eta pertsona susmagarriari, halakorik balego. Beraz, ikerketa-eginbideak artxibatu aurretik susmagarriaren izaera formalki eman zitzaionean bakarrik jakinaraziko zaio azken horri, nahiz eta salaketa behar bezala identifikatutako pertsona baten edo batzuen aurka egin.

Jakinarazpena egin aurretik, amaiera eta artxibatze deketuak dagokion buruzagitzaren, fiskal delegatu espezialistaren edo horiek eskuordetzen dituzten fiskalaren oniritzia beharko du (Fiskaltzaren Erregelamenduaren 4.2 artikulua). Ikus-onetsi ondotik, ikerketaren ardura duen fiskalak sinatuko du.



Ikertutako egitateek garrantzi edo garrantzi berezia duten kasuetan (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua), amaiera eta artxibatzeak dekretua salatzaileari eta/edo pertsona susmagarriari jakinarazteko, aldez aurretik Estatuko Fiskal Nagusiari jakinarazi beharko zaio, Idazkaritza Teknikoaren bidez (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 13. artikulua; Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2012 Zirkularra; eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2004, 7/2005 eta 4/2007 Instrukzioak), jarduketa-batasunaren printzipioa gauzatu ahal izateko, eta, kasuak hala eskatuz gero, agindu partikular egokiak eman beharko dira.

Jakinarazpena egin behar duena desgaitasuna duen pertsona bat bada eta haren gaitasun juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar baditu, informazioa emango zaio modu argi, nahikoa eta eskuragarrian, ezaugarri pertsonaletara eta beharretara egokituta, hartzaileak erabaki horrekin lotutako xedea eta ondorioak ezagutu ahal izan ditzan. Beharrezkoa izanez gero, irakurketa errazeko bitartekoak eta komunikaziorako laguntzak erabiliko dira, betiere Prozedura Zibilaren Legeren 7. *bis* artikuluan jasotako moduan (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazkeraren arabera).

4.7.6 Artxibatzearen behin-behinekotasuna

Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak artxibatzeak ez du inola ere sortzen gauza epaituaren ondoriorik, gauza hori largespen askeko autoen eta epai irmoen bidez baino ezin baita predikatu. Horregatik, hain zuzen ere, Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua fiskalari ezartzen dio kalte-dunari edo ofendituari ikerketa-eginbideak artxibatu direla jakinarazteko betebeharra, instrukzioko epailearen aurrean salaketa berretsi ahal izan dezan.



aurreko ikerketa-eginbideak artxibatzea behin-behinekotzat jo behar dela beti, eta, horregatik, berriro ireki daitekeela, jarduketak judizializatu arte.

Era berean, onargarria da ikerketa-eginbideak artxibatu ondoren Fiskaltzak eskatu ahal izatea organo judizialean egindako salaketa bat izapidetzeko onartzea eta prozesu penala abiaraztea —nahiz eta horrek irizpide-aldaketa bat ekarri—, baina ez da oztoporik ikusi behar ikerketa-eginbideak berriro irekitzea erabaki ahal izateko, baldin eta hala aholkatzen duten egitate edo froga-iturri berriak ageri badira, edo, are gehiago, artxibatzea dekretatzeko ondorioak berriro ebaluatu ondoren, bereziki instrukzio orokor berri bat onartzeak ezartzen badu artxibatze hura eragin zuten irizpide juridikoen berrikuspena. Hala ere, kasu horietan, berriro irekitzeko dekretuak arrazoi indartuak izan behar ditu, irizpide-aldaketa justifikatzen duten arrazoiak argi eta garbi adierazteko.

Bestalde, nahiz eta ezerk ez duen eragozten fiskalek prozesu aurreko ikerketako eginbideak behin-behinean artxibatzea erabaki ahal izatea, kontuan izanik haien eginbideen emaitza jasotzeko epea luzatu egingo dela, hainbat argudiok ondorioztatzen dute horrelako praktikak baztertzeko beharra.

Lehenik eta behin, kasu horietan bide baten aurrean egon gintezke, eta, horren bidez, justifikaziorik gabe saihestu ahal izango genuke Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko araututako epea. Epe hori —gogoratzea komeni den bezala— zenbatu egin behar da, kontuan hartu gabe Fiskaltzak gauzatzen dituen ikerketa zehatzak zuzenean, edo hirugarren batek, hark eskatuta.



Eta, bigarrenik, behin-behineko artxibatze horrek galarazi egiten dio fiskalari eginbideak gauzatzean gerta daitezkeen gorabeherak ezagutzea, hala nola identifikatutako pertsona baten aurka egozpen materialerako auresuposizio bat izatea, susmagarri izaera formalki esleitzea edo berehala judizializatzeko dakarten kausak agertzea eskatzen duena, salaketa edo kereila bat jarrita.

Gogoeta horiek, *mutatis mutandis*, guztiz predikagarriak dira bai ikerketa-eginbide osagarri eta prozesu ostekoetan.

4.8 Eginbideak bertan behera uzteko betebeharra ez betetzearen ondorioak

Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 *in fine* artikulua ezartzen duenez, «Fiskalak eginbideak gauzatzeari utziko dio, egitate berberei buruz prozedura judiziala dagoela jakin bezain laster».

Auzitegi Gorenaren apirilaren 15eko 317/2016 Epaia adierazten duen bezala, «lege prozesalak ez du deuseztasun-zehapenik ezartzen fiskalak bere ikerketa eteten ez duen kasurako, gertakari berberengatik prozedura judizial bat dagoela jakiten duenean. Horregatik, kontuan hartuta, esan den bezala, fiskalak frogabideak aurkez ditzakeela (Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikulua) eta bere kabuz egin dezakeela edo Polizia Judizialari agindu diezaikeela (Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua), kasu bakoitzean aztertu beharko da zeintzuk izan diren Fiskaltzak egindako eginbideak eta zeintzuk ekarri nahi dituen edo dagoeneko aurkeztu diren, horiek lortzean edo ekartzean eskubiderik urratu den erabakitzeke, eta, beraz, horiek auzian sar daitezkeen erabakitzeke, baloratu ahal izateke».

Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek ere bete behar dituzte Botere Judizialaren Lege Organikoaren 11.1 eta 238.3 artikuluetan jasotako aurreikuspenak (Auzitegi Gorenaren 1411/2003 Epaia, urriaren 25ekoa). Hori dela eta, fiskalak epigrafe honetan aztertutako betebeharra hautsi izana bi manuetan ezarritako araubide orokorraren arabera ebatzi behar da, eta, horren arabera, defentsa-gabezia materiala sortzen duten jarduerak bakarrik jo behar dira baliogabetzat.



Auzitegi Gorenaren irailaren 21eko 463/2020 Epaia adierazten duenez, «defentsa-gabezia nozio materiala da, eta honako ezaugarri hauek ditu: defentsa-eskubidea funtsean kentzea edo gutxitzea; alderdien aurkakotasunaren eta

berdintasunaren printzipioei kalte nabarmena egitea, eta alderdietako bati eragozteya edo larriki zailteya prozesuan bere eskubidea alegatzeko edo egiaztatzeeko aukera, edo eragozteya edo larriki zailteya, orobat, aurkako jarrera gainerako alderdi prozesalen baldintza berberetan dialektikoki erreplikatzeko aukera».

Ez dagoenez legezko betebeharrak ez betetzearekin lotutako ondorio prozesalei buruzko lege-aurreikuspenik, eta jurisprudenzia-ildo bat kontrako norabidean finkatzen ez den bitartean, ez dira joko deuseztat prozedura judicial bat hasi ondoren egindako ikerketa-eginbideak.

4.9 Delitu erdipublikoak eta pribatuak

Delitu erdipribatuetan edo erdipublikoetan, hau da, ofendituaren edo kaltetunaren salaketa edo kereila prozedurazko baldintza objektibo gisa erabiltzen denean, ezerk ez du eragotziko fiskalek prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraztea, legitimatutako subjektuetako batek jarri ez arren.

Horiek gauzatzeak atzerapenik onartzen ez badu, fiskalek, era berean, ezinbestekotzat jotako lehen eginbideak egitea erabaki ahal izango dute (Prozedura Kriminalaren Legearen 13. artikulua).



Kasu horietan, fiskalek azkar jakinaraziko diete delituagatik ofendituta eta kaltetuta dauden pertsoneri salatzeko eskubidea dutela eta beren jarrerarekin lotutako prozesu-ondorioak dituztela (*Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko* apirilaren 27ko 4/2015 Legearen 5. artikulua).

Ahalmen juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar dituen desgaitasuna duen

pertsona bada, informazioa argi eta behar bezala emango zaio, behar dituen egokitzapen eta doikuntzekin, *Borondatezko Jurisdikzioari buruzko* uztailaren 2ko 15/2015 Legearen 7. bis artikulua eta Prozedura Zibilaren Legearen 7. bis artikulua edukiarekin bat etorritik (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazketan).

Prozedurazko baldintza objektiboak bidegabeko erruduntasunaz kanpoko inguruabarrak dira, eta, hala ere, prozedura penalaren beraren mende daude. Hori dela eta, ez dago arrazoirik prozesu aurreko prozedura bat abiaraztea salaketa edo kereila jartzearen baldintzapean jartzeko, kasuen arabera.

Beste askoren artean, Auzitegi Gorenaren martxoaren 27ko 201/2017 Epaiak gogorarazten duenez, erlatibizatu egin behar da salaketarik edo kereilarik ez izatea —prozedurazko baldintza objektibo gisa artikulatzen denean—, baldin eta irregulartasun prozesala geroago zuzentzen bada: «Salaketa, legegileak delitu jakin batzuk (erdipublikoak, terminologia klasikoan) jazartzeko prozeduragarritasun-baldintzat hartzen duenean, aldatu egiten da nolabait haren izaera. [...] *Notitia criminosa* beste bide batetik iritsi bazen, horrek ez du jazarpen-aukera ezeztatzen, kalteak prozesu penala ireki zela jakiten duenean eta prozesu horretan agertzen denean, gertaera horien zehapenarekin adostasuna azalduz».

Ordenamendu juridikoak inplizituki aitortzen dio ahalmen hori Fiskaltzari; izan ere, kasu batzuetan nahikoa da haren kereila edo salaketa delitu erdipubliko edo erdipribatu baten erantzulearen aurka jotzeko (ikusi, esaterako,



Zigor Kodearen 161.2, 191.1, 201.1, 228, 267, 287.1 eta 296.1 artikulua). Izan ere, ezin da pentsatu Ministerio Publikoak delituaren elementu tipikorik baden aztertu ahal izatea —dagokion salaketa edo kereila jartzea baloratzeko—, aldeaz aurretik gutxienezko ikerketarik egin gabe.

Sexu-eraso eta -jazarpeneko delituetan, ikerketa-eginbideak bitarteko egokiak

izango dira Zigor Kodearen 191. artikulua aipatzen dituen bidezko interesak haztatzeko, nahitaezko kereila jartzeari buruz erabakitzeke. Era berean, salaketa aurkeztu ala ez baloratzeko beharrezkoa den bidea izango dira, biktima adingabea edo babes berezia behar duen desgaitua izateagatik hura jartzea prozedurazko baldintza objektibo gisa jarduten duten delituetan.

Gainerako kasuetan, delituaren biktimak edo kaltetunak adierazten badu ez duela jarri nahi salaketarik edo kereilarik, fiskalek berehala artxibatuko dituzte hasitako ikerketa-eginbideak, hargatik eragotzi gabe denboraren poderioz galtzea aurreikus daitekeen aztarnak biltzeko aukera, delituaren preskripzio-epeak igaro arte behar bezala kontserbatuko direla bermatuz.

Fiskaltzak ezin izango ditu prozesutik kanpo ikertu delitu pribatuak, hau da, partikularren aurkako kalumnia- eta irain-delituak; izan ere, ez da alderdi legitimatua prozedura horietan esku hartzeko, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 7/1997 Kotsultan xedatutakoaren arabera (*kalumnia eta irain delituengatik prozesu penaletan Fiskaltzak duen legitimazioari buruzko*).



5. Ikerketa-eginbideak gauzatzea

Fiskalek egokitzen eta baliagarritzen jotzen dituzten eginbide guztiak egin ahal izango dituzte ikertutako egitateak argitzeko eta erantzuleak identifikatzeko, azkenean akzio penala gauzatzeari buruzko erabaki arrazoitua hartzeko — baimen judiziala behar duten eginbideak dira salbuespen bakarra—.

Fiskaltzaren Erregelamenduaren 10.1 artikulua arabera eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Instrukzioaren arabera (*Fiskaltzaren egintzen formari*

buruzkoa), eginbideak egiteko erabakia dekretu bidez erabaki beharko da.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak adierazitakoaren arabera (*Abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoak sartutako prozedura laburtuari buruzkoa*) «fiskalaren ikerketa-jarduera ez da arduratzen, beraz, frogak ekoiztera, froga-iturriak aurkitu eta ziurtatzera baizik. [...] Fiskalak bere ikerketan egin ditzakeen eginbideen edo jarduketan zerrenda modu negatiboan mugatuta dago: fiskalak ikerketa-egintza gisa gauzatu ahal izango ditu Konstituzioak edo legeak berariaz agintaritza judizialari erreserbatzen ez dizkion jarduketa guztiak».

Baztertzekoak dira Polizia Judizialeko unitateetara egindako bidalketa generikoak —egitateen ikerketa unitate horiek egin dezaten bidaliak—, eta Fiskaltzari horren emaitzaren berri eman behar zaio, hura amaitu ondoren.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 artikulua arabera, ikerketa-eginbideak hasi ondoren, Fiskaltzari dagokio egin beharreko ikerketa zehatzak erabakitzea, eta ezin izango dio ahalmen hori Polizia Judizialari eskuordetu, hori egiteko laguntza eskatzeko aukerari kalterik egin gabe (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.4 artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikulua).



Ohartarazi behar da, gainera, ikerketa Polizia Judizialera igortzeko formula orokorrak erabiltzeak eragotzi egiten duela Fiskaltzak ikerketa horren gaineko kontrol eraginkorra izatea, eta, bereziki, susmagarriaren aurkako egozpen materialerako auresuposizio jakin bat egoteak justifikatu egiten duela baldintza hori formalizatzea, eta, horrekin batera, defentsa-eskubidearen egikaritza benetan aitortzea. Egoera horri arreta berezia eskaini behar zaio, arriskuan jar baitezake gauzatutako ikerketa-egintzen etorkizuneko baliozkotasun prozesala.

Zehaztasun-asmorik gabe, esan daiteke fiskalek, besteak beste, honako ikerketa-eginbide hauek egin ahal izango dituztela:

5.1 Susmagarriaren deklarazioa

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 artikulua araberan, «fiskalak deklarazioa hartuko dio susmagarriari eta hark abokatu baten laguntza jasoko du. Gauzatutako eginbideen edukia jakin ahal izango du».

Orain arte, berdin erabili izan dira *susmagarriak* eta *ikertuak* terminoak, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen subjektu pasiboa aipatzeko. Arrazoi kontzeptual eta sistematikoengatik, komenigarria da mantendutako irizpidea aldatzea eta aurrerantzean «susmagarria» terminoa soilik erabiltzea.

Fiskaltzaren ikerketaren izaera bereziarekin eta xedearekin teknikoki bateragarriagoa den aukeratzat hartzeaz gainera, gogoratu behar da legegileak termino hori aukeratu duela prozedura honen subjektu pasiboari erreferentzia egiteko (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 artikulua).



Gainerakoan, «susmagarria» lokuzioa erabiltzeak lagundu egingo du fiskalaren ikerketa-prozeduraren eta prozesu judizialaren subjektu pasiboen arteko terminologia-nahasketak saihesten.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua edukia hitzez hitz hartuta, badirudi saihetsezina dela eginbide hori. Hala ere, manuaren azterketa sistematiko eta teleologikoak aukera ematen du baieztatzeko akzio penalaren egikaritzari buruz erabakitzeko ezinbestekotzat jotzen denean bakarrik egin beharko dela.

Ikertutako pertsonaren deklarazio judizialak izaera bikoitza du. Ikerketa-egintza izateaz gainera, defentsa-eskubidea gauzatzearekin estuki lotutako eginbide bat da. Konstituzio Auzitegiaren apirilaren 19ko 128/1993 Epaia, apirilaren 19ko

129/1993 Epaiak, irailaren 20ko 273/1993 Epaiak eta urriaren 17ko 277/1993 Epaiak gogorarazten dutenez, prozesu penalaren eremuan defentsarako konstituzio-eskubidea indarrean egoteak esan nahi du inor ezin dela akusatu formalki ikertu gabe eta, aurrekoaren ondorioz, instrukzio-epaileak instrukzioa amaitu aurretik entzun gabe. Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 29ko 5/2019 Autoaren hitzetan, «aurretiazko entzunaldiaren berme gisa ikertua deklaratzearen baldintza koherentea da zuzenbide-estatu demokratiko batean zuzenbidearen eta prozesu penalaren printzipio inspiratzaileekin, eta halaxe gogorarazi dugu, halaber, Konstituzio Auzitegiaren abenduaren 21eko 197/1995 Epaian (6. oinarri juridikoa) eta urriaren 2ko 161/1997 Epaian (5. oinarri juridikoa). [...] Deklarazio hori, frogabidea edo ikerketa-egintza izateaz gainera, funtsean defentsa-adierazpen edo -bide egokitzat jo behar da».

Aurreko gogoetak ezin dira automatikoki eraman Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jarduerara. Susmagarriaren deklarazioa egitea ez da ezinbestekoa fiskalak salaketa edo kereila jarriz zigor-arloko prozesu bat hasteko eska dezan. Ikerketa-eginbideek ez dute prozedura judizialaren izaera bera.



Gorago esan den bezala, Fiskaltzaren ikerketak helburu mugatua du: akzio penala gauzatzeari buruz erabakitzea.

Hala ere, fiskalek pertsona jakin bati delitu-egitate bat egozte ahalbidetzen duen egozpen-oinarri materiala ikusten duten unetik bertatik —hau da, subjektu jakin batek ez-zilegitasun penal bat egiten parte hartu izanaren gaineko susmo sendoak dituzten unetik—, automatikoki egotzi beharko zaio *susmagarritasuna* pertsona horri. Kasu horretan, jarduketak berehala judizializatu ezean, fiskalek honako alderdi hauen berri emango diote susmagarriari —hizkera erraz eta eskuragarrian eta ulertzen duen hizkuntza batean—:

- i) Egozten zaizkion egitateak.
- ii) Egitateon behin-behineko kalifikazio juridikoa.
- iii) Abokatu ordezkariaren bidez eginbideen edukia eskuratzeko aukera.

iv) Orduetik aurrera egiten diren eginbideetan aurkakotasunez esku hartzeko eskubidea.

Aurreko informazioa eta susmagarriak dituen eskubideak (Prozedura Kriminalaren Legearen 118. artikulua) egiten den aktaren hasieran jasoko da berariaz, eta susmagarriak berak eta haren abokatu ordezkariak sinatuko dute. Prozedura pertsona juridiko baten aurkakoa denean, Prozedura Kriminalaren Legearen 119. artikuluan xedatutakoa bete beharko da.

Susmagarriari egindako zitazioan, berak aukeratutako abokatua epe jakin batean izendatu behar duela ohartaraziko zaio, eta, bestela, ofiziozko bat izendatuko zaiola jakinaraziko zaio. Azken kasu horretan, fiskalek



dagokion abokatuen elkargoko dekanotzarengana joko dute, eta ofiziozko abokatua izendatzeko eskatuko dute.

Beste askoren artean, Auzitegi Gorenaren uztailaren 11ko 601/2013, maiatzaren 11ko 364/2011, martxoaren 7ko 179/2007 eta urriaren 29ko 512/2018 epaiek adierazten duten bezala, gogorarazi behar da «inputatua [susmagarria] ez dela jarri behar lekukoaren deklarazioen araubidearen mende, baldin eta egindako eginbideetatik erraz ondoriozta badaiteke haren aurka egitate zigorgarri batean parte hartu izanaren susmoa ageri dela, bai prozesu penala hasteko edozein bitartekotan hala agertzen delako, bai jarduketan egoeratik ondorioztatzen delako, bai edozein kautelazko neurriren edo egozpen formaleko egintzaren mende jarri delako (Prozedura Kriminalaren Legearen 118. artikulua), inputazioa ez baita behar-beharrezkoa dena baino gehiago atzeratu behar; izan ere, defentsa-eskubidearen sorrera oinarrizko eskubide hura zapuztea eragiten duen inputazioarekin lotuta dago (Prozedura Kriminalaren Legearen 118. artikulua), instrukzioko epaileak arbitrarioki atzeratzen badu inputazioaren berri ematea. Hori dela eta, jarduera prozesal hori Espainiako Konstituzioaren 24. artikulua

aurkakotzat jo beharko litzateke, eta, beraz, debekatutako frogaren zehapen prozesala legokioko».

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 3/2018 Zirkularrak (*Prozesu penaletan ikertutakoen informazio-eskubideari buruzkoa*) adierazten duen bezala, ikerketa-eginbideen eremuan susmagarriaren deklarazioak Prozedura Kriminalaren Legeak organo judizialean ikertutako pertsonak emandakoetarako aurreikusten dituen berme berberak izango ditu; horien artean, honako hauek nabarmentzen dira:

i) Susmagarriari deklarazioa jasotzeko zitazioak nahitaez jasoko du deklarazioa egiteko arrazoia, eta argi eta garbi jakinaraziko zaio zer eskubide dituen; halaber, ohartaraziko zaio arrazoi justifikaturik gabe agertzeari uzten badio, atxilotzeko agindua eman ahal izango dela.



ii) Susmagarriak, haren letraduak eta, hala denean, haren prokuradoreak Fiskaltzaren eginbideetan egindako jarduketetara jo ahal izango dute, beren deklarazioa behar bezala prestatu ahal izateko aurrerapen nahikoarekin. Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.2 artikulua arabera, onartu behar da aukera dutela jarduketan kopia sinpleak edo horien lekukotzak lortzeko. Kopiak edo lekukotzak eskuratzeko, dagokion jasotze-eginbidea egin beharko da. Eginbide horretan, kopiak zein egunetan entregatu diren eta kopiak jasotzen dituen pertsonaren eta lekukotzak ematen dituen funtzionarioaren nortasuna adierazi beharko dira. Kopia horiek formatu digitalean edo fisikoan egin ahal izango dira —fiskalak aukeratuko du—.

iii) Susmagarriaren deklarazioa, kasu guztietan ere, eginbideen ardura duen fiskala bertan dela egingo da, eta aldez aurretik jakinarazi beharko zaizkio, modu argi eta ulergarrian, egozten zaizkion egitateak, behin-behineko kalifikazio juridikoa, xedeari dagokionez gertatzen diren aldaketa garrantzitsuak, eta ordutik

aurrera egiten diren eginbideetan esku hartzeko eskubidea.

iv) Susmagarriak eskubidea izango du isilik egoteko, egiten zaizkion galderetako bati edo batzuei ez erantzuteko —bere abokatuaren galderei soilik erantzun ahal izango die—, bere buruaren aurka ez deklaratzeko eta bere burua errudun ez aitortzeko.

Susmagarria desgaitasuna duen pertsona bat bada eta gaitasun juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar baditu, beharrezkoak diren doikuntzak egingo dira, eta informazioa argi, behar bezala eta eskuragarri emango zaio, haren ezaugarri pertsonaletara eta beharretara egokituta, erabaki horrekin lotutako xedea eta ondorioak ezagutzeko aukera izan dezan. Beharrezkoa izanez gero, irakurketa errazeko bitartekoak eta komunikaziorako laguntzak erabiliko dira, betiere Prozedura Zibilaren Legeren 7. *bis* artikuluan jasotako moduan (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazkeraren arabera).



Desgaitasuna duten pertsonak haien aukerako pertsona batekin egon ahal izango dira agintariekin eta funtzionarioekin lehen harremana duenetik.

v) Aktan adierazpenaren iraupena jasoko da, eta ekitaldiaren hasiera-ordua eta minutua eta amaiera adieraziko dira. Agerraldia atzeratzen bada, fiskalak atzerapenaren arrazoen azalpena emango die deklaratzailari eta haren abokatu ordezkariari.

vi) Susmagarriak eta haren letraduak deklarazioa irakurri ahal izango dute, eta, behar izanez gero, haien ustez behar bezala transkribatu ez dena aldatzeko eskatu ahalko dute. Fiskalarekin adostasunik ez badago, aktan jasoko da desadostasuna. Aukera hori eskaini beharko da, halaber, deklarazioa transkripzioarekin ez ezik, ikus-entzunezko euskarrian ere jaso denean, hargatik eragotzi gabe kasu horietan transkripzioari eman beharreko hondar-balioa. Parte-hartzaile guztiek sinatuko dute akta, eta kopia bat emango zaio deklarazio-

egileari.

vii) Fiskalak bere deklarazioa erabakitzeke duen ahalmenaren kalterik gabe — horretarako baldintzak betetzen direnean—, susmagarriak susmagarritasun izaera eskuratzen duenean noiznahi eskatu ahal izango du bere deklarazioa, Prozedura Kriminalaren Legearen 400. artikulua egiten dituen aurreikuspenen arabera, zeina analogiaz aplikatu beharrekotzat jotzen baita.

Era berean, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 artikulua arabera, susmagarria atxilotzen den kasuetan, errespetatu egin beharko dira Prozedura Kriminalaren Legearen 520. artikuluan aitorturiko eskubideak.

Jarduera-batasuna bermatze aldera, komeni da zehaztea, ikerketa susmagarri baten baino gehiagoren aurkakoa denean aldi berean, pertsona guztiei aukera emango zaiela aurkakotasunez esku hartzeko fiskalak gainerako susmagarriei egiten dizkien adierazpenetan, bakoitzak bere abokatu ordezkariaren bidez.



5.2 Argazki bidezko errekonozimenduak

Argazki bidezko errekonozimenduak eginbide egokia dira ikertutako egitateen egiletza ikertzeko, hau da, hainbat pertsonaren argazki bat edo batzuk erakustea, eta, horien artean, delitu-egitate bat egin izanaren susmagarri direnenak.

Eginbide atipikoa da, eta ez du berariazko aitorturik gure ordenamendu juridikoan. Hala ere, jurisprudentziak behin eta berriz onartu du hori egitea, eta auzitegi-praktika tresna baliagarria izan da ikerketa bideratzeko eta gertakarien egilea identifikatu ahal izateko.

Auzitegi Gorenaren urtarrilaren 20ko 18/2017 Epaiak adierazten duen bezala,

«argazki bidezko errekonozimendua froga-mailara iristeko beharrezkoa da lekukoak osoko bilkuran berrestea, edo horretan gertakarien egilea aitortzen duenean, eta alderdiei galdeketa gurutzatua egin ahal izango zaie ikusi dituela dioen gertakariei eta egindako aitopeneri buruz». Antzeko adierazpenak egiten dituzte, besteak beste, Auzitegi Gorenaren abenduaren 30eko 901/2014, maiatzaren 25eko 444/2016, urriaren 24ko 501/2018 eta urtarrilaren 16ko 41/2020 epaiek.

Gai logistiko eta praktikoek aholkatzen dute fiskalek eginbide hori Polizia Judizialaren esku uztea. Kasu horietan, honako jarraibide hauek bete behar direla azpimarratuko da, eta gogoraraziko da ikerketa-eginbide hori akituta geratuko litzatekeela polizia-funtzionarioek identifikazioan parte hartzen dutenei argazkien identitateei buruzko edozein iradokizun edo ohar bidaliko baliete:

93

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

- i) Errekonozimenduari ekin aurretik, ekitaldiaren garrantzia eta esanahia jakinaraziko zaio lekukoari, eta adieraziko zaio egitateen egilea ikusgai jarriko diren pertsonen artean egon daitekeela ala ez.
- ii) Lekukoari ahalik eta argazki kopuru askotarikoena erakutsiko zaio, eta gutxienez kasu askotan ezaugarri fisikoetan antzekotasunak dituzten fisionomiak integratuko dira.
- iii) Pertsona bat baino gehiago deitzen bada eginbide hori gauzatzeko, modu independentean esku hartuko dute, beren artean beharrezkoa den inkomunikazioarekin, eginbidearen objektibotasuna zalantzan jartzen duten elkarrekiko eraginak saihesteko. Era berean, interferentzia posibleak saihesteko, esku-hartze horietako bakoitzerako argazkien erakusketa-ordena aldatu beharko da.
- iv) Aktan jasoko dira erakutsitako argazki guztiak, eta lekukoaren sinadura jasoko da, errekonozituriko irudiari buruz.

v) Lekukoari eskatuko zaio errekonozimendua egiteko ziurtasuna edo zalantza adieraz dezala, eta izan ditzakeen zalantzak zehazteko eskatuko zaio. Lekukoei ez zaie eskatuko ziurtasun-ehunekoei buruzko iritzia emateko, subjektiboa baita ziurtasun-mailaren zenbakizko kuantifikazioa, lekukoak berez egindako adierazpen guztiak dokumentatzearen kalte gabe.

Era berean, adierazi behar da, ahal den guztietan, eginbide hori dokumentatzeko, irudia eta soinua grabatzeko bitartekoak erabiliko direla, idatzizko akta egin beharra alde batera utzi gabe.



5.3 Taldeko identifikazio-saioak

Doktrinak baieztatu duenez, delitu-egitatea gauzatzen parte hartu dutenen nortasunari buruzko zalantzak argitzeko dagoen metodorik irekien eta zuzenenetako bat da.

Prozedura Kriminalaren Legearen 368. artikulua eta hurrengoek izaera judiziala ematen diote taldeko identifikazio saioen eginbideari, baina ez dago oztoporik ulertzeko eginbide hori Polizia Judizialaren edo Fiskaltzaren ekimenez ere egin daitekeela prozesuz kanpoko fase batean (ikus Auzitegi Gorenaren 711/2002 Epaia, apirilaren 22koa; 1202/2003 Epaia, irailaren 23koa; 503/2008 Epaia, uztailaren 17koa; 428/2013 Epaia, maiatzaren 29koa; 901/2014 Epaia, abenduaren 30ekoa; 444/2016 Epaia, maiatzaren 25ekoa; 18/2017 Epaia, urtarrilaren 20koa; eta 134/2017 Epaia, martxoaren 2koa).

Taldeko identifikazio-saioen eginbidea ez da alde aurretik eratua; izan ere, adostasuna dago honako honetan: «instrukzio-fasean taldean eginiko identifikazio-saioa bera ere ez da balioetsi daitekeen froga-eginbide bat; izan ere, eginbide hori, nahiz eta berme guztiekin egin, ezin da jo froga aurreratutzat eta

aldeztatik eratzat, ahozko judizioan erreproduzitu ezinezkotzat, errepikaezina delakoan. Errugabetasun-presuntzioa indargabetzeko frogabaliotzko eta nahikotzat jo ahal izateko, eginbidea ahozko epaiketan erreproduzitu behar da, biktimak edo lekukoak epaiketa horretan berretsiz, haren deklarazioa kontraesanean jarri ahal izateko, ahoz eta berehala» (Auzitegi Gorenaren azaroaren 30eko 786/2017 Epaia).

Hala ere, osoko bilkuran eginbidearen emaitza sartzeko aukera, lekukoak ahozko judizioan deklaratu ezin duela ikusten bada, organo judizialak Prozedura Kriminalaren Legearen 368. artikuluan eta hurrengoetan aurreikusitakoaren arabera praktikaturako errekonozimenduetara mugatuko da, Prozedura Kriminalaren Legearen 730. artikuluan arabera.

95

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Eginbide hori gauzatzeko, aipaturako manuetan agindutakoa beteko da, salbuespen bakarrarekin: epailearen eta Justizia Administrazioaren letraduaren presentziari eta esku-hartzeari buruzkoa, eta, beraz, saihetsezina izango da susmagarriaren abokatu ordezkariaren laguntza.

Gure ordenamendu juridikoak ez du zehazten zenbat pertsonak, susmagarriaz gainera, osatu behar duten taldeko identifikazio-saioa, ezta nola jarri behar diren ere, baina fiskalek zainduko dute taldeak gutxienez bost kide izatea —tartean, susmagarria—, bai eta ilaran eta aldi berean lekukoaren aurrean erakustea ere, lekukoak haren aurpegia edo, hala badagokio, errekonozimendupean dagoen gorputz-zatia behar bezala ikusteko moduan.

Susmagarria atxilotuta badago, zaindu egin behar da eginbidea egiten denean egoera horren berri ez izatea, eta horren berri ematen duen zeinurik ez egotea.

Eginbidea gauzatzeko deitu diren lekukoak bat baino gehiago badira, modu independentean esku hartuko dute, beren artean beharrezkoa den inkomunikazioarekin, eginbidearen objektibotasuna zalantzan jartzen duten elkarrekiko eraginak saihesteko. Era berean, interferentzia horiek saihesteko, taldeko identifikazio-saioaren osagaien erakustaldi-ordena aldatuko da esku-hartze horietako bakoitzerako.

Fiskalek aitortpena egiteko ziurtasuna edo zalantza adierazteko eskatuko diote lekukoari, eta izan ditzakeen zalantzak zehazteko eskatuko diote.

96

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hala ere, lekukoari ez diote eskatuko ziurtasun-ehunekoei buruzko iritzia emateko, subjektiboa baita ziurtasun-mailaren zenbakizko kuantifikazioa, horrek ezertan galarazi gabe berez egiten dituen adierazpen guztiak dokumentatzea.

Taldeko identifikazio-saioa zuzentzen duen fiskalak akta egingo du, eta bertan inguruabar hauek adieraziko dira:

- i) Identifikazio-saioan agertu diren kideen nortasuna, izen-abizenak, NANA, pasaportearen edo beste edozein identifikazio-agiri ofizial adierazita.
- ii) Lekukoaren nortasuna, izen-abizenak eta NANA, pasaportearen edo beste edozein identifikazio-agiri ofizial adierazita.
- iii) Fiskalaren nortasuna, izen-abizenak adierazita.
- iv) Defentsaren letraduaren nortasuna, izen-abizenak eta elkargokide-datuak adierazita.
- v) Lekukoak eginbidean zehar egindako adierazpenak.
- vi) Defentsaren letraduaren adierazpenak, horiek jasotzeko borondatea berariaz adierazten duenean.

Fiskalak arduratuko dira aktari identifikazio-saioan agertu direnen konposizioaren argazki bat eransteaz, eginbidea egiten denean. Ahal den guztietan, eginbidearen akta idatzia egin behar bada ere, irudia eta soinua grabatzeko bitarteko teknikoak

erabiliz dokumentatuko da.

Ahotsa errekonozitzeko eginbideak egitea onartuko da (ikusi Konstituzio Auzitegiaren 1530/2005 Epaia, apirilaren 12koa). Izan ere, Prozedura Kriminalaren Legeak 373. artikulua xedatzen duenez, auzipetuaren nortasunari buruzko zalantza bat sortuz gero, objektua lortzeko behar diren bitarteko guztiak erabiliko dira nortasun hori egiaztatzeko.

97

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hori horrela den heinean, taldeko identifikazio-saioak egiteko aukerak ez dira mugatu behar ikusizko saioetara.

Fiskalek eginbide hori polizia judizialaren esku uzten dutenean, eginbide hori egitean aurreko jarraibideak betetzen direla zainduko dute. Nahasbiderik ez sortzeko, zehaztu behar da kasu horietan dagokion polizia-unitateko kideei dagokiela egin beharreko akta egitea.

5.4 Begi-ikuskapenak

Begi-ikuskapena delituaren tokia aztertu eta deskribatzean datzan ikerketa-bide bat da, haren betearazpenaren eta egiletzaren errealitatea egiaztatzeko eta egon daitezkeen aztarnak aurkitzeko.

Jurisdikzio-konfigurazioa izan arren (Prozedura Kriminalaren Legearen 326.etik 333.era bitarteko artikulua), Polizia Judizialak ofizioz egin ohi du eginbide hori, presazkoa eta errepikaezina den zigor-prozesua hasi aurretik (Prozedura Kriminalaren Legearen 13. eta 282. artikulua). Hala ere, ezerk ez du eragotziko fiskalek erabaki ahal izatea, beharrezkotzat joz gero, eta zeregin hori polizia judizialeko kideen esku utzi beharko da.

Fiskalek ikuskapena jarraibide hauen arabera egiten dela zainduko dute:

i) Ahal den guztietan, zona zigilatu egingo da, haren egoera aldatu ez dadin eta gerora egoki irizten bazaio ikuskatu ahal izan dadin.

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

ii) Espazio edo leku itxiak badira, irteerak eta sarbideak jasoko dira, eta horien egoera eta ezaugarriak deskribatuko dira.

iii) Gertakariaren lekuaren deskribapena egingo da, aurkitutako objektuak eta pertsonak barne, baita haien egoera eta kokalekua ere.

iv) Argazki-erreportaje bat egingo da, eta, ahal izanez gero, bideo-erreportaje bat ere bai.

v) Aurkitu diren delitu-aztarnak jaso eta zainduko dira, non eta nola aurkitu diren adieraziz, eta horien argazkiak egingo dira manipulatu aurretik.

vi) Tokiaren krokis bat egitea komeni den baloratuko da.

Aurkitutako aztarnak gordetzea polizia judizialaren ardura izango da, eta zaintza-katea une oro bermatzeaz arduratuko da. Horretarako, aztarnaren data eta ordua dokumentatuko dira, eta aztarnaren entrega egiten duten funtzionarioak eta jasotzen dutenak identifikatuko dira, bai eta aztarnaren deskribapen laburra eta argazki-erreportajea ere. Era berean, aztarnaren pisua agerraraziko da, haren izaera eta ikertutako delitua kontuan hartuta bidezkoztat jotzen denean.

Auzitegi Gorenaren apirilaren 24ko 387/2013 Epaiak adierazten duenez, «Prozedura Kriminalaren Legearen 333. artikulua [...] ezartzen duenez, aurreko artikuluetan zerrendatutako eginbideak gauzatzean [begi-ikuskapena] “norbait auzipetu bada egitate zigorgarriaren ustezko egile gisa, eginbideak gauzatzeko unean bertan egon ahal izango da, dela bakarrik dela berak aukeratutako edo ofizioz izendatutako defendatzailearekin batera, baldin eta hala eskatu badu”. [...]

ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Era berean, inputatuaren presentzia eragotz dezakeen inguruabar justifikaturik ez badago, Polizia Judizialak, instrukzioko epaileak bezalaxe, ikuskapen-eginbidera joaten saiatu behar du, aurkakotasunik eza saihesteko».

Aurreko gogoeta horiek Fiskaltzaren ikerketara estrapolatu daitezke, eta, horregatik, fiskalek beren jarduna egokitu egingo dute Prozedura Kriminalaren Legearen 333. artikuluan jasotako aurreikuspenetara.

5.5 Polizia-zaintzak eta -jarraipenak

Espazio publikoetako polizia-behaketek eta -zaintzek gaur egun ez dute lege-aurreikuspenik gure prozesu-antolamenduan.

Ordenamendu juridikoak ez du araurik edo manurik bideratzen zaintza diskretuak edo bisualak arautzeko. Auzitegi Gorenaren martxoaren 10eko 610/2016 Epaiak adierazten duen bezala, «aurrekari jurisprudenzial argi eta axiomatikoak ere baditugu, arau espezifikorik ezean, jarduketa-protokolo bati forma eman diezaioketenak; sala honen apirilaren 20ko 329/2016 epaiak adierazten du agente batek bere begiz edonoren esku dagoena jasotzeak ez duela urratzen inoren oinarrizko eskubiderik. Polizia-agenteak polizia gisa konta dezake zaintza-eta jarraipen-lanak egiten ari zela ikusi eta behatu zuena. Gure konstituzio-sistemak ez du oztoporik jartzen esparru publikoetan ikerketa penal baten esparruan oharrak eta jarraipenak egiteko».

Fiskalek polizia judizialari agindu diezaiokete polizia-zaintzak eta -jarraipenak egiteko, eginbidea zein pertsonari edo pertsonari egin behar zaion adierazita. Era berean, onargarria izango da eginbidea objektu edo leku jakin baten gainean egitea. Kasu horietan, agente jarduleek jarraitu beharreko jarraibideak eta irizpideak emango dituzte fiskalek,

ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

eta zehaztu egingo dute eginbidea zein egunetan, ordutan eta lekutan egin behar den, egoki irizten diotenean.

Eginbidea gauzatzea erabakitzen duen dekretuak zehaztuko du, ezagutzen den kasurako, zein subjektuen gainean ari den edo diren, eta praktikaren bidez lortu nahi den emaitza zehaztuko du. Iraupena ere aurreikusi beharko da, nahiz eta ondoz ondoko luzapenak onartu ahal izango diren ikerketaren emaitzak hala justifikatzen duenean.

Horretaz gainera, fiskalek Polizia Judizialari eskatu ahal izango diote bideozaintzako mekanismo teknikoak erabil ditzala, zaintzapean dauden subjektuen, objektuen edo lekuen irudia grabatzeko, betiere bide publikoan gertatzen diren ekintzak jasotzera mugatzen badira. Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *quinquies* artikulua arautzen du aukera hori: «Polizia Judizialak, zeinahi bitarteko tekniko erabilita, pertsona ikertuaren irudiak lortu eta grabatu ahal izango ditu, berau toki edo espazio publiko batean dagoenean, beharrezkoa baldin bada hura identifikatzeko, delituaren tresnak edo efektuak kokatzeko edota egitateak argitzen lagunduko duten datu garrantzizkoak lortzeko». Aipaturiko manuairen bigarren apartatuak jasotzen duenez, «Neurria aurrera eraman ahal izango da ikertuak ez diren beste pertsona batzuei eragiten dienean ere, betiere, hala egin ezean, modu garrantzitsuan murrizten bada zainketaren erabilgarritasuna, edota pertsona horien, ikertuaren eta ikerketaren xede diren egitateen arteko erlazioen aztarna funtsatuak daudenean».

Auzitegi Gorenaren urriaren 17ko 1932/2013 Autoak adierazten duen bezala (antzeko terminoetan, ikusi Auzitegi Gorenaren 180/2021 Epaia, martxoaren 14koa; eta 99/2020 Epaia, martxoaren 10ekoa) «lehen aipatutako baldintzetan eta familiaren intimitatean bidegabeki sartu gabe lortutako argazki- eta bideo-materialak froga-balio ukaezina du, betiere ahozko judizioko saioetan erreproduzitzen bada. [...]



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Polizia judizialaren jarduketak dira, eta Prozedura Kriminalaren Legearen 282. artikulua babesten ditu; izan ere, polizia judizialaren eskuduntzen artean daude delitu publikoak egiaztatzeko eta delitugileak aurkitzeko beharrezkoak diren eginbideak, kontuan hartuta grabazioak helburu horrekin egiten direla. [...] Beraz, ez dira prebentziozko grabazio soilak, delitua ikertzera eta egileak aurkitzera bideratutako polizia-eginbideak baizik».

Jurisprudenzia-doktrina hori, Auzitegi Gorenaren martxoaren 27ko 200/2017 Epaiak adierazten duen bezala, «13/2015 Lege Organikoak gauzatutako erreforma prozesalean islatu da, 588. *quinquies* a) artikulua berria txertatu ondotik, zeinak ezartzen baitu Polizia Judizialak edozein bitarteko teknikoren bidez ikertutako pertsonaren irudiak lortu eta grabatu ahal izango dituela leku edo espazio publiko batean dagoenean, nahiz eta neurriak ikertua ez den pertsonengan eragina izan, eta, legearen hitzaurrean jasotzen den bezala, kasu horietan ez da beharrezkoa izango baimen judiziala ematea, ez baitaio eragiten Espainiako Konstituzioaren 18. artikuluan jasotako oinarritzko eskubideetako bati ere».

Hala ere, gogoratu behar da espazio publikoetan elkarrizketak lortzeko beharrezkoa izango dela aldez aurretik epailearen baimena izatea, Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *quater* a) artikulua araberak. Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 3/2019 Zirkularrak (*gailu elektronikoak erabiliz ahozko komunikazioak jaso eta grabatzeari buruzkoa*) jasotzen duen bezala, «leku publikoetan komunikazioak grabatzeko edo jasotzeko, epaileak baimena eman behar du beti. Nahiz eta kontraesana dirudien, adierazi den bezala, komunikazioa polizia-agente batek zuzenean entzun dezakeela baimen judizialaren beharrik gabe, eta, hala ere, ezin dela hura grabatzera jo —kontuan izanik frogari berme handiagoz hornituko lukeela ikertuaren onurarako— baimen judizial hori izan ezean, legegintza-aukera horrek grabazioa ikertuaren irudietara mugatzen den kasuetan bakarrik balio izango du, aldi berean soinua grabatzen ez denean».



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

5.6 Dokumentazioa eta informazioa eskatzea

Fiskalek era guztietako agiriak aurkezteko eskatu ahal izango dute, ikerketak egiteko egokitzat eta baliagarritzat jotzen badira; salbuespena izango dira eskuratzeko eta aztertzeke epailearen aurretiazko baimena behar duten agiriak.

Arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zehapen penalak betearazteko tratatutako datu pertsonalak babesteari buruzko maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoaren 7.1 artikulua araberan, «administrazio publikoek, bai eta edozein pertsona fisiko edo juridikok ere, eskatzen dizkieten eta arau-hauste penalak ikertzeko eta epaitzeko edo zigorrak betearazteko beharrezkoak diren datu, txosten, aurrekari eta egiaztagiria emango dizkiete agintari judizialei, Fiskaltzari edo Polizia Judizialari. Polizia Judizialaren eskaera uztailaren 1eko 6/1985 Lege Organikoaren 549.1 artikulua esleitzen dizkion eginkizunak betetzera soilik egokitu beharko da, eta beti egin beharko da modu arrazoitu, zehatz eta espezifikoa, betiere agintaritzaren judizialari eta fiskalari horren berri emanez». Eta kasu horietan, 7/2021 Lege Organikoaren 7. artikulua horren 4. apartatuaren araberan, «interesdunari ez zaio jakinaraziko bere datuak agintari eskuduneri transmititu zaizkienik, ez eta agintari horiek datu horiek edozein modutan eskuratu dituztenik ere, ikerketa-jarduera bermatze aldera. Helburu berarekin, ordenamendu juridikoaren araberan agintari eskudunekin lankidetzan aritzeko betebeharrak espezifikoa duten subjektuek [...] ez diote interesdunari jakinaraziko beren datuak agintari horiei transmititu zaizkiela, ez eta agintari horiek beste edozein modutan datuak eskuratzeko erraztu dutela ere, beren betebeharrak espezifikoa betetz».



Erakunde publikoek zaindutako dokumentuen kasuan, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.3 artikulua ahalmena ematen die Fiskaltza osatzen dutenei «edozein motatako agintarien eta horien agenteen laguntza eskatzeko», eta, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.5 artikulua ezartzen duenez, «Fiskaltzak artikulua honetan eta hurrengoan zerrendatzen diren ahalmenak erabiliz eskaera egiten dien agintari, funtzionario edo organismo edo partikularrek nahitaez erantzun beharko diote errekerimenduari, legezko mugen barruan».

Administrazio eta organismo publikoek nortasun juridiko propioa dute, beren kideen nortasunetik berezia. Horregatik, errekerimendua Zigor Kodearen 31. *bis* eta *quinquies* artikulua araberak ikerturiko merkataritza-sozietate publiko bati egiten zaion salbuespen bakarrarekin, ez da ikusi behar inolako oztoporik administrazio eta erakunde publikoei dokumentazioa aurkez dezaten eskatzeko, baita lege-ohartarazpen bidez ere, ikerketaren helburua agintari edo funtzionario publikoen erantzukizun kriminal posibleak argitzea denean. Kasu horietan, ez du izango inolako kalterik isilik egoteko eta norbere burua ez inkriminatzeko oinarritzko eskubideak, alde batera utzita susmagarriek erakundearen egitura organikoan betetzen duten posizio zehatza. Izan ere, jasotako dokumentuen titulartasuna eta horiek zaintzeko erantzukizuna beti egokituko zaie administrazio edo erakunde publikoei, eta ez ikertutako pertsona fisiko zehatzei.

Akusazioari dagokio frogazama prozesu penalean, eta ikertuak ezin du bere gain hartu autoinkriminazioa dakarren frogaelementurik aurkezteko betebeharra. Konstituzio Auzitegiaren otsailaren 15eko 21/2021 Epaiaren hitzetan, «Estrasburgoko Auzitegiaren [Giza Eskubideen Europako Auzitegia] jurisprudentzia aztertu ondok, ondorioztatzen da autoinkriminaziorik ezaren bermearen porrota hautemateko ez dela ezinbestekoa hertsapen-adierazpena zigor-izaerako prozesuaren barruan lortu izana, eta,



hasiera batean, onargarria da informazioa derrigortze bidez lortzea Estatuaren *ius puniendia* gauzatzen ez den aurretiazko prozedura batean gertatu izana, eta gerora bakarrik sartzea prozesu penal batean, inkriminazio-ondorioekin. Autoinkriminaziorik ezaren bermean garrantzizkoena izango litzateke informazio-ematea hertsatzailea izatea, informazioa lortzen den prozedura-testuingurua edozein izanda ere, eta izaera penaleko edo zehatzaileko prozesu batean eragiten duen edo eragin lezakeen inkriminazio-ondorioa» [ikusi Giza Eskubideen Europako Auzitegiaren 2004ko apirilaren 8ko epaia (*Weh vs Austria* kasua); 2009ko martxoaren 10ekoa (*Bykov vs Errusia*) eta 2016ko irailaren 13koa (*Ibrahim* eta beste batzuk vs Erresuma Batua)].

Azken batean, autokonkriminaziorik ezaren bermeak bere babesa hedatzen du, soil-soilik, elementu inkriminatzaileak ekarri beharreko derrigortzea susmagarri/ikertu berarengan edo etorkizunean susmagarri izan daitekeenarengan proiektatzen denean, baina ez hirugarren bat helburu duenean, nahiz eta pertsona juridiko horren egituran sartuta egon (ikusi Konstituzio Auzitegiaren 21/2021 Epaia, otsailaren 15ekoa; 68/2006 Epaia, martxoaren 13koa; 18/2005 Epaia, otsailaren 1ekoa; eta 277/2018 Epaia, ekainaren 8koa; 374/2017 Epaia, maiatzaren 24koa). Irizpide hori aplika dakieke pertsona juridiko pribatuei ere.

Hala ere, alferrikako eztabaidak saihesteko, fiskalak saiatuko dira kasu horietan beren errekerimenduak pertsona susmagarriak ez direnei zuzentzen, eta Administrazioari edo erakunde publikoari eskatuko diote pertsona susmagarrien esku-hartzea eragozteko, errekerimenduak behar bezala betetzen direla bermatzeko, bai eta defentsa-eskubidearen balizko afektazioen arriskua baztertzeko ere. Kautela-neurri berberak hartuko dira pertsona juridikoen edo erakunde pribatuen kasuan.



Agintari, funtzionario edo erakunde publiko ez direnek ere, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.5 artikulua araber, Fiskaltzaren errekerimenduei erantzun beharko diete, eta fiskalak legitimatuta daude errekerimendua egiteko Ministerio Publikoaren agindua arrazoirik gabe betetzen ez dutenei, Zigor Kodearen 556. artikuluko desobeditze-delituan eroriko direla ohartarazita.

Garrantzi berezia duenez, zehaztu behar da auzitegiek baliozkotasuna eman diotela Fiskaltzak ikerketa-eginbideen barruan banku-erakundeengandik bildutako dokumentazioari (ikusituz Auzitegi Gorenaren 986/2006 Epaia, ekainaren 19koa; 374/2020 Epaia, uztailaren 8koa). Ildo horretatik, egokia da Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2010 Zirkularra aipatzea (*prozesu penalaren eremuko ondare-ikerketan fiskalak dituen funtzioei buruzkoa*). Zirkular horretan honako hau adierazten da: «Badira izaera orokorreko zenbait jarduketa, banketxeei, erakundeei edo organismoei zuzendutako manuak jaulkitzera bideratuak, zeinen bidez ondare-informazioa eskatzen baita, eta horiei buruz ez dago zalantzarik: fiskalak egin ditzake halakoak, ikerketaren xedean zehazturiko helburuetarako. Hori horrela, Auzitegi Gorenaren ekainaren 19ko 986/2006 Epaia ezetsi egin zuen errekurtsio bat, banketxeek fiskalaren ikerketa-eginbideetan emandako informazioak baimen judizialaren bidez berretsi ez zirelako ipinia, eta, Auzitegi Gorenak gogorarazi zuenez, fiskalak eska diezaieke administrazio publikoei, erakundeei, sozietateei eta partikularrei, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4., 5., eta 18. *bis* artikuluen araber, beren ikerketetan zehar beharrezko irizitako informazioa».

Ondare-ikerketari dagokionez, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2010 Zirkularrak zehazten ditu, besteak beste, fiskalak dokumentazio eta informazio erabilgarria jasotzeko balia ditzakeen zenbait erakunde:

Esan behar da organismo eta erakunde publiko eta pribatu asko daudela, eta fiskalak horietara jo dezakeela ikerketa-eginbideetan behar dituen datuak biltzeko.



Zehazki, banku-produktuei dagokienez, honako hauek aipa daitezke: Aurrezki Kutxen Espainiako Konfederazioa, Bankuen Espainiako Elkartea; sozietate eta enpresei buruzko ikerketei dagokienez, Gizarte Segurantzaren Diruzaintza Nagusia edo Merkataritza Erregistroak; ondasun higigarrien gaineko ikerketarako, Trafikoko Zuzendaritza Nagusiaren Automobilen Erregistroa, Merkataritza Itsasketako Zuzendaritza Nagusiaren Itsasontzien Matrikulen Erregistroa, Aire Segurtasuneko Estatu Agentziaren Aireontzien Matrikulen Erregistroa eta Ondasun Higigarrien Erregistroa; ondasun higiezinaren egoerari dagokionez, Jabetza Erregistroak edo Katastroko Zuzendaritza Nagusia. Azpimarratzekoa da, ondorio horietarako duen erabilgarritasunagatik, Notariotzako Indize Informatiko Bakarra, zeinak hamabostean behin jasotzen baitu telematikoki notariotzan baimendutako dokumentuei buruzko datu guztien jakinarazpena, Notariotzaren Kontseilu Nagusiari helarazia.

Kontuan izan behar da, halaber, Zergei buruzko abenduaren 17ko 58/2003 Lege Orokorrak berariaz gaitzen duela fiskala Zerga Administrazioari behar diren datu, txosten edo aurrekariak eskatzeko, laidotutako pertsonaren eskariz bakarrik pertsegitu ezin daitezkeen delituak ikertzeko edo jazartzeko eginkizunak betetzeko.

Kapitalak zuritzea eta terrorismoa finantzatzea prebenitzeari buruzko apirilaren 28ko 10/2010 Legearen 43.3 artikulua ahalmena ematen dio Fiskaltzari Finantza Titularitateen Fitxategian sartzeko, kapital-zuriketarekin eta/edo terrorismoaren finantzaketarekin lotutako delituak ikertzean. Uztailaren 28ko 9/2022 Lege Organikoak areagotu egiten ditu fitxategi horretara sartzeko aukerak, eta aukera eman die fiskalei edozein delitu astun ikertzeko kontsulta egiteko.

Era berean, fiskalak Aktiboak Berreskuratzeko eta Kudeatzeko Bulegora jo ahal izango dute susmagarriaren titulartasuneko ondasunak edo eskubideak aurkitzeko, Aktiboak Berreskuratzeko eta Kudeatzeko Bulegoa arautzen duen urriaren 23ko 948/2015 Errege Dekretuan xedatutakoaren arabera.



Konfiskazio autonomoaren prozedura prestatzeko ikerketa-eginbideen esparruan, hauxe xedatzen du Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *ter q*) artikulua hiru apartatuak: «Fiskaltzak finantza-erakundeetara, organismo eta erregistro publikoetara eta pertsona fisiko edo juridikoetara jo ahal izango du, beren araudi espezifikoaren esparruan, betearazpenaren pean dagoenaren ondasun edo eskubide ezagunen zerrenda eman dezaten».

Era berean, fiskalek beren ikerketa-eginbideetan bildu eta txertatu ahal izango dituzte segurtasun pribatuko kameraren bidez lortutako grabazioak, haien frogabalioa modu baketsuan onartu baitu gure jurisprudentziak (ikusi Auzitegi Gorenaren 99/2020 Epaia, martxoaren 10ekoa). Toki publikoetako grabazioak direnean, ez da epailearen baimenik behar, nahiz eta sarbide mugatuko tokiak izan (ikusi Auzitegi Gorenaren 1220/2011 Epaia, azaroaren 11koa; 124/2014 Epaia, otsailaren 3koa; 67/2014 Epaia, urtarrilaren 28koa; 649/2019 Epaia, abenduaren 20koa; eta 135/2019 Epaia, martxoaren 12koa).

Auzitegi Gorenaren abenduaren 20ko 649/2019 Epaia (ildo bertsutik, ikusi Auzitegi Gorenaren 129/2019 Epaia, otsailaren 26koa, eta 99/2020 Epaia, martxoaren 10ekoa) «zilegi da bideozaintza egitea bitarteko espazio deiturikoen eremu komunetan, hala nola kafetegietan, saltokietan, urbanizazioen igarotze publikoko eremuetan eta abarretan [...]. [...] Saltokietan segurtasun- eta zaintza-kamerak jartzeko aukera bermatuta dago Datuak Babesteko Agentziak horretarako egindako azterlanean; haren *Segurtasunerako eta beste helburu batzuetarako bideokamerak erabiltzeari buruzko gidan*, babesa ematen zaio aukera horri. [...] Doktrinak dioten bezala, bideokamerak instalatzearen funtsezko helburua delituaren prebentzioa da. Gogoan izan behar dugu, halaber, *Segurtasun Pribatuari buruzko* apirilaren 4ko 5/2014 Legearen 41. artikulua (4/2015 Lege Organikoa, martxoaren 30ekoa, *Herritarren Segurtasuna Babestekoa*) babesten duela, eta Datuak Babesteko Espainiako Agentziak administrazio-kontrol jakin baten mende dagoela. Kontrol hori ez betetzeak administrazio-zuzenketak ekarriko ditu, baina, azaldu den bezala, ez ditu baliogabetzen prozesu-ondorioetarako hartzen dituzten irudiak, oinarrizko eskubideak urratzen ez badituzte.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hala, partikularrek aurkeztutako filmazioak froga dokumental bihur daitezke prozesu penalean (Prozedura Kriminalaren Legearen 726 artikulua)».

Fiskalek jaso ditzaketen kazetaritza-grabazioak ere onartuko dira froga-iturri gisa (ikusi Auzitegi Gorenaren 180/2012 Epaia, martxoaren 14koa), kamera ezkutuaren teknikaren bidez lortutakoak barne, betiere jurisprudentziak horretarako eskatzen dituen aldez aurreko baldintzak betetzen badira (ikusi, ildo horretan, Auzitegi Gorenaren 167/2020 Epaia, maiatzaren 19koa).

Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *ter m)* artikulua araberan, fiskalek telefono-zenbaki baten edo beste edozein komunikabideren titulartasuna eskatu ahal izango dute. Eta, alderantziz, subjektu jakin baten titulartasuneko edozein komunikabideri lotutako telefono-zenbakiak edo identifikazio-datuak erreklamatu ahal izango dituzte. Horretarako, legitimazioa izango dute telekomunikazio-sare batean sartzeko edo informazio-gizarteko zerbitzu batean sartzeko errekerimendua egiteko telekomunikazio-zerbitzuak ematen dituztenei, ohartaraziz utzi ezean desobeditze-delitua egingo dutela. Kasu horietan, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *komunikazio telefoniko eta telematikoen interzeptazioari buruzko 2/2019* Zirkularrean jasotako irizpideen araberan jardungo dute fiskalek.

Ondare-ikerketari dagokionez, komeni da gogoraraztea indarrean dagoela Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2010 Zirkularra, prozesu penalaren eremuko ondare-ikerketan fiskalak dituen funtzioei buruzkoa.

5.7 Gardentasun-atarietarako sarbidea

Fiskalek zuzenean lortu ahal izango dute informazioa gardentasun-atarietatik. Atari horietarako sarbidea publikoa da, *Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeko bideari eta gobernu onari buruzko* abenduaren 9ko 19/2013 Legearen araberan.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Administrazio eta organismo publikoek aldian-aldian argitaratu eta eguneratu behar dute beren jardueraren gardentasuna bermatzeko garrantzitsutzat jotzen den informazioa. Zehazki, beharturik daude garatzen dituzten funtzioei, aplikagarri zaien araudiari edo antolaketa-egiturari buruzko informazio zehatza argitaratzera, horretarako organigrama eguneratu bat txertatuz, organoetako arduradunak, haien profila eta ibilbide profesionala, eta jardueren eta ondarearen erregistroa identifikatzeko. Era berean, garrantzi juridikoa duten informazio guztiak argitaratu behar dituzte, hala nola jarraibideak, instrukzioak, akordioak, zirkularrak edo herritarrek edo edozein entitate edo erakundek egindako kontsultei emandako erantzunak, betiere interpretazio juridikoa jasotzen badute edo ondorio juridikoak badituzte, baita egindako kontratuak ere, honako hauek adierazita: xedea, iraupena, lizitazioaren eta adjudikazioaren zenbatekoa, adjudikazio-prozedura, sinatutako hitzarmenen eta kudeaketa-gomendioen zerrenda, sinatzaileak aipatuta, bai eta horien xedea, iraupena eta aldaketak ere. Horrekin batera, kasuan kasuko administrazio edo erakunde publikoaren aurrekontuak argitaratu behar dira, aurrekontu-partida nagusien deskribapenarekin eta horien betearazpen-egoerari buruzko informazio eguneratuarekin, emandako dirulaguntza eta laguntza publikoei buruzko datuekin edo goi-kargudunek urtero jasotako ordainsariekin, ikerketan zehar interesgarriak izan daitezkeen beste gai askoren artean.

Kasu horretan, fiskalek egiaztapen-eginbidearen bidez dokumentatuko dute gardentasun-atarirako sarbidea, edukietarako sarbide-lotura eta data adierazita, eta ikerketa egiteko garrantzitsutzat jotzen den informazioaren kopia bat erantsiko dute. Hori guztia, alde batera utzi gabe gerora, jarduketak judizializatu ondoren, ezinbestekoa izango dela dokumentazio horren lekukotza ofiziala, beharrezkotzat jotzen denean.



5.8 Iturri digital irekietarako sarbidea

Fiskalek ahalmen osoa dute —zuzenean edo polizia judizialaren bidez— irekitako iturri digitalak arakatzeko, sare sozialak barne, ikerketan zehar garrantzitsuak izan daitezkeen zantzuak aurkitzeko. Zilegi izango da jarduketetan pertsona susmagarriaren nahiz hirugarrenen argazkiak, bideoak eta iruzkinak sartzea, betiere prozeduraren xedearen arabera egokitzat eta erabilgarritzat jotzen badira, aurkitutako informazioaren arabera datu horiei eman dakiekeen balio zehatzaren kalterik gabe.

Auzitegi Gorenaren martxoaren 4ko 197/2021 Epaiak adierazten duen bezala, «informazio horretarako sarbidea [...] edozein erabiltzailek egin dezake. Ez da behar baimen judizialik publikoa dena lortzeko, eta sarearen erabiltzaileak berak sartu du edukia sarean».

Kasu horietan, fiskalek dagokion iturrirako sarbidea dokumentatuko dute, jasotze-eginbidearen bidez, eta edukietara sartzeko erabili duten esteka eta sarbide-data identifikatuko dituzte; orobat, ikerketan zehar garrantzitsutzat jotzen direnen kopia bat erantsiko dute. Hori guztia eginda ere, beharrezkoa izango da Justizia Administrazioaren letraduak eginbidea sustatzea jarduketak judizializatu ondoren, beharrezkotzat jotzen den kasurako.

Proba digitalaren iturrirako sarbidea ziurtatzeko, fiskalek zerbitzu-emailearen edukiak blokeatzea eskatuko dute, 7.2 epigrafean azaldutako baldintzetan.



5.9 Partikularrek lortutako froga-iturriak

Onartuko da partikularrek bildutako froga-iturriak Fiskaltzaren ikerketa-eginbideetan sartzea, fiskalek eman beharreko balioari kalterik egin gabe.

Erabaki isolatuak egon badauden arren (ikusitoki Auzitegi Gorenaren 793/2013 Epaia, urriaren 28koa; 45/2014 Epaia, otsailaren 7koa; eta 116/2017 Epaia, otsailaren 23koa), tradizionalki gehiengoa izan dira partikular batek lortutako frogatik kanpo uztea eta oinarrizko eskubideak urratzea erabaki duten ebazpen judizialak (ikusitoki Auzitegi Gorenaren 239/2014 Epaia, apirilaren 1ekoa; 569/2013 Epaia, ekainaren 26koa; eta 1066/2009 Epaia, azaroaren 4koa).

Legez kontra lortutako froga-iturri bati eman behar dioten balioa haztatze aldera, fiskalek kontuan hartu beharko dituzte Konstituzio Auzitegiaren uztailaren 16ko 97/2019 Epaia emandako jarraibideak. Epaia hartan, Auzitegi Gorenak hauxe zehazten du: «Oro har, kontuan hartu behar da eskubide substantiboaren jatorrizko urraketa, aztertzen ari garen kasuan, partikular batek egin izanaren datuak ez duela inola ere aldatzen berme guztiak dituen prozesu baterako eskubidearen ikuspegitik aplikagarria den konstituzionaltasun-kanona (Espainiako Konstituzioaren 24.2 artikulua). Beraz, kasu horietan ere, lortutako froga-elementuak baztertzea izan behar da abiapuntua edo arau orokorra, nahiz eta, kasu zehatz bakoitzean, organo judizialak antzeman dezakeen, jada azaldu diren parametroen arabera, ez dagoela prozesuko tutoretza-premiarik gauzatutako urraketa dagokionez, eta, salbuespenezko kasu horietan, froga sortari buruzko elementu eztabaidagarriak sartu behar ditu».

Horretarako, honako parametro hauek hartuko dituzte kontuan fiskalek Konstituzio Auzitegiak adierazitako irizpidearen arabera:



- i) Arau-haustearen izaera eta ezaugarriak, eta agintari publikoek egindako ikerketarekin duen lotura instrumentala, objektiboa edo subjektiboa haztatzea.

ii) Jarduketaren emaitza eta, zehazki, bortxatutako eskubidearen funtsezko muinean duen eragina.

iii) Jokoa dagoen oinarrizko eskubidearen eraginkortasuna *pro futuro* zalantzan jarriko duten jardunbideak bultzatzeko arriskua, baldin eta froga hori kasu zehatz horretan onartzen bada (hau da, etorkizunean izan dezakeen dei-efektua).

Aipamen berezia merezi dute partikularrek hartutako elkarrizketen grabazioek, susmagarriak egitateak aitortzen dituenean. Auzitegi Gorenaren maiatzaren 19ko 167/2020 Epaiak jarraibide batzuk ematen ditu, gai horri buruz orain arte egindako jurisprudentzia-doktrina gaitzesteko:

a) Zigor-arloko prozesuan solaskideetako batek egindako elkarrizketa pribatuen grabazioak erabiltzeak ez du urratzen komunikazioen sekreturako eskubidea.

b) Ez du urratzen, orobat, intimitaterako eskubidea ere, salbu eta elkarrizketaren edukiak solaskide baten intimitate pertsonalaren edo familiarraren muinari eragiten badio.

c) Engainuaren bidez abiarazitako prozesuz kanpoko aitorpena lortzeko erakunde-nagusitasuneko posizio batetik (agintaritzaren agenteak edo hierarkiako nagusiak) egindako grabazioek urratu egiten dute beren buruaren aurka ez deklaratzeko eta beren burua errudun ez aitortzeko oinarrizko eskubidea, eta, ondorioz, froga-deuseztasuna eragiten dute.



d) Eremu partikularrean egindako grabazioek ez dute urratzen bere buruaren aurka ez deklaratzeko eta bere burua errudun ez aitortzeko oinarrizko eskubidea.

e) Berme guztiak dituen prozesu baterako eskubidea urra dezake, baldin eta pertsona aurrez pentsatutako asmo baten bidez eraman bada topaketa batera, grabaketa bat egitera, haren aurka erabil daitezkeen egitateak adieraziko

dituelakoan. Kasu horretan, gertatzen diren inguruabarrak haztatu beharko dira.

5.10 Kazetaritza-informazioak

Ikerketapean jarritako kasu zehatzaren arabera ager daitezkeen ñabardura berezien kalte gabe, jurisprudentzia nagusiak froga-balioa eman die kazetaritza-informazioei.

Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 16ko 5/2004 epaiak (antzeko terminoetan, ikusi Konstituzio Auzitegiaren 99/2004 Epaia, maiatzaren 27koa) honako hau adierazi zuen: «Epaia eman duen salaren erabakian, behar bezala arrazoituta, ezin da egokitzea jo eta baimendu kazetaritza-informazioak frogabide gisa erabiltzea».

Informazio horiek bereziki baliotsuak izan daitezke susmagarriak ikerketaren xedeari buruz libreki eta berez egindako adierazpenak errepikatzen dituenean.

Auzitegi Gorenaren martxoaren 26ko 8/2005 Epaia adierazten duen bezala (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 61. artikuluko sala berezia), «kazetaritza-informazioekin loturik eta sala honen doktrinari jarraikiz, zeina 2003ko martxoaren 27ko Epaian baitago jasota, esan daiteke kazetaritza-argitalpen batean txertatutako albiste batek kanpoko errealitate baten pertzepzio jakin bat besterik ez dakarrela, eta errealitate hori bertan esku hartzen duen profesionalak hauteman eta transmititzen duela.



Baina epai horrek baieztapen horri gehitzen dio gure Prozedura Zibilaren Legean (ikus 299.3 artikulua, *Alderdi Politikoak arautzen dituen* 6/2002 Lege Organikoaren 9.4 artikuluan ere aurreikusitako frogabideei dagokienez) ez dagoela frogabide legitimoen zerrenda tasatu edo erabat itxirik, baizik eta bertan onartzen dela auzitegiaren epaiketa osa dezakeen beste edozein ere agertzea. Horri esker, kasu jakin batzuetan egiaztatutzat jo daitezke, banaka eta kasuz

kasu, komunikabide sozialek jasotako datuak, betiere ezagutza orokorreko gertakari egiaztatuak edo prozesuan gezurtatu edo zalantzan jarri ez diren pertsona edo erakunde politikoaren adierazpenak islatzen badituzte. Bestalde, argi dago horrelako argitalpenetatik lor daitezkeen judizio-datuak profesionalak modu objektiboan sartzen dituen edukietatik soilik eratorzen direla, eta horrek, berez, froga-balioetik kanpo uzten ditu albiste hartan bertan sar daitezkeen balio-iritziak».

Ondorioz, fiskalek ikerketaren helburuetarako garrantzitsutzat jotzen dituzten kazetaritza-albisteak gehitu ahal izango dituzte beren ikerketa-eginbideetan. Datuak jasota uzteko eginbidearen bidez sartuko dira, eta fiskalak eskuratu zuen formatuan bertan erantsiko da albistea.

5.11 Lekukoen deklarazioak

Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua bigarren apartatuak jasotzen duenez, «Fiskaltzak edozein pertsona bere aurrean agerrarazteko agindua eman dezake, deklarazioa hartzeko, legeak zitazio judizialerako ezartzen dituen baldintzekin egin ere. Deklarazio horretan, Lege honetan epailearen edo auzitegiaren aurrean emandako deklaraziorako adierazitako berme berak egongo dira».



Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 4.5 artikulua bigarren apartatuarekin lotu behar da aurreko manu hori, alegia: «Fiskaltzari artikulua honetan eta hurrengoan adierazitako ahalmenak egikaritzen lagundu behar dioten agintariak, funtzionarioak, erakundeak edo partikularrek legearen mugen barruan bete beharko dute eskatutakoa. Era berean, eta muga berarekin, fiskalaren aurrean agerraldia egin beharko dute fiskalak hala xedatutakoan».

Bi manu horiek batera irakurrita, ondoriozta daiteke beren eginbideetan zehar fiskalek lekuko-deklarazioa jaso ahal izango dietela egokitza jotzen dituzten

pertsona guztiei, ikerketa aurrera eramateko egokitzat eta baliagarritzat jotzen badute. Kasu horietan, fiskalaren aurrean deklaratzera deitutako pertsona nahitaez agertu beharko da, eta fiskalek legitimazioa izango dute arrazoirik gabe beren eginbeharra betetzen ez dutenei errekerimendua egiteko, desobedientzia-delitua egingo dutela ohartaraziz (Zigor Kodearen 556. artikulua).

Fiskalek Prozedura Kriminalaren Legearen 118. artikulua ikertuari aitortzen dizkion bermeak zorrotz errespetatuz egingo dute eginbide hori. Horrela, lekukoaren deklarazioa egiteko unean pertsona identifikatu baten aurkako egozpen-premisa ageri bada, fiskalek eginbidea aurkakotasunez egin dadin zainduko dute, eta, horretarako, susmagarriaren abokatu ordezkariari zitazioa egingo diote. Hala ere, justifikatu gabeko absentziak ez du arrazoituko lekukoaren deklarazioa etetea; izan ere, Konstituzio Auzitegiaren apirilaren 28ko 80/2003 Epaia gogorarazten duen bezala (ildo bertsutik, ikusi Auzitegi Gorenaren 120/2021 Epaia, otsailaren 11koa; edo 482/2020 Epaia, irailaren 30ekoa), «aurkakotasun-printzipioa errespetatzen da, ez demandatzaileak (bere letradu-zuzendaritzak) haren aurkako deklaratzaileraren galdeketa esku hartzeko aukera duenean bakarrik, baita esku-hartze eraginkor hori Konstituzioaren arabera gaitzesgarria den jarduketa judicial baten ondorio ez diren arrazoi edo inguruabarrengatik gertatzen ez denean ere».



Beraz, aurreko paragrafoan deskribatutako kasuan, bai eta jarduketetan susmagarri bat agertzen denean eta hari egoera horretan deklarazioa jaso zaionean ere, fiskalek zaindu egingo dute aurkakotasunezko defentsarako eskubidea errespetatzen dadin. Konstituzio Auzitegiaren ekainaren 18ko 143/2001 Epaia adierazten duenez, «lege-aurreikuspenik ezean ere, organo judiciala eta Ministerio Publikoa bera ez dira aske geratzen inputatuaren defentsa-eskubidearen errespetua zaintzetik, arau prozesalen errespetu formal hutsetik harago (Konstituzio Auzitegiaren 112/1989 Epaia, ekainaren 19koa). Defentsa-eskubidearen berariazko adierazpena dira besteren frogan alegatzeko, frogatzeko eta esku hartzeko ahalmenak, haren jardunbide egokia kontrolatzeko eta haren aurka egiteko (denen erakusgarri, Konstituzio Auzitegiaren urriaren 4ko 176/1988, uztailaren 18ko 122/1995 eta apirilaren 26ko 76/1999 Epaia), eta,

zehazki, haren aurka deklaratzeko duten lekukoak galdekatzeko edo galdekatzeko ahalmena. Giza Eskubideen Europako Hitzarmenaren 6.3 d) artikulua akusatatzen dio aitortzen dio ahalmen hori, haren gutxieneko eskubideen artean».

Hala ere, kontuan hartu behar da, Auzitegi Gorenaren maiatzaren 5eko 383/2010 Epaiak adierazten duen bezala, «Konstituzio Auzitegiak aurkakotasun-printzipioari prozesuaren garapenaren funtsezko arauaren izaera egotzi dio, eta onartu du beharrezkoa dela akusatuak haren eraginkortasunerako duen eskubidea indarrean egotea. Hala ere, zehaztu du Espainiako Konstituzioaren 24.2 artikulutik eratorritako eskakizunen arabera, Giza Eskubideen Europako Auzitegiaren 6.3 d) artikulua arabera interpretatuta, bete egiten dela akusazioaren lekukoak galdekatzeko edo galdekarazteko eskubidea, aurkakotasun-printzipioaren adierazpen gisa, eta akusatuari aukera egokia eta nahikoa ematen zaiola haren aurkako lekukotza eztabaidatzeko eta egilea galdekatzeko, deklaratzeko duen unean edo prozesuaren ondorengo une batean». Hori dela eta, Konstituzio Auzitegiak ez du inoiz eskatu ahozko epaiketan egindako adierazpen desberdin edo kontraesankorrari aurka egiteko erabili den deklarazio sumarioa aurkakotasun benetako eta eragingarri eman behar izatea, eskakizun hori betetzea ez baita beti legezkoa edo materialki posible.



Ahozko judizioaren egintzan aurka egiteko geroko aukerak betetzen du aurkakotasunaren konstituzio-betekizuna, eta, lege-aurreikuspenen arabera, sumario-fasean antzeman ahal izan den edozein gabezia ordeztzen du.

Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen antzekoa da Prozedura Kriminalaren Legearen 416. artikuluan xedatutakoa. Izan ere, manu hau arautzen duen deklaratzeko betebeharretik salbuesteko oinarria ezin da lekukoari deklarazioa jasotzen zaion fasearen izaera prozesalaren edo prozesuz kanpokoaren mende jarri.

Bestalde, fiskalak kareoak egitea ere erabaki ahal izango du, Prozedura Kriminalaren Legearen 451. artikuluan eta hurrengoetan ezarritako baldintzetan

eta muga eta bermeeekin.

Lekukoaren egiazkotasun-faltak, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen esparruan, ez du barnean hartzen Zigor Kodearen 458. artikuluko lekukotza faltsuaren delitua; izan ere, auzi judizialean emandako faltsutasunak bakarrik sar daitezke manu horretan. Auzitegi Gorenaren martxoaren 6ko 318/2006 Epaiaren arabera, «testigantza faltsua auzi judizialean eman behar da, hau da, izaera hori duen edozein prozeduraren aurrean; modu korrelatiboan, ezinezkoa izango da administrazio-organoen aurrean aurkeztea. Delitu berezia eta propioa da, auzi judizialean lekuko direnek bakarrik egin baitezakete».

Hori dela eta, fiskalek egia esateko eskatuko diete lekukoei, zinik edo promesik egiteko eskatu gabe, eta, jakina, Zigor Kodearen 458. artikuluko delituan erortzeko aukeraz ohartarazi gabe, egiari kale eginez gero.

Lekukoaren deklarazioa bideokonferentzia bidez hartu ahal izango da, fiskalek egokitzen dutenean, eta aplikatzekoak izango dira Botere Judizialaren Lege Organikoaren 229. artikuluan ezarritako irizpideak.

118

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Gogoan izan behar dira, halaber, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 8/2005 Instrukzioan (*prozesu penalean biktimak babestu eta babesteko informazio-betebeharrari buruzkoa*) biktimei buruz ezarri ziren jarraibideak eta erantzukizunak, gaur egun erabat indarrean daudenak. Zehazki, fiskalek alderdi hauen berri emango diete biktimei:

- i) Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen izaera eta horietan pertsonatzeko ezintasuna.
- ii) Organo judizialean salaketa edo kereila jartzeko aukera eta horren inplikazioak.
- iii) Ikerketa-ibilbideari buruzko erreserba gordetzeko beharra.
- iv) Kautelazko neurriak, baldin eta neurri horiek norberaren edo ondarearen

babeserako sustatu eta har badaitezke.

v) Ikerketa-prozedurara edo, kasuak hala eskatzen badu, organo judizialek susta ditzaketen froga-iturri mota guztiak aurkezteko aukera.

iv) Egon daitezkeen laguntza ekonomikoak eta asistentzialak, eskaera egiteko zein bulego edo erakundetara jo dezaketen zehaztuta.

Biktima ahalmen juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar dituen desgaitasuna duen pertsona bada, informazioa argi eta behar bezala emango zaio, behar dituen egokitzapen eta doikuntzekin, Borondatezko Jurisdikzioari buruzko Legearen 7. *bis* artikulua eta Prozedura Zibilaren Legearen 7. *bis* artikulua edukiarekin bat etorritik (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazkeran).

Azkenik, azpimarratzekoa da, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 3.10 artikuluan Fiskaltzari esleitutako eginkizunen esparruan, eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 10/2005 Instrukzioak (*Gazte Justiziaren sistematik eskola-jazarpena tratatzeari buruzkoa*) aurreratu zuen bezala, fiskalek auzi kriminaletan lekukoak eta perituak babesteari buruzko abenduaren 23ko 19/1994 Lege Organikoan aurreikusitako neurriak hartu ahal izango dituztela.



5.12 Peritu-eginbideak

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak (abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoak sartutako prozedura laburtuari buruzkoa) jada adierazten zuenez, lege-erregulazioaren edukitik ondorioztatzen da «fiskalak ikerketaren helburuetarako baliagarritzat jotzen duen edozein motatako eginbide dokumental, pertsonal, perizial edo erreala» erabaki dezakeela.

Prozedura Kriminalaren Legearen 456. artikulua aplikazio antzekoa eginez,

fiskalek aditu-txostenak egitea erabaki ahal izango dute, baldin eta ezagutza zientifiko edo artistikoak beharrezkoak edo komenigarriak badira, ikerketan zehar gertakari edo inguruabar garrantzitsuren bat ezagutu edo hautemateko.

Auzitegi Gorenaren 2017ko urtarrilaren 11ko 980/2016 Epaiaren arabera, «ezerk ez du eragozten Fiskaltzaren eskariz egindako aditu-txostena, kereila bat hastea bidezkoa ote den ebazteko gauzatua, gerora froga-iturri bihurtzea, baina ez jatorrizko egokitasunaren ondorioz, baizik eta gerora sortutako froga-indarraren ondorioz. [...] Peritu-egintzaren froga-indarra, beraz, ez da lotu behar [...] fiskalak izapidetutako eginbideetan perituek sinatutako peritu-irizpenarekin, baizik eta ahozko judizioaren saioetan peritu-froga bera garatzearekin».

Auzitegi Gorenaren martxoaren 22ko 228/2013 Epaiak adierazten duen bezala, «eginbidearen eduki materialaren balioa, hala nola peritu-irizpen baten ondorioak [...], balorazio judizialaren mende geratzen da beti.

120

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Benetakotasun-presuntzioa dela eta, ez da beharrezkoa instrukzio-epailearen aurrean berrestea, errepikapen burokratiko eta luzamendurik behar izan gabe, osoko bilkuran kontraesanaren mende jar baitaitezke, kasuaren arabera, frogen kategoriara igotzearekin batera. Horrek guztiak ez du eragozten fiskalak, akusazio hori organo eskudunaren aurrean frogatzeko, ezin dituela aipatu froga gisa; aitzitik, ahozko epaiketa osorik egin behar du, errepikaezinak diren azterketak izan ezik —hala nola begi-azterketak, alkoholemia-testa, autopsia eta abar—; horietan, froga jaso duen edo perizia egin duen pertsonak ahozko ikustaldian berretsi beharko ditu lortutako iritziak eta lortutako dokumentu grafikoaren egiazkotasuna —Zigor Kodearen 26. artikularekin bat—, eta osoko bilkuraren berezko aurkakotasunaren mende jarri behar da».

Azken batean, peritu-irizpen bat egitea erabakitzean, fiskalak Prozedura Kriminalaren Legearen 456. artikulutik 485. artikulura bitartean ezarritakoari lotuko zaizkio, Ministerio Publikoaren prozesuz kanpoko jarduerari aplikagarri zaion guztian. Era berean, arreta berezia jarriko dute trebetasunaren xede diren

aztarnak edo laginak aurkakotasunez biltzeko, baldin eta delitu-egitatea pertsona jakin bati oinarriturik egozte ahalbidetzen duten elementuak ageri badira.

5.13 Ezkutuko agentea eta entrega zaindua

Jurisprudentiaren arabera, *undercover* edo ezkutuko agente terminoa klandestinitatean jarduten duten polizia-funtzionarioak izendatzeko erabiltzen da, ustezko identitatearekin eta delitua erreprimitzeko edo prebenitzeko. Gure ordenamenduan, «ezkutuko agente» izango da polizia judizialeko kide bereziki hautatua, ustezko identitatepean, legearen arabera eta epailearen kontrolpean pasiboki jarduten duena, delinkuentzia antolatuak ezaugarritzen dituen delituak eta ebazpen zailekoak ikertzeko (Auzitegi Gorenaren 140/2019 Epaia, martxoaren 13koa; 395/2014 Epaia, maiatzaren 13koa; 140/2010 Epaia, abenduaren 29koa).



Prozedura Kriminalaren Legearen 282. *bis* artikulua hitzez hitz dioena kontuan hartuta, ondorioztatzen da Fiskaltzak, ebazpen arrazoitu bidez, polizia judizialeko funtzionarioei ezkutuko agente gisa jarduteko baimena eman ahal izango diela, organo judizialari berehala horren berri emanez. Auzitegi Gorenaren martxoaren 28ko 171/2019 Epaia dioenez, «manuak aukera ematen du instrukzio-epailearen eta Fiskaltzaren artean hautatzeko, polizia judizialeko funtzionarioek ezkutuko agenteari baimena eman diezaioten; hortik ondorioztatzen da, batetik, polizia-agintariek aukera dezaketela, eta, bestetik, baimena beharrezkoa bada eta, gainera, oinarritua izan behar bada, eta kontuan hartuta beharrezkoa dela ikerketaren helburuetarako, horrek dagoeneko intimitatea kaltetzea dakarrela, zentzu hertsian» (ikusi Auzitegi Gorenaren 503/2021 Epaia, ekainaren 10ekoa).

Fiskaltzak eman ahal izango du baimen hori, ikerketa-eginbide batzuen barruan. Hala ere, kontuan izan behar da ezkutuko agentearen ikerketek oinarritzko eskubideei eragin diezaietenean beharrezkoa izango dela alde zuzenetik

epailearen baimena lortzea.

Azken urteotan izandako aurrerapen teknologikoek ikerketa digitaleko neurriak eguneratzera behartu dute legegilea. Horren adierazgarri garbia da «ezkutuko agente informatikoaren» figura sortzea, urriaren 5eko 13/2015 Lege Organikoari jarraikiz, zeinak Prozedura Kriminalaren Legearen 282. *bis* artikulua 6. eta 7. apartatuak sartu baitzituen.

Prozedura Kriminalaren Legearen 282. *bis* artikulua lehen apartatua araututako kasuan ez bezala, instrukzio-epaileak bakarrik eman ahal izango die baimena polizia judizialeko funtzionarioei komunikazio digitaleko kanal itxietan ustezko identitatepean jarduteko.

122

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Beraz, ikerketa fiskal batean «ezkutuko agente informatiko» bat erabiltzea beharrezkotzat jotzen bada, fiskalek modu arrazoituan eskatu beharko diote organo judizialari, Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *bis* b) artikuluan xedatutakoarekin bat etorritik eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2019 Zirkularraren (Prozedura Kriminalaren Legean ikerketa teknologikoko eginbideak segurtatzeko xedapen komunei eta neurriei buruzkoa) aginduekin bat etorritik. Hala badagokio, Polizia Judizialaren ikerketa-unitatearen ofizioa erantsiko dute, aurretiazko eginbideak abiarazteko eta jarduketak sekretupean deklaratzeko eskatuz, eta dagozkion ikerketa-eginbideak artxibatzea erabakiko dute, egindakoa bidalita.

Era berean, fiskalek baimena eman ahal izango dute, Prozedura Kriminalaren Legearen 263. *bis* artikulua arabera, droga toxikoak, estupefazianteak edo gai psikotropikoak, debekatutako beste substantzia batzuk, Zigor Kodearen 371. artikuluan aipatutako ekipo, material eta substantziak eta Zigor Kodearen 32., 334., 386., 399. *bis*, 566., 568. eta 569. artikuluetan jasotako animalia- eta landare-ondasun, material, objektu eta -espezieak zaintzapean emateko (ikusitako Auzitegi Gorenaren urriaren 2ko 723/2013 Epaia).

-
-

5.14 Gorpuak hobitik ateratzea

Gai horri dagokionez, komeni da aipatzea Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2012 Zirkularra, *adingabe jaioberriak lapurtzeko prozeduretan irizpideak bateratzeari buruzkoa*. Haren arabera, «fiskalak bere kabuz erabaki dezake hondakin biologikoak biltzea epailearen baimenik gabe. Baimen hori ez da beharrezkoa ez laginak hartzeko, ez hobitik ateratzeko, betiere interesdunen baimena baldin bada; izan ere, ez da susmagarriari edo inputatuari zigor-arloko prozedura batean zuzenean hartutako gorputz-laginen kasua, baizik eta salatzaileek bere baimendutako borondatezko egintza, interesatua, bere seme-alaba biologikoak izan bide direnen gorpuzkiei dagokienez, eta eginbide horrek ez du esan nahi oinarritzko eskubideak murrizten direnik».

123

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2012 Zirkularrak adierazten duen bezala, «hobitik ateratzeko eta laginak hartzeko eginbidea egiteko, dagokion Udaleko Hilerri Zerbitzuari egin beharko zaio ofizioa, zerbitzu horrek antola dezan beharrezkoa den gailu materiala. Auzitegi Medikuntzako Institutu eskudunari ere ofizioa egin beharko zaio, auzitegiko medikuak hilobitik ateratzeko eginbidean parte har dezan, behar diren laginak har ditzan eta, ondoren, Toxikologiako Institutu Nazionalera bidal ditzan. [...] Era berean, ofizioa igorri beharko zaio Polizia Judizialari, hobitik ateratzen laguntzeko eta atestatu bat egin dezaten eginbidearen argazki-erreportajearekin».

Kasu horietan, laginen bilketa dokumentatu beharko da, zaintza-katea jasota eta diligentsia osoan laginekin edo aztarnekin kontaktua izan duten pertsonak jasota.

6. Nazioarteko lankidetzak judizialak

Ikerketa-eginbideen lege-araubideak Fiskaltzak nazioarteko lankidetzaren arloan dituen eskumenei eragiten die. Alde horretatik, nazioarteko lankidetzaren arloko agintaritza judiziala fiskala den aldetik, lankidetzak judizial aktiboan eta pasiboan duen jarduera bereizi behar dugu.

Nazioarteko lankidetzaren ikuspegi pasibotik eta instrukzio-eredua alde batera utzita, Espainiako fiskalaren eskumenak oso zabalak dira; izan ere, nazioarteko laguntza-eskaerak betearaztea (orain, Europako Ikerketa Aginduak, Europar Batasunaren elkarrekiko aitortpenaren esparruan) ikerketa nazionalerako jardueraz bestelakoa baita funtsean.

124

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ildo horretan, Europar Batasunean zigor-arloko ebazpenak elkarri aitortzeari buruzko azaroaren 20ko 23/2014 Legearen 187.2 artikulua berriaz aitortzen du Fiskaltza dela Europako ikerketa-aginduak jasotzeko agintaritza, eta hori adibide nabarmena da fiskalak nazioarteko lankidetzak judizialaren esparruan duen eginkizunerako.

Izan ere, Fiskaltzaren Estatutu Organikoan bertan lankidetzak pasiborako prozesu-esparru gisa balio duten espedienteen lege-oinarria (3.15 artikulua) ez dator bat prozesu aurreko ikerketa-eginbideekin. Ez dira ikerketa-eginbideak, eta ezin zaie aplikatu, adibidez, Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikuluan eskatzen den jarduera etetea, ezta gainerako printzipioak ere. Bereizketa horren arrazoia estatu betearazlean hasitako espedientearen izaera instrumentalean oinarritzen da, edo laguntzeko errekerimenduan, zeinak froga-materiala lortzeko eskaera aintzatesten eta betearazten baitu, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren 2021eko irailaren 2ko Epaiak berriaz aitortzen duen bezala (C-66/20 auzia), zeinak xedatzen baitu Fiskaltza batek Europako ikerketa-agindu bat betearazteko agintaritza gisa jarduten duenean, 2014/41 Zuzentarauaren 2. artikulua d) letraren ildotik, ez dagokiola auzi bat ebaztea, eta, beraz, ezin dela iritzi jurisdikzio-funtzio bat gauzatu duenik.

Era berean, Europako Ikerketa Aginduen exekuzioa konfidentziala da oro har. Ondorioz, ez dago errekurtsorik Fiskaltzak emandako dekretuen aurka Europako Ikerketa Aginduen betearazpen-espedituetan —oro har, 23/2014 Legearen 24.4 artikuluan aurreikusiak—, ez da oztopo konstituzionaltasuna aitortzeko, hargatik eragotzi gabe agintaritza emailearen aurrean funtsari buruz egin daitezkeen aurkaratzeak eta estatu emaile horretan jarraitzen den prozedura penalean ondoren egiten den balorazioa.

125

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Nazioarteko lankidetzaren ikuspegi aktibotik, oro har, Fiskaltzak eman dezake Europako Ikerketa Agindua, bere ikerketa-eginbideen esparruan, zigor-arloko Europako ikerketa-aginduari buruzko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2014ko apirilaren 3ko 2014/41/EE Zuzentarauarekin bat etorritz.

Aipaturiko zuzentarauaren 2.c).i) artikulua «agintaritza emailearen» definizioan sartzen ditu, berdin, kasuan kasuko gaian eskuduna den epailea, organo juridikzionala, instrukzioko epailea edo fiskala.

Era berean, 23/2014 Legearen 187.1.II artikulua arabera, agintari fiskalak ere agintaritza emaileak dira zuzentzen dituzten prozeduretan, betiere Europako ikerketa-aginduak jasotzen duen neurriak oinarrizko eskubideak mugatzen ez baditu.

Are gehiago, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren doktrinak berak berresten du fiskala Europako Ikerketa Aginduen agintaritza judizial emaile gisa sartzea, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren 2020ko abenduaren 8ko Epaiak (Sala Handia) C-584/19 auzian islatzen duen bezala, auzitegi beraren 2019ko maiatzaren 27ko Epaiako doktrina egokituz eta gaindituz.

Hala ere, Europar Batasunaren Justizia Auzitegiaren 2021eko azaroaren 11ko

Epaiak (C-852/19 auzia, *Gavanozov II*) erantzun negatiboa ematen dio Europako Ikerketa Agindu bat eman daitekeen planteatzen duen galderari, estatu emailean erabaki horren kontrol juridikozionalik ez dagoenean pertsona fisikoan merkataritza-lokaletako eta bizilekuetako erregistroei eta bideokonferentzia bidezko lekukoaren deklarazioari dagokienez. Europar Batasuneko Justizia Auzitegiak kontuan hartzen du ezen 2014/41/EB Zuzentarauaren 14.2 artikulua ez duela onartzen, oro har, Europako Ikerketa Aginduen igorpena eragin duten funtsezko arrazoen kontrola estatu betearazlean egitea, estatu emailean baizik, eta, beraz, eragindako pertsonari bermatu behar zaio Europako Ikerketa Aginduaren aurka egiteko aukera. Horrela, *Gavanozov II* epaiak adierazten du estatu batean erregistro eta konfiskazioak egiteko eta lekuko bati bideokonferentzia bidez deklarazioa jasotzeko Europako Ikerketa Agindu baten jaulkipenaren aurkako errekurtsorik aurreikusten ez duen araudi nazionala bateraezina dela bai 2014/41/EB Zuzentarauaren 14. eta 24.7 artikuluekin, bai Europar Batasuneko Oinarritzko Eskubideen Gutunaren 47. artikularekin.

126

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ildo horretan, 23/2014 Legearen 13.4 artikulua ezartzen duenez, «Fiskaltzak ikerketa-eginbidetan hartutako elkarri aitortzeko tresna bat helarazteko erabakiaren aurka ezingo da errekurtsorik jarri, geroago dagokion prozedura penalean baloratzearen kalterik gabe, Prozedura Kriminalaren Legean aurreikusitakoaren arabera». Horri esker, ikerketa-eginbideen epaiketa aurreko izaera eta instrukzio-epailearen aurrean dagozkion errekurtsioak aurkezteko aukera kontuan hartuta —eginbide horiek judizializatu ondoren—, «ondorengo prozesu penalera» jotzeak balio du babes judizial eraginkorraren eskakizunak behar bezala betetzeko, jurisdikziora sartzeari dagokionez, Europako ordenamenduak aitortzen dituen eskubideen balizko urraketaren aurrean.

Azkenik, aipatu behar da Fiskaltzak Europako Ikerketa Aginduen emisio-eremu

materialari ezarritako mugak, 23/2014 Legearen 187.1 artikuluan aurreikusitakoak, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren 2021eko abenduaren 16ko Epaian zehazten direla (C-724/19 auzia), fiskalak Europako Ikerketa Aginduak eman ezinari buruzkoa, komunikazio telematikoen trafikoari eta kokapenari buruzko datuak biltzeko; izan ere, antzeko barne-kasu batean, eskumena instrukzio-epaileari baino ez dagokio, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren 2021eko martxoaren 2ko Epaia ildotik (C-746/18 auzia), zeina pribatutasunari eta komunikazio elektronikoei buruzko 2002/58/EE Zuzentaraua interpretatzeko eman baitzen.

Azken batean, nazioarteko lankidetzaren judizialeko tresnen bidez, oinarrizko eskubideak mugatzen dituen neurririk ez duen edozein ikerketa-eginbide eskatu ahal izango diete fiskalek atzerriko agintariei, Europar Batasunean zigorebazpenak elkarri aitortzeari buruzko azaroaren 20ko 23/2014 Legearen eta indarrean dauden nazioarteko hitzarmenen arabera.



Azkenik, antolamenduaren ikuspegitik eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2011 Instrukzioarekin bat etorriz, fiskalburuek Nazioarteko Zigor Lankidetzako Sala Koordinatzaileko fiskalari jakinaraziko diote beren fiskaltzetan egiten duten nazioarteko edozein jarduera, beharrezkoa den laguntza errazteko, eta hor barnean sartuko da ikerketa batean nazioarteko lankidetzaren judiziala behar denean edo behar izan daitekeenean eratu daitekeen baterako lantaldean nazioarteko lankidetzako fiskal espezialistak biltzea.

Europako ikerketa-aginduak eta fiskalek beren ikerketa-eginbideen barruan emandako erreguzko komisioak espediente aktibo gisa erregistratuko dira nazioarteko lankidetzaren penaleko kudeaketa informatikoko CRIS sisteman.

7. Kautela-neurriak

7.1.- Irizpide orokorra

Kautela-neurri penalek, oro har, izaera jurisdikzionala dute, nahiz eta, batzuetan, alderdietako batek eskatuta soilik hartu daitezkeen.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 artikulua xedatutakoaren arabera, fiskalek ezin izango dute kautela-neurri edo eskubideak mugatzen dituen neurri hartu ikerketa-eginbideetan zehar, horiek pertsonalak edo benetakoak izan, atxiloketa prebentiboa izan ezik.

128

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.2 eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikuluen azterketa sistematikoari esker, ondoriozta daiteke prebentziozko atxiloketaren kautelazko neurria prozedura judizial bat abian ez dagoen bitartean bakarrik erabaki ahal izango dela. Horregatik, fiskalek ez dute hartu behar inor atxilotzeko erabakirik, ikerketa-eginbide osagarri batzuen esparruan. Ohartarazi behar da Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikulua ezartzen duela Fiskaltzak, jarduketa judizialean zehar, organo judizialari eskatuko diola kautelazko neurriak hartzeko edo kentzeko. Aurreikuspen horrek, *a contrario sensu*, aukera ematen du ondorioztatzeko prozesu judiziala izapidetzen den bitartean fiskalak ezingo duela hartu kautela-neurriak, atxiloketa prebentiboa barne.

Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua bigarren paragrafoak jasotzen duenez, «Fiskaltzak edozein pertsona bere aurrean agerrarazteko agindua eman dezake, deklarazioa hartzeko, legeak zitazio judizialerako ezartzen dituen baldintzekin egin ere. Deklarazio horretan Lege honetan epailearen edo auzitegiaren aurrean emandako deklaraziorako adierazitako berme berak egongo dira». Horrenbestez, ondorioztatzen da kasu horietan erabateko birtualtasuna duela fiskalak Prozedura Kriminalaren Legearen 420. artikuluan jasotako

aurreikuspena aplikatzeak, zeinaren arabera «nor bait, ez induta egon gabe, epaileak egindako lehenengo deialdira agertzen ez bada [...], lehenengo kasuan, agintaritzako agenteek instrukzio-epailearen aurrera eramango dute».

7.2 Biltegitratzeko sistema informatikoetan sartutako datuak edo informazioak segurtatzeko neurriak

Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *octies* artikulua baimena ematen dio Fiskaltzari edozein pertsona fisiko edo juridikori biltegitratzeko sistema informatiko batean dauden datuak edo informazio digitalak gordetzeko eta babesteko eskatzeko. Neurri horrek laurogeita hamar eguneko iraupena izango du gehienez, eta behin bakarrik luza daiteke denbora-tartea berean.

129

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Neurria bereziki baliagarritzat jotzen da ikerketa-eginbideetan ez daitezen suntsitu artxibo informatikoak, mezu elektronikoak edo beste edozein datu digital mota, bai eta fiskalek gutxieneko ikerketa-jarduera bat egin ahal izan dezaten ere, organo judizialari datu horiek eskuratzeko nahitaezko baimena eskatu aurretik, Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *sexies* artikuluekin bat.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2019 Zirkularrak jasotzen duenez, «kontserbazio-aginduak, berez, ez du mugatzen oinarrizko eskubiderik; izan ere, haren ondorio bakarra da dagoeneko biltegitratuta dauden datuak izoztea, eta datu intimoak edo mugatuak direnean ezin da datuetara sartu; horregatik, polizia judizialak eta fiskaltzak eman dezakete, esku-hartze judizialaren beharrik gabe. Hori dela eta, ez da motibazio berezirik behar baliozkoa izateko, alde batera utzita kontserbazioa adosteko beharra laburki justifikatzea, gerora eskatzen den neurri baten eraginkortasuna ahalbidetzeko. Hori dela eta, nahikoa izango da bertan adieraztea, gainera, gorde beharreko datuak, kontserbazio-epea eta aginduaren hartzailera, bai eta egoki diren prebentzioak ere, gerora desobedientzia-delituagatik erantzukizun penala eskatzea ahalbidetuko dutenak, baldin eta

eskaerari jaramonik egiten ez bazaio edo ez bada errespetatzen manuak ezarritako isilpekotasun- eta erreserba-betebeharra. Arrazoi sendoena gero epaileari ikerketa teknologikoko neurria eskatzeko gorde beharko da, eta epaileari justifikatu beharko zaio datu horiek modu aseguratuan biltzea bidezkoa dela».

Ondorioz, fiskalek kautela-neurri hori hartuko dute, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2019 Zirkularrean adierazitako irizpideen arabera.

130

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

8. Ikerketa-eginbide osagarriak

8.1 Abiaraztea

Modu baketsuan onartu da Fiskaltzak, Polizia Judizialaren laguntzarekin, prozesuz kanpoko ikerketa-egintzak egiteko aukera prozedura judiziala izapidetzen ari den bitartean, eta, beraz, prozedura horrekin paraleloan. Neurri hori onartu duten agirien artean daude, esaterako, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989, 5/2015 eta 1/2021 Zirkularrak, eta are Auzitegi Gorenaren Bigarren Sala (ikusi Auzitegi Gorenaren 211/2019 Epaia, apirilaren 23koa; 317/2016 Epaia, apirilaren 15ekoa; 228/2015 Epaia, apirilaren 21ekoa; eta 228/2013 Epaia, martxoaren 22koa).

Fiskalek «ikerketa-eginbide osagarriak» abiarazi ahal izango dituzte, baldin eta beharrezkotzat jotzen badute alderdi zehatzei buruzko eginbide zehatzak egitea, abian den ikerketa judiziala osatzeko, edozein prozesu-fasetan dagoela ere (instrukzioa, bitartekoa edo ahozko epaiketa). Ahalmen horren erabilera haztatua egin beharko da, eta lehentasuna emango zaio eginbideak organo judizialak gauzatzeari —bereziki instrukzio-fasean—.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Martxoaren 7ko 1/2008 Instrukzioak (*Fiskaltzak Polizia Judizialaren jarduerak zuzentzeari buruzkoa*) honako hau adierazi zuen horri buruz: «Honela heldu zitzaien gai horri 1/89 Zirkularrean: ikerketa-eginbideak bertan behera uzteak zera planteatzen du, ea fiskalak, prozedura judicial bat abian dela, polizia judicialari agindu ote diezaiokeen ikerketa-eginbideren bat edo froga-iturriak aurkezteko. Gai horri erantzuteko, fiskalak ezin izango du gertakariari buruzko beste ikerketa orokor bat hasi, baina egin ahal izango ditu eginbide zehatzak judizioz kanpo; izan ere, legeetan bertan ondorioztatzen da ahalmen hori, bai fiskalaren eskudantziei buruzko lege orokorretan, bai prozedura laburtua arautzen dutenetan.

131

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ondorio gisa, argi dago fiskalak froga horiek aurkeztu ahal izateko alde zurririk lortu egin behar dituela eta, horretarako, froga horiek ikertu eta lortzeko mekanismoren bat erabili behar duela. Mekanismo hori bere jardura edo Polizia Judicialaren laguntza besterik ezin da izan, haren mende baitago, bai Konstituzioaren arabera, bai legearen arabera. [...] Azken batean, prozedura judiciala izapidetzen den bitartean ere, fiskalak Polizia Judicialari agindu diezaioke ikerketaren alderdi zehatzei buruzko eginbide zehatzak egitea. Hala ere, Fiskaltzaren jarduna gidatu behar duen inpartzialtasun-printzipioarekiko beharrezkoak diren errespetuak eta aurkakotasun- eta defentsa-printzipioekiko errespetuak, eginbide horiek agindu ondoren, haren emaitza kausara ekarri behar izatea eskatzen dute, edozein izan dela ere emaitza hori. Kontrakoa gure egungo sisteman organo judicialari dagokion instrukzio-funtzioa saihesteko modu gisa interpreta daiteke». Gaur egun erabat indarrean daude gogoeta horiek.

Ez da beharrezkoa izango ikerketa-eginbide osagarriak abiaraztea ahozko judizioaren egintzara lekuko edo aditu bat edo batzuk deitzea agintzeko, kasu horietan ez baita egiten inolako ikerketa-jarduerarik. Eta ez da halakorik egiten, orobat, fiskala auzipetuaren orri historiko-penala jasotzera edo puntu neutro judicialera sartzera mugatzen den kasuetan, organo judicialaren aurrean dokumentazioa aurkezteko, eginbide mota horren ikerketa-izaera urria kontuan

hartuta. Kasu horietan, auzipetuaren eskubideak erabat bermatuko dira dokumentazio hori helarazten den unean bertan, eta, horri dagokionez, defentsa-eskubideari dagozkion ahalmenak zabaltzeko aukera ematen den unean.

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideen araubidea aztertzean azaldutako arrazoi berberengatik, ikerketa-eginbide osagarriak hasteko erabakiak dekretu-forma izango du, eta, egin beharreko eginbideak zehazteaz gainera, prozesuz kanpoko jardunbidea justifikatzen duten arrazoiak azalduko ditu labur-labur.

132

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa-eginbide osagarriak identifikatuko dira abian diren jarduketaz arduratzen den organo judizialari erreferentzia eginez, eta, ondorioz, dagokion prozedura-zenbakiari erreferentzia eginez, nahiz eta erregistro-zenbaki propioa, korrelatiboa eta independentea esleituko zaien prozesu aurreko eta osteko ikerketa-eginbideen aldean.

Oro har, prozedura judizialaz arduratzea esleituta duen fiskalari dagokio prozedura hastea eta izapidetzea, hargatik eragotzi gabe Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. artikulua buruzagitzeari ematen dizkien ahalmenak eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 26. artikuluan aurreikusitakoa.

Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzaren eta Fiskaltza Berezien kasuan, buruzagitzeari dagokie beti abiarazteko eskumena, 4.3.1.2 epigrafean adierazitakoarekin bat etorriz, hargatik eragotzi gabe izapidetzea arau orokor gisa prozesu judizialaz arduratzen den fiskalari esleitzea.

Ikerketa-eginbide osagarriak abiarazteko dekretua dagokion buruzagitzari jakinarazi beharko zaio, organo fiskal bakoitzean hasten diren prozedura mota horien kontrol eta azterketa kuantitatiboa egiteko.

8.2 Helburua eta jomuga

Fiskaltzaren prozesutik kanpoko jarduera ez da mugatzen prozesu aurreko jarduerara. Fiskalak erabat gaiturik daude ordenamendu juridikoak prozedura judiziala izapidetzen den bitartean prozesuz kanpoko jarduera garatzeko (ikus, esaterako, Auzitegi Gorenaren 228/2013 Epaia, martxoaren 22koa);

133

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

228/2015 Epaia, apirilaren 21ekoa; eta 211/2019 Epaia, apirilaren 23koa), bai eta behin-behinean artxibatu ondoren ere.

Alabaina, fiskalaren ikerketa-jarduera abian den ikerketa judiziala osatzea ahalbidetuko duten alderdi zehatzei buruzko eginbide zehatzak gauzatzera murriztu egin behar da kasu horietan, lehen adierazi zen bezala, Fiskaltza ez baitago legitimatuta ikerketa judizial paraleloan ikerketa orokor bat garatzeko.

Ikerketa-eginbide osagarriak ezin izango dira inola ere erabili gaur egun epailea ikerketa prozesalaren zuzendari bihurtzen duen eredu prozesala iraultzeko tresna gisa. Horregatik, Fiskaltzaren ikerketa-jarduera, kasu horietan, gauzatutako eginbide zehatzak gauzatzera mugatuko da, ikerketa judizialak Prozedura Kriminalaren Legearen 299. eta 777. artikuluek esleitzen dizkioten helburuak lortzen laguntzeko.

Auzitegi Gorenaren apirilaren 15eko 317/2016 Epaia zehazten duenez, «Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua, Ministerio Publikoaren prozesu aurreko jarduketak horiek arautu ondoren, ezartzen du fiskalak bertan behera utziko dituela eginbideak egitate berei buruzko prozedura judizial baten berri izan bezain laster. Lege-aurreikuspen horrek, beraz, eragotzi egiten du Fiskaltzaren jarduketak izatea, baldin eta organo judizial bat egiten ari den ikerketa berari osorik aurre ematen badiote. Horrek ez dio eragozten Fiskaltzari frogabide zehatzak aurkeztea, lehen aipatutako artikuluko bereko 1. apartatutik ondorioztatzen den bezala, eta horrek esan nahi du eginbideak egin ditzakeela

horiek bilatzeko, zuzenean gauzatuz edo polizia judizialaren esku utziz».

134

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Interpretazio hori Prozedura Kriminalaren Legearen 773.1 artikularen bigarren paragrafotik dator naturaltasunez, legegileak Fiskaltzari ezartzen dion betebeharra lotzen baitu prozeduraren izapidetzea bultzatu eta sinplifikatzeko orduan, frogabideak aurkeztearekin edo prozesu judiziala izapidetzen ari den bitartean fiskalak poliziari jarraibideak emateko aukerarekin.

Prozedura arruntaren kasuan, nahiz eta ez egon berariazko lege-aurreikuspenik Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikularen arabera, gure jurisprudentziak ere modu baketsuan onartu izan du aukera hori. Auzitegi Gorenaren abenduaren 20ko 651/2019 Epaiak adierazten duenez, «prozedura laburtuaren esparruan, Prozedura Kriminalaren Legearen 786.2 artikulua atariko izapide bat ezartzen du judizio-saioaren hasieran. Han, honako gai hauei buruzko gaiak planteatu daitezke: auzitegiaren eskumena, oinarrizko eskubideak urratzea, alde aurretik erabaki beharreko artikulua, ahozko judizioa eteteko arrazoiak, jarduketan deuseztasuna, bai eta proposatutako edo berehala egiteko proposatzen diren frogen edukia eta helburua ere. Sumario arruntean ez dago aurreikusita antzeko izapiderik; beraz, beharrezkoa zen zehaztea ea prozedura laburtuaren preskripzioak aplikatu ahal zitzaizkion sumario arruntari, horrek ez baitzuten gai horiek aipatzen, eta horietako batzuk nahitaez bete beharrekoak ziren, hala nola jardunen deuseztasuna edo oinarrizko eskubideen urraketa eskatzeko aukera. Bada, sala honek eman du iritzia eginbide prozesal horri buruz ere; onartu egiten du prozedura laburtuaren arauak sumarioan aplikatzeko aukera, eta, beraz, onartu egiten du, orobat, judizioaren unera arte frogak berriak egiteko aukera». Ideia hori ageri da, orobat, Auzitegi Gorenaren abenduaren 14ko 686/2020, ekainaren 10eko 290/2020, urriaren 10eko 451/2018 eta irailaren 30eko 624/2014 Epaietan ere.

Nolanahi ere, azpimarratu behar da fiskalek Fiskaltzaren ikerketa osagarriaren berri emango diotela prozedura judizialean ikertutako edo akusatutako pertsonari, bere defentsa-eskubidea osorik aitortuz eta ahalbidetuz.

135

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ondorioz, fiskalek beren aurkakotasunezko defentsarako eskubidea zainduko dute, eta jakinaraziko diote ikerketa-eginbideak ireki direla, egingo diren eginbideak ireki direla eta abokatu-laguntzaren bidez horietan esku hartzeko aukera dutela

Gogoratzekoa da, era berean, ikerketa-eginbide horiek dirauten bitartean fiskalak arduratuko direla prozeduraren subjektu pasiboaren kontrako eta aldeko inguruabarrak hautemateaz eta jasotzeaz.

Beste alde batetik, baieztatu daiteke Fiskaltzak ahalmena duela eginbideak prozesuz kanpo egiteko, instrukzio-organoak uko egin badie haiei instrukzio- edo tarteko faseetan edo, are, epaiketa-fasean, eta, kasu horretan, ez du behar epailearen baimenik, fase horietako edozeinetan aurkezteko. Prozedura laburtuaren kasuan, Prozedura Kriminalaren Legearen 785. eta 786. artikuluetatik ondorioztatzen da aukera hori.

Organo judizialak eginbide bat egiteari uko egiteak haren baliagarritasunaren edo egokitasunaren aurkako pronostikoa dakar berekin, eta, beraz, hura prozesutik kanpo egin ondoren lortutako emaitza ikusita, egiaztatzen bada egokia eta baliagarria zela hura gauzatzea, pentsatu behar da guztiz onargarria dela prozesu judizialean sartzea. Eginbidearen emaitza prozesutik kanpo gauzatuz gero, erabateko birtualtasuna izango du, halaber, behin-behinean artxibatutako prozedura berriro irekitzeko, eta organo judizialari aukera emango dio prozesuan ez agertzeagatik baloratu ezin izan zen elementu bat kontuan hartzeko.

Laburbilduz, ezerk ez du eragozten fiskalek organo judizialak alde aurretik bazterturiko eginbideak egitea, organo judizialek aurrez haien bidezkoatasuna

eta/edo erabilgarritasuna baztertu bazituzten ere, eta ezerk ez du eragozten, orobat, gero onartzeko eskatzea, egokitzen jotzen bada.

136

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Prozedura Kriminalaren Legearen 785.2 eta 786. artikuluekin bateragarria den aukera, zigor-prozesuaren gainerako faseetarako bestelako interpretaziorik ezartzen duen manurik egon gabe. Hori guztia organo judizialak emaitza hori prozeduran sartzea onartzeko edo baztertzeko duen ahalmenari kalterik egin gabe, haren balorazio askearen arabera.

Horrekin —goian adierazi dugunez— ez da irauli nahi legegileak diseinatutako prozesu-eredua, zeinean instrukzio-epaileari esleitzen baitzaio ikerketa kriminalaren zuzendaritza. Izan ere, eginbide osagarriaren emaitza eranstea eta, hori dela eta, prozesu-eraginkortasuna lortzeko, ezinbestekoa izango da organo judizialak jarduketetan sartzeko baimena ematea. Horrek, era berean, alde aurretik legezkontasuna eta eginbidearen emaitzaren egokitasuna aztertzea eskatzen du.

Aurrekoari dagokionez, ikus, adibide gisa, Zigor Kodearen 234.2 artikuluko bigarren tartekia ebasketa-delitu batengatik jarraitutako epaiketa azkar batean, arau-hauste guztiengatik metatutako zenbatekoa 400 eurotik gorakoa dela egiaztatuta ez badago ere, organo judizialak baztertu egiten duela alde aurreko eginbide bihurtzea, alderdi hori egiaztatzeko moduko lekukotzak biltzeko, eta ezinezkoa izan da alde aurretik jardueretan sartzea Prozedura Kriminalaren Legearen 797. eta 799. artikuluetan ezarritakoaren arabera. Era berean, Zigor Kodearen 379. artikuluko edari alkoholduen eraginpean gidatzeagatiko presako eginbideen prozedura batean, etilometroa egiaztatzeko ziurtagiria autoetan jasota ez badago ere, organo judizialak baztertu egiten du eraldaketa aurretiazko eginbideetan, eta alde aurretik ezin izan da sartu jarduketetan, Prozedura Kriminalaren Legearen 797. eta 799. artikuluen arabera.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Kasu horietan, ulertu behar da fiskalak ahalmena duela eginbide horiek bere kabuz egiteko, dagozkion ikerketa-eginbide osagarriak hasi ondoren, eta emaitza epaitzeko eskumena duen organo judizialari aurkeztu behar diola.

Hala ere, gorago azaldu den bezala, fiskalek neurritz erabiliko dute ahalmen hori, eta lehentasuna emango diote errekurtsio arruntak agortzeari, eginbidea egiteari uko egiten dion ebazpen judiziala aurkaratzeko.

8.3 Amaiera

Fiskaltzaren ikerketa-eginbide osagarrien amaiera arrazoitutako dekretu bidez erabaki beharko da, horiek hastea justifikatu zuten ikerketa-eginbideak bete ondoren. Amaiera-dekretua berehala jakinaraziko zaio buruzagitzari.

Ikerketa-eginbide osagarriak amaitutakoan, fiskalek osorik helaraziko dizkiete organo judizialari eta auzipetuaren abokatu ordezkariari, prozedura jada identifikatutako subjektu baten aurkakoa denean, egindako ikerketen emaitza eta prozedura judizialaren bilakaeran izan dezakeen garrantzi handiagoa edo txikiagoa alde batera utzita.



9. Prozesu osteko ikerketa-eginbideak

9.1 Abiaraztea

Abenduaren 28ko 7/1988 Lege Organikoak sartutako prozedura laburtuari buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularrak honako hau xedatzen du:

Aurretiazko eginbideak artxibatzearen edo largestearen bidez amaitzea (salbu eta artxibatzea 637. artikuluko 2. zenbakitik libre badago). Halaber, fiskalari baimena emango dio ikerketa bat hasteko, epaiketa-elementu berriak lortze aldera, prozedura judiziala berriro irekitzeko interesa izan dezan. Ulertu behar da prozesua artxibatzean edo largestean prozesua amaitu edo eten egiten dela, abian den prozesu gisa, eta, horrekin batera, fiskala eragotzita geratzen dela ikerketa-eginkizunerako. Hori bereziki baliagarria izan daiteke instrukzioko epaileak 641. artikuluko 2. zenbakia largestea erabakitzen duen kasuetan, uste baitu fiskalak ez duela kriminalitatearen arrazoizko zantzurik akusatuaren aurka (790.6 artikulua, 1. zenbakia); kasu horretan, azken horrek ikerketa bat abiarazi ahal izango du zantzu berriak lortzeko edo daudenak indartzeko, prozedura arrakastaz irekitzeko eskatu ahal izateko.

Jarduerak behin-behinean artxibatu ondoren prozesuz kanpoko jardueran aritzeko aukera loturik dago Prozedura Kriminalaren Legearen 641. artikulua arautzen duen instituzioari. Izan ere, alderdien eta polizia judizialaren prozesuz kanpoko jarduera behin-behineko largespenaren ondoren onartzen bada bakarrik imajinatu ahal izango da zigor-arloko prozedura berriro irekitzea ahalbidetuko duten froga-iturri berriak lortzea.

Konstituzio Auzitegiaren martxoaren 9ko 66/2009 Epaiak adierazten duenez, «Konstituzio Auzitegiaren azaroaren 29ko 114/1984 Epaiaren 2. oinarri juridikotik, uste dugu prozesutik kanpoko ezagutzetatik lortutako datuak ikerketa penalera ekartzeak ez diola kalterik egiten berme guztiak biltzen dituen prozesurako eskubideari».



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

*Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua*ren ikerketa judizialaren epeei buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularrak adierazten duenez, «Fiskaltzari dagokio, justiziaren ekintzaren sustatzaile den aldetik (Espainiako Konstituzioaren 124. artikulua), jarduketak behin-behinean largestea eragin zuten froga-gabeziak konpontzen saiatzea, hori bideragarria den kasuetan. [...] Ikusi den bezala, aurreko aukera erabat babestuta dago gure ordenamendu juridikoan eta Konstituzio Auzitegiaren eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren interpretazio-doktrinan. Aukera hori behar besteko zuhurtziaz gauzatuko dute fiskal jaunandreek, eta alde zuzenetik largetsitako prozedura judiziala berriro irekitzeko eskatu beharko da, xede horretarako nahikotzat jotzen diren errebelazioak eta/edo froga-materialak jakiten direnean. Hori horrela, saihestu egingo da behin-behineko largespenak behin betiko artxibatzea jarduera horiek, erregulatzen duen arauaren arabera, eta bide horretatik ebaz daitezkeen zigorgabetasun-guneak finkatu ahal izango dira».

Ikerketa-eginbide osagarriak bezala, prozesu osteko eginbideak ere identifikatuko dira, behin-behinean largetsitako jarduketaz arduratzen den organo judiziala eta dagokion prozedura-zenbakia erreferentziaz hartuta, hargatik eragotzi gabe erregistro-zenbaki propioa, korrelatiboa eta prozesu aurrekoei eta osagarrii dagokienarekiko independentea esleitzea.

Prozedura hasteko erabakiak dekretu forma hartuko du, eta bertan zehaztuko dira egin beharreko eginbideak; era berean, azalduko da zergatik uste den eginbide horiek egokiak izan daitezkeela artxibatutako prozesu penala berriro irekitzeko. Dekretua egin ondoren, berehala jakinaraziko zaio dagokion buruzagitzari, ikusonespena eman diezaion, garrantzi bereziko kasuak alde batera utzi gabe (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua). Horietan, burutzak horren berri emango dio alde zuzenetik Estatuko fiskal nagusiari, Idazkaritza Teknikoaren bidez.



Prozesu osteko ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko eskuduntzat joko da artxibatutako prozedura judizialaren ardura aldez aurretik egokitu zaion fiskala, hargatik eragotzi gabe Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 26. artikuluan aurreikusitakoa eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. artikulua buruzagitzei emandako ahalmenak, zeinek horiek abiaraztea eta, ondoren, dagokion fiskalari esleitzea hartu ahal izango baitute beren gain.

Auzitegi Nazionalako Fiskaltzaren eta Fiskaltza Berezien kasuan, buruzagitzei dagokie beti prozedura hasteko eskumena, 4.3.1.2 eta 8.1 epigrafeetan adierazitakoarekin bat etorriz, hargatik eragotzi gabe izapidetzea arau orokor gisa prozesu judizialaz arduratu den fiskalari esleitzea.

9.2 Helburua eta jomuga

Prozesuz kanpoko prozesu osteko jardueraren inguruak hertsiki lotuta daude Prozedura Kriminalaren Legearen 641. artikuluko behin-behineko largespena eratzearekin. Hori horrela, nabarmena da organo judizialak ez daudela legitimatuta prozesuz kanpoko jarduera bat garatzeko eta, haren bidez, prozedurak berriro ireki ahal izateko, jurisdikzio-jarduera esparru prozesal batean baino ezin baita gauzatu.

Gure jurisprudentziak aho batez onartu du Polizia Judizialak prozesuz kanpo garatutako jarduera egokia dela behin-behinean artxibatutako jarduketak berriro irekitzeko (ikusi Auzitegi Gorenaren 795/2016 Epaia, urriaren 25ekoa; 74/2014 Epaia, otsailaren 11koa; 140/2013 Epaia, otsailaren 19koa; eta 189/2012 Epaia, martxoaren 21ekoa). Espainiako Konstituzioaren 126. artikulua eta ekainaren 19ko 769/1987 Errege Dekretuaren arabera, ikerketa-jarduera hori Fiskaltzaren zuzendaritzapean dago, goian azaldu bezala.



Era berean, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 eta 1/2021 zirkularrek behin-behineko largespenaren ondoren Fiskaltzaren ikerketa jarduera legitimatzen duten oinarriak aitortu eta garatu dituzte. Behin-behinean artxibatutako prozedura judicial bat berriro ireki ahal izango da, baldin eta autoetan artxibatzeke unean ageri ez diren froga-elementu berriak lortzen badira (ikus Auzitegi Gorenaren 507/2020 Epaia, urriaren 14koa; 94/2019 Epaia, otsailaren 20koa; eta 357/2019 Epaia, uztailaren 10ekoa).

Auzitegi Gorenaren urtarrilaren 23ko 6/2008 Epaiaren arabera, «behin-behineko largespenak aukera ematen du prozedura berriro irekitzeko, gerora eskuratutako datu berriek hala gomendatzen dutenean edo beharrezkoa egiten dutenean. Hori dela eta, bereizi egin behar dira, batetik, berriro irekitzeko asmoa kausan lehendik zeuden datuen balorazio-akats batean bakarrik oinarritzen den kasua, eta, bestetik, uziaren oinarria denean gerora elementu berriak gertatu izana, kontuan izanik elementu horiek artean ez zirela largespina egin zen garaian». Garrantzirik gabekoa izango da froga-iturri horiek prozedura judiciala izapidetzen ari zen bitartean lortu ahal izan ziren ala ez; izan ere, inguruabar horrek ezin du baldintzatu berriro irekitzearen onargarritasuna.

Konstituzio Auzitegiaren martxoaren 10eko 40/1998 Epaiak eta Konstituzio Auzitegiaren abenduaren 15eko 298/2014 Autoak xedatu bezala, «ezerk ez du eragotzi behar sumario-ikerketak behin-behinean eta balizko moduan irekitzea, baldin eta egotzitako delituaren existentziaren eta pertsona jakin batzuek bertan izan dezaketen parte-hartzearen froga berriak gertatzen badira; izan ere, delituaren preskripzio-baldintzetatik kanpo, ezerk ez du inposatzen Estatuaren *ius puniendiari* eta jarduera kriminalen jazarpenari uko egitea».

Aurreko gogoeta horiei esker, ondoriozta daiteke prozesu osteko ikerketa-eginbideen xedea artxibatutako prozedura judiciala berriro irekitzeko froga-iturri egokiak aurkitzera mugatu behar dela; hau da, organo judicialak jarduketak behin-behinean artxibatzea erabakitzean baloratu ezin izango lituzkeen elementuak aurkitzera.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua ikerketa judizialaren epeei buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularrak hau adierazten du: «Fiskaltzari dagokio, justiziaren ekintzaren sustatzaile den aldetik (Espainiako Konstituzioaren 124. artikulua), jarduketak behin-behinean largestea eragin zuten froga-gabeziak konpontzen saiatzea, hori bideragarria den kasuetan. Hala ere, aukera hori ezin izango da inola ere erabili legegileak diseinatutako prozesu-eredua iraultzeko tresna gisa, halakoetan instrukzioko epailea ikerketa kriminalaren zuzendari bihurtzen baita. Horregatik, Fiskaltzaren ikerketa-jarduera, kasu horietan, ikerketa judizialaren fasean gauzatu ez ziren eginbide zehatzak egitera mugatuko da».

Nolanahi ere, behin-behinean artxibatutako prozeduran aldeztatik inputaziorik izanez gero, fiskalek ikertutako pertsonaren defentsa-eskubidea zainduko dute, eta jakinaraziko diote ikerketa-eginbide horiek ireki direla, egingo diren eginbide zehatzak ireki direla eta horietan aurkakotasunez esku hartzeko aukera dagoela; era berean, jakinaraziko diote baduela horien berri izateko aukera ere, abokatu-laguntzaren bidez.

Nabarmendu behar da, halaber, prozesu osteko ikerketa-eginbideetan zehar fiskalak arduratuko direla prozeduraren subjektu pasiboaren kontrako eta aldeko inguruabarrak hautemateaz eta jasotzeaz.



9.3 Amaiera

Prozesu osteko ikerketa-eginbideen amaiera arrazoitutako dekretu baten bidez erabakiko da, horiek hastea eragin zuten ikerketa-eginbideak bete ondoren. Ikerketaren ardura duen fiskalak dekretua egin ondoren, berehala jakinaraziko dio dagokion buruzagitzari, dagokion ikus-onespena eman diezaion (Fiskaltzaren Erregelamenduaren 4.2 artikulua).

Prozesu osteko eginbideak amaitutakoan, egindako jarduera eta gauzatutako jarduketa zehatzen emaitza dokumentatuko dute fiskalek, eta osorik aurkeztuko dute organo judizial eskudunaren aurrean, baldin eta gauzatutakoa ikerketarako edo ikertutako pertsonarentzat garrantzitsua bada, izan alde, izan aurka, garrantzi edo garrantzi bereziko kasuen kalterik gabe (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua). Horietan, dagokion burutzak Estatuko Fiskal Nagusiari jakinaraziko dio aldez aurretik, Idazkaritza Teknikoaren bidez.

Egindako eginbideen emaitza adierazgarria aurkeztean, fiskalek organo judizialari eskatuko diote prozedura berriro irekitzeko eta haren ustez bidezkoa den ebazpena hartzeko. Nolanahi ere, organo judizialak bildutako froga-materiala prozeduran pertsonatutako alderdiei helarazten diela zainduko dute.

Egindako eginbide zehatzen emaitza garrantzitsua ez bada ikertutako egitateak argitzeko, fiskalek susmagarriaren abokatu ordezkariari jakinaraziko diote garatutako jardueraren emaitza eta prozesu osteko ikerketa-eginbideak amaitzeko dekretua.



10. Prozesuz kanpoko bermeak: ikerketa-eginbide osagarri eta prozesu ostekoak

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak —hau da, 4.6 epigrafean jasotakoak— gauzatzean bete behar diren bermeei buruzko gogoetak, oro har, guztiz aplikagarriak dira ikerketa-eginbide osagarrietan eta prozesu ostekoetan. Horrenbestez, pertsona jakin baten edo batzuen aurkako egozpenerako oinarri materiala badago, fiskalek prozesuz kanpoko ikerketa hasi dela jakinaraziko diete pertsona horiei, defentsa-eskubidea bere osoan egikaritu ahal izan dezaten, Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 119. artikuluetan aurreikusitako moduan.

Ikerketa-eginbide osagarrien kasuan, egozpenerako oinarri materiala dagoela ikusiko da, betiere abian den prozedura judiziala pertsona jakin baten edo batzuen aurkakoa bada. Kasu horietan, fiskalek eginbideak hasi direla jakinaraziko diete prozedura judizialaren barruan ikertutako pertsonari, beren abokatu ordezkariaren bidez, eta aukera emango diete eginbide horien berri izan dezaten eta, ahal den guztietan, eginbide horiek gauzatzean aurkakotasunez parte har dezaten.

Salbuespen gisa, fiskalek jakinarazpen hori alde batera utzi ahal izango dute frogaiturri bat edo batzuk premia eskatu behar dituztenean, organo judizialean berehala aurkezteko eta betearazteko aurkakotasunez egitea eskatzen ez badu. Prozedura Kriminalaren Legearen 780.2 artikulua eskaintzen dituen aukeren kalterik gabe, hura lortzeak deuseztasunik eragiten ez duen kasuetara mugatuko da aukera hori, eta, horren bidez, eragotzi egingo da geroago organo judizialak onartzea eta/edo baloratzea. Zehaztasun-asmorik gabe, fiskalek modu horretan jokatu ahal izango dute akusatuaren orri historiko-penala eskatzen dutenean, ahozko judizioaren hasieran aurkez dezaten; peritu-tasazioa egiteko agintzen dutenean edo aditu-txosten bat zabaltzeko eskatzen dutenean, horretarako aztarnarik edo laginik jaso behar ez denean; edo etilometroaren edo zinemometroaren egiaztapen-ziurtagiria edo neurketarako beste edozein tresna tekniko biltzen dutenean.



Azken buruan, ederki egokitzen dira kasu horiek Prozedura Kriminalaren Legearen 780.2 artikuluan.

Fiskalek ez dute egingo ikerketa-eginbide osagarririk, baldin eta jarduketa judizialak sekretutzat jo badira, Prozedura Kriminalaren Legearen 302. artikulua dioenari jarraikiz. Ikerketa judizialen eta fiskalen izaera eta xedea desberdinak direnez, ezinezkoa da lehenengoan eta bigarrenen isilpekotasuna jakinaraztea, eta, lehen adierazi den bezala, ordenamendu juridikoak ez du aurreikusten Fiskaltzak bere ikerketak isilpean izapidetzeko aukera.

Irizpide berberak bideratu behar dituzte prozesu osteko ikerketa-eginbideak.

Prozedura Kriminalaren Legearen 641. artikulua arabera jarduketak behin-behinean largestea erabakitzen duen ebazpen judizialak kriminalitate-zantzuak daudela suposatzen du, baina ez dira nahikotzat jotzen tarteko fasea edo ahozko judizioa ireki ahal izateko, dela uste izateagatik ez dela behar bezala frogatu ikertutako gertakaria gertatu denik, dela ez delako behar bezala egiaztatu inoren gertakarietan parte hartu izana.

Horrek esan nahi du, organo judizialak prozedura pertsonaren baten aurka zuzendu baino lehen behin-behineko largespena gertatu den kasuetan izan ezik, beti ulertu beharko dela iraun egingo duela behin-behineko largespenaren ondoren bere garaian organo judizialak ikertuaren izaera esleitzea eragin zuen egozpen-oinarriak. Jarduketen behin-behineko largespena deklaratzeko duen ebazpenak ez du baliogabetzen bere garaian pertsona bat edo batzuk inputatzeko oinarri izan ziren zantzuen balioa.



Behin-behineko largespenaren ondorioak, egia esan, askoz ere mugatuagoak dira; izan ere, deklarazio judizial bat baino ez da, eta deklarazio horretan adierazten da instrukzioan bildutako zantzuak ez direla nahikoak tarteko fasera edo, kasuaren arabera, ahozko epaiketara igarotzeko. Konstituzio Auzitegiaren maiatzaren 6ko 34/1983 Epaiazen arabera, «Prozedura Kriminalaren Legearen sistema argia da: egitatea gauzatu izanaren arrazoizko zantzurik ez badago, Prozedura Kriminalaren Legearen 637. artikuluko 1. zenbakiaren largespen askeari ekin behar zaio; zantzu horiek badaude, baina akusazioaren oinarri diren egozketa-frogak falta badira, bidezkoa da behin-behineko largespena».

Behin-behineko largespena Prozedura Kriminalaren Legearen 641.1 artikuluaaren arabera ematen denean, prozedura haren aurka egitea eragin zuen ikertuaren aurkako egozpen-baldintzak bere horretan dirauela ulertu beharko da. Bestela, organo judizialari dagokion ebazpena largespen askea izango litzateke (Prozedura Kriminalaren Legearen 637. artikulua). Finean, behin-behineko largespenaren kontzeptuari berari datxekio kriminalitate-zantzuak dirautela uste izatea. Alabaina zantzu horiek ez dira nahikoak prozedurak aurrera jarrai dezan.

Era berean, behin-behineko largespena ikertzen ari den pertsona akusatzeko arrazoi nahikorik ez dagoelako gertatzen denean (Prozedura Kriminalaren Legearen 641.2 artikulua), fiskalek uste dute, orobat, iraun egiten duela egozpenerako oinarri materialak, baldin eta jarduketa judizialak pertsona jakin baten aurkakoak badira.



Gure ordenamendu juridikoa «prozesu aurreko ikerketa-eginbideen» iraupena arautzera mugatzen da. Ildo horretan, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua adierazten duenez:

Eginbide horien iraupenak ikertutako gertakariaren izaerarekiko proportzionatua izan behar du, eta ezingo da sei hilabete baino luzeagoa izan, Estatuko fiskal nagusiak emandako dekretu arrazoituaren bidez epea luzatzen ez bada behintzat. Hala ere, Estatutu honetako hemeretzigarren artikuluko laugarren apartatua aipatutako delituei buruz egindako ikerketa-eginbideek gehienez hamabi hilabeteko iraupena izango dute, Estatuko fiskal nagusiak emandako dekretu arrazoituaren bidez epea luzatzen ez bada behintzat.

Horrenbestez, ikerketa-eginbideen ohiko iraupena sei hilabete da. Hamabi hilabeteko epea Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziaren ikerketa-eginbideetarako (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. eta 19.4 artikulua) fiskaltza berezi honek izapidetutako eginbideei bakarrik aplikatu behar zaie, delegatuek hasitako eginbideak barne, eta epe hori ezin zaie aplikatu beste fiskaltza batzuek izapidetutako eginbideei, nahiz eta ustelkeriarekin lotutako delituak izan xede.

Kasua kasuko ikerketa-eginbideak hasteko dekretua ematen den egunetik hasi behar da epea zenbatzen. Inola ere ez da ulertuko gobernu-espedita hasteko dekretuak, jakinik lurralde-eskumenik ezaren edo eskumen objektiboren ondoriozko inhibizioa erabakitzeke bakarrik emana dela, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko epeen zenbaketa hasten duenik.

Delituaren berri jasotzen denetik ikerketa-prozedura hasi arte igarotzen den denbora ez da kontabilizatu behar Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeen zenbaketan. Alabaina, fiskalak erabakia ez luzatzeaz arduratuko dira, eta azkar ebatziko dute abiaraztea, zirkular honetan jasotako irizpideen arabera.



Dies a quo irizpidea zehazteak arazoak sor ditzake inhibizio eta pilaketen kasuetan, baldin eta data desberdineko hasiera dekretuak badaude. Kasu horietan, arrazoizkoa dirudi analogiaz aplikatzea *Prozedura Kriminalaren Legearen 324 artikuluko ikerketa judizialaren epeei buruzko* Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularrean adierazitako irizpideak.

Lehia-arazoengatiko inhibizioetan, kontuan hartu beharreko data hasierako dekretua izango da. Aldiz, ikerketa desberdinak prozedura bakar batean metatzen direnean, hasitako azken eginbideak abiarazteko dekretuak markatuko du Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeak zenbatzeko *dies a quo* irizpidea.

Eskumena, inhibizioaren ondorioz, Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltza Bereziari egokitzen zaion kasuetan, ikerketak fiskaltza berezi horren berezko epeak bete beharko ditu; hau da, gehienez ere hamabi hilabete. Epe horiek automatikoki luzatutzat joko dira Estatuko Fiskal Nagusiak fiskaltza berezi horri eskumena esleitzeko dekretua ematen duenetik, baina ez dira inola ere joko berrabiarazitzat, eta ikerketaz arduratzen den lehenengo fiskaltzari hasiera emateko dekretua eman zen egunetik zenbatuko dira.

Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltza Bereziak abiarazitako ikerketen kasuan, inhibizio baten ondorioz beste edozein fiskaltzak bere gain hartzen baditu, ikerketa-eginbideak garatzeko epeak aldatu egingo dira, eta fiskaltza bereziak izapidetu izan ez balitu bezala zenbatuko dira.



Jarduketak jasotzean ikerketa abiarazi zela sei hilabete igaro badira, fiskalek luzapena eskatu ahal izango dute, ikerketaren iraupena luzatze aldera. Kasu horietan eta luzapena ematen bada, dagoeneko *de facto* kontsumitutako denbora deskontatu egin beharko zaio luzatutako epeari. Adibidez, Madrilgo Fiskaltza

Probintzialaren aldeko inhibizioa fiskaltza bereziak ikerketa-eginbideak hasi eta bederatzi hilabetera gertatzen bada, fiskaltza bereziak luzapena eskatu beharko du, eta, sei hilabeteko eperako ematen bada, benetan hiru hilabete baino ez dira geratuko ikertzeko.

Irizpide horri berari jarraituko zaio inhibizioa gertatzean fiskaltza bereziaren alde ikertzeko epearen luzapena eman zenetik sei hilabete igaro diren kasuetan. Konparazio baterako, Madrilgo Fiskaltza Probintzialaren aldeko inhibizioa fiskaltza bereziak ikerketa-eginbideak hasi eta hamalau hilabetera gertatzen bada (bi hilabete haren aldeko luzapena eman zenetik), probintziako fiskaltzak luzapena emateko eskatu beharko du, eta, luzapen hori emanez gero, lau hilabete gehiago baino ez ditu izango ikertzeko.

Horrenbestez, baztertu egin behar da eskumen-aldaketak ordenamendu juridikoaren arabera garatutako ikerketa bat zapuztea ekar dezakeenik, ikerketa-epa Fiskaltzari egotzi ezin zaizkion eta gerora sortu diren arrazoiengatik agortzen denean.

Dies ad quem irizpideari dagokionez, Kode Zibilaren 5.1 artikulua xedatzen duenari jarraituko zaio, zeinean adierazten baita hilabetea edo urteka ezarritako epeak datatik datara zenbatuko direla; muga-eguneko hilabetean zenbaketaren hasierako egunaren baliokiderik ez badago, epea hilaren azken egunean amaitzen dela ulertuko da.



Ikusirik Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren egungo 5. artikulua ez duela arautzen ikerketa-eginbideen epearen zenbaketaren etete-egoerarik, ondorioztatu behar da etete hori prozedura artxibatuta dagoenean baino ez dela gertatuko, akzio penala egikaritu ez delako. Izan ere, kasu horretan, ez da ikusi behar inolako ikerketarik martxan, ezta, ondorioz, ikerketa-fasean dagoen

prozedurarik ere, baldin eta horien epeak zenbakarriak badira.

Aldez aurretik artxibatutako ikerketa-eginbide batzuk berriro irekiz gero, epea ez da berrabiaraziko, baizik eta berriz hasiko da. Hori dela eta, fiskalek prozedura hasteko dekretuaren eta artxibatzeko dekretuaren artean igarotako denbora zenbatuko dute.

Estatutuetan aurreikusitako iraupen-epea ez dago lotuta prozesu baterako oinarrizko eskubidearekin, bidegabeko atzerapenik gabe. Tradizionalki bidegabeko atzerapenik gabeko prozesu baterako eskubideari lotutako izaera eta helburuak (Espainiako Konstituzioaren 24.2 artikulua) eta prozesurako eskubidea arrazoizko epean egikaritzea (Giza Eskubideen Europako Konbentzioaren 6.1 artikulua) nekez uztar daitezke Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epe-sistema zehatzarekin.

Konstituzio Auzitegiaren ekainaren 27ko 83/2022 Epaiak gogorarazten duenez, «ez dago zigor-arloko instrukzioaren iraupen jakin baterako eskubiderik, nahiz eta hori ahalik eta denbora laburrenean luzatu behar den, zigor-arloko prozesu bati lotutako eskubideak bermatze aldera. [...] Ikerketaren izaera bera kontingentea da funtsean, eta, beraz, iraupena aldakorra da. [...] Auzitegi honek behin eta berriz adierazi du bidegabeko atzerapenik gabeko prozesu baterako eskubidea, Espainiako Konstituzioaren 24.2 artikuluan jaso, [...] ezin dela identifikatu prozesu-epeak zorrotz betetzeko eskubidearekin». Gogoeta horiek guztiak Fiskaltzaren prozesuz kanpoko ikerketaren ondorio dira.



Fiskalek ezin badute ikerketa amaitu Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeetan, luzapena eskatu beharko dute, eta, horretarako, ofizio bat aurkeztu beharko diote Idazkaritza Teknikoaren bidez Estatuko Fiskal Nagusiari, dagokion burutzaren bitartez.

Eskaera hori epea amaitu baino gutxienez hamabost egun natural lehenago egin beharko da.

Eskaera idatziz egingo da beti, eta honako atal hauek jasoko ditu, argi eta garbi bereizita:

- i) Ikerketa-eginbideen abiarazpen-data.
- ii) Ikerketa-eginbide horietan alde zuzenetik emandako luzapenak.
- iii) Susmagarrien identitatea, identifikatuak izan badira.
- iv) Ikertutako gertakarien deskribapen laburra.
- v) Gertakarien behin-behineko kalifikazioa.
- vi) Ikertutako gertaerak susmagarriari jakinarazi zaizkion adieraztea.
- vii) Luzapen-eskaera justifikatzen duten arrazoiak, berariaz adieraziz oraindik egin behar diren eginbideak eta zergatik ezin izan diren egin lehenago.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua ezarritako epea edo haren luzapena agortu ondoren Estatuko Fiskaltza Nagusiaren erantzunik jaso ez bada, fiskaltza ikertzaileak ez du eginbide berririk adostuko luzapenaren baimena jaso arte, eta ez da oztoporik egongo alde zuzenetik erabakitakoak egiteko.



Ikerketa luzatuz gero, ateratzen den epe berriak ezin izango du Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan aurreikusitakoa gainditu; hau da, ondoko ondoko luzapenek ezin izango dute iraun sei hilabete baino gehiago, salbu eta Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltza Bereziak egindako ikerketa-eginbideak, horien luzapenek hamabi hilabeteko iraupena izan baitezakete.

Estatuko fiskal nagusiak luzapena eman ondoren, epe berria luzapena eskatu zen aldia amaitzen denetik aurrera zenbatuko da, nahiz eta fiskal nagusiaren

dekretuak onartzen duen ikerketa-epea agortzen den egunaren aurretik edo ondoren luzatzea.

Gure ordenamendu juridikoak ez du debekatzen, hasieran emandako luzapena agortuta ere, elkarren segidako luzapenak eskatzea, ezin izan badira amaitu eginbideak justifikatutako arrazoiengatik. Hala ere, aukera hori salbuespenezkotzat jo beharko da, eta, horregatik, fiskalei beren beharra justifikatzen duen motibazio indartua eskatuko zaie.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeak ez betetzeak ez dakar nahitaez Fiskaltzak epez kanpo egindako eginbideen deuseztasuna. Gure ordenamendu juridikoak ikerketa judizialaren epeei emandako tratamendua ez bezala (Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua), legegileak ez du inolako ondorio prozesalik aurreikusi ikerketa fiskalaren epeak urratuz gero. Gogoeta horrek ez du inola ere ekarri behar fiskalek beren eginbidea lasaitzea, eta, beraz, epea agortu ondotik, eginbideak egiteari utzi beharko diote, eta ezin izango dira berriz hasi harik eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren baimena jaso arte.



Auzitegi Gorenaren uztailaren 20ko 407/2020 Epaiak azaltzen duenez, «badira oinarrizko berme ukaezinak, egiturazkoak eta funtsezkoak (bere buruaren aurka ez deklaratzeko eskubidea, aurkakotasun-printzipioa, akusazioaren berri izateko eskubidearen ondoriozko eskakizunak, defentsari dagokionez are urrunago baitaramate aurkakotasun-printzipioa), eta horiek eragiteak baliogabetu egingo luke jarduera prozesal kutsatu osoa, eta beste berme batzuk, berriz, maila legalean eta konstituzioz kanpokoan mugitzen dira. Bigarren horien artean, desberdina da ondorioen norainokoa ere; izan ere, legezketasunaren aurkakoa ez ezik, ilogikoa ere izango litzateke arau-irregularitasun horietatik erabateko deuseztasunera jauzi akrobatiko bat egitea, ondorio substantiboak (salbuesle baten moduan) errugabetasun-presuntzioaren bidetik egotziz (froga-jarduerari

balioa kentzea), berme-eskalan maila apalagoa duen arau baten urraketari».

Fiskaltzaren ikerketa-epeen artean lotura zuzenik ez egotea (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua) eta bidegabeko atzerapenik gabeko prozesu baterako oinarrizko eskubidea —berme guztiak dituan— garrantzitsua da manu hura urratzeak izan ditzakeen ondorio juridikoak zehazteari dagokionez; izan ere, Botere Judizialaren Lege Organikoaren 11.1 eta 238.3 artikuluen arabera, eginbideak gehiegikeriaz egiteak oinarrizko eskubide bat urratzea dakarrela baieztatzen den kasuetarako bakarrik izango da, oro har, deuseztasun erradikala.

Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 18ko 10/1993 Epaia adierazten duenez, «auzitegi honek behin eta berriz adierazten du prozesuko irregulartasun orok ez duela garrantzirik konstituzio-egoitza honetan, eta, beraz, aipatutako defentsa-gabezia materiala eragiten duten akats prozesal edo formalek bakarrik izango dute konstituzio-garrantzia, babes-bidean babes daitekeena» (ikusi Konstituzio Auzitegiaren 35/2021 Epaia, otsailaren 18koa; 1/2019 Epaia, urtarrilaren 14koa; 130/2017 Epaia, azaroaren 13koa; eta 258/2007 Epaia, abenduaren 18koa).



Auzitegi Gorenaren urriaren 8ko 496/2020 Epaia ezartzen duenez, «ez dago konstituzio-garrantzia duen defentsa-gabeziarik, ezta garrantzi prozesalik ere, irregulartasunen bat egon arren, defentsa-eskubidea benetan eta modu eragingarrian kaltetzen ez bada, eta, ondorioz, ez bazaie kalterik egiten ukituriko pertsonaren interesei. [...] Defentsa-gabezia prozesuan norberaren eskubideak alegatzeko eta frogatzeko eskubidea eragozte da, eta horren adierazpenik garrantzitsuena, hots, organo judizialak prozesuko alderdi bati defentsa-eskubidea egikaritzea galarazten dion egoera; hala, eragotzi egiten dio bere eskubideak eta interesak alegatzeko eta justifikatzeko ahalmena, aitortu dakizkion, edo kontrako jarrerak dialektikoki erreplikatzekoa, ezinbesteko aurkakotasun-printzipioa baliatuz (Konstituzio Auzitegiaren 106/83, 48/84, 48/86, 149/87, 35/89, 163/90, 8/91, 33/92, 63/93, 270/94, 15/95, 91/2000, 109/2002 Epaia)». Ildo bertsukoak dira, orobat,

Auzitegi Gorenaren 463/2020 Epaia, irailaren 21ekoa; 269/2020 Epaia, maiatzaren 29koa; 66/2020 Epaia, otsailaren 20koa; eta 95/2019 Epaia, otsailaren 21ekoa.

Ondorioz, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeak urratzeak ez du automatikoki ekarriko egindako eginbidearen deuseztasuna. Kasu horietan baliozkotasuna defentsa-gabezia materialaren kontzeptuari lotuta egongo da, eta badirudi inguruabar hori eginbidea gauzatzeko moduaren araberakoa dela, eta ez eginbidea gauzatzeko denboraren araberakoa.

Ikerketa-eginbide osagarriak, haien izaeragatik eta eginbide zehatzak egiteko mugengatik, ez daude Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan ezarritako epeari lotuta.

Aitzitik, arrazoizkoa dirudi Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko epeak prozesu osteko ikerketa-eginbideetara hedatzea, nahiz eta ez duen mugarik ezartzen Fiskaltzaren ikerketaren iraupenerako, prozedura judiziala behin-behinean largetsi ondoren. Hori dela eta, fiskalek sei edo hamabi hilabeteko epean garatuko dituzte prozesu osteko ikerketak, kasuaren arabera, eta epe hori ere luzatu ahal izango da, Estatuko fiskal nagusiak baimena eman ondoren.

155

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Eginbide horiek prozesu aurrekoen antzeko izaera dute, eta, horregatik, ez litzateke koherentea izango tratamendu desberdina eskaintzea, prozesu osteko eginbideen iraupena fiskal bakoitzaren erabaki askearen mende gera dadin.

Luzatu diren ikerketa-eginbideak amaitu ondoren, ikerketaren ardura duen fiskalak ofizio bat helaraziko dio Idazkaritza Teknikoari, dagokion burutzaren bidez, eginbideak judizializatu edo artxibatu direla jakinarazteko, eta, hala, Estatuko Fiskaltza Nagusian horretarako hasitako jarraipen-espedita amaitutzat jo ahal izango du.

Azkenik, nabarmendu behar da Fiskaltzaren ikerketa prozesutik kanpoko delak, eta, horregatik, Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua aplikazio-eremutik kanpo geratzen dela, zeinaren xedea instrukzio-fasean garatutako ikerketa judiziala bakarrik baita. Indargabetutako Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikulua interpretazio batek ondorio bera lortzeko aukera ematen bazuen ere, uztailearen 27ko 2/2020 Legeak eskaintutako indarreko idazketak arauaren aplikazio-eremu objektibo eta subjektiboari buruzko edozein eztabaida amaitzen du, agerikoa baita organo judizialak instrukzio-fasean garatutako ikerketara mugatu behar dela. Horrenbestez, *Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikuluko ikerketa judizialaren epeei buruzko* Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2021 Zirkularrean xedatutakoarekin bat etorriz, ez da inolako oztoporik ikusi behar fiskalak ikerketa-eginbide osagarri edo prozesu ostekoak egin ahal izan ditzen, Prozedura Kriminalaren Legearen 324. artikuluan araututako ikerketa judizialaren epeak agortu ondoren.

Azkenik, komeni da zehaztea Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epea Fiskaltzak garatutako ikerketa-jarduerari baino ez zaiola aplikatuko, eta ez beste jarduera mota batzuei, hala nola eginbideei oniritzia emateari edo salaketa edo kereila aurkezteari. Azken horiek, epea amaitu ondoren, fiskal guztiei dagokien arreta eta azkartasunarekin egin ahal izango dira.

156

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

12. Fiskaltzaren egintzen forma

Fiskaltzaren egintzen formari buruzko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2005 Instrukzioak honako hau adierazten du: «Gure ordenamenduak legitimazioa ematen dion gaiei buruzko balorazio juridikoa adierazten duten egintzen bidez betetzen ditu Fiskaltzak bere eginkizunak. Fiskalaren egintzak, prozesuaren barruan, legeetan aurreikusitako formara egokitu behar dira. Legez ezarrita ez

dauden fiskalen gainerako egintzek, oro har, dekretu, txosten edo irizpen, jasoarazteko eginbide, antolamendu-eginbide edo zerbitzu-ohar forma hartzen dute. [...] Fiskaltzaren egintzen forma ez dago araututa orokortasun-bokazioarekin Estatutu Organikoan, zeinaren 3. artikulua azken apartatuak bakar-bakarrik ezartzen baitu, oro har, fiskalak idazkiaren edo agerraldiaren bidez esku hartu ahal izango duela prozesuetan. Bitarteko teknologikoak ere baliatu ahal izango ditu esku hartzeko, betiere bitarteko horiek fiskalaren funtzioak behar bezala betetzea ziurta badezakete eta dagokion egintza balioduna izan dadin beharrezko diren bermeak eskaintzen badituzte».

Berriki Fiskaltzaren erregelamendu berri bat onartu da, Fiskaltzaren egintzek izan behar duten modua berriaz arautzen duena, eta horrek agerian uzten du aurreko gogoetak berrikusi behar direla, indarrean den legeriara egokitzeko.

Fiskaltzaren Erregelamenduaren 10.1 artikulua hau ezartzen du: «Fiskaltzaren ebazpenek dekretu forma hartuko dute, hargatik eragotzi gabe antolamendu-, jasotze- edo izapidetze-eginbideen bidez islatzen diren erabakiak».

157

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ñabardura garrantzitsuak egin behar badira ere, manu hori Prozedura Kriminalaren Legearen 141. eta 144. *bis* artikuluekin lotu behar da. Artikulu horiek, besteak beste, zigor-arloko jurisdikzioko epaile eta auzitegiek eman ditzaketen probidentzien, autoen eta epaien xedea eta edukia zehazten dituzte, bai eta Justizia Administrazioaren letraduen dekretu, antolaketa-eginbide eta jasotze-eginbideena ere.

Gorago aipatutako hiru manuen interpretazio sistematikoari esker, uler daiteke fiskalen ebazpenek «dekretu» forma izango dutela, baldin eta ikerketa-prozeduraren funtsezko edo garrantzizko puntuei buruzkoak badira. Nolanahi ere, eta adierazpen-ondoreetarako bakarrik, dekretuaren forma izan beharko dute: i) prozesu aurreko ikerketa-eginbideak, osagarriak edo prozesu ostekoak hastea erabakitzen duten ebazpenak; ii) eginbideak gauzatzea erabakitzen duten

ebazpenak; iii) ikerketa-eginbideen amaiera zehazten duten ebazpenak; iv) ikerketa-eginbideak artxibatzea erabakitzen duten ebazpenak, salaketa-rik edo kereilarik jarri gabe; v) organo judizialari berriz bidaltzea erabakitzen duten ebazpenak; vi) susmagarriak egindako artxibatze-eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak; vii) susmagarriak egindako eginbide-eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak; viii) jarduketak eskuratzeko eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak eta horien kopiak ematea; ix) ikerketaren ardura duen fiskalaren abstentzioa xedatzen edo ezesten duten ebazpenak; x) eskubide bat aitortzea edo ukatzea dakarten egintzak; xi) Polizia Judizialari emandako jarraibide bereziak; xii) lekukotza igortzea erabakitzen duten ebazpenak; xiii) zigorra ezartzeko proposamena (Prozedura Kriminalaren Legearen 803. bis c) artikulua).



«Antolaketa-eginbide» gisa hartuko dira prozedura agintzera eta bultzatzera mugatzen diren ebazpenak, dekretuaren forma izan behar ez badute ere. Hala, adibidez: i) ikerketa-eginbideen edo jasotako salaketa edo atestatuen baitan emandako dekretuak, dokumentuak edo txostenak helaraztea erabakitzen duten ebazpenak; ii) jarduketei edozein dokumentu edo froga-iturri gehitzea erabakitzen duten ebazpenak; iii) prozeduran zehar ikerketaren ardura duen fiskalak emandako ebazpenak jakinaraztea erabakitzen duten ebazpenak; iv) jarduerak erregistratu ondoren ikerketaren ardura duen fiskalari txandakatzea erabakitzen duten ebazpenak; v) salaketa edo kereila organo judizial eskudunari igortzea erabakitzen duten ebazpenak, edo zigorra ezartzeko proposamenaren dekretua, eta, kasuak hala eskatzen badu, ikerketa-eginbideen espedienteak.

Azkenik, «jasoarazteko eginbide» izango dira prozedurazko garrantzia baino ez duten egitateak edo, hala badagokio, egintzak islatzera mugatzen diren

ebazpenak. Horrela, adibidez: i) susmagarriari edo biktimari espedientera sartzeko baimena ematen zaion eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak, nor den adierazita; ii) ikerketa-eginbideen kopia bat entregatzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak, nori entregatzen zaizkion adierazita, haren nortasunarekin eta dokumentu zehatzarekin; iii) gardentasun-atarietan edo irekitako beste iturri batzuetan sartzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak; iv) salaketa edo atestatu bat edo, oro har, beste edozein dokumentu edo froga-iturri jasotzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak; v) edozein dokumentu edo espediente beste fiskal, organo judizial edo hirugarren batzuei noiz eta zein ordutan bidaltzen zaizkien adierazten duten ebazpenak.

159

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Zehazki, dokumenturen bat, espedienteren bat, aztarnaren bat edo, oro har, ikerketa-prozeduran sartu beharreko beste edozein objektu jasotzen den bakoitzean, fiskalek dokumentatu egingo dute, jasotze-eginbidearen bidez, noiz jaso den, bidaltzailea eta espedientearekin bat egin duen eguna eta ordua adierazita. Era berean, jasota uzteko eginbidearen bidez dokumentatuko dute zein egunetan eta ordutan bidali behar diren espedientearekin lotutako dokumentuak, aztarnak edo beste edozein objektu, baita espedientearen beraren edo espedientearen kopia bat ere.

13. Lekukotza administrazio-agintariei bidaltzea

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2013 Zirkularraren arabera, «jarduketek, delituzantzurik ez badago ere, arau-hauste administratibo bat egin dela erakusten badute, fiskal jaun-andreek artxibatzeko dekretuan erabaki beharko dute egindakoaren lekukotza agintaritza administratibo eskudunari igortzea, legez dagozkion ondorioetarako»; izan ere, «nahiz eta ez dagoen horri buruzko arau unibertsalik, ondoriozta daiteke printzipio orokor bat, zeinaren arabera Fiskaltzak

komunikazio horiek erabaki edo sustatu behar baititu».

Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 30.2 artikulua bigarren paragrafoak honako hau xedatzen du: «Preskripzioa geldiarazi egingo da zehapen-izaerako administrazio-prozedura bat hasten denean, interesduna jakitun dela; preskripzio-epea berriro hasiko da, baldin eta zehapen-espeditentea hilabete baino gehiagoz geldiarazita egon bada ustezko erantzuleari egotzi ezin zaion arrazoiren batengatik».

Arrazoizkoa dirudi ondorioztatzea Fiskaltzaren ikerketak, oro har, ez duela gaitasunik arau-hauste administratiboaren preskripzioa eteteko, hargatik eragotzi gabe lege sektorialek aurreikusitako salbuespenak, ondore hori Ministerio Publikoaren eginbideei berariaz esleitzen zaien kasuetan.

160

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Auzitegi Gorenaren (Hirugarren Sala) 2002ko maiatzaren 10eko Epaiak (7359/1998 errekurtsioa) ezartzen duenez, «errekurtsiogileak jurisprudentziara jo ondotik, eta sala honen jurisprudentziak 1992ko martxoaren 20ko Epaian adierazi zuenaren ildotik, falta administratiboak edo diziplinazkoak preskribatzeko eguna falta horiek egiten direnetik aurrera gertatzen da, eta ez Administrazioak falta horien berri izaten duenetik aurrera, eta, 1991ko urtarrilaren 22ko epaiak adierazi zuen bezala, *dies a quo* irizpidea, beraz, falta egin izanarena da, eta *dies ad quem*, berriz, diziplina-espeditentea ireki zenekoa. Beraz, ezin da jo preskripzioa etentzat, Elkargoak espeditentea hasi aurretik gauzatutako akzio penalak egoteagatik».

Arau-hauste administratiboaren preskripzioarekin lotutako gaiak alde batera utzita, ustezko arau-haustearen jakinarazpen azkarra garrantzitsua izan daiteke kautela-neurriak hartzeari dagokionez, hala nola eginkizunen behin-behineko etendura (Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren 98.3 artikulua eta

Segurtasun Indar eta Kidegoen Lege Organikoaren 8.3 artikulua); hirigintza-arloko arau-hauste baten aurrean aldatutako errealitate fisikoa leheneratzea; gauzatutako jarduera legez kanpo etetea; edo, azken batean, administrazio-prozedura izapidetzen ari den bitartean ordenamendu juridikoak berariaz aurreikusitako beste edozein neurri.

Administrazio- eta zigor-prozeduren identitate faktikoak eta subjektiboak ez du eragotziko zehapenak ezartzea bi ordena horietan, zigor-oinarri desberdina hautemateko; izan ere, aukera hori onartu ohi da arau-hauslearen eta Administrazio Publikoaren artean lotura bereziko harremana egonez gero.

161

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Konstituzio Auzitegiaren uztailaren 4ko 188/2005 Epaia adierazten duen bezala, «diziplina-zehapen hori onargarria izan dadin, ezinbestekoa da, gainera, babestutako interes juridikoa desberdina izatea eta zehapena babes horren neurrikoa izatea» (ikusi Auzitegi Gorenaren 317/2019 Epaia, martxoaren 12koa; eta 460/2017 Epaia, martxoaren 15koa).

Aurreko gogoeta horiek direla eta, beharrezkoa da Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2013 Zirkularrean ezarritako irizpidea aldatzea (zirkular hori indargabetu egiten da honen bidez). Hori horrela, fiskalek administrazio eskudunari jakinaraziko dizkiote zantzuen arabera administrazioko arau-haustea diren egitateak, horien berri izan bezain pronto, eta, horretarako, dagokion lekukotza igorriko diote. Jakinarazpen hori geroratu ahal izango da, baldin eta ikerketa fiskalaren ibilbidea arriskuan jar badezake.

Komunikazioarekin batera, administrazio-organo zehatzaileak ondoren jarduteko baliagarritzat jotzen diren jarduketan lekukotza aurkeztu beharko da. Hala eta guztiz ere, fiskalek kontu hartuko dute, ez bidaltzeko kasuan kasuko arau-hauste administratiboarekin zerikusi zuzenik ez duten datuak edo ikerketaren nondik norakoa arriskuan jar dezaketen datuak dituzten dokumentuak. Era berean, fiskalek ez dituzte inoiz bidaliko administrazio-organo zehatzaileak horretarako

gaituta ez dituen eginbideak, hau da, administrazio-espeditente zehatzailea izapidetzeko eskumena duen organoak administrazio-zuzenbidearen arabera hartu ezin dituenak —ezkutuko agente baten bidez lortutako informazioa, kasu—

Berdin jokatu dute fiskalek, administrazio-arau-haustea ikerketa-eginbideetan identifikatutako susmagarriari egozten zaionean. Kasu horretan, Administrazioari informazioa eskatuko zaio zehapen-prozedura administratiboari hasiera ematearen inguruan hartutako erabakiari buruz, bai eta eteteari buruz ere.

162

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Horretarako, administrazio-ebazpenaren lekukotza helarazteko eskatuko dute. Ebazpen horren bidez, prozedura hastea erabaki edo errefusatzen da, bai eta etetea agintzen ere, zigor-arloko judizio aurreko auzia ebatzi bitartean.

14. Ikerketa-eginbideen balioa

Oro har, prozesuz kanpoko eginbideek ez dute froga-baliorik. Ez dira frogak, ikerketa- edo prebentzio-eginbide hutsak baizik, nahiz eta emaitza dokumentatuta agertu. Auzitegi Gorenaren azaroaren 23ko 2184/2001 Epaia xedatzen duenez, «eginbide horietatik erator daitezkeen froga-elementuak baloratu ahal izateko, ahozko judizioan zuzenbidean onargarria den froga-bide bat erabili behar da: adibidez, epaiketan parte hartu duten agenteen lekuko-deklarazioa, aurkakotasunaren eta berehalakotasunaren bermeekin behar bezala gauzatua».

Are gehiago, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek, oro har, ez dute alde aurretik eraturako froga bihurtzeko gaitasunik, froga mota horrek organo judizialaren esku-hartzea behar baitu (ikusi Auzitegi Gorenaren 190/2021 Epaia, martxoaren 3koa; 579/2019 Epaia, azaroaren 26koa; 458/2019 Epaia, urriaren 9koa; eta 222/2019 Epaia, apirilaren 29koa).

Salbuespen gisa, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek, Polizia Judizialak prozesuz kanpo egindakoek bezala, osoko bilkurara jo ahal izango dute, eta froga-balioa izan ahalko dute, ahozko epaiketan errepikatzea ezinezkoa denean haien berezko tasuna dela eta; eginbide horiek praktikatzea, beraz, bakarra eta errepikaezina izango da nahitaez (ikusi Auzitegi Gorenaren 747/2015 Epaia, azaroaren 19koa; 440/2013 Epaia, maiatzaren 20koa; eta 334/2013 Epaia, apirilaren 15ekoa).

163

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Azken batean, ezin zaie ukatu Fiskaltzak egindako eginbideei froga-eraginkortasun oro. Edukiaren arabera, datu objektiboak eta erraz egiazta daitezkeenak sar ditzakete, hala nola krokisak, proba alkoholimetrokoak eta droga toxikoak detektatzekoak, proba zinemometrikoak, planoak, argazkiak edo antzeko beste batzuk, betiere epaiketa-organoak balora ditzakeenak, baldin eta, ahozko judizioko egintzan datu objektiboak eta erreproduzitu ezin direnak egiaztatzerara mugatu arren, froga dokumental gisa sartzen badira eta haiei aurka egitea modu eraginkorrean bermatzen bada (ildo horretan, ikusi Konstituzio Auzitegiaren 68/2010 Epaia, urriaren 18koa; eta Auzitegi Gorenaren 507/2020 Epaia, urriaren 14koa; 222/2019 Epaia, apirilaren 29koa; eta 118/2015 Epaia, martxoaren 3koa). Beraz, objektiboki kontrastagarriak diren kanpoko errealitateko datu edo elementu faktiko jakin batzuk zehatz-mehatz islatzera mugatzen dira eginbideok.

Auzitegi Gorenaren maiatzaren 30eko 282/2019 Epaiak honako hau dio: «Polizia-eginbideen froga-baliozkotasunari dagokionez, Konstituzio Auzitegiaren 36/1995 Epaiak, aurreko jurisprudentzia mardula jasota, argi eta garbi ezarri zuen eginbide horiek benetako egozketa-frogatzat hartu ahal izango direla, errugabetasun-presuntzioa suntsitzeko baliozkotzat, baldin eta, instrukzio-fasean edo ahozko epaiketan berme guztiekin froga egitea ezinezko egiten duten salbuespenezko inguruabarrak izateagatik, judizioan eginbide horien emaitzak benetako frogabideen bidez sartzea onartzen bada, betiere aurretik aipatutako eskakizunen

arabera». Argudio horiek presente daude, orobat, Auzitegi Gorenaren irailaren 26ko 427/2019, urriaren 1eko 432/2019 eta otsailaren 11ko 114/2021 Epaietan ere, besteak beste, eta Fiskaltzaren ikerketa-eginbideei jakinaraz dakizkieke.

164

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa-eginbideek ere ez dute gaitasunik osoko bilkurara Prozedura Kriminalaren Legearen 714. artikuluan aurreikusitako helburuetara iristeko; izan ere, manu horrek instrukzio-fasean egindako eginbideak sartzeko ahalmena baino ez du aipatzen, hau da, sumarioa edo aurretiazko eginbideak hasteko autotik instrukzioaren amaiera adierazten duen autoraino igarotzen den prozesualdian (ikus Auzitegi Gorenaren 151/2018 Epaia, martxoaren 27koa; 49/2019 Epaia, urriaren 16koa; eta 120/2021 Epaia, otsailaren 11koa).

Fiskaltzak egiten dituen edo haren zuzendaritzapean gauzatzen diren eginbide guztiek benetakotasun-presuntzioa dute (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua). Presuntzio horrek esan nahi du eginbideek egia formalaren onura dutela, eginbideak benetan egin direla egiaztatzen dutela, eta eginbide horien emaitza dokumentuetan jasota dagoena dela, baina ez egia materialarena, eta ez du behartzen eginbideen eduki materiala nahitaez egiazkotzat hartzea, eta beti egongo da epailearen iritzia mendeko (Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989 Zirkularra eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2000 eta 3/2004 Instrukzioak).

Bestalde, zehaztu behar da Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek gaitasuna dutela instrukzio-fasean eta tarteko fasean organo judizialaren erabakiak oinarritzeko — zehazki, prozesu penala abiaraztea, kautelazko neurriak hartzea, instrukzio-eginbideak gauzatzea edo sumarioa amaitzeko edo prozedura laburtuaren izapideei egokitzeko autoa ematea erabakitzeko—.

15. Fiskaltzaren ebazpenen aurkako errekurtsioak

Fiskalak ikerketa-eginbideak izapidetzen dituen bitartean emandako ebazpenei ezin zaie errekurtsorik jarri.

165

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Errekurtsorik jartzeko ezintasun horrek ezin du defentsa-gabezia eragin, bere eskubideak urratutzat jotzen dituenak bere uziak organo judizialen aurrean erreproduzitu ahal izango baititu (Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kontsulta eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2000 Zirkularra).

Aukera hermeneutiko hori arrazoizkoa da, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen izaera berezia kontuan hartuta. Konstituzio Auzitegiaren apirilaren 4ko 219/1984 Autoak gogorarazten duenez, «Fiskaltzak, gainerakoan, ez du ekimena eta akzio penalaren egikaritzea monopolizatzen; nolahi ere, akzio publikoarekin batera, kaltedunari *ius ut procedatur* irizpidea aitortzen zaio, Espainiako Konstituzioaren 24.1 artikulua aldarrikatzen duen eskubidea asetzen duen zabaltasunarekin, eta kaltetuaren posiziotik ezin da legitimoki bultzatu Fiskaltzaren jarduna zein izan behar den, hari baitagokio Espainiako Konstituzioaren 124.1 artikuluan aldarrikatzen den eginkizuna, eta hari dagokio bere eginkizunak betetzeko modua».

Fiskaltza konstituzio-organo bat da, zigor-arloan ahalmen garrantzitsuak ditu, eta, era berean, administrazio-zuzenbidearen mende dago bere baliabide pertsonal eta materialen kudeaketan. Hala ere, bikoiztasun horrek ez du esan nahi Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak zigor-zuzenbidearen mende daudenik, eta, ondorio guztietarako, administrazio-zuzenbidetik kanpo daudela ulertu behar da.

16. Pertsonatzea, komunikazioak eta jarduketetarako sarbidea

16.1 Pertsonatzea

Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jardueraren izaera bereziak justifikatzen du salatzaileak, ofendituak, kaltetuak edo, azken batean, beste edozein pertsona ez agertzea, nahiz eta interes legitimoa izan ikerketetan. Beraz, ezin dira

166

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltzaren ikerketara eraman Prozedura Kriminalaren Legeak akusazio partikularrari eta herri-akusazioari buruz emandako xedapenak.

Ekintza partikular eta herri-ekintzaren oinarri den *ius ut procedatur* prozesu judiziala abian jartzeko eskubidearekin identifikatzen da, baita prozesu hori prozesu justuaren arauen arabera bideratzeko eskubidearekin ere (Konstituzio Auzitegiaren 87/2020 Epaia, uztailaren 20koa; 36/2019 Epaia, martxoaren 25ekoa; eta 23/2019 Epaia, otsailaren 25ekoa). Izaera jurisdikzionalako jardunak ez bezala, Fiskaltzaren prozesutik kanpoko ikerketa ez da bide bat hirugarrenek gauzatutako akzio penalak bideratzeko, haren xedea Ministerio Publikoak ordenamendu juridikoaren arabera titulartasuna duen akzio penalarri buruz ebaztera mugatzen baita.

Horretarako, hauxe adierazten du Fiskaltzaren Erregelamenduaren 8.2 artikulua: «Fiskaltzak izapidetutako prozeduretan, interesdunek ezingo dute alderdi izaera hartu, legean berariaz aurreikusitako kasuetan izan ezik, eta hargatik eragotzi gabe legez dagozkion jakinarazpenak».

16.2 Hirugarrenei egindako komunikazioak

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua, Prozedura Kriminalaren Legearen 773. artikulua eta Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko apirilaren 27ko 4/2015 Legearen 5. eta 7. artikulua batera aztertuta, baieztatu daiteke fiskalek, ikerketa-eginbideak amaitu ondoren, honako gai hauen berri emango

dietela salatzaileari, ofendituari eta kaltetuari:

i) Akzio penala gauzatzeari buruz hartzen duten erabakia, eta, hala badagokio, salaketa, kereila edo zigorra ezartzeko proposamenaren dekretua zein organo judizialen aurrean aurkeztu den jakinaraztea.

167

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

ii) Ikerketa-eginbideak artxibatzea, dekretuaren kopia bat entregatuta eta jurisdikzio-organoetan salaketa egin dezaketela berariaz adierazita.

Delitu-egitatearen izaera edo garrantzi bereziak edo eragindako pertsonaren kalteberatasun bereziak hala gomendatzen badu, ikerketaren ardura duen fiskalak eginbideak artxibatzeke erabakia hartzera eraman duten arrazoiak jakinarazi eta azalduko ditu, modu argi, ulergarri eta irisgarrian.

Nolanahi ere, beti egingo da horrela jakinarazpena egin behar zaion pertsona desgaitasuna duen pertsona bat denean eta bere gaitasun juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar dituzenean. Kasu horretan, informazioa argi, behar bezala eta haren ezaugarri pertsonaletara eta beharretara egokituta emango zaio, hartzaileari erabaki bakoitzari lotutako xedea eta ondorioak ezagutu ahal izateko, Prozedura Zibilaren Legearen 7. bis artikulua araberan (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazkeraren araberan).

Ikerketa susmagarri baten aurka formalki bideratu bada, ikertutako egitateetan parte hartu izanaren zantzuak daudelako, fiskalek jakinarazi beharko diote ikerketa-eginbideak amaitu ondoren hartzen duten erabakia, dela artxibatzea, dela salaketa edo kereila jartzea, edo, hala badagokio, zigorra ezartzeko proposamenaren dekretu bat igortzea, dagokion dokumentuaren kopia entregatuta, salbu eta organo judizialak jarduketan sekretua agintzen badu azken kasu horretan.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa-eginbide batzuei ekin ondoren, fiskalek ez badute beharrezkotzat jotzen ikerketak egitea, akzio penala egikaritzeko benetako aukerari buruzko zalantzarik ez dagoelako, salatzaileari, ofendituari eta kaltetuari jakinaraziko diete salaketa edo polizia-eginbideak zuzenean organo judizialari bidaliko dizkiotela.

Nolanahi ere, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5.1 artikuluan eta Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikuluan aipatzen diren jakinarazpenak egiteko — salatzaileari zuzenduak—, zuzenbidean onartzen diren metodoetakoren bat erabili beharko da, eta, zehazkiago, Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen 9. artikuluan aipatzen denetakoren bat.

16.3 Hirugarrenak jarduketetara sartzea

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Kotsultan ezarritako irizpideak (*interes legitimoa argudiatzen duenak ikerketa-eginbideetan egindako jarduketetarako sarbideari buruzkoa*), eguneratu egin behar dira, azken legegintza-erreformak eta gaiari buruz emandako jurisprudentzia kontuan hartuta. Horregatik, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren kotsulta hori indargabetuta dagoela ulertu behar da.

Ikerketa-eginbideak prozesuz kanpoko prozedura penala dira, eta Fiskaltzaren esku jarri dira justiziaren ekintza sustatzeko eginkizuna errazteko; hala, lagundu egin dute delitu-egitateak argitzen eta egileak identifikatzen.

Zigor-izaeragatik eta, beraz, gobernu-izaerarik ez izateagatik, eta instrukzio *judiziale*tik hurbil egoteagatik, ikerketa-eginbideak Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen aplikazio-eremutik kanpo utz daitezke, baita jarduketetan jasotako informazioa eskuratzeari dagokionez ere.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltzaren Erregelamenduak berak aurreikusten duenez, «Fiskaltzak izapidetutako prozedurak erreserbatuak dira, lege ezarritako baldintzetan» (8.3 artikulua).

Oro har, zigor-arloan muga handiak ditu administrazio-jarduketei buruz eta, are, jarduketa judizialei buruz aldarrikatzen den publizitateak (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 232. artikulua). Ikerketa kriminalei buruzko informazioetarako sarbide librea mugatzeko aukerak konstituzio-maila du. Gauzak horrela, Espainiako Konstituzioaren 105.b) artikulua ezartzen du legeak arautuko duela herritarrek administrazio-artxibo eta -erregistroetara jotzeko modua, salbu eta Estatuaren segurtasunari eta defentsari, delituen ikerketari eta pertsonen intimitateari dagokienez; eta Espainiako Konstituzioaren 120.1 artikulua zehazten du, orobat, jarduketa judizialak publikoak izango direla, prozedura-legeek aurreikusitako salbuespenekin.

Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.1 artikulua xedatzen duenez, «Justizia Administrazioaren letraduek eta bulego judizialeko eta bulego fiskaleko funtzionario eskudunek jarduketa prozesalen egoerari buruz eskatzen duten informazio guztia emango diete interesdunei, eta horiek aztertu eta ezagutu ahal izango dituzte, salbu eta legearen arabera isilpekoak edo isilpekoak badira». Erreserba hori egin daiteke, salbuespenik gabe, ikerketa eta prozedura penal guztietan, Prozedura Kriminalaren Legearen 301. artikulua arabera. Konstituzio Auzitegiaren urtarrilaren 31ko 13/1985 Epaia arabera, «sumario-sekretuaren legezko erregulazioa ez da jartzen informazio-askatasunaren aurkako muga gisa [...], baizik eta zabalago eta orokorrago, edozeinek zigor-prozeduraren etapa honetan egindako jarduketa ezagutzeko eragozpen gisa —zati berak barne, kasuren batean, hala nola Prozedura Kriminalaren Legearen 302. artikulua—» (Konstituzio Auzitegiaren 216/2006 Epaia, uztailaren 3koa; eta 54/2004 Epaia, apirilaren 15koa).

ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Konstituzio Auzitegiaren uztailaren 15eko 95/2019 Epaiak eta ekainaren 17ko 83/2019 Epaiak xedatzen dutenez, «hirugarrenekiko publizitate-printzipioa ez da aplikagarria prozesu penalaren fase guztietan, baizik eta prozesu hori amaitzen duen ahozko egintzan eta ondoriozko epaiaren erabakian soilik (Konstituzio Auzitegiaren 176/1988 Epaiak, urriaren 4koa, 2. oinarri juridikoa; eta 174/2001 Epaiak, uztailaren 26koa, 3. oinarri juridikoa, zeinek beren egiten baitituzte Giza Eskubideen Europako Auzitegiaren 1984ko otsailaren 22ko Epaiak (*Sutter vs Suitza*) eta 1983ko abenduaren 8koan (*Pretto et al. vs Italia*, eta *Axen et al. vs Alemania*) azaldutakoa».

Botere Judizialaren Lege Organikoaren 235. artikulua jasotzen duenez, jarduketetarako sarbidea emateko, aurretiaz disoziatu, anonimizatu edo bestela babestu egin beharko dira haietan dauden izaera pertsonaleko datuak, eta erabat errespetatu intimitaterako eskubidea, babes-behar berezia duten pertsonen eskubideak eta biktimen edo kalte-dunen anonimotasunaren bermea, bidezkoa denean.

Horrek guztiak aukera ematen du, oro har, izapidetzen ari diren ikerketa-eginbideen izaera erreserbatua aldarrikatzeko, Prozedura Kriminalaren Legearen 301. artikuluan jasotako prebentzioetan argi eta garbi parte hartzen baitute. Oro har, susmagarri bano ezin zaie onartu eskuratzea, zirkular honetan araututako baldintzen arabera. Hala ere, aurreko araua salbuetsi egin behar da delituaren biktimen kasuan.

Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko apirilaren 27ko 4/2015 Legearen zioen azalpenean zehazten denez, haren aplikazio-eremu objektiboa prozesu kanpoko jarduerara zabaltzen da —Fiskaltzarena barne—; izan ere, honako hau adierazten du: «Biktimari emandako babesa eta laguntza ez dira prozesuak soilik, eta ez daude horrek prozesu batean duen posizioaren mende, prozesutik kanpoko dimentsioa baitute. Biktimaren errekonozimenduaren, babesaren eta laguntzaren kontzeptu zabalean daude oinarrituta, biktimaren zaintza osoa lortzearen».



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Horrekin logika gordez, Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 3.1 artikulua zehazten duenez, «biktima orok du babes, informazio, laguntza eta arretarako eskubidea, bai eta zigor-arloko prozesuan era aktiboan parte hartzeko eta begirunezko tratua, profesionala, banakatu eta bereizkeriarik gabekoa jasotzeko eskubidea ere, agintari edo funtzionarioekiko lehen harremanetik bertatik, biktimentzako laguntza-zerbitzuen eta justizia leheneratzaileko zerbitzuen jardunean, prozesu osoan eta hori amaitu ondorengo behar besteko denboran, arau-hauslearen nortasuna eta prozesuaren emaitza ezagutu edo ez». Era berean, Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 7. artikulua biktimei dagokien auzi penalari buruzko informazioa jasotzeko eskubidea arautzen du, eta laugarren apartatua zehazten du biktimari «eskatzen duenean, prozedura zer egoeran dagoen ere jakinaraziko diote, betiere auziaren behar bezalako garapena kaltetzen ez badu». Era berean, Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua zehazten duenez —Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 22. azken xedapenaren arabera egindako erreformaren ondotik—, Fiskaltzak itxuraz delituzkoa den egitate baten berri duenean «indarreko legerian jasotako eskubideen berri emango dio biktimari» eta «biktimaren beharren behin-behineko ebaluazioa eta ebazpena egingo ditu».

Konstituzio Auzitegiaren 2022ko irailaren 12ko Epaiaren arabera (3362-2020 zenbakiko babes-errekurtsoa), «biktimen interesa babestera bideratutako legea indartu egin da, prozesuan informatzeko eta parte hartzeko aukerak pixkanaka zabalduz joan diren legegintza-bilakaeraren ondorioz». [...] Bilakaera hori, gaur egun, Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko apirilaren 27ko 4/2015 Legean amaitzen da. [...] Jarduketa judizialak eskuratzeari dagokionez, bereziki, kontuan hartu behar da, Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.1 artikulua arabera, aurka egindako ebazpenak eman ziren egunean indarrean zegoen idazketaren arabera, «interesdunek jarduketa judizialen egoerari buruz eskatzen duten informazio guztia eskuratu ahal izango dutela, eta informazio hori aztertu eta ezagutu ahal izango dutela, salbu eta isilpekotzat edo erreserbatutzat jotzen

badira, legearen arabera”. [...] Era berean, Aipatutako Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko 4/2015 Legearen 7. artikulua biktima orori aitortzen dio

172

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

zigor-auziari buruzko informazioa jasotzeko eskubidea, eta, zehatzago, ezartzen du biktimari, hala eskatzen duenean, prozeduraren egoerari buruzko informazioa emango zaiola, salbu eta horrek kalte egin badiezaioke kausaren garapen egokiari (7.4 artikulua). Halaber, delituaren zuzeneko biktimari aitortzen dio, lehen esan bezala, largespen-ebazpena jakinarazteko eskubidea, eta horretarako ez da beharrezkoa lehenago prozesu penalean pertsonatu izana (12. artikulua). Laburbilduz, legegileak aitortzen du biktimek eta kaltetuek —interes legitimoa duten beste pertsona batzuk alde batera utzita— informazio judiziala eskuratzeko duten eskubidea eskubide autonomoa dela, independentea alderdi prozesalaren parte izatetik. Beraz, ordenamenduaren egungo egoeran, delituaren ondorioz minduta edo kaltetuta dagoen pertsona orok, eta, jakina, delituaren biktimaren legezko estatutuari atxiki dakiokeen pertsona orok, *ope legis* eskubidea du, zeina Espainiako Konstituzioaren 24.1 artikulua babespean baitago txertaturik; hala, zigor-arloko prozesuaren edozein unetan informazioa jasotzeko eskubidea du, bai eta prozesu horren jardun judizialetera jotzekoa ere. Eskubide hori berezkoa du kaltetuna edo biktima izateak, eta informazio hori eskuratzeko moduak erregulatzen dituzten arau organiko eta prozesalen interpretazioa eskubide hori benetan gauzatzeko modurik egokienean egiaztatu behar da beti».

Aurreko argudioak guztiz predikagarriak dira Fiskaltzaren ikerketa-eginbideetan. Izan ere, Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.1 artikulua erreformak —arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zigor penalak betearazteko tratamenduari buruzko maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoaren bidez— parekatu egin zuen eskaini beharreko tratamendua jarduketa judizialekin eta fiskalekin, eta barnean hartu zuen ordura arte existitzen ez zen erreferentzia bat: «bulego fiskala». Lege organiko honen izapidetze parlamentarioan aurkeztutako 60. zuzenketari jarraikiz sartu zen aldaketa hori. Zuzenketaren justifikazioa argigarria da inondik ere:



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

«Sistematizatuta eta eguneratuta utzi nahi dira, 2016/680 Zuzentarauaren transposizioaren argitan, organo judizialek eta fiskaltzek beren eskumeneko jarduerak edo prozesuak izapidetzean egindako datu pertsonalen tratamenduari buruzko alderdi bereziak, bai eta bulego judizialaren eta bulego fiskalaren kudeaketaren barruan egindakoa ere, hargatik eragotzi gabe honako arau honen aplikazio zuzena, betiere helburuak eta dagozkion babes-agintaritzak bereizita. [...] Arauketa epaitegi eta auzitegietan, fiskaltzan eta bulego judizial eta fiskaletan egindako datu pertsonalen tratamendura hedatzen da, eta Fiskaltzari dagokiona sartu da, arau honetan bateratu nahi baita datuak helburu jurisdikzionalekin tratatzeari dagokion guztia, haren estatutu organikoan horri buruzko erregulazioa garatu behar baita».

Oinarrizko eskubideen eraginkortasunaren aldeko interpretazio-printzipioarekin bat etorriz (Konstituzio Auzitegiaren 2/2017 Epaia, urtarrilaren 16koa; 112/2017 Epaia, urriaren 16koa; 131/2017 Epaia, azaroaren 13koa; 76/2021 Epaia, apirilaren 15ekoa), ulertu behar da Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua, Prozedura Kriminalaren Legearen 773.2 artikulua, Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 7.4 artikulua eta Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.1 artikulua onartzen dutela biktimak Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen edukia eskuratzeko aukera izatea. Aukera horrek, gainerakoan, biktima merezi duen protagonismoarekin ipintzen du.

Nolanahi ere den, Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 2. artikulua ematen duen biktima kontzeptuari jarraitu behar zaio; hau da, «zuzeneko biktima gisa, bere buruaren edo ondarearen gaineko kalterik pairatu duen pertsona fisiko ororentzat, bereziki delitua egiteak zuzenean eragindako lesio fisikoak edo psikikoak, kalte emozionalak edo kalte ekonomikoak badira». Bestalde, delituaren erantzuleak ez badira, «zeharkako biktimatzat» hartuko dira, delituak zuzenean eragindako pertsona bat hiltzen edo desagertzen denean:



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

1.- Legez edo izatez bananduta ez dagoen ezkontidea eta biktima hiltzeko edo desagertzeko momentuan harekin batera bizi ziren biktimaren edo legez edo izatez banandu gabeko ezkontidearen seme-alabak; heriotza edo desagertzea gertatu arte biktimari afektibitatezko antzeko harremanagatik lotuta zegoen pertsona eta biktima hil edo desagertu zenean berarekin bizi ziren seme-alabak; zaintzapean zituen guraso eta ahaideak –lerro zuzenean edo alboko lerroz hirugarren graduaren barruan– eta haren tutoretza edo kuradoretzapean edo familia-harreraren araubidepean zeuden pertsonak. 2.- Aurrekorik izan ezean, lerro zuzeneko gainontzeko senideentzat eta anai-arrebentzat, horien artean biktimaren legezko ordezkariak duena lehenetsita.

Lege horren xedapenak ez zaizkie aplikatuko delituaren ondoriozko kalteak nozitu dituzten hirugarrenei; hots, kaltetuei. Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 2. artikulua berariaz baztertzen ditu legearen aplikazio-eremu subjektibotik. Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 7.4 artikulua biktimen alde aldarrikatutako jarduketetara jotzeko eskubidea, beraz, ez da hedatzen kaltetuetara.

Irizpide teleologiko eta sistematikoek aholkatzen dute, hala ere, jardueretara sartzeko, aldez aurretik idatzizko eskaera egin behar dela ikerketa amaitu ondoren; hau da, amaiera-dekretua eman ondoren, eta, kasuaren arabera, artxibatu edo organo judicial eskudunari berriz bidali ondoren, salaketa edo kereila jarri ondoren edo Prozedura Kriminalaren Legearen 803. bis d) artikuluko zigorra ezartzeko proposamena bidali ondoren. Dena den, ikerketa amaitu ondoren ere, espedienterako sarbidea baztertu egin beharko da, kausaren garapen egokiari kalte egin diezaiokenean.

Delituaren Biktimaren Estatutuaren Legearen 7.4 artikulua biktimei, hala eskatzen dutenean, prozedura zein egoeratan dagoen jakinarazteko betebeharra ezartzen du. Fiskalek emango dute informazio hori, ahoz edo idatziz, laburpen labur baten bidez. Laburpen horretan, ikerketa-eginbideen hasiera-data, ikertutako ustezko delituak, ordura arte egindako eginbideak eta ikerketa amaitzeko aurreikusten den data adieraziko dira.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Inola ere ez da emango lekukoak eta/edo perituak identifikatzea ahalbidetzen duen daturik. Hala ere, fiskalek susmagarriaren nortasuna jakinarazi ahal izango dute, biktimak berariaz hala eskatzen badu eta eskaera justifikatutzat jotzen bada.

Fiskalek biktimari informazioa ematearen aurka egin ahal izango dute, baldin eta uste badute horrek prozeduraren garapen egokia kaltetu dezakeela; kasu horretan, eskaera dekretu arrazoitu bidez errefusatu besterik ez dute egingo. Era berean, alde batera utzi ahal izango dituzte haien ustez arrazoi berberengatik erreserbatuta egon behar duten informazioak. Azken kasu horretan, fiskalak dekretu bat emango du informazio hori debekatzeko arrazoiak azaltzeko, eta biktimak ere ez du ebazpen hori eskuratzeko aukerarik izango, erabaki hori hartzea justifikatu zuten arrazoiak desagertzen ez diren bitartean.

Ikerketa amaitu ondoren, jarduketetara sartzeko, zuzeneko azterketa egin ahal izango du fiskaltzaren bulegoetan, fiskalaren edo langile laguntzaileen aurrean, biktimak berak, edo bere lege-ordezkariek. Azterketa hori egiten denean, eginbide bat egingo da hori jasota uzteko, zeinean adieraziko baita noiz gertatu den eta nor diren espedientean sartu diren pertsonak. Biktimaren lege-ordezkarien kasuan, biktimaren izenean jarduteko ahalmena dutela behar bezala egiaztatzea eskatuko da, eta hori ere aktan jasoko da.

Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234.2 artikulua araberan, biktimei aukera eman behar zaie jarduketan kopia sinpleak edo horien lekukotza lortzeko. Kopia edo lekukotzak eskuratzeko, dagokion jasotze-eginbidea egin beharko da. Eginbide horretan, kopia zein egunetan entregatu diren eta kopia jasotzen dituen pertsonaren eta lekukotzak ematen dituen funtzionarioaren nortasuna adierazi beharko dira. Kopia horiek formatu digitalean edo fisikoan egin ahal izango dira —fiskalak aukeratuko du—.



Botere Judizialaren Lege Organikoaren 232. artikulua eta hurrengoak eta Prozedura Kriminalaren Legearen 301. artikulua sistematikoki aztertuta, bai eta Delituaren Biktimaren Estatutuari buruzko apirilaren 27ko 4/2015 Legea eta Konstituzio Auzitegiak emandako jurisprudentzia-doktrina ere, ondoriozta daiteke artxibatutako ikerketa-eginbideen edukia erreserbatutzat jo behar dela, eta, horregatik, susmagarriak eta biktimak baino ezingo dituztela haiek eskuratu —edo, kasuaren arabera, kopiak lortu—. Izan ere, ikerketa-eginbideak organo judizialari igorri gabe artxibatzea behin-behinekotzat joko da beti, organo judizial batek geroago jardun penalak has ditzakeelakoan.

Aurrekoa gorabehera, prozedura judizial bat hasi ondoren, fiskalek ikerketa-eginbideetara sartzeko eskaerak ukatuko dituzte, eta eskatzailea dagokion prozeduraz arduratzen den organo judizialera bidaliko dute.

Aurreko kasuetatik kanpo, ez zaie jarduketetara sartzen utziko interes legitimoa dutela adierazten dutenei edo are egiaztatzen dutenei. Fiskaltzaren Erregelamenduaren 8.3 artikulua aipatzen duen erreserba-betebeharrak indar berezia du ikerketa penalen kasuan; izan ere, Konstituzio Auzitegiaren otsailaren 24ko 28/2020 Epaiak adierazten duenez, «pertsone fisiko bat delitu bat egitearekin lotzen duten albisteek (Konstituzio Auzitegiaren 58/2018 Epaiak) edo instrukzio-fasean egiten den ikerketarekin lotzen dutenek (Konstituzio Auzitegiaren 14/2003 Epaiak) eragina izan dezakete haren ospean». Gogoeta horiek justifikatu egiten du Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen konfidentziasuna gordetzea —artxibatu ondoren, organo judizialera bidali gabe—, pertsona susmagarrien intimitatea ez ezik, biktimena, kaltetuena eta lekukoena ere babesteko.

Hala ere, ezerk ez du eragozten ikerketa-eginbideetan jasotzen diren datuak eskuratzeko interes legitimoa aipatzen duenak, ordenamendu juridikoak aitortzen dizkion eskubideak egikaritzeko, organo judizial edo administratiboei —hots, dagozkien demanda edo erreklamazioez arduratzeko ardura dutenei— eskatu ahal izatea Fiskaltzari eska diezazkiotela beren ikerketa-eginbideen lekukotzak.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hori guztia dela eta, fiskalek baztertu egingo dituzte, arau orokor gisa, ikerketa-eginbideetara sartzeko eskaerak susmagarri ez direnen kasuan, horiek izapidetzen ari diren edo organo judizialera igorri gabe artxibatu diren kontuan hartu gabe. Nolanahi ere, sarbidea eman ahal izango zaio interes akademikoa, zientifikoa edo antzekoa duela frogatzen duenari, sektoreko legediak horretarako aukera ematen duenean.

16.4 Biktimen, pertsona susmagarrien, lekukoen eta perituen datuen tratamendua

Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *quinquies* artikulua zehazten duenez, «1. Prozesu-ebazpenek eta -jarduketek datu pertsonalak jaso beharko dituzte, egokiak eta tratatzen diren helburuei dagokienez beharrezkoa dena mugatuak, bereziki babes judizial eraginkorrerako eskubidea bermatzeko, eta inola ere ezin izango da gertatu defentsa-gabeziarik. 2. Epaille eta magistratuek, fiskalek eta Justizia Administrazioaren letraduek, beren eskumenen arabera, beharrezkoak diren neurriak hartu ahal izango dituzte ebazpenen datu pertsonalak eta prozesua izapidetzen den bitartean alderdiek eskura ditzaketen dokumentuak ezabatzeko, betiere beharrezkoak ez badira babes judizial eragingarrirako eskubidea bermatzeko, eta inoiz ezin izango da gertatu defentsa-gabeziarik».

Ez da oztoporik ikusten Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *quinquies* artikuluan jasotako arauak Fiskaltzaren prozesuz kanpoko jarduerari aplikatzea galarazteko; izan ere, biktimen, susmagarrien, lekukoen eta perituen datu pertsonaletara sartzeko, hala nola helbide pertsonalera, nortasun-agirira, telefono-zenbakira, helbide elektronikora edo antzekoetara jotzeko, defentsarako eta/edo babes judizial eraginkorrerako eskubideak hobeto erabiltzen laguntzeaz gain, behar ez den moduan mugatzen du intimitaterako eskubidea.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Aurreko gogoeta horiek kontuan hartuta, fiskal nagusiek eta fiskalburuek jarraibide egokiak emango dizkiote Polizia Judizialari, polizia-eginbideetan ez sartzeko biktimen, auzipetuen, lekukoen eta perituen helbidea, telefono-zenbakia, helbide elektronikoa, nortasun-agiria, helbide profesionala edo antzeko beste edozein datu pertsonal.

Ahal den neurrian, izaera pertsonaleko datu horiek aparteko dokumentu edo artxibo batean jaso beharko dira, eta, han, polizia-eginbideetan aipatzen diren biktimak, auzipetuak, lekukoak eta perituak zerrendatuko dira, beharrezkotzat joz gero zitazioa egin ahal izateko. Zerrenda hori polizia-atestatuarekin batera aurkeztu beharko da, gutun-azal itxian edo, digitalki bidaliz gero, aparteko artxibo batean, eta Fiskaltzak bakarrik izango du horretarako sarbidea. Fiskalak datu horiek behar bezala zaintzeaz arduratuko dira, eta susmagarriari eta/edo haren abokatuari datuak eskuratzea eragotziko diote, bai eta beste edozein pertsonari ere, prozeduran interes legitimoa dutela egiazta badezakete ere.

Arrazoi teknikoek polizia judizialeko unitateei aurreko neurriak berehala betetzea eragozten dietenean, neurri horiek pixkanaka ezartzen saiatuko dira.

Susmagarriaren defentsa-eskubidea benetan gauzatzen dela bermatze aldera, lehenago aipatutako datu pertsonaletako bat eskuratzeko aukera ematea komeni dela ohartzuz gero, Polizia Judizialak eginbide bat egingo du datuak jasota uzteko, eta, han, Polizia Judizialari jakinarazi zaion datu zehatza eta datu hori ematea justifikatzen duten arrazoiak adieraziko ditu.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Datu jakin bat edo batzuk ezagutu beharrak ez du justifikatuko gainerako datu pertsonaletarako sarbidea, baldin eta datu horien berri izatea ez bada beharrezkoa susmagariaren defentsa-eskubidea benetan gauzatzen dela bermatzeko.

Modu berean, ikerketa-eginbideak izapidetzean, fiskalek kontu hartuko dute biktimen, auzipetuen, lekukoen eta perituen datu pertsonalak ez sartzeko. Datu horiek dokumentu erantsi batean jaso beharko dira. Dokumentu hori eginbideei erantsiko zaie gutun-azal itxian edo aparteko artxibo batean, espediente digitalaren kasuan, eta alderdiek ezingo dute eskuratu. Salaketa edo kereila jarriz gero, edo zigorra ezartzeko proposamen-dekretua emanaz gero (Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis d*) artikulua), agiri horiek organo judizialera bidali beharko dira, alderdiek edukia eskuratu ezin dutela bermatzeko moduan, harik eta organo judizialak kontrakoa xedatzen duen arte. Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *quinquies* artikuluaaren bigarren apartatuaren bat etorriz, salaketa edo kereila aurkeztean, fiskalek datu pertsonalen izaera erreserbatua mantentzeko eskatuko diote salaketa edo kereila zuzentzen duen organo judizialari, alderdiei sarbidea eragotziz.

Susmagarria ohartzen bada komenigarria dela datu pertsonalen bat eskuratzea bere defentsa-eskubidea bermatzeko, ikerketaren ardura duen fiskalak dekretu arrazoitu bat emango du, hori justifikatzen duten arrazoiak azalduz.

17. Datu pertsonalak babesteko eskubidea

Fiskaltzaren Erregelamenduaren 22.1 artikulua honako hau xedatzen du: «Fiskaltza, bere eskumenen esparruan eta aplikatu beharreko araudiarekin bat etorriz, bere eginkizunak betez egiten duen datu pertsonalen tratamenduaren arduraduna da».



Ildo beretik jotzen du Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2019 Instrukzioak (*Fiskaltzaren eremuan datuak babesteari buruzkoa*).

Era berean, *arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zigor penalak betearazteko tratatutako datu pertsonalak babesteari buruzko* maiatzaren 26ko 7/2021 Lege Organikoak agintaritza eskuduntzat jotzen du Fiskaltza (4.2 artikulua) eta ezartzen du arestian aipatutako helburuekin egiten den datu pertsonalen tratamendua lege organiko horretan xedatutakoaren arabera arautuko dela, hargatik eragotzi gabe Botere Judizialaren Lege Organikoan, aplikatzekoak diren lege prozesalean eta, hala badagokio, Fiskaltzaren Estatutu Organikoan ezarritako xedapenak.

Datuak babesteko printzipioak modu eraginkorrean babesteko eta tratamenduan beharrezkoak diren bermeak integratzeko, arduradunak egokiak diren neurri teknikoak eta antolakuntzakoak aplikatu behar ditu. Gainera, bermatu behar du tratamenduaren helburu espezifiko bakoitzerako beharrezkoak diren datu pertsonalak baino ez direla tratatuko lehenespenez. Neurri tekniko horien artean, datu pertsonalen izengabetzea hartu ahal izango da, aipatutako lege organikoan ezarritako printzipioak aplikatzen laguntzeko, bereziki, datu pertsonalak minimizatzeari buruzkoa (7/2021 Lege Organikoaren 28. artikulua).

Bestalde, Botere Judizialaren Lege Organikoak xedatzen du prozesu-ebazpenek eta -jarduketek tratatu diren helburuei dagokienez egokiak eta behar dena mugatuak diren datu pertsonalak jaso beharko dituztela, bereziki babes judizial eraginkorrerako eskubidea bermatzeko, eta ezin izango dela, inola ere, defentsa-gabeziarik sortu. Era berean, xedatzen du fiskalek, beren eskumenen arabera, beharrezkoak diren neurriak hartu ahal izango dituztela ebazpenen datu pertsonalak eta prozesua izapidetzen den bitartean alderdiek eskura ditzaketen dokumentuak ezabatzeko, betiere horiek beharrezkoak ez badira babes judizial eraginkorrerako eskubidea bermatzeko (236. *quinquies* artikulua).



Ondorioz, eginbideak izapidetzean, jarduera horien helburuetarako egokiak eta beharrezkoak diren datuak baino ez dituzte bildu eta jaso beharko fiskalek. Era berean, eginbideak izapidetzean ematen diren dekretuetan saihestu egingo da planteatutako gaiari buruz erabakitzeke edo ebazteke beharrezkoak ez diren datu pertsonalak jasotzea.

Aurreko jarraibideak modu arrazoituan eta haztatuan aplikatuko dira, betiere kontuan hartuta interesdunek datuak babesteko duten eskubidea ezin zaiola gailendu babes judizial eragingarrirako eskubideari, eta ezin duela eragotzi Fiskaltzak Konstituzioan, legez eta estatutuetan agindutako eginkizunak gauzatzea, eta datuak minimizatzeko printzipioaren aplikazioa ezin dela areagotu ematen diren ebazpenak kriptiko edo ulertezin bihurtzeko moduan.

Hartzaileei gogorarazteko nahitaez bete behar dutela datuak arlo horretan indarrean dagoen araudiaren arabera tratatzeko betebeharra (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *quinquies* 3 artikulua), Fiskaltzak emandako dekretuak jakinarazteko eta dokumentazioa bidaltzeko ofizioetan, klausula hau sartu beharko da orri-oin gisa:

Erantsitako dokumentuan ager daitezkeen datu pertsonalen komunikazioa — aldez aurretik izengabetu edo anonimizatu gabeak izaki— Fiskaltzari agindutako lege- eta estatutu-funtzioak betez eta datuak babesteko indarrean dagoen araudiaren babesean egiten da.



Aipatutako araudia datu pertsonal horien jasotzaileari edo hartzaileei ere aplikatuko zaie, eta datu horiek ezin izango dira geroago tratatu, egungo komunikazioa eragin duen helburuaz bestelako batekin. Nolanahi ere, beharrezkoak diren neurriak hartu beharko dira baimenik gabeko edo legez

Interesdunek informazioa eskuratzeko, zuzentzeko, ezabatzeko eta tratamendua mugatzeko eskubideak baliatzeari dagokionez, ikerketa-eginbideei buruz indarrean dagoen araudiak ez du ezartzen nola bideratu behar diren eginbide horiek, eta, horregatik, tratamendu horren izaera jurisdikzionala kontuan hartuta (7/2021 Lege Organikoaren 2.2 artikulua, Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *bis* 1 artikuluaekin lotuta), Botere Judizialaren Lege Organikoan jasotzen den araudi urrira jo beharko da, eta, hala badagokio, 7/2021 Lege Organikoan jasotako erregulazio osagarria.

Informazio eskubidea 7/2021 Lege Organikoaren 20. artikuluan jasotzen da, eta tratamenduaren arduradunaren betebeharra da interesdunari, modu zehatzean, ulergarrian, erraz eta hizkera argi eta errazean ematea 21. artikuluan jasotako informazioa (besteak beste, tratamenduaren arduraduna identifikatzea, haren helburuak, arlo horretan dituen eskubideak), bai eta 14. artikulutik (tratamendu automatizatuan soilik oinarritutako erabakiak debekatzea), 22.etik 26.era bitarteko artikuluetatik (datuak eskuratzeko, zuzentzeko, ezabatzeko eta mugatzeko eskubideak erabiltzea, bai eta eskubide horiek murriztea ere) eta 39. artikulutik (segurtasun urraketak jakinaraztea) eratorritakoa ere.

Datuak babesteko araudian jasotako sarbide-eskubideari dagokionez, kontuan hartu behar da eskubide hori desberdina dela, eta ez duela zerikusirik Botere Judizialaren Lege Organikoaren 234. artikuluan aurreikusitako jardueren edukia eskuratzeko eskubidearekin; gai hori zirkular honen 16.3 epigrafean jorratzen da.



Datuak babesteko araudian araututako irispide-eskubidea 7/2021 Lege Organikoaren 22. artikuluan jasotzen da —agintaritzaren eskudunek arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zigor penalak

betearazteko egindako datu pertsonalen tratamenduaren esparruan—. Eskubide horrek, funtsean, esan nahi du interesdunak eskubidea duela tratamenduaren arduradunarengana jotzeko, bere datu pertsonalak tratatzen ari den ala ez jakiteko, eta, hala bada, honako hauei buruzko informazioa jasotzeko: tratamenduaren helburuak eta oinarri juridikoa, kasuan kasuko datu pertsonalen kategoriak, datu pertsonalak jakinarazi zitzaizkien hartzaileei edo hartzaile-kategoriei buruzko informazioa, datu pertsonalak gordetzeko aurreikusitako epea, edo, ezinezkoa bada, epe hori zehazteko erabilitako irizpideak, arduradunari interesdunari buruzko datu pertsonalak zuzentzeko edo ezabatzeko eskatzeko eskubidea edo datu pertsonalen tratamendua mugatzeko eskubidea, kontrol-agintaritza eskudun baten aurrean erreklamazioa aurkezteko eskubidea, tratamenduaren xede diren datu pertsonalen komunikazioa, bai eta datu horien jatorriari buruz dagoen edozein informazio ere, pertsona fisiko baten identitatea jakinarazi gabe.

Bestalde, 7/2021 Lege Organikoaren 23. artikuluan honako hauek jasotzen dira: interesdunari dagozkion datu pertsonal zehaztugabeak zuzentzeko eskubidea, bai eta tratamenduaren xede diren datu pertsonalak osatzekoa ere; datuak ezabatzeko eskubidea, baldin eta, besteak beste, ez badira beharrezkoak legezko betebeharrak betetzeko bildu ziren edo ezabatu behar diren helburuei dagokienez; eta datuen tratamendua mugatzeko eskubidea, baldin eta interesdunak zalantzan jartzen badu haien zehaztasuna, eta ezin bada zehaztu datu horiek zehatzak diren ala ez.



Kontuan izan behar da, ikerketa-eginbideen eremuan, eskubide horien egikaritza mugatuta dagoela, eskubide horiek oztopatu edo zaildu ez daitezten. Hala, Botere Judizialaren Lege Organikoak, datu pertsonaletarako sarbide-eskubideari buruzkoa baino ez bada ere, xedatzen du eskubide hori ukatu egingo dela informazioa biltzeko prozesu-eginbideak isilpekotzat edo

erreserbatutzat jotzen direnean (236. *septies* 2 artikulua).

Era berean, 7/2021 Lege Organikoaren 24. artikulua onartzen du tratamenduaren arduradunak ahalmena duela 21. artikuluan aipatzen den informazioa geroratzeko, mugatzeko edo omititzeko, bai eta 22. eta 23. artikuluetan jasotako eskubideak baliatzeko eskaerak erabat edo partzialki ukatzeko ere, betiere kontuan hartuta ukituriko pertsonaren oinarrizko eskubideak eta interes legitimoak, beharrezkoa eta proportzionala bada, besteak beste, honako helburu hauek lortzeko: ikerlanak, ikerketak edo prozedura judizialak oztopatzea eragozteko; arau-hauste penalak prebenitu, detektatu, ikertu eta epaitzeari kalterik ez eragitea, edo zigor penalak betearaztea eta beste pertsona batzuen eskubideak eta askatasunak babestea.

Ikerketa-eginbideen izaera erreserbatuaren eta tratamenduaren arduradunak informazio- eta sarbide-eskubideak eta 7/2021 Lege Organikoaren 23. artikuluan jasotakoak geroratzeko, mugatzeko edo omititzeko duen ahalmenaren ondorioz, ondoriozta liteke horien esparruan ezinezkoa dela interesdunek datuak babesteko eskubideak baliatzea.

Hala ere, 2016/680 Zuzentarauak aukera ematen die estatu kideei interesdunei informazioa atzeratzeko, mugatzeko edo omititzeko legez-erabakien onartzeko, edo datu pertsonaletarako sarbidea erabat edo partzialki mugatzeko (betiere neurri horiek beharrezkoak eta neurritzkoak badira gizarte demokratiko batean, eta eragindako pertsona fisikoaren oinarrizko eskubideak eta interes legitimoak behar bezala errespetatuz), baina, horretarako, tratamenduaren arduradunak ebaluatu egin behar du, banakako azterketa baten bidez



eta kasuan-kasuan, egokia den ala ez eskuratzeko eskubidea erabat edo partzialki mugatzea (15. artikulua eta 44. kontuan hartuzkoa), eta, gainera,

adierazten du interesdunaren eskubideen murrizketa orok Gutunean eta Giza Eskubideen Europako Konbentzioan xedatutakoa bete behar duela, Justizia Auzitegiaren eta Giza Eskubideen Europako Auzitegiaren jurisprudenziak interpretatutakoaren arabera, hurrenez hurren, eta, bereziki, eskubide eta askatasun horien funtsezko edukia errespetatu behar duela (46. kontuan hartuzkoa).

Ondorioz, gai hori ebazteko orduan, fiskalek kontuan izan beharko dute, lehenik eta behin eta azaldu den bezala, eskubide horien gainetik ikerketa-eginbideen amaiera ona gailendu behar dela; beraz, eginbide horiek oztopatu edo zaildu ahal badira, ez dira kontuan hartuko, interesdunen kategoria guztiei dagokienez, informazio- eta sarbide-eskubideak eta 7/2021 Lege Organikoaren 23. artikuluan jasotakoak. Hala ere, kasu bakoitzaren inguruabar zehatzak kontuan hartuta, eta jokoan dauden oinarrizko interesak eta eskubideak haztatuta, aipatutako eskubideak osorik edo zati batean baliatzea erraztu eta/edo aintzat hartu ahal izango da. Horretarako, funtsean, ikertutako pertsonak edo pertsonak haiei eragin diezaieketen ikerketa-eginbiderik baden edo ez jakitea baloratu beharko da, bai eta artxibatuta dauden ala ez jakitea ere, eta kontuan hartu beharreko faktorea izango da, orobat, pertsona interesdunaren kategoria, baldin eta kategoria hori ez badago ikertua dagoenarekin lotuta.

Datuak eskuratzeko eskubidea edo aipatutako 23. artikuluan jasotakoak egikaritzen badira, eta horiek ukatzea erabakitzen bada, murrizketaren arrazoiak alde batera utzi ahal izango dira edo idazkera neutro batek ordeztu ahal izango ditu, murrizketaren arrazoiak azaltzeak ikerketa-eginbideen helburuak arriskuan jar ditzakeenean, eta interesdunari jakinaraziko zaio bere eskubideak egikaritu ditzakeela Fiskaltzaren Datuak Babesteko Unitatearen bidez.



erabakiaren oinarri diren egitezko edo zuzenbideko oinarriak dokumentatuko dira, eta informazio hori Fiskaltzaren Datuak Babesteko Unitatearen esku geratuko da (7/2021 Lege Organikoaren 22., 24. eta 25. artikulua eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 12. eta 20.4 artikulua).

Azkenik, datuetan sartzeko eskubidea edo 23. artikuluan jasotakoak modu maltzurrian erabil ez daitezzen —eskaera horiek izapidetzen ari den unitate, organo edo fiskaltzaz bestelako unitate, organo edo fiskaltzetara bideratzeko ikerketa-eginbiderik ba ote den jakiteko—, eskaera jasotzen duen fiskaltzak edo unitateak ez du inolako erantzunik emango, harik eta ebazteko eskumena duen fiskaltzak (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *septies* 1 artikulua eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2019 Instrukzioa) nola jokatu erabaki arte, eta eskaera jasotzen duen fiskaltzak edo unitateak erantzun neutroa eman ahal izango du ondorio horietarako, eginbideak egon daitezkeela jakinarazi ez dadin.

18. Fiskalen laguntzak

Ikerketa-eginbideak izapidetzen ari diren bitartean, fiskaltzari dagokion lurralde-mugapetik kanpo jarduketaren bat egitea eska dezakete fiskalek. Jarduera hori ikerketa zuzentzen duenak zuzenean egin dezakeen arren, ezerk ez du eragozten kasu horietan eginbidea egin behar den lurraldeko fiskaltzaren laguntza erreklamatzeko.

Laguntza-eskaerak dagokien fiskaltzako fiskalburuen bidez bideratu beharko dira beti.



eskuordetuta gauzatuko ditu jarduketak. Horregatik, ez da beharrezkoa izango ikerketa-eginbide berriak abiaraztea; aitzitik, garatutako jarduketa zehatza dokumentatzen duten aktetan edo eginbideetan nahikoa izango da fiskaltza ikertzaileak esleitutako ikerketa-eginbideen erreferentzia-zenbakia adieraztea, eta jasota uztea jarduketak fiskaltzak eskatutako laguntza fiskalaren arabera egiten direla.

Nahiz eta gure ordenamendu juridikoak ez duen berariaz arautu fiskaltzen arteko komunikazioen eta laguntzen araubidea ikerketa-lanetan, aukera hori onartu izan dute Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/1989, 2/2000, 9/2011 eta 4/2013 Zirkularrek, bai eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/2000 Instrukzioak ere.

Hala ere, behar-beharrezkoa denean soilik joko da fiskalaren laguntzara. Kasu horietan, fiskaltzen arteko komunikazioetan bizkortasuna eta malgutasuna izango dira nagusi, eta saihestekoak izango dira prozedura luza dezaketen praktika burokratikoak.

Fiskalaren laguntzara jotzea saihestuko da, baldin eta ebazpen edo dokumentu bat jakinarazi nahi denean bakarrik, beste eginbide gehigarriak egin gabe, edo, are gehiago, laguntza pertsonala behar ez duten errekerimenduak egiten direnean. Kasu horietan, ikerketa-eginbideak posta ziurtatuaren bidez izapidetzen dituen fiskalak egingo ditu jakinarazpenak, edo jaso direla modu frogagarrian egiaztatzen duen edozein bide erabiliz. Arau horretatik salbuetsita egongo dira jakinarazpenarekin batera errekerimendu bat aurkezten duten kasu bakanak, baldin eta, duten garrantzia edo ondorioak direla-eta, fiskalak errekerimendu hori egitea eskatzen badu.



logistikoak direla eta, fiskalen laguntzara jo dezakete lurralde nazional osoan jarduteko.

Susmagarriaren, lekukoaren edo perituaren deklarazioa bere bizilekuko fiskaltzan egitea komenigarritzat jotzen bada, ikerketa zuzentzen duenak haren laguntza eskatu ahal izango du, deklarazioa bideokonferentzia bidez egiteko. Behar bezala justifikatutako salbuespenezko kasuetan bakarrik onartuko da deklarazioa beste fiskaltza bateko fiskalak egin ahal izatea, betiere ikerketaren ardura duen fiskalak eskuordetuta.

Fiskaltzaren lurralde-eremutik kanpo egin beharreko polizia-eginbideak, ahal dela, ikerketa zuzentzen duen fiskala dagoen lurraldeko polizia judizialeko unitateen esku utziko dira. Hala ere, ikerketaren ibilbidea arintze aldera, ez du ezerk eragotziko, unean uneko eta garrantzi gutxiko jarduketan kasuan, fiskalak zuzenean agindu ahal izatea eginbide horiek egin behar diren lurraldeko polizia-unitateei.

19. Fiskaltzako laguntzaileak

Fiskaltzetan destinoa duten kidego orokorretako funtzionarioek eta gainerako langile laguntzaileek, besteak beste, honako eginkizun hauek beteko dituzte ikerketa-eginbideak izapidetzearekin lotuta:

i) Aurkezten diren idazkiak eta dokumentuak erregistratzea, jasotzea eta ikerketaren ardura duen fiskalari horren berri ematea.

189

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

ii) Ikerketaren ardura duen fiskalak agindutako prozedura izapidetzea eta jasota uzteko eginbideak egitea.

iii) Espedientea ikustea eta, hala badagokio, idazkien eta dokumentuen

kopia sinpleak egitea, fiskalak baimena eman ondoren eta jasotako jarraibideen arabera.

iv) Beharrezkoak diren baliabide teknikoek behar bezala funtzionatzen dutela egiaztatzea, eta, hala badagokio, dagozkion zerbitzu espezialistak egotea.

v) Jakinarazpenak, zitazioak, epatzeak eta errekerimenduak egiteko komunikazio-egintzak gauzatzea.

vi) Ziurtagiriak egitea, fiskalaren alde aurreko baimenarekin.

vii) Artxibo-lanak egitea.

viii) Fiskalarekin lankidetzan aritzea eginbideak izapidetzen diren bitartean bahitu daitezkeen diru-zenbatekoak gordailuan jartzeko, apirilaren 21eko 467/2006 Errege Dekretuaren 2. xedapen gehigarrian xedatutakoarekin bat etorriz (*eskudirutan egindako gordailu eta kontsignazio judizialak, efektuak edo baloreak arautzen dituen*).

20. Klausula iragankorra

Zirkular hau argitaratu eta hurrengo egun naturalean aplikatuko zaie Fiskaltzak hasitako ikerketa-eginbideei.

Estatuko Fiskaltza Nagusiaren *ikerketa-eginbideei buruzko 4/2013* Zirkularraren indarraldian hasitako ikerketa-eginbideak haren arabera jarraituko dira izapidetzen.



21. Klausula indargabetzailea

Zirkular honek indargabetu egiten ditu:

- i) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 4/2013 Zirkularra, *ikerketa-eginbideei buruzkoa*.
- ii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2015 Kotsulta, *interes legitimoa argudiatzen duenak ikerketa-eginbideetan egin dena eskuratzeari buruzkoa*.
- iii) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 2/1995 Kotsulta, *fiskalaren ikerketa-eginbideei buruzko bi gairi buruzkoa: xedea eta nahi den zorroztasun-eskakizuna*.
- iv) Estatuko Fiskaltza Nagusiaren edozein arau-tresnaren gainerako xedapenak, zirkular honetan xedatutakoaren aurkakoak badira.



22. Ondorioak

A. Printzipio gidariak

1. Kontzeptu-zehaztapenak

Fiskaltzak ikerketa penalaren arloan prozesuz kanpo egiten duen jarduera ez da prozesu judiziala hasi aurretik egiten dena bakarrik. Fiskalak erabat gaituta daude prozesuz kanpoko jarduera egiteko prozedura judiziala izapidetzen den bitartean eta behin-behinean artxibatu ondoren.

«Prozesu aurreko ikerketa-eginbide» esaten zaie organo judizial batek prozesu penala hasi aurretik abiarazitakoei; «ikerketa-eginbide osagarri» prozesu judiziala izapidetzean hasitakoei; eta «prozesu osteko ikerketa-eginbide» prozesu judiziala behin-behinean largetsi ondoren hasitakoei.

2. Ikerketa-eginbideen subjektu pasiboa

Fiskalek «susmagarria» terminoa erabiliko dute Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen subjektu pasiboari erreferentzia egiteko.

3. Prozesuz kanpoko ikerketaren prozedura-esparrua

Fiskaltzak delituak egin diren eta erantzuleak nor diren ikertzeko prozesuz kanpoko jarduera gauzatu beharko du, salbuespenik gabe, ikerketa-eginbideen kasuan kasuko prozeduraren barruan (prozesu aurrekoa, osagarria edo prozesu ostekoa).



4. Ikerketa prospektiboak eta generikoak debekatzea

Fiskalek uko egingo diote ikerketa-eginbideak hasteari, jasotako albiste kriminalaren seriotasunik eza nabarmena denean, inolako sostengu objektiborik ez duten hipotesi hutsetan oinarritzen denean eta hura delitu ez diren egitateak xede dituenen.

B. Polizia Judizialaren Zuzendaritza prozesu aurreko polizia-ikerketan

5. Ikerketa-eginbideak hasi aurreko polizia-ikerketan zehar, eta Idazkaritza Teknikoaren bidez bideratutako Estatuko fiskal nagusiaren alde aurreko baimenarekin, fiskalburuek jarraibide orokorrak eman ahal izango dizkiete polizia judizialeko unitateei ikerketa-irizpideen, jarduteko moduen, ikerketen koordinazioaren eta antzeko beste alderdi batzuen gainean.

Jarraibide orokorrek autonomia-erkidego bereko hainbat probintziatako polizia-unitateei eragiten dietenean, fiskal nagusiek emango dituzte.

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. eta 22. artikuluen arabera, salako fiskalek —koordinatzaileek eta delegatuek, zein bere espezialitatearen esparruan— polizia judizialeko unitateei zuzendutako zirkularrak eta jarraibide orokorrak onartzea proposatu ahal izango diote Estatuko fiskal nagusiar. Horiek onartzen direnean, salako fiskalak emango ditu zuzenean, edo, halakorik ezean, atal espezializatuetako lurralde-ordezkariek. Hala ere, azken horiek jarraibide horiek beren jarduera-eremuko polizia-unitateetara eramatera mugatuko dira.



6. Fiskalek ezin izango dute jarraibide berezirik eman ikerketa-eginbideen prozeduraren aurreko polizia-ikerketei buruz. Hala ere, polizia-ikerketaren zuzendaritza bere gain hartzeko ahalmen osoa izango dute, edozein fasetan egonda ere. Horretarako, prozesu aurreko ikerketa-eginbide egokiak abiaraziko dituzte, eta polizia judizialari lagundu ahal izango diote. Une horretatik aurrera, beharrezkotzat jotzen dituzten jarraibide edo agindu partikularrak emango dituzte.

7 Probintziako eta arloko fiskalburuei dagokie mekanismoak antolatzea, beren fiskaltzen inguruabar bereziak kontuan hartuta, Polizia Judizialak 769/1987 Errege Dekretuaren 20. artikulua arabera bete behar duen kontu-ematea

nola gauzatu behar den zehazteko.

Probintziako eta arloko fiskalburuek ahaleginak egingo dituzte aldian-aldian eman dakien garrantzi berezia duten ikerketen berri, Fiskaltzak bere gain har dezan ikerketa horien zuzendaritza, polizia-ikerketak itxi aurretik prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraziz eta, hala badagokio, atestaturako organo judizialean aurkeztuz.

Ikerketaren garrantzi berezia parametro hauen bidez zehaztuko dute: i) ikertutako gertakarien larritasuna, alarma soziala eta/edo garrantzi publikoa; ii) susmagariaren eta/edo biktimaren nabaritasun publikoa; iii) susmagarria foruduna izatea; iv) ikertutako gertakaria berritzailea edo berezia izatea; v) biktimen kopuru handia. Nolanahi ere, garrantzi berezikotzat joko dira agintari edo funtzionario publikoek kargua betetzean ustez egindako delituak xede dituzten ikerketak —Zigor Kodearen 24. eta 427. artikuluetan jasoak—.



C. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak

8. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideen xedea

Instrukzio-faseari dagokion ikerketa judizialaren aurrean, *prozesu aurreko ikerketa-eginbideen xedea* da beharrezkoak diren ikerketak egitea, Fiskaltzak erabaki funtsatu bat har dezan akzio penala gauzatzeari buruz. Horregatik, fiskalek akzio penala egikaritzea justifikatzen duten kriminalitate-zantzu arrazionalak daudela egiaztatzen duten unetik aurrera, prozesu aurreko ikerketa-eginbideak egiteari utziko diote, eta amaitutzat joko dituzte.

Fiskalek, zehaztu ahal izateko noiz eman behar dituzten amaitutzat ikerketa-eginbideak, honako inguruabar hauek baloratuko dituzte: i) preskripzio-epeak akzio penala erabiliz etetea sustatzeko aukera; ii) ikerketa isilpean egitea komeni den; iii) kautela-neurri pertsonalak edo errealak hartzeko beharra; eta

iv) epailearen baimena behar duten eginbideak egin beharra.

9. Salaketa edo atestaturia erregistratzea eta banatzea

Fiskalaren bulegoan salaketa edo polizia-atestaturia jaso ondoren, erregistratu egingo da, eta zenbaki independente eta korrelatibo bat esleituko zaio. Jarraian, burutzak egiaztatuko du —fiskaltzen eskura dauden plataformak eta aplikazio informatikoak erabiliz— egitate berei buruzko prozedura judicial bat abian dagoen edo artxibatuta dagoen. Aurrekoa egiaztatu eta gero, fiskalburuak salaketaren edo atestaturaren xedea aztertuko du, eta, ondoren, honela jokatuko du:

195

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

A) Salaketa edo atestaturia ez bada atal espezializatu baten berezko gai bati buruzkoa, buruzagitzak eskumen objektiboa eta lurraldekoa aztertuko ditu.

Gertakariez arduratzeko eskumena Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzari, Drogaren aurkako Fiskaltza Bereziari edo Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltza Bereziari badagokie, buruzagitzari helaraziko zaie, dagozkion ondorioetarako. Uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren arabera Europako Fiskaltzari dagokiola uste bada, zirkular honen 4.5 epigrafean xedatutakoa beteko da.

Fiskalburuak irizten badio bere zuzendaritzapeko fiskaltzak ez duela eskumenik lurraldeari dagokionez salaketaz edo atestaturiaz arduratzeko, bere ustez eskumena duen fiskaltzari bidaliko dizkio, bere burutzaren bidez.

Ez da beharrezkoa izango ikerketa-eginbideak hastea fiskalak gaia beste fiskaltza baten alde inhibitzea erabakitzen duen kasuetan, inolako eginbiderik egitea erabaki gabe.

Bere fiskaltzaren eskumeneko gaia bada, buruzagitzak, zuzenean edo

ezarritako banaketa-sistemaren arabera dagokion fiskalak, salaketa edo atestaturia zorrotz aztertu eta honako hauek emango ditu: eginbideak hasteko eta erabat artxibatzeko dekretua; ikerketa-eginbideak hasteko eta gauzatzeko dekretua; prozedura hasteko eta gauzatzeko dekretua, eta, ondoren, salaketa edo kereila jartzeko dekretua, edo, kasuak hala eskatzen badu, jasotako salaketa organo judizial eskudunari helaraztea, ikerketa-eginbideak hasi eta zuzenean berriz bidaltzeko erabaki arrazoitua hartu ondoren.

196

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

B) Salaketa edo atestaturia atal espezializatu baten berezko gai bati buruzkoa bada, burutzak dagokion atalera bideratuko ditu.

Fiskaltzaren lurralde-ataletan edo atal espezializatuetan zuzenean aurkeztutako salaketak edo atestaturiak burutzara bidali beharko dira, erregistratu eta banatu ahal izateko. Hala ere, salbuetsita geratzen dira salaketa edo atestaturia zabaltzaileen kasuak, baldin eta xede dituzten egitateekin loturik dagoeneko abiarazi badira ikerketa-eginbideak. Kasu horretan, ondoren sartu ahal izango dira prozeduran.

10. Atal espezializatuen aldibereko eskumena

Egitateak ezagutzeko eskumena, haien konplexutasuna edo izaera kontuan harturik, bi atal espezializaturik edo gehiagori badagokie, buruzagitzak honako erabaki hauetakoren bat hartuko du:

i) Egitateak materialki lotuta ez badaude, Prozedura Kriminalaren Legearen 17.1 eta 2 artikulua dioenari jarraikiz, eta hori saihesteko arrazoirik ikusten ez bada, burutzak bere espezialitate-eremuko egitateei dagozkien atal espezializatuak esleitu ahal izango die bere bulegoa, eta egoera horren berri eman beharko die atal horiei guztiei. Kasu horietan, atalen arteko komunikazioa

eta koordinazioa alde batera utzi gabe, hasiera eta/edo artxiboa modu independentean ebatziko du atal bakoitzak, eta, kasuak hala eskatzen badu, bereizita egingo dira ikerketak.

ii) Egitateak materialki lotuta badaude, Prozedura Kriminalaren Legearen 17.1 eta 2 artikulua zehaztutakoari jarraikiz, edo beste edozein arrazoiengatik komenigarritzat jotzen bada elkarrekin ikertzea, buruzagitzak lantalde bat sortzea erabakiko du, inplikaturik diren fiskal delegatuek osatua.

197

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 –
Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Horretarako, talde bateratu bat sortzea adostuko duen dekretu bat emango du, eta, han, hura osatzen duten fiskalen esku-hartzea arautuko duten jardun-irizpideak finkatuko ditu.

11. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiaraztea

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiarazteak honako kausa hauek izan ditzake: salaketa bat, polizia-atestatu bat igortzea, Europako ikerketa-agindu batean edo erreguzko batzorde batean jasotako informazioa, organo judizialek edo administratiboek edo Fiskaltzak berak erabakitako lekukotza-kenkariak, edo, azken batean, delitu-egitate baten ustezko betearazpenaren berri izatea ahalbidetzen duten informazioak helaraztea edozein bidetatik. Gerta daiteke ofizioz ere, fiskalak egitateen berri zuzenean izatearen ondorioz.

Konfidentzialtasunak, salaketa anonimoak, susmoak edo zurrumurruek oinarri nahikoa izango dira prozesu aurreko ikerketak hasteko, baldin eta gutxieneko euskarri objektibo edo materiala badute.

12. Espedientea abiarazteko dekretuaren edukia

Ikerketa-eginbideak dekretu bidez hasiko dira. Dekretu horretan, xehetasun hauek jasoko dira beti: i) ikertutako egitateen zerrenda labur bat; ii)

susmagarritzat jotzen den pertsonaren identitatea, halakorik balego; iii) ikertutako egitateen behin-behineko kalifikazioa; iv) nahitaez egin beharrekotzat jotzen diren eginbideak; v) egitate berberen gaineko jarduketa judizialik ez dagoela egiaztatzea; eta vi) ikerketaren ardura duen fiskalaren identitatea.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Espedientea hasteko dekretua eman ondoren, idatzoharra egingo da. Prozesu aurreko ikerketa-eginbideek zenbaketa korrelatiboa izango dute, ikerketa-eginbide osagarriei eta prozesu ostekoei dagokienetik berezia.

13. Eskumen objektiboa

Fiskal guztiak jo daitezke erabat eskudun ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko, baina antolaketa-arrazoiak direla-eta, beharrezkoa da organo fiskal bakoitzeko buruzagitzeari esleitzea prozedura abiarazteko agindua emateko eskumena, salbu eta gaiaren arabera kasu zehatz batzuetan, atal espezializatuetakoko fiskal delegatuei dagokienean zeregin hori, eta horiek beren fiskalburuen ikus-onespena beharko dute abiarazteko proiektuetarako.

Ezerk ez du eragozten atal espezializatuetakoko fiskalburuek eta fiskal delegatuek, lana banatzeko eginkizunak betez (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22.5 artikulua), beren plantillako edo, kasuaren arabera, zuzentzen duten atal espezializatuko beste kide batzuei ikerketa-eginbideak hastea eta/edo izapidetzea esleitzea, egoki deritzotenean.

14. Atal espezializatuaren eskumen objektiboa

Fiskaltza bakoitzak bere burua antolatzeko dituen ahalmenen kalterik gabe, *notitia criminis*aren xedea atal espezializatu baten ardurapeko egitateak direnean, haren fiskal delegatuari dagokio ikerketa-eginbideak hastea eta

izapidetzea, edo, kasuaren arabera, egiteko hori esleitzen dion ataleko kideari.

199

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Hala ere, Fiskaltzaren organo bakoitzak berezitasunak dituen plantillaren beraren dimentsiotik, giza baliabideen banaketatik edo espezialitatearen arloko eskumeneko prozeduren bolumenetik eratorrita, buruzagitzak, atal espezializatuko fiskal delegatuak aldeztu aurretik eskatuta, bere gain hartu ahal izango du ikerketa-eginbideak abiaraztea eta bideratzea, edo, kasuak hala eskatzen badu, atal horretan sartuta ez dagoen fiskal bat izendatu ahal izango du horretarako.

15. Fiskaltza berezien eta Auzitegi Nazionalaren eskumen objektiboa

Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzan, Drogaren aurkako Fiskaltzan eta Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltzan, zeinen eskumena gaiaren arabera zehazten baita Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 19. artikuluan ezarritako irizpideen arabera, buruzagitzari dagokie ikerketa-eginbideak hastea.

Organo fiskal horietako burutzek ikerketa-eginbideen izapidea plantillako kide batzuen edo guztien artean banatu ahal izango dute, aldeztu aurretik ezarritako txandaren arabera, edo, halakorik ezean, banaka hautatu ahal izango dituzte.

16. Lurralde-eskumena

Ikerketa-eginbideak izapidetzeko lurralde-eskumena, arau orokor gisa, jurisdikzio-organo eskudunen lurraldeko fiskaltzari dagokio, fiskaltza horrek jarduteko legitimitatea duenean.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Egitateak hainbat lurraldetan egin izanaren ondorioz, xede bera duten hainbat ikerketa egin direla egiaztatuz gero, eta hainbat fiskaltza objektiboki eta lurraldeari dagokionez eskudunak direla egiaztatuz gero, horien berri izan duen lehenengo fiskaltzari egokituko zaio ikerketa horien berri izatea. Kasu horietan, gainerako fiskaltzak berehala inhibituko dira haren alde, eta ordura arte gauzatutako eginbide guztiak igorriko dituzte. Fiskaltza batek baino gehiagok egitate kriminalaren berri aldi berean jaso dutenean, plantilla handiena duen fiskaltza izango da eskuduna. Fiskal kopuru bera izatearen salbuespenezko kasuan, mailarik gaileneneko fiskalak izango du eskumena.

17. Lurralde-eskumenari buruzko eztabaidak ebazteko irizpideak

Fiskaltza jakin baten aldeko inhibizioak eta/edo inhibizio-eskaerak fiskalburuek bakarrik egin ahal izango dituzte, eta fiskalburuek beren homologoei zuzenduko dizkiete.

Lurralde-eskumenari buruzko eztabaida sortuz gero, planteatzen duen fiskalburuak txosten arrazoitu bat bidali beharko dio bere homologoari, eta bere alde —edo hirugarren baten alde— erabat edo partzialki inhibitzeko edo, kasuak hala eskatzen badu, sustatutako inhibizioa onartzeko eskatuko dio. Komunikazioetan adostasunik lortzen ez bada, ados ez dagoenak eskaera egin ahal izango dio hierarkian gainetik dagoen kide komunari, eta hark bidezkoa dena ebatziko du tartean diren fiskalburuen eta, kasuaren arabera, sala espezialistako fiskalaren iritzia jaso ondoren. Eztabaida hainbat autonomia-erkidegotako lurralde-fiskaltzen artean sortzen denean, Estatuko fiskal nagusiari planteatuko zaio desadostasuna, eta hark ebatziko du, inplikaturik dauden fiskalburuei eta, kasuaren arabera, dagokion salako fiskal espezialistari entzun ondoren.



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Eztabaida konpontzen ez den bitartean, ikerketaren ardura duen fiskalak egoki iritzitako eginbideak egiten jarraituko du, ikerketa behar bezala amaitzeko.

18. Forudunen aurkako ikerketak

Ikerketa-eginbideak forudunen aurka baino ez direnean egiten, auzitegi eskudunean jarraitutako prozedurez arduratzea dagokion fiskaltzari esleituko zaio eskumena, forupekotza dela-eta.

Ikerketa pertsona talde baten kontra egiten bada eta haietatik bakarrak edo batzuek badute foru berezia, ikerketako egitateak gertatu diren lekuko fiskaltzari dagokio eskumena. Kasu horretan, beharrezkoak diren eginbideak egin ondoren fiskalek ez badute ikusten erantzukizun kriminalaren zantzurik forudunari dagokionez, fiskaltza horrek erabakiko du forudunari buruzko jarduketak artxibatzea, hargatik eragotzi gabe forudunak ez diren pertsonen aurkako ikerketarekin jarraitzeko aukera.

Foruduna inputatzeko arrazoizko oinarria izan daitekeen zantzuren bat badago, ikerketa gauzatzen ari den fiskaltzak ez du egingo deklaratzeko zitaziorik, ikerketaren berri eman besterik ez, defentsa-eskubidea egikaritu ahal izan dezan, eginbideetan pertsonatuz, eginbideetan sartuz eta esku hartuz, eta, kasuak hala eskatzen badu, borondatezko deklarazioa eginez. Nolanahi ere, fiskaltza ikertzaileak foru-babesaren arabera eskudun den organo fiskalari igorriko dizkio jarduketak, forudunari deklarazioa hartzeko edo, kasuaren arabera, dagozkion ekintzak egin ditzan edo eginbideak artxiba ditzan.



Forudunei eta forugabeei egotzitako egitateak batera ikertuko ditu fiskaltza eskudunak, zirkular honen 4.3.1.3 epigrafean aurreikusitako kasuetan forudunak izatearen ondorioz.

19. Salako fiskal espezialisten ahalmenak

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikulua araberan, salako fiskal espezialistek ikerketa-eginbideak egin ahal izango dituzte, garrantzi bereziko arrazoiak direla medio, Estatuko fiskal nagusiak baimena eman ondoren. Kasu horietatik kanpo, salako fiskal espezialistek ez dute izango inolako ikerketarik egiteko ahalmenik.

Salbuespen gisa, arrazoi operatiboek eta gaiaren berezitasun bereziak eraginda, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Kriminalitate Informatikoaren Unitate Espezializatuari aukera ematen zaio atxikitako polizia-unitateez baliatzeko dagozkion ikerketa-eginbideak hasi ondoren, baina *forum delicti comissia* zehazteko bakarrik, betiere ezinbestekoa bada ustezko erantzulearen identifikazioa zehaztu dezaketen izaera teknologikoko eginbideak egitea. Era berean, datuak segurtatzeko edo kontserbatzeko neurriak hartzea beharrezkoa denean, Prozedura Kriminalaren Legearen 588. *octies* artikuluan aurreikusita bezala. Ikerketa-eginbide horiek ahalik eta azkarren izapidetuko dira, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko epea ez agortzeko.

20. Salako fiskal espezialistei egindako jakinarazpenak

Espezialitate bakoitzeko lurralde-fiskal delegatuek, beren buruzagitzaren bidez, salako fiskal espezialistei jakinaraziko dizkiete beren eskumen-eremuetan hasitako ikerketa-eginbideak.



Dagokion areto espezialistako fiskalak edo Estatuko Fiskaltza Nagusiaren doktrinak ezarritako irizpideen arabera hala egin behar denean, lurralde-fiskalek honako alderdi hauen berri emango diote Estatuko Fiskaltza Nagusiaren unitate espezializatu bakoitzari: i) abiarazitako ikerketa-eginbideak, abiarazpen-dekretuen kopia aurkeztuta; ii) ikerketa-eginbideak abiaraztea baztertzen duten dekretuak, horien kopia aurkeztuta; iii) ikerketa-eginbideak artxibatzea erabakitzen duten dekretuak, horien kopia aurkeztuta; eta iv) abiarazitako ikerketa-eginbideen barruan Fiskaltzak jarritako salaketak edo kereilak.

Organo bakoitzeko fiskalburuei fiskaltzen zuzendaritzan eta kontrolean estatutuek ematen dizkieten ahalmenei kalterik egin gabe, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 20. artikulua ematen dien gainbegiratze-funtzioak aukera ematen du salako fiskal espezialistek oharrak egin ditzaten beren eskumeneko gaiei buruzko ikerketa-eginbideak hasi, izapidetu eta ebazteari buruz, eta, bereziki, garrantzi sozial eta/edo juridikoagatik garrantzi berezikotzat jotzen diren gaiei buruz. Hala ere, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren doktrinaren arabera, ohar edo iradokizun horiek ez dute izaera loteslerik.

21. Fiskal nagusien ahalmenak

Goragoko fiskalek beren eskumeneko lurraldean egindako edozein delituegitateri buruzko ikerketa-eginbideak abiarazteko eta izapidetzeko aukera alde batera utzi gabe, ahalmen horren erabilera haztatua egingo dute, eta beren gain hartuko dituzte *a priori* probintziako edo arloko fiskaltzaren eskumenekoak diren ikerketak, hori justifikatzen duten salbuespenezko arrazoiak daudenean.



22. Europako Fiskaltzarekiko harremanak

Beren eginkizunak betetzean, Europako fiskal delegatuek Fiskaltzako kideen lankidetzak eskatu ahal izango dute jardura zehatzak gauzatzeko, eta horretarako Estatuko Fiskaltza Nagusira jo beharko dute (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 5.3 artikulua).

Eginbide zehatz bat edo batzuk gauzatzeko edozein lankidetzak-eskaera zuzenean jasotzen duten fiskal nazionalak Europako Fiskaltzari jakinaraziko diote Estatuko Fiskaltza Nagusiaren bidez bideratu behar dituztela eskaerak (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 22. artikulua).

23. Europako Fiskaltzaren aldeko inhibizioak

Fiskalek irizten badiote Europako Fiskaltzari dagokiola Fiskaltzaren ikerketa-eginbide batzuen esparruan ikertzen ari den gai baten berri izateko eskumena, berehala jakinaraziko diote —dagokion buruzagitzaren bitartez— Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziko salako fiskalburuari, eta hark Estatuko Fiskaltza Nagusiko Idazkaritza Teknikoa ipiniko du jakinaren gainean. Eskumena Europako Fiskaltzari dagokiola ondorioztatzen bada, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak edo hark izendatzen duenak Europako fiskal delegatuei jakinaraziko die, bereganatzeko eskubidea egikaritu ahal izateko (uztailaren 1eko 9/2021 Lege Organikoaren 19.1 artikulua).

Jakinazpen horren ondoren, Europako Fiskaltzak gaiaren eskumena bere gain ez hartzea erabakitzen badu, Estatuko fiskal nagusiak ebatziko du desadostasuna, uztailaren 1eko 9/2021 Legearen 9.1 artikulua dionari jarraikiz, eta, horretarako, alde aurretik Salako Fiskalen Batzordea deituko du (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 21. *bis* artikulua).



24. Europako Fiskaltzaren aurrean deklinatoria planteatzea

Fiskalek irizten diotenean Europako Fiskaltzak esku artean duen auziren bat haien eskumenekoa dela, berehala jakinaraziko diote, buruzagitzaren bidez, Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuen aurkako Fiskaltza Bereziko salako fiskal buruari, eta hark, berriz, Estatuko Fiskaltza Nagusiko Idazkaritza Teknikoari. Egoki bada, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak edo hark izendatzen duenak Europako Fiskaltzari eskatuko dio jo dezala bere burua ezgaitzat. Desadostasunik izanez gero, Estatuko Fiskaltza Nagusiko titularrak erabakiko du behin betiko, Salako Fiskalen Batzordeari entzun ondoren (uztailaren 1eko 9/2021 Legearen 9.1 artikulua).

25. Susmagarriaren prozesuz kanpoko bermeak

Fiskalek formalki aitortuko diote *susmagarritasuna* ikerketapean dagoen subjektuari, delitu-egitate bat esleitzea arrazoiz justifikatzen duen egozpenerako oinarri material bat dagoen unetik. Une horretatik aurrera, egindako eginbideen edukiaren berri izango du. Orduetik aurrera, eginbide horiek aurkakotasunez egin beharko dira, eta, beraz, bere abokatu ordezkariak esku hartu beharko du, Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 119. artikuluetan aurreikusitako moduan.

Jarduketan sekretua eskatu behar denean edo susmagarritasuna esleitzearen ondorioz hartutako kautela-neurriak zapuztu daitezkeenean, fiskalek beren ikerketa bertan behera utziko dute eta salaketa edo kereila jarriko dute, eta sekretu-deklarazioa edo kautelazko neurri egokiak hartzea eskatuko dute, susmagarriari ikerketaren berri eman gabe.



26. Ikerketa-eginbideen amaiera: jarraibide orokorrak

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak dekretu arrazoitu bidez amaitzea erabakiko da. Fiskalek hizkera argia eta ulergarria erabiliko dute, haien argudioak erraz ulertu ahal izateko, bai eta haien erabakiak gertakari berei buruzko prozedura judicial bat hastea eragotzi ez dezan ere.

Izapidetzea fiskalburuari dagokionean izan ezik, jarduten duen fiskalak dekretu-proiektu bat aurkeztu beharko du ikerketa-eginbideak amaitzea erabakitzen duen dekretua eman aurretik, buruzagitzak edo horretarako izendatu den fiskalak oniritzia eman diezaion. Ondoren, dekretu-proiektua, hala badagokio, ikus-onesteko izapidean egindako oharretara egokitu ondoren, fiskalak sinatu egingo du, eta, artxibatzea erabaki ezean, dagokion salaketa edo kereila aurkeztuko dio organo judicial eskudunari.

27. Erabat artxibatzea

Fiskalek ikerketa-eginbideak erabat artxibatzea erabaki ahal izango dute, arrazoitutako dekretu baten bidez, baldin eta salaketan edo polizia-atestatuan adierazitako egitateak objektiboak eta zalantzarik gabe ezohikoak edo argi eta garbi sinesgaitzak badira.



28. Salaketa edo atestatua zuzenean organo judizialari bidaltzea

Buruzagitzek zuzenean helaraziko diote organo judizial eskudunari jasotako polizia-salaketa edo -atestatua, aldez aurretik ikerketa-eginbideak hasita eta zuzenean birbidaltzeko erabaki arrazoitua hartuta, baldin eta espedientea abiarazteko unean bazekiten abian zela egitate berberen gainean prozedura judizial bat. Kasu horietan, ikerketa-eginbideak hasteko dekretua izango da zuzenean birbidaltzeko erabaki arrazoitua.

Egitate berberei buruzko prozedura judizial bat abian dagoela ikerketa-eginbide batzuk izapidetzen ari diren bitartean jakinez gero, fiskal arduradunak berehala erabakiko du prozedura amaitzea eta organo judizialari berriz bidaltzea. Horretarako, dekretu arrazoitua emango du, eta, aldez aurretik, dagokion espezialitateko buruzagitzaren edo fiskal delegatuaren oniritzia beharko du. Kasu horietan, ikerketaren ardura duen fiskalari dagokio ikerketa-eginbideen espediente osoa organo judizial eskudunari helaraztea.

29. Salaketa edo kereila jarrita amaitzea edo zigorra ezartzeko proposamenari buruzko dekretua bidalita

Akzio penala egikaritzea justifikatzen duten kriminalitate-zantzuak hautematen dituztenean, fiskalek ikerketa-eginbideak dekretu arrazoitu bidez amaitzea erabakiko dute, eta prozedura judizial bati ekitea sustatuko dute, salaketa, kereila edo, hala badagokio, zigorra ezartzeko proposamen-dekretu bat bidaliz, Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis* d) artikulua araberera.



Ikerketa-eginbideak amaitzea erabakitzen duen dekretuak honako hau baino ez du adieraziko: gauzatutako eginbideen emaitzaren ondorioz, akzio penala erabili behar izan dela, salaketa, kereila edo, kasuak hala eskatuta, zigorra

ezartzeko proposamen-dekretu bat bidaliz, Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis* d) artikulua araberaz.

Amaitzeko dekretu-proiektuak eta salaketa, kereila edo zigorra ezartzeko proposamena aldi berean aurkeztuko zaizkio bisatua dagokion espezialitateko buruzagitzari edo ordezkariari, edo zeregin hori betetzeko izendatutako fiskalari.

Fiskalek susmagarriari jakinaraziko diote ikerketa-eginbideak amaitu direla eta salaketa edo kereila jarri dela, salaketa edo kereila helarazita, sumario-sekretua deklaratzeko eskatzen den kasuetan izan ezik. Halaber, zigorra ezartzeko proposamenaren dekretua instrukzio-epaitegira bidali dela jakinaraziko dute.

Gertakarien garrantziak edo garrantziak Estatuko Fiskal Nagusiari jakinaraztea eskatzen duenean Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 25. artikulua araberaz, edo eskatzen duenean, orobat, salaketa edo kereila aurkeztea, edo zigorra ezartzeko proposamenaren dekretua igortzea, ez da egingo, harik eta Estatuko Fiskaltza Nagusiaren baimena jaso arte, Idazkaritza Teknikoaren bidez.

30. Salaketarekin edo kereilarekin batera organo judizialari bidali beharreko dokumentazioa

Fiskalek organo judizialari igorriko diote —salaketarekin edo kereilarekin batera, edo zigorra ezartzeko proposamenaren dekretuarekin batera— ikerketa-eginbideen espediente osoa. Espediente horrek, jakina, honako hauek jasoko ditu: prozedura hasteko dekretua, eginbideak gauzatzea erabakitzen duten dekretuak, eginbideen praktika dokumentatzen duten aktak eta eginbideen emaitza, eginbideen luzapena baimentzen duen dekretua, bai eta amaiera-dekretua ere.



Hala ere, fiskalak arduratuko dira organo judizialari ohartarazteaz beharrezkoak diren neurriak hartu behar direla alderdiek informazioa eskura ez dezaten, baldin eta informazio hori ez bada garrantzitsua prozeduran zehar, eta informazio hori intimoa bada edo beste edozein arrazoirengatik dagokion pertsonaren ohoreari edo duintasunari kalte egin badiezaioke.

Kasuan kasuko buruzagitzek hasitako ikerketei buruz emandako zerbitzu-aginduak, ikus-onespenen oharrak barne, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua babesean egindako komunikazioak, bai eta horietan zehar sor daitezkeen desadostasunak ere (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 27. artikulua bidez formalizatuak izan edo ez), edo gai baten bereganatzeari dagokionez planteatzen direnak (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 23. artikulua) ez dira inola ere ikerketa-eginbideen prozeduran sartuko, ez baitira horien parte. Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua babesean egindako komunikazioak eta desadostasunen eta goragokoak bereganatzearen izapideak horretarako hasitako gobernu-espedientearen bidez egin beharko dira.

Gobernu-espediente hori ikerketa-eginbideen prozedurarekin batera izapidetuko da beti, eta haren hasiera eta emaitza isilpekoak izango dira, bai eta zerbitzu-aginduak eta jarraibide partikularrak ere. Horregatik, organo judizialari ez zaio horren berri emango, eta prozedura horretan ez da ezer jasota utziko, izaera judiziala edo judizioz kanpokoia izan.

31. Ondorioa eta artxiboa, organo judizialera igorri gabe

210

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskalek jarduketak amaitzea eta artxibatzea erabakiko dute, organo judizialera igorri gabe, honako kasu hauetan: i) ikertutako egitateei ezein zigortipo ez dagokiela ulertzen dutenean; ii) absoluzio-aitzakia bat dagoela ikusten

dutenean; iii) salatutako egitateen errealitatea gutxienez berretsi ez dela uste dutenean; iv) erantzukizun kriminala azkentzeko kausa bat dagoela ikusten dutenean (Zigor Kodearen 130. artikulua); v) Zigor Kodearen 31. artikulua bigarren eta laugarren apartatuetan aurreikusitako pertsona juridikoen erantzukizunetik salbuesteko kasuak gertatzen direnean.

Erantzukizun kriminala duten subjektuak identifikatu ez badira, fiskalek organo judizial eskudunari igorriko dizkiote jarduketak, eginbideak hasteko eta behin-behineko largespena eskatzeko aldi berean. Egokitasun-arrazoiengatik jarduketak artxibatzea erabakiko dute, baina Zigor Kodeko 171.3 eta 191.1 artikuluetan eta Prozedura Kriminalaren Legearen 963. artikuluan berariaz araututako kasuetan soilik.

Ikerketa amaitzeko eta artxibatzeko erabakiak dekretu forma izango du, arrazoitua izango da, eta jakinarazpena egin aurretik ikus-onetsi beharko da. Ikertutako egitateek garrantzi edo garrantzi berezia duten kasuetan (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua), amaiera eta artxibatzeko dekretua salatzaileari eta/edo pertsona susmagarriari jakinarazteko, alde aurretik Estatuko Fiskal Nagusiari jakinarazi beharko zaio, Idazkaritza Teknikoaren bidez.

Jakinarazpena egin aurretik, amaiera eta artxibatzeko dekretuak dagokion buruzagitzaren, fiskal delegatu espezialistaren edo horiek eskuordetzen dituzten fiskalaren oniritzia beharko du.

Amaitzeko eta artxibatzeko dekretua salatzaileari, ofendituari, kaltetuari eta susmagarriari jakinaraziko zaie, halakorik badago. Beraz, ikerketaren berri izan duenean bakarrik jakinaraziko zaio azken horri.



Prozesu aurreko ikerketa-eginbideak, egitate berberei buruzko prozedura judizial bat hasi ondoren egindakoak, guztiz baliozkoak eta eraginkorrak izango dira, betiere susmagarriaren bermeak erabat errespetatuz egin badira eta ez badute eragiten defentsa-gabezia materialik.

33.- Delitu erdipublikoak eta erdipribatuak

Delitu erdipribatu eta erdipublikoetan, fiskalek prozesu aurreko ikerketa-eginbideak abiarazi ahal izango dituzte, nahiz eta ofendituak edo kaltetuak salaketarik edo kereilarik jarri ez.

Sexu-eraso eta -jazarpeneko delituetan, ikerketa-eginbideak bitarteko egokiak izango dira Zigor Kodearen 191. artikulua aipatzen dituen bidezko interesak haztatzeko, nahitaezko kereila jartzeari buruz erabakitzeko. Era berean, salaketa aurkeztu ala ez erabakitzeko beharrezkoa den bidea izango dira, biktima adingabea edo babes berezia behar duen desgaitua izateagatik hura jartzea prozedurazko baldintza objektibo gisa jarduten duten delituetan.

Gainerako kasuetan, delituaren biktimak edo kaltetunak adierazten badu ez duela jarri nahi salaketarik edo kereilarik, fiskalek berehala artxibatuko dituzte hasitako ikerketa-eginbideak, hargatik eragotzi gabe denboraren poderioz galtzea aurreikus daitekeen aztarnak biltzeko aukera, betiere delituaren preskripzio-epeak igaro arte behar bezala kontserbatuko direla bermatuz.



34. Delitu pribatuak

Fiskaltzak ezin izango du egin prozesuz kanpoko ikerketarik partikularren aurkako kalumnia eta irainen delitu pribatuetan.

35. Fiskaltzaren ikerketa-ahalmenak

Fiskalek egokitzat eta baliagarritzat jotzen dituzten eginbideak egin ahal izango dituzte ikertutako egitateak argitzeko eta erantzuleak identifikatzeko, epailearen baimena behar duten eginbideak izan ezik.

36. Polizia judizialaren eskuordetze orokorrak debekatzea

Ikerketa-eginbideak abiarazi ondoren, fiskalei dagokie egin beharreko ikerketa zehatzak erabakitzea, eta ahalmen hori ezin izango diote, oro har, polizia judizialari eskuordetzan eman. Nolanahi ere, laguntza eskatu ahal izango dute eginahal horietarako.

37. Susmagarriaren adierazpena

Susmagarriari deklarazioa hartzea erabakitzen bada, fiskalek honako alderdi hauen berri emango diote, hizkera erraz eta eskuragarrian eta hizkuntza ulergarrian: i) egozten zaizkion egitateak; ii) egitateen behin-behineko kalifikazio juridikoa; iii) eginbideen edukira prokuradorearen edo abokatu ordezkariaren bidez iristeko aukera; iv) ordutik aurrera egiten diren eginbideetan aurkakotasunez esku hartzeko eskubidea.



Ikerketa-eginbideen eremuan susmagarriaren deklarazioak Prozedura Kriminalaren Legean ikertuak organo judizialaren aurrean ematen dituenetarako aurreikusten diren berme berberak izango ditu.

38. Nazioarteko lankidetzak juridikoa

Nazioarteko lankidetzak judizialeko tresnen bidez, oinarrizko eskubideak mugatzen dituen neurriak ez duen edozein ikerketa-eginbide eskatu ahal izango diete fiskalek atzerriko agintariei, Europar Batasunean zigor-ebazpenak elkarri aitortzeari buruzko azaroaren 20ko 23/2014 Legearen eta indarrean dauden nazioarteko hitzarmenen arabera.

Fiskalburuek, Estatuko Fiskaltza Nagusiaren 1/2011 Instrukzioarekin bat etorriz, Nazioarteko Zigor Lankidetzako Sala Koordinatzaileko fiskalari jakinaraziko diote beren fiskaltzetan egiten duten nazioarteko edozein jardura, beharrezkoa den laguntza errazteko, eta hor barnean sartuko da ikerketa batean nazioarteko lankidetzak judiziala behar denean edo behar izan daitekeenean eratu daitekeen baterako lantaldean nazioarteko lankidetzako fiskal espezialistak biltzea.

Europako ikerketa-aginduak eta fiskalek beren ikerketa-eginbideen barruan emandako erreguzko komisioak espediente aktibo gisa erregistratuko dira nazioarteko lankidetzak penaleko kudeaketa informatikoko CRIS sisteman.



39. Kautela-neurriak

Atxiloketa prebentiboa izan ezik, fiskalek ezin izango dute hartu kautela-neurriak edo eskubideak mugatzen dituen neurriak ikerketa-eginbideetan, izan horiek pertsonalak edo errealak.

Prebentziozko atxiloketaren kautela-neurria prozedura judizial bat abian ez dagoen bitartean bakarrik erabaki ahal izango da. Fiskalek ez dute hartuko inor

atxilotzeko erabakirik, ikerketa-eginbide osagarri batzuen esparruan.

D. Ikerketa-eginbide osagarriak

40. Abiaraztea

Fiskalek «ikerketa-eginbide osagarriak» abiarazi ahal izango dituzte, baldin eta beharrezkotzat jotzen badute alderdi zehatzei buruzko eginbide zehatzak egitea, abian den ikerketa judiziala osatzeko, edozein prozesu-fasetan dagoela ere (instrukzioa, bitartekoa edo ahozko epaiketa). Ahalmen horren erabilera haztatua egin beharko da, eta lehentasuna emango zaio eginbideak organo judizialak gauzatzeari — bereziki instrukzio-fasean—.

41. Eskumena

Ikerketa-eginbide osagarriak hastea eta izapidetzea prozedura judizialaz arduratzea esleituta duen fiskalari dagokio, hargatik eragotzi gabe Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. artikulua buruzagitzeari ematen dizkien ahalmenak eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 26. artikuluan aurreikusitakoa.

215

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa-eginbide osagarriak abiarazteko dekretua dagokion buruzagitzari jakinarazi beharko zaio, organo fiskal bakoitzean hasten diren prozedura mota horien kontrol eta azterketa kuantitatiboa egiteko.

Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzaren eta Fiskaltza Berezien kasuan, fiskaltza berezietan dagokie beti abiarazteko eskumena, hargatik eragotzi gabe izapidetzea arau orokor gisa prozesu judizialaz arduratzen den fiskalari esleitzea.

42. Ikerketa-eginbide osagarriak hastearren salbuespena

Ez da beharrezkoa izango ikerketa-eginbide osagarriak abiaraztea ahozko judizioaren egintzara lekuko edo aditu bat edo batzuk deitzea agintzeko, kasu horietan ez baita egiten inolako ikerketa-jarduerarik. Eta ez da halakorik egiten, orobat, fiskala auzipetuaren orri historiko-penala jasotzera edo puntu neutro judizialera sartzera mugatzen den kasuetan, organo judizialaren aurrean dokumentazioa aurkezteko, eginbide mota horren ikerketa-izaera urria kontuan hartuta. Kasu horietan, auzipetuaren eskubideak erabat bermatuko dira dokumentazio hori helarazten den unean bertan, eta, horri dagokionez, defentsa-eskubideari dagozkion ahalmenak zabaltzeko aukera ematen den unean.

43. Ikerketa-eginbide osagarrien amaiera

Fiskaltzaren ikerketa-eginbide osagarrien amaiera arrazoitutako dekretu bidez erabaki beharko da, horiek hastea justifikatu zuten ikerketa-eginbideak bete ondoren. Amaiera-dekretua berehala jakinaraziko zaio buruzagitzari.

216

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa-eginbide osagarriak amaitutakoan, fiskalek osorik helaraziko dizkiete organo judizialari eta auzipetuaren abokatu ordezkariari, prozedura jada identifikatutako subjektu baten aurkakoa denean, egindako ikerketen emaitza eta prozedura judizialaren bilakaeran izan dezakeen garrantzi handiagoa edo txikiagoa alde batera utzita.

E. Prozesu osteko ikerketa-eginbideak

44. Xedea eta helburua

Prozedura judiziala berriro irekitzea ahalbidetuko duten froga-iturri berriak lortzeko, fiskalek prozesu osteko ikerketa-eginbideak hasi ahal izango dituzte,

jarduketak behin-behinean largetsi ondoren, Prozedura Kriminalaren Legearen 641. artikulua araberaz.

Behin-behineko largespenaren ondoren prozesuz kanpoko jarduera egiteko aukera Prozedura Kriminalaren Legearen 641. artikuluan araututakotik eratorritzen da; izan ere, alderdien eta Polizia Judizialaren prozesuz kanpoko jarduera onartzen bada bakarrik imajinatu ahal izango da zigor-arloko prozedura berriro irekitzea ahalbidetuko duten froga-iturri berriak lortzea.

45. Abiaraztea

Prozedura hasteko erabakiak dekretu forma hartuko du, eta bertan zehaztuko dira egin beharreko eginbideak; era berean, azalduko da zergatik uste den eginbide horiek egokiak izan daitezkeela artxibatutako prozesu judiziala berriro irekitzeko.

217

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Dekretua egin ondoren, berehala jakinaraziko zaio dagokion buruzagitzari, dagokion ikus-onespena eman diezaion, garrantzi bereziko kasuak alde batera utzi gabe (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 25. artikulua). Horietan, burutzak horren berri emango dio aldez aurretik Estatuko fiskal nagusiari, Idazkaritza Teknikoaren bidez.

46. Eskumena

Prozesu osteko ikerketa-eginbideak hasteko eta izapidetzeko eskuduntzat joko da artxibatutako prozedura judizialaren ardura aldez aurretik egokitu zaion fiskala, hargatik eragotzi gabe Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 26. artikuluan aurreikusitakoa eta Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 22. artikulua buruzagitzari emandako ahalmenak, zeinek horiek abiaraztea eta, ondoren, dagokion fiskalari esleitzea hartu ahal izango baitute beren gain.

Auzitegi Nazionaleko Fiskaltzaren eta Fiskaltza Berezien kasuan, fiskaltza bereziei dagokie beti abiarazteko eskumena, hargatik eragotzi gabe izapidetzea arau orokor gisa prozesu judiziala ezagutu duen fiskalari esleitzea.

47. Prozesu osteko ikerketa-eginbideen amaiera

Prozesu osteko ikerketa-eginbideak dekretu arrazoitu bidez amaituko dira. Dagokion ikus-onespena eman ondoren, fiskalek osorik helaraziko dizkiote organo judizialari, baina egindako hori ikerketarako garrantzitsua denean edo ikertutako pertsonaren aldekoa edo aurkakoa denean bakarrik, eta organo judizialari eskatuko dio prozedura berriro irekitzeko eta bere ustez bidezkoa den ebazpena hartzeko.

218

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Egindako eginbideen emaitza garrantzitsua ez bada, fiskalek susmagarriaren abokatu ordezkariari jakinaraziko diote egindako jardueraren emaitza eta prozesu osteko ikerketa-eginbideak amaitzeko dekretua.

48. Prozesuz kanpoko bermeak: ikerketa-eginbide osagarri eta prozesu ostekoak

Prozedura judizialean ikertutako edo akusatutako pertsonari ikerketa osagarria eta/edo prozesu ostekoa egin dela jakinaraziko diote fiskalek, eta defentsa-eskubidea bere osoan aitortu eta baimenduko diote, Prozedura Kriminalaren Legearen 118. eta 119. artikuluetan aurreikusitakoaren arabera.

Ikerketa-eginbide horiek dirauten bitartean fiskalak arduratuko dira prozeduraren subjektu pasiboaren kontrako eta aldeko inguruabarrak hautemateaz eta jasotzeaz.

F. Ikerketa-eginbideen iraupena

49. Printzipio gidariak

Prozesu aurreko ikerketa-eginbideen ohiko iraupena sei hilabetekoa da (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua). Ustelkeriaren eta Kriminalitate Antolatuaren aurkako Fiskaltza Bereziaren eginbideek, berriz, hamabi hilabeteko iraupen arrunta izaten dute (Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. eta 19.4 artikulua).

50. Epeen zenbaketa

Abiarazpen-dekretua ematen den egunetik hasi beharko da epea zenbatzen. *Dies ad quem* irizpideari dagokionez, Kode Zibilaren 5.1 artikulua dioenari jarraituko zaio.

219

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluko epea ikerketa-jarduerari baino ez zaio aplikatuko, eta ez beste jarduera mota batzuei, hala nola eginbideei oniritzia emateari edo salaketa edo kereila aurkezteari, zeinak epe hori amaitu ondoren egin ahal izango baitira, fiskal guztiei dagokien arreta eta azkartasunarekin.

51. Inhibizio-kasuetako berezitasunak

Lehia-arazoengatik inhibizioetan, kontuan hartu beharreko data hasierako dekretua izango da. Aldiz, ikerketa desberdinak prozedura bakar batean metatzen direnean, hasitako azken eginbideei ekingo zaie.

52. Berezitasunak, berriro irekiz gero

Aldez aurretik artxibatutako ikerketa-eginbide batzuk berriro irekiz gero, epea

ez da berrabiaraziko, baizik eta jarraitu egingo du.

53. Ikerketaren luzapena

Fiskalek ezin badute ikerketa Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan araututako epeetan amaitu, luzapena eskatu beharko dute buruzagitzaren bidez, epea amaitu baino gutxienez hamabost egun natural lehenago. Luzapena eman ondoren, epe berria luzapena eskatu zen aldia amaitzen denetik aurrera zenbatuko da.

54. Epea urratzea

Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikulua araututako epeak urratuz gero, horrek ez du automatikoki ekarriko egindako eginbidearen deuseztasuna; baliozkotasuna defentsa-gabezia materialaren kontzeptuari lotuta egongo da.

220

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

G. Fiskaltzaren egintzen forma

55. Zein kasutan den bidezkoa ebazpena dekretu bidez ematea

Fiskaltzaren Erregelamenduaren 10. artikulua eta Prozedura Kriminalaren Legearen 141. artikulua eta 144. *bis* artikulua interpretazio sistematikoari esker, uler daiteke fiskalen ebazpenek dekretu forma izango dutela, baldin eta ikerketa-prozeduraren funtsezko edo garrantzizko puntuei buruzkoak badira.

Nolanahi ere, eta adierazpen-ondoretarako bakarrik, dekretuaren forma izan beharko dute: i) prozesu aurreko ikerketa-eginbideak, osagarriak edo prozesu ostekoak hastea erabakitzen duten ebazpenak; ii) eginbideak gauzatzea erabakitzen duten ebazpenak; iii) ikerketa-eginbideen amaiera zehazten duten

ebazpenak; iv) ikerketa-eginbideak artxibatzea erabakitzen duten ebazpenak, salaketarik edo kereilarik jarri gabe; iv) organo judizialari berriz bidaltzea erabakitzen duten ebazpenak; v) susmagarriak egindako artxibatze-eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak; vi) susmagarriak egindako eginbide-eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak; vii) jarduketak eskuratzeko eskaera baiesten edo ezesten duten ebazpenak eta horien kopiak ematea; viii) eskumenari buruz erabakitzen duten ebazpenak eta inhibizioa erabakitzen dutenak; ix) ikerketaren ardura duen fiskalaren abstentzioa xedatzen edo ezesten duten ebazpenak; x) eskubide bat aitortzea edo ukatzea dakarten egintzak; xi) Polizia Judizialari emandako jarraibide bereziak; xii) lekukotza igortzea erabakitzen duten ebazpenak; xiii) zigorra ezartzeko proposamena (Prozedura Kriminalaren Legearen 803. bis c) artikulua).



56. Antolaketa-eginbidea ematea eskatzen duten kasuak

«Antolaketa-eginbide» gisa hartuko dira prozedura agintzera eta bultzatzera mugatzen diren ebazpenak, dekretuaren forma izan behar ez badute ere. Hala, adibidez: i) ikerketa-eginbideen edo jasotako salaketa edo atestatuaren baitan emandako dekretuak, dokumentuak edo txostenak helaraztea erabakitzen duten ebazpenak; ii) jarduketei edozein dokumentu edo froga-iturri gehitzea erabakitzen duten ebazpenak; iii) prozeduran zehar ikerketaren ardura duen fiskalak emandako ebazpenak jakinaraztea erabakitzen duten ebazpenak; iv) jarduerak erregistratu ondoren ikerketaren ardura duen fiskalari txandakatzea erabakitzen duten ebazpenak; v) salaketa edo kereila organo judizial eskudunari igortzea erabakitzen duten ebazpenak, eta, kasuak hala eskatzen badu, ikerketa-eginbideen espedientea.

57. Jasoarazteko eginbidea ematea eskatzen duten kasuak

«Jasoarazteko eginbide» izango dira prozedurazko garrantzia baino ez duten egitateak edo, hala badagokio, egintzak islatzera mugatzen diren ebazpenak. Horrela, adibidez: i) susmagarriari edo biktimari espedientera sartzeko baimena ematen zaion eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak, nor den adierazita; ii) ikerketa-eginbideen kopia bat entregatzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak, nori entregatzen zaizkion adierazita, haren nortasunarekin eta dokumentu zehatzarekin; iii) gardentasun-atarietan edo irekitako beste iturri batzuetan sartzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak; iv) salaketa edo atestatu bat edo, oro har, beste edozein dokumentu edo froga-iturri jasotzeko eguna eta ordua adierazten duten ebazpenak; v) edozein dokumentu edo espediente beste fiskal, organo judicial edo hirugarren batzuei noiz eta zein ordutan bidaltzen zaizkien adierazten duten ebazpenak.

222

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Zehazki, dokumenturen bat, espedienteren bat, aztarnaren bat edo, oro har, ikerketa-prozeduran sartu beharreko beste edozein objektu jasotzen den bakoitzean, fiskalek dokumentatu egingo dute, jasotze-eginbidearen bidez, noiz jaso den, bidaltzailea eta espedientearekin bat egin duen eguna eta ordua adierazita. Era berean, jasota uzteko eginbidearen bidez dokumentatuko dute zein egunetan eta ordutan bidali behar diren espedientearekin lotutako dokumentuak, aztarnak edo beste edozein objektu, baita espedientearen beraren edo espedientearen kopia bat ere.

H. Lekukotza administrazio-agintariei bidaltzea

58. Jarduteko jarraibideak

Fiskalek administrazio-prozedura zehatzailea hasteko eta izapidetzeko

eskumena duen administrazioari jakinaraziko dizkiote zantzuen arabera administrazioko arau-haustea diren egitateak, horien berri izan bezain pronto, eta, horretarako, dagokion lekukotza bidaliko diote. Jakinarazpen hori geroratu ahal izango da, baldin eta ikerketa fiskalaren ibilbidea arriskuan jar badezake.

Fiskalek ere berdin jokatuko dute administrazioko arau-haustea ikerketa-eginbideetan identifikatutako susmagarriari egozten zaionean. Kasu horretan, fiskalek informazioa eskatuko diote Administrazioari zehapen-prozedura administratiboari hasiera ematearen inguruan hartutako erabakiari buruz, bai eta prozedura hori eteteari buruz ere, prozedura penalaren emaitzaren kontura, jada judizializatutako jarduketan kasuan (Botere Judizialaren Lege Organikoaren 10.2 artikulua).

223

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Horretarako, administrazio-ebazpenaren lekukotza helarazteko eskatuko dute. Ebazpen horren bidez, prozedura hastea erabaki edo errefusatzeko da, bai eta etetea agintzen ere, zigor-arloko judizio aurreko auzia ebatzi bitartean.

Fiskalek kontu hartuko dute, ikerketari amaiera emateko ebazpena azkar jakinaraz dakion administrazio eskudunari. Horregatik, prozedura penala amaitzea erabakitzen duen ebazpena irmoa denean, berehala jakinaraztea sustatuko dute.

I. Fiskaltzaren eginbideen balioa

59. Irizpide orokorrak

Fiskaltzak gauzatu edo zuzendutako eginbide guztiek benetakotasun presuntzioa izango dute, Fiskaltzaren Estatutu Organikoaren 5. artikuluan jasotakoarekin bat.

Salbuespen gisa, Fiskaltzaren ikerketa-eginbideek, Polizia Judizialak prozesuz kanpo egindakoek bezala, osoko bilkurara jo ahal izango dute, eta froga-balioa izan ahalko dute, ahozko epaiketari errepikatzea ezinezkoa denean haien berezko tasuna dela eta; eginbide horiek praktikatzeko, beraz, bakarra eta errepikaezina izango da nahitaez.

J. Fiskaltzaren ebazpenen aurkako errekurtsioak

60. Fiskaltzaren ebazpenen errekurrieztasuna

224

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskalak ikerketa-eginbideak izapidetzen dituen bitartean emandako ebazpenei ezin zaie jarri errekurtsorik. Izaera horrek ez du sortzen defentsa-gabeziarik; izan ere, bere eskubideak urratutzat jotzen dituenak bere uziak errepikatu ahal izango ditu organo judizialen aurrean.

K. Pertsonatzea, komunikazioak, jarduketetarako sarbidea eta datuen babesa

61. Salatzaileak, ofendituak eta kaltetuak pertsonatzeko debekua

Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen barruan ezin da pertsonatu salatzailearik, ofenditurik, kalteturik edo beste edozein pertsonarik, nahiz eta interes legitimoa izan.

62. Salatzaileei, ofendituei eta kaltetuei informazioa ematea

Ikerketa-eginbideak amaitutakoan, fiskalek salatzaileari, ofendituari eta kaltetuari jakinaraziko diete salaketa edo kereila jarri dela, Prozedura

Kriminalaren Legearen 803. *bis* d) artikuluko zigorra ezartzeko proposamena bidali dela edo eginbideak artxibatu direla, dekretuaren kopia bat entregatuz, eta berariaz adieraziz beren salaketa jurisdikzio-organoetan erreproduzitu dezaketela.

63. Susmagarriari informazioa ematea

225

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 –
Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Ikerketa pertsona susmagarri baten aurka formalki bideratu bada, fiskalak jakinaraziko dio ikerketa-eginbideak amaitu ondoren zer erabaki hartzen duen —dela artxibatzea, dela salaketa edo kereila jartzea—, eta dagokion dokumentuaren kopia entregatuko du, salbu eta azken kasu horretan jarduketan sekretua ezarri bada.

64. Desgaitasuna duten pertsonentzako komunikazioen berezitasunak

Ahalmen juridikoa gauzatzeko laguntza-neurriak behar dituen desgaitasunen bat duen pertsona bati edozein motatako jakinarazpen, adierazpen edo eginbide bat egin behar zaionean, beharrezkoak diren doikuntzak egingo dira, eta argi, behar bezala eta eskuragarri emango zaio informazioa, haren ezaugarri pertsonaletara eta beharretara egokituta, erabaki bakoitzari lotutako xedea eta ondorioak ezagutu ahal izateko. Beharrezkoa izanez gero, irakurketa errazeko bitartekoak eta komunikaziorako laguntzak erabiliko dira, betiere Prozedura Zibilaren Legearen 7. *bis* artikuluan jasotako moduan (ekainaren 2ko 8/2021 Legeak sartutako idazkeraren arabera). Desgaitasuna duten pertsonak haien aukerako pertsona batekin egon ahal izango dira agintariek eta funtzionarioekin lehen harremana duenetik.

65. Biktimentzako informazioa

Fiskalak ikerketa-eginbideen prozedura zein egoeratan dagoen jakinaraziko die biktimei, azken horiek hala eskatzen dutenean. Fiskalek informazio hori ahoz edo idatziz emango dute, laburpen baten bidez. Laburpen horretan, ikerketa-eginbideen hasiera-data, ikertutako ustezko delituak, ordura arte egindako eginbideak eta ikerketa amaitzeko aurreikusten den data adieraziko dira. Inola ere ez da emango lekukoak eta/edo perituak identifikatzea ahalbidetzen duen daturik. Hala ere, fiskalak susmagarriaren nortasuna jakinarazi ahal izango du, biktimak berariaz hala eskatzen bada eta eskaera justifikatutzat jotzen bada.

226

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Fiskalek biktimari informazioa ematearen aurka egin ahal izango dute, baldin eta uste badute horrek prozeduraren garapen egokia kaltetu dezakeela; kasu horretan, eskaera dekretu arrazoitu bidez errefusatu besterik ez dute egingo. Era berean, alde batera utzi ahal izango dituzte haien ustez arrazoi berberengatik erreserbatuta egon behar duten informazioak. Azken kasu horretan, fiskalak dekretu bat emango du informazio hori debekatzeko arrazoiak azaltzeko, eta biktimak ere ez du ebazpen hori eskuratzeko aukerarik izango, erabaki hori hartzea justifikatu zuten arrazoiak desagertzen ez diren bitartean.

66. Biktimak jarduketetara sartzea

Biktimek Fiskaltzaren ikerketa-eginbideen edukia eskuratu ahal izango dute.

Horretarako, aldez aurretik idatzizko eskaera egin behar da ikerketa amaitu ondoren; hau da, amaiera-dekretua eman ondoren, eta, kasuaren arabera, artxibatu edo organo judizial eskudunari berriz bidali ondoren, salaketa edo kereila jarri ondoren edo Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis* d) artikuluko zigorra ezartzeko proposamena bidali ondoren. Dena den, ikerketa amaitu ondoren ere, espedienterako sarbidea baztertu egin beharko da,

kausaren garapen egokiari kalte egin diezaiokeenean.

Biktimek jarduketan kopia sinpleak edo horien lekukotzak lortu ahal izango dituzte. Kopia edo lekukotzak eskuratzeko, dagokion jasotze-eginbidea egin beharko da. Eginbide horretan, kopia zein egunetan entregatu diren eta kopia jasotzen dituen pertsonaren eta lekukotzak ematen dituen funtzionarioaren nortasuna adierazi beharko dira. Kopia horiek formatu digitalean edo fisikoan egin ahal izango dira —fiskalak aukeratuko du—.

227

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Prozedura judicial bat hasi ondoren, fiskalek ikerketa-eginbideetara sartzeko eskaerak ukatuko dituzte, eta eskatzailea dagokion prozeduraz arduratzen den organo judicialera bidaliko dute.

67. Hirugarrenak jarduketetara sartzea

Susmagarria eta biktima alde batera utzita, ez zaie jarduketetara sartzen utziko interes legitimoa dutela adierazten edo egiaztatzen dutenei.

Hala ere, ezerk ez du eragozten ikerketa-eginbideetan jasotzen diren datuak eskuratzeko interes legitimoa aipatzen duenak, ordenamendu juridikoak aitortzen dizkion eskubideak egikaritzeko, organo judicial edo administratiboei —hots, dagozkien demanda edo erreklamazioez arduratzeko ardura dutenei— eskatu ahal izatea Fiskaltzari eska diezazkiotela beren ikerketa-eginbideen lekukotzak.

68. Datu pertsonalen tratamendua: Polizia Judizialari emandako jarraibideak

Fiskal nagusiek eta fiskalburuek jarraibide egokiak emango dizkiote Polizia

Judizialari, polizia-eginbideetan ez sartzeko biktimen, susmagarrien, lekukoen eta perituen helbidea, telefono-zenbakia, helbide elektronikoa, nortasun-agiria, helbide profesionala edo antzeko beste edozein datu pertsonal.

Ahal den neurrian, izaera pertsonaleko datu horiek aparteko dokumentu edo artxibo batean jaso beharko dira, eta, han, polizia-eginbideetan aipatzen diren biktimak, auzipetuak, lekukoak eta perituak zerrendatuko dira, beharrezkotzat joz gero zitazioa egin ahal izateko.

228

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Zerrenda hori polizia-atestatuarekin batera aurkeztu beharko da, gutun-azal itxian, edo, digitalki bidaliz gero, aparteko artxibo batean, eta Fiskaltzak bakarrik izango du horretarako sarbidea. Fiskalak datu horiek behar bezala zaintzeaz arduratuko dira, eta susmagarriari eta/edo haren abokatu ordezkariari datuak eskuratzea eragotziko diote, bai eta beste edozein pertsonari ere, prozeduran interes legitimoa dutela egiazta badezakete ere.

Arrazoi teknikoak direla-eta Polizia Judizialeko unitateek ezin badituzte neurri horiek berehala bete, pixkanaka ezartzen saiatuko dira.

Susmagarriaren defentsa-eskubidea bermatze aldera, datu pertsonalen bat eskuratzeko aukera ematea komeni dela ohartuz gero, Polizia Judizialak jasotze-eginbide bat egingo du, eta, han, Polizia Judizialari jakinarazi zaion datu zehatza ez ezik datu hori ematea justifikatzen duten arrazoiak ere adieraziko ditu. Datu jakin bat edo batzuk ezagutu beharrak ez du justifikatuko gainerako datu pertsonaletarako sarbidea, baldin eta datu horien berri izatea ez bada beharrezkoa susmagarriaren defentsa-eskubidea benetan gauzatzen dela bermatzeko.

69. Datu pertsonalen tratamendua: ikerketa-eginbideetan jarduteko irizpideak

Ikerketa-eginbideak izapidetzean, fiskalek kontu hartuko dute biktimen, auzipetuen, lekukoen eta perituen datu pertsonalak ez sartzeko. Datu horiek dokumentu erantsi batean jaso beharko dira. Dokumentu hori eginbideei erantsiko zaie gutun-azal itxian edo aparteko artxibo batean, espediente digitalaren kasuan, eta alderdiek ezingo dute eskuratu.

229

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Salaketa edo kereila jarriz gero, edo Prozedura Kriminalaren Legearen 803. *bis* d) artikuluan aurreikusitako moduan zigorra ezartzeko proposamena eginez gero, agiri horiek organo judizialera bidali beharko dira alderdiek edukia eskuratu ezin dutela bermatzeko moduan, organo judizialak kontrakoa xedatzen ez duen bitartean. Botere Judizialaren Lege Organikoaren 236. *quinquies* artikuluaaren bigarren apartatuaren bat etorriz, salaketa edo kereila aurkeztean, fiskalek datu pertsonalen izaera erreserbatua mantentzeko eskatuko diote salaketa edo kereila zuzentzen duen organo judizialari, alderdiei sarbidea eragotziz.

Susmagarria ohartzen bada komenigarria dela datu pertsonalen bat eskuratzea bere defentsa-eskubidea bermatzeko, ikerketaren ardura duen fiskalak dekretu arrazoitu bat emango du, hori justifikatzen duten arrazoiak azalduz.

70. Datuen babesa

Ikerketa-eginbideak izapidetzen diren bitartean ematen diren dekretuetan, ahal den neurrian, mugatu egingo dira planteatutako gaiari buruz erabakitzeko edo ebazteko beharrezkoak ez diren datu pertsonalak. Era berean, saihestekoa izango da salaketa-idazkien kopia osoa helaraztea, baldin eta gainerako alderdiek edo horietan esku hartzen duten beste batzuek ezagutu behar ez dituzten datu pertsonalak badituzte.

L. Fiskalen laguntzak

71. Jarduteko jarraibideak

Ikerketa-eginbideak izapidetzen diren bitartean, fiskalek beste fiskaltza baten laguntza eskatu ahal izango dute, haren lurraldean eginbide jakin bat egin behar bada edo eginbide horiek zuzenean agindu behar bazaizkie eginbideak egin behar diren lurraldeko polizia-unitateei.

230

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril



ESTATUKO
FISKALTZA
NAGUSIA

Laguntza ematen duen fiskaltzak ikerketa zuzentzen duen fiskalak eskuordetuta gauzatuko ditu jarduketak. Horregatik, ez da beharrezkoa izango ikerketa-eginbide berriak abiaraztea; aitzitik, garatutako jarduketa zehatza dokumentatzen duten aktetan nahikoa izango da fiskaltza ikertzaileak esleitutako ikerketa-eginbideen erreferentzia-zenbakia adieraztea, eta jasota uztea jarduketak fiskaltzak eskatutako laguntza fiskalaren arabera egiten direla.

Azaldutako guztiagatik, prozesuz kanpoko jardueran aritzerakoan eta Fiskaltzaren ikerketa-eginbideak izapidetzerakoan irizpide uniformea izate aldera, fiskalek zirkular honetako aginduak beteko dituzte aurrerantzean.

Madril, 2022ko abenduaren 20a
ESTATUKO FISKAL NAGUSIA

231

fge.secretaria.fiscalgeneral@fiscal.es

91 3352143
Fortuny 4,
28010 – Madril